

Täysistunto

Keskiviikko 14.12.2022 klo 9.59—17.33

Täysistunto alkoi klo 09.59. Täysistunto päättyi klo 17.33.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (9.59—12.02, 13.57—14.58 ja 16.40—17.33), puhemies Matti Vanhanen (12.02—13.57) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (14.58—16.40).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2023 talousarvioesityksen (HE 154/2022 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 154/2022 vp

Hallituksen esitys HE 277/2022 vp

Talousarvioaloite TAA 1-472/2022 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 37/2022 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 37/2022 vp.

Valtion vuoden 2023 talousarviota koskeva menettelytapa hyväksyttiin 13.12.2022 pidetyssä täysistunnossa ja mietintö pantiin pöydälle tämän päivän istuntoon. Nyt ryhdytään yleiskeskusteluun.

Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajan esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu jatkuu ryhmäpuheenvuoroilla, joiden pituus on enintään viisi minuuttia. Tämän jälkeen valtiovarainministeri käyttää enintään seitsemän minuutin puheenvuoron. Muut ennalta varatut puheenvuorot käytetään ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä, ja niiden pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suositaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia.

Pääluokkakohtaiset yleiskeskustelut käydään edustajille jaetun erillisen aikataulun mukaan. Valtiovarainvaliokunnan jaostojen puheenjohtajat esittelevät mietinnön asianomaisen pääluokan osalta, minkä jälkeen ministereille varataan viiden minuutin puheenvuoro ennen debattia. — Avaan yleiskeskustelun. Esittelypuheenvuoro, edustaja Johannes Koskinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Keskustelu

10.01 **Johannes Koskinen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä vaalikausi on ollut hyvin poikkeuksellinen. Seuraavan vuoden budjettia on tehty normaaleissa merkeissä vain vuodelle 2020, ja sen jälkeen kuviteltiin, että vuosien 21 ja 22 budjetit ovat hyvin poikkeuksellisia, että sille erityistoimien tasolle ei enää jouduttaisi, kun pandemian takia tarvittiin monenlaista lisämäärärahaa, poikkeuksellisia menoja ohi kehysten. Mutta niin vain sitten tuli tämä tuleva vuosi, jolleka tarvitsee tehdä vielä uusia lisäyksiä turvallisuustilanteesta, Venäjän aloittamasta sodasta, johtuen, ja näin ollen ollaan siirrytty budjetissa useammaksi vuodeksi hyvin poikkeukselliselle tasolle. Ja lisäksi ensi vuonnahan on tuo hyvinvointialueiden rahoitusuudistus, joka tietää, että nuo luvut aikaisempien vuosien kanssa eivät ole vertailukelpoisia, kun budjetin koko volyymi kasvaa merkittävästi.

Vuodet ovat olleet poikkeuksellisia myös siinä, että valtiovarainministerin tehtävässä henkilöt ovat vaihtuneet. Toivottavasti se ei ole johtunut valtiovarainvaliokunnasta tai eduskunnasta, mutta hyvin on yhteistyö toiminut kaikkien valtiovarainministerien kanssa, ja näistä hyvin vaativista vuosista riippumatta on todettava, että valtion taloushallinto ja valtionvarainministeriön toiminnot ovat pyörineet hyvin ja myöskin tämä yhteistyö eduskunnan kanssa on toiminut.

Suomen ja koko maailman taloutta varjostaa Venäjän helmikuussa 22 aloittama hyökkäyssota Ukrainaan, jonka seurauksena energian hinta kohosi nopeasti ja johti voimakkaaseen inflaatioon. Talousarvioesityksen pohjana on valtiovarainministeriön syksyinen ennuste, jonka mukaan inflaatio on korkeimmillaan kuluvana vuonna ja nousu heikkenee vuonna 2023. Bruttokansantuotteen kasvun arvioidaan olevan 1,7 prosenttia tänä vuonna ja jäävän puoleen prosenttiin ensi vuonna. Viimeisimmän kansainvälisen valuuttarahaston ennusteen mukaan Suomen talouskasvu pysähtyy ja maailmantalouden kasvu hidastuu 2,7 prosenttiin tämän vuoden yli 3 prosentista.

Talouden hiipumisesta huolimatta työllisyys on kehittynyt suotuisasti. Työllisiä oli lokakuussa 66 000 enemmän kuin vuotta aiemmin, ja työllisyysasteen trendi oli 74,4 prosenttia, joka on 1,6 prosenttia korkeampi kuin edellisenä vuonna. Työttömiä oli puolestaan 2 000 vähemmän kuin vuosi sitten, ja työttömyysasteen trendi oli 6,9 prosenttia eli 0,2 prosenttia matalampi kuin vuotta aiemmin. Hallituksen asettaman 75 prosentin työllisyystavoitteen toteutuminen on siten lähellä ja aiemmilla laskentaperusteilla saavutettukin. Sen sijaan talouden tasapainottamiselle asetettuja tavoitteita ei saavuteta erityisesti vaalikauden useiden poikkeuksellisten kriisien vuoksi.

Julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen kohosi korkealle tasolle koronapandemian aikana, eikä se ole palautunut kriisiä edeltäneelle tasolle. Velkasuhteen kasvu kuitenkin taittui hetkellisesti vuonna 21, mikä aiheutui vahvasta talous- ja työllisyyskehityksestä sekä koronapandemiaan liittyneiden tukitoimien vähenemisestä. Ensi vuodesta lähtien velkasuhde alkaa kuitenkin kasvaa uudelleen, ja ilman lisätoimia sen arvioidaan olevan 76 prosenttia vuonna 2026. Valtionvelan arvioidaan olevan vuoden lopussa 56 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Valiokunta on huolissaan julkisen talouden heikkenemisestä sekä menojen ja tulojen rakenteellisesta epätasapainosta pidemmällä aikavälillä. Väestön ikääntymisen lisäksi julkiseen talouteen kohdistuu myös monia muita paineita, jotka johtuvat esimerkiksi varautumisesta heikentyneeseen turvallisuusympäristöön, ilmastonmuutoksesta ja niin sanotun vihreän siirtymän investoinneista sekä julkisen infrastruktuurin uusimis- ja korjaustarpees-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

ta. Valtiovarainministeri arvioi nykyisellä päätöksellä kestävyysvajeen olevan 3 prosenttia suhteessa bkt:hen eli noin 9 miljardia euroa vuoden 2026 tasolla.

Finanssipolitiikasta valtiovarainvaliokunta toteaa, että hallitus on luotsannut Suomen onnistuneesti läpi koronapandemian ja toteuttanut laajoja toimia, joilla on turvattu työpaikkoja ja toimeentuloa sekä helpotettu yritysten taloustilannetta. Päätetyillä väliaikaisilla toiminnoilla on estetty talouden kasvupotentiaalin pitkäkestoinen heikentyminen. Valiokunta pitää myönteisenä, että hallitus on jatkanut aktiivista ja vastuullista finanssipolitiikkaa. Vuoden 23 talousarvioesitys sisältää toimia, joilla tuetaan kansalaisten ostovoimaa kuluttajahintojen poikkeuksellisen nopean nousun vuoksi ja varaudutaan turvallisuusympäristön muutokseen. Tässä on käytetty uudelleen kehyksen poikkeuslauseketta, ja tällaiseen tilanteeseenhan se on juuri tarkoitettukin.

Valiokunta pitää energian hintojen nousun kompensoimista kansalaisille tarpeellisenä. Mahdollisissa jatkotoimenpiteissä on kuitenkin huolehdittava siitä, että tuet kohdentuisivat selkeästi hintojen noususta eniten kärsiville pieni- ja keskituloisille, sekä siitä, että tuet eivät pienennä kannustinta säästää energiaa. Lisätoimet erityisesti sähkön hintakriisin osalta ovat selvästikin tarpeen tulevan vuoden alkupuolella ja ilmeisesti vielä seuraavana talvena.

On tärkeää tilanteessa, jossa valtion talous on alijäämäinen, turvata verotulot huolehtimalla veropohjan laajuudesta ja tiiviyydestä. Keskeistä on myös vahvistaa julkisen talouden tulopohjaa panostamalla muun muassa aktiiviseen työllisyyspolitiikkaan sekä edistämällä työurien pidentämistä ja ulkomaisen työvoiman saatavuutta. Valiokunta pitää hallituksen finanssipoliittista linjaa perusteltuna vallitsevassa tilanteessa, mutta korostaa samalla, että jatkossa on aiempaa tärkeämpää seurata työllisyyden ja työttömyyden kehitystä aktiivisesti sekä säilyttää mahdollisuus muuttaa finanssipolitiikan viritystä lyhyelläkin aikavälillä.

Kehysjärjestelmän osalta on tarpeen harkita muun muassa pidemmän aikavälin velka-kestävyyden ottamista talouspolitiikan lähtökohdaksi, tulosäännön — siis myös tulopuolen — voimakasta huomioon ottamista sekä poikkeusmekanismin ja sen kriteerien uudistamista vastaamaan paremmin erilaisiin poikkeustilanteisiin. Seuraavan hallituksen ohjelmaan tulisi sisältyä uskottava monivuotinen julkisen sektorin vakauttamisohjelma.

Kestävän kasvun kannalta on tärkeää, että Suomen t&k-rahoituksen pitkäjänteisyys ja ennakoitavuus paranevat ja että rahoitus saadaan kasvu-uralle. Tässä tarvitaan myös vahvoja satsauksia opetukseen, perustutkimukseen, korkeakouluihin, tutkimuksen tasoon ja niin edelleen — noita tarkemmin käsitellään varmasti tuon pääluokan käsittelyssä tulevasa debattissa.

Valiokunta nostaa tässä yhteydessä esille myös toimenpiteet, joilla vähennetään työkyvyttömyyttä. Erityisesti on lisättävä mielenterveyspalveluiden riittävää ja oikea-aikaista saatavuutta, sillä mielenterveyden häiriöt aiheuttavat eniten työkyvyttömyyttä. Lisäksi ne aiheuttavat merkittäviä kustannuksia yhteiskunnalle.

Lapsiperheiden köyhyyden vähentämisessä Suomi on asettanut kunnianhimoisia tavoitteita, ja niiden toteuttamiseen pitää määrätietoisesti tähdätä. Valiokunta pitää hyvänä ja perusteltuna, että talousarvioesitys sisältää useita vuotta 23 koskevia toimenpiteitä, joilla tuetaan lapsiperheiden ostovoimaa kuluttajahintojen poikkeuksellisen nopean nousun vuoksi. Näitä ovat muun muassa työttömyysturvan lapsikorotuksen korotus sekä toimeentulotuen alle 18-vuotiaan lapsen perusosan korotus, opintorahan huoltajakorotuksen sekä lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen korotukset. Mikäli kuluttajahintojen nouseminen jatkuu

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

edelleen nopeana, on jatkossa tarpeen arvioida lisätuen tarvetta. Valiokunta osoitti rahoitusta myös lapsibudjetoinnin pilotoinnin käynnistämiseen hyvinvointialueilla.

Valtiovarainvaliokunta lisäsi talousarviomenoja 50 miljoonalla eurolla niin sanottuna jakovarana, joka kohdistetaan muun muassa liikenneväylien korjausvelan vähentämiseen, osaamiseen, ulkoilun ja luonnossa liikkumisen edistämiseen, kulttuuriin sekä kansalaisjärjestöjen toimintaan. Lisäksi valiokunta on poistanut eduskunnassa vielä käsiteltävänä olevien, talousarvioesitykseen liittyvien lakiehdotusten budjettivaikutukset, jotka ovat yhteensä vajaat 50 miljoonaa euroa.

Kaikkineen valtion talousarvioesitys vuodelle 23 on muutosten jälkeen noin 81,3 miljardia euroa, joka on noin 16,4 miljardia euroa enemmän kuin vuoden 22 varsinaisessa talousarviossa pitkälti juuri tuosta hyvinvointialueuudistuksesta johtuen. Vastaava lisäys tuli myös tulopuolelle. Ilman sote-uudistusta verotulojen kasvu olisi noin 5 prosenttia, mitä selittää muun muassa myönteinen työllisyyskehitys. Valtionvelan korkomenot arvioidaan noin puoleentoista [Puhemies koputtaa] miljardiin euroon, mikä on noin miljardin enemmän kuin vuoden 22 varsinaisessa talousarviossa. Nopea kasvu aiheutuu lähinnä kohonneesta kansainvälisestä korkotasosta ja korkosuojauksesta.

Kaikkineensa valtiovarainvaliokunta sitten tämän käsittelyn pohjalta ehdottaa päätösehdotuksenaan, että eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen ja sitä täydentävään hallituksen esitykseen sisältyvän ehdotuksen valtion talousarvioksi vuodelle 23 mietinnössä todetuin muutoksin ja [Puhemies koputtaa] hyväksyy siellä ehdotetut kuusi lausumaa, hylkää talousarvioaloitteet ja päättää, että vuoden 23 talousarviota sovelletaan 1. tammikuuta 23 alkaen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelypuheenvuorosta. — Nyt siirrytään ryhmäpuheenvuoroihin. — Sosiaalidemokraattien eduskuntaryhmä, edustaja Mäkinen, olkaa hyvä.

10.13 Riitta Mäkinen sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelemme vuoden 2023 talousarviota ja käymme keskustelua opposition esittämistä vaihtoehtoista. Haluamme kuitenkin ensimmäiseksi tarttua uhkaan, joka koskettaa merkittävää osaa suomalaisia. Suomessa sota näkyy hintojen rajuna nousuna ja kovimmin sähkön hinnassa. Tavalaiset suomalaiset yksin asuvat, pariskunnat ja perheet maksavat Venäjän hyökkäyksestä joka kuukausi. Tänäkin käsiteltävässä talousarviossa on toimenpiteitä kriisin lievittämiseksi, kuten verotuksen sähkövähennys, sähkötuki ja tilapäinen sähkön arvonlisäveron lasku. Nämä toimet ovat tarpeellisia ja täysin välttämättömiä, ja niillä on eduskuntaryhmämme täysi tuki.

Viisi päivää sitten tilannekuva muuttui olennaisesti. Kuulimme uutisen, jota emme olisi halunneet kuulla. Olkiluodon kolmosreaktori ei ole täydessä tuotannossa sydäntalven kylmimmällä jaksolla, ja tämä tarkoittaa, että energiakriisi syveni. Jos tammi—helmikuulle sattuu tuuleton, kova pakkanen, voi sähkön hinta nousta kestävämmälle tasolle ja pysyä siellä pitkään.

Putinin raakalaismainen sota kylvää kuolemaa ja köyhyyttä — pahiten Ukrainassa, mutta vaikutukset heijastuvat myös Pohjolaan, eivätkä sodan seuraukset jakaudu täälläkään tasaisesti. On selvää, että tarvitsemme uusia toimia sähkön hinnan hillitsemiseksi.

Arvoisa puhemies! Poikkeuksellinen aika edellyttää poikkeuksellisia tekoja. Siksi SDP:n eduskuntaryhmä katsoo, että tässä tilanteessa tarvitsemme määräaikaisen hintaka-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

ton kotitalouksien sähkölle. [Ben Zyskowicz: No tulihan se sieltä!] Se voisi rajata hinnan esimerkiksi alle 20 senttiin per kilowattitunti. [Ben Zyskowicz: Tätä on odotettu!] Mallia voi hakea niistä lukuisista maista, jotka ovat ottaneet käyttöön hintakattoja. Esimerkiksi Norjassa tai Virossa on käytössä kuluttajahintoja rajoittava malli. Samalla tulee huomioida, että kannustin säästää sähköä säilyy ja ettei se rajoita tuotantoa. Siksi tarvitsemme myös kulutusjoustoja. Lisäksi uhkaavan sähköpulan oloissa kaikki tuotanto on pidettävä mukana. Mitä tulee hintakaton kustannuksiin, niin yksi vaihtoehto voi olla rahoittaa se esimerkiksi valmistelussa olevalla solidaarisuusverolla eli noin sanottuna windfall-verolla. Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä esittää, että työ- ja elinkeinoministeriö käynnistäisi välittömästi valmistelun ja toisi ehdotukset väliaikaisesta hintakatosta mahdollisimman nopeasti hallituksen päätettäväksi.

Arvoisa puhemies! Takana on kova vuosi, eikä helpolta näytä seuraavakaan. Tulevana vuonna talous voi painua taantumaan. Lähtökohtamme on kuitenkin hyvä. Olemme velkaantuneet muihin euromaihin ja aikaisempiin kriiseihin nähden maltillisesti, ja työllisyysaste on ennätyslukemissa.

SDP suhtautuu vakavasti tarpeeseen vahvistaa julkista taloutta, ja jaamme esimerkiksi valtiovarainministeriön ja talouden arviointineuvoston näkemyksen. Olemme samaa mieltä myös siitä, ettei ongelmaan ole yhtä oikeaa tai nopeaa ratkaisua. [Sari Sarkomaa: Onko hallitus yksimielinen?]

Koulutus, osaaminen ja investoinnit ovat se kivijalka, jolle kestävä kasvu ja työllisyys rakentuvat. Kaksi vaalikautta on hyväksyttävä tavoiteaikataulu sopeutukselle. Suomen ei kuitenkaan tule kulkea vastavirtaan EU:hun nähden, jottemme leikkaa kasvua ja työllisyyskehitystä. SDP julkistaa ennen vaaleja oman vastuullisen ja oikeudenmukaisen ohjelman, jossa määritetään tarkemmin tasapainottamisen kokoluokka, jako ja aikataulu.

On vastuutonta lupailla kansalaisille suuria veronalennuksia, ja suorastaan julmaa olisi rahoittaa ne leikkaamalla kaikkein pienituloisimmilta, [Ben Zyskowiczin välihuuto] joihin inflatio jo valmiiksi pahiten iskee. Vastuutonta on myös luvata tähdetkin taivaalta, kantaen näennäisesti huolta velkaantumisesta, vaikka yhteenlasketusti esitetyissä vaihtoehtoisissa sitä otetaan jokseenkin saman verran eikä tästä huolimatta pystytä panostamaan euroakaan lisää omiin hankkeisiin. [Sari Sarkomaa välihuuto]

SDP korostaa, että myös hoitovelan purkuun täytyy tulevan vuoden aikana vielä palata. Tämä talousarvio luo kuitenkin vahvan tien Suomelle, jotta tästäkin kriisistä päästään turvallisesti eteenpäin. Kuten valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja totesi, ensi vuoden talousarvioesityksellä turvataan taloutta, työllisyyttä, ihmisten toimeentuloa ja hyvinvointia lukuisin eri tavoin.

Arvoisa puhemies! SDP:n eduskuntaryhmä antaa hallituksen talousarviolle täyden tukensa. [Sebastian Tynkkysen välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Perussuomalaisten eduskuntaryhmä, edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

10.17 Toimi Kankaanniemi ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen saanut viime päivinä suomalaisilta vakavia yhteydenottoja. Maanviljelijä Itä-Suomesta kysyi, kannattaako ensi kevään kylvöjä valmistella, kun rahat ovat loppuneet ja tuotanto on kannattamatonta. Puualan yrittäjä Keski-Suomesta kertoi, että joka aamu katsoessaan sähkön

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

hintaa hän pohtii, kannattaako höyläkonetta käynnistää. Tappio on pienempi, kun ei käynnistä. Kolmen lapsen yksinhuoltajaäiti Etelä-Suomesta kertoi itkien, että hänellä ei ole rahaa ostaa lapsille ruokaa.

Arvoisa puhemies! Nämä kolme suomalaista osoittavat, kuinka vakava on viljelijöiden, yrittäjien ja perheiden tilanne Suomessa jouluna 2022. Asumis-, ruoka- ja liikennekustannukset ja korot vievät kaikki tulot, eivätkä ne edes riitä. Jokaisen on asuttava ja syötävä joka päivä. Monen on kuljettava autolla töihin ja asioille. Monilla on raskas velkataakka. Sadattuhannet ajautuvat köyhyysrajan alapuolelle.

Hallituksen talousarvioesitys ei luvannut helpotusta perheiden hätätilaan. Valtiovarainvaliokunnan mietintö sisältää kauniita lauseita. Konkreettiset toimet puuttuvat. Jouduin toteamaan viljelijälle, yrittäjälle ja yh-äidille, että hallitus riitelee ja keskittyy yli-innokkaaseen ilmasto- ja maailmanparannuspolitiikkaansa. Suomalaisten päälle kaatuvat ongelmat ovat ministereille toissijaisia. [Maria Guzenina: Miksi pelottelette ihmisiä?]

Perussuomalaisten linja on päinvastainen. Me tiedostamme maassamme vallitsevan hätätilan.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten vaihtoehtobudjetti vastaa suomalaisten tarpeisiin. Me haluamme leikata maasta vastikkeetta ulos valuvia miljardeja ja tänne tulevaa turvapaikkaturismia. Haluamme leikata Yleisradion automaattirahoitusta. Haluamme vähentää muitakin toisarvoisia menoja. Ympäristöministeriön budjetti on liki kaksinkertaistunut neljässä vuodessa. Me olemme valmiit palaamaan vuoden 19 tasolle ja siirtämään rahat muiden ministeriöiden polttaviin tarpeisiin.

Kokoomus haluaa leikata asumistukea ja työttömyysturvaa. Me haluamme uudistaa nämä järjestelmät oikeudenmukaisiksi ja kannustaviksi, mutta emme leikkaa suomalaisilta köyhiltä. [Ritva Elomaa: Hyvä!] Jos uudistuksilla saadaan säästöjä, olemme tyytyväisiä. Tärkeintä on saada suomalaiset työttömät ja vasten tahtoaan osa-aikaisessa työssä olevat sellaisiin töihin, joista saatavalla palkalla tulee toimeen. Tämä on inhimillistä ja vahvistaa taloutta.

Sosiaaliturvan, työttömyysturvan ja hallinnon uudistukset eivät ole edenneet Marinin hallituksen aikana. Hyvinvointialueista tuli rahansyöppö, palvelujen laatua ja saatavuutta heikentävä ja maaseutua kurjistava uudistus.

Marinin hallitus jää historiaan valtavasta velkamäärästä, jonka se jättää tulevien sukupolvien maksettavaksi. Velkaantumisesta varoittaneiden kansainvälisten ja kotimaisten asiantuntijoiden viestit eivät ole herättäneet edes keskustalaista valtiovarainministeriä. Vasemmistopuolueet ovat ihastuneet velkarahan jakoon ja kireään verotukseen seurauksista välittämättä.

Suomi tarvitsee uudistusohjelman. Työ, yrittäminen ja verotus on tehtävä kannustaviksi ja sosiaaliturva kohdistettava sitä tarvitseville suomalaisille.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ovat kannattaneet koronatukia ja Venäjän hyökkäyksen johdosta syntyneiden tarpeiden täyttämistä kotimaassa ja Ukrainassa. Olemme tukeneet myös Suomen turvallisuuden vahvistamiseksi tehtyjä päätöksiä ja panostuksia. Nato-jäsenyys ja puolustuskyvyn kasvattaminen saavat kiitoksemme.

Olemme osa länttä, joskin Euroopan unionin ja rahaliiton kehityksestä olemme erittäin huolestuneita. Kaikenlaiset EU:n tukipaketit sekä ilmasto- ja energiapolitiikka ovat etujemme vastaisia ja kansaamme köyhdyttäviä. Metsäpolitiikka on pidettävä omassa päätösvallassamme. [Petri Huru: Ehdottomasti!] Ajelehtiva energiapolitiikka on otettava haltuun.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten valtiovarainvaliokuntaryhmä on jättänyt vastalauseen mietintöön. Vastalause sisältää 132 lausumaa, jotka kuvastavat niitä tavoitteita, joita haluamme toteuttaa. Osa edustajistamme tekee henkilökohtaisia muutosesityksiä.

Esitän myös vastalauseeseemme sisältyvän epäluottamuslauseen hallitukselle.

Eduskuntaryhmämme kiittää aktiivisia suomalaisia lukuisista yhteydenotoista ja tuesta vaalikauden ja päättyvän vuoden aikana. Jatkamme tinkimättä suomalaisten asialla. Toivomme kaikille suomalaisille hyvää joulua ja parempaa vaalivuotta 2023. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kokoomuksen eduskuntaryhmä, edustaja Jokinen, olkaa hyvä.

10.23 Kalle Jokinen kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! SDP:ltä kuulaaan tyhjää puhetta sähköön huippuhinnoista — teot vain puuttuvat. Puheet eivät lämmitä kansalaisten kylmiä asuntoja.

Valitettavasti pääministeri Marin loistaa poissaolollaan tästä vuoden tärkeimmästä keskustelusta ensi vuoden budjetista. Ensi vuoden budjetti, Marinin hallituksen budjetti, on rakennettu yli kahdeksan miljardin euron velanoton varaan. Se jatkaa vaalikauden talouspolitiikan linjaa: hallitus lisää menoja ja velkaa vailla vastuuta huomista.

Arvoisa puhemies! Hallituksen keskeinen virhe on, että kaikki ongelmat on ratkaistu velkarahalla. Velkapolitiikkaa on toteutettu johdonmukaisesti hallituskauden alusta asti, vain selitys on matkalla muuttunut. Tällä kertaa hallitus soveltaa budjettikehysten poikkeuslauseketta. Venäjän hyökkäyssodan perusteella turvallisuuteen, vihreään siirtymään ja puolustukseen liittyviä menoja voidaan lisätä eikä muualta tarvitse vastaavasti tinkiä. Kokoomus hyväksyy välttämättömät puolustukseen ja turvallisuuteen liittyvät menot, mutta aina, kun lisätään välttämättömiä uusia menoja, on johtajuuden puutetta, jos ei pysty jättämään jotain vähemmän tärkeää pois.

Poikkeuslausekkeeseen kiinnitti huomiota Valtiontalouden tarkastusvirasto raportissaan kesäkuussa. Siinä pidettiin tärkeänä, että turvallisuuspoliittisen poikkeuksen piiriin sijoitettavat menot perustellaan ja ne ovat läpinäkyvästi erotettavissa normaaleista kehysmenoista. Hämmästykseni suuri, kun hallitus ei ollut eritellyt eikä perustellut poikkeuslausekkeen piiriin kuuluvia menoja. Koska avoimuuden vaatimus on ollut tiedossa keväästä asti, ei kyse voi olla kuin harkitusta valinnasta. Miksi? Jää vaikutelma, että hallitus on tietoisesti raivannut kehysten sisälle tilaa, jotta mistään ei tarvitse säästää. Suomalaiset ansaitsevat selityksen, miksi sodan takia on aivan välttämätöntä tukea velkarahalla esimerkiksi karpalon ja osmankämin istuttamista, Kelan etuuskäsittelyn kehittämistä ja sähköautojen hankintatukia.

Arvoisa puhemies! SDP valitsi velkapolitiikan linjan jo hallitustunnusteluissa. Se oli pääministeripuolueen ehto hallitusyhteistyölle. Se oli myös keskeinen syy, miksi kokoomus sanoi hallitukselle ”ei”. Hintojen nousua kiihdyttävästä velkaelvytyksestä tai velkaantumista taivuttavan suunnitelman puuttumisesta ovat huomauttaneet esimerkiksi Valtiontalouden tarkastusvirasto, talouspolitiikan arviointineuvosto, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, Suomen Pankki, OECD ja viimeksi Kansainvälinen valuuttarahasto IMF. Nämä varoitukset on otettava tosissaan. Suomen talous pitää laittaa itse kuntoon nyt, kun voimme vielä tehdä sen omilla ehdoillamme.

Arvoisa puhemies! Kokoomus haluaa kasvua ja hyvinvointia. Siksi suunta on muutettava. Vekselivedolla ei voi jatkaa, koska tahdomme säilyttää hyvinvointipalvelut myös lap-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

sillemme ja lastenlapsille. Kokoomus pitää valtiovarainministeriön virkamiespuheenvuoron arviota sopeuttamistarpeesta hyvänä lähtökohtana. Isänmaan tulevaisuuden kannalta yhteinen ymmärrys tilannekuvasta on korjaavien päätösten kannalta kaikkein tärkeintä. Oppositio puolueissa on ymmärrystä sopeutuksen tarpeesta ja mittaluokasta.

Pääministeri Marin on epäonnistunut hallituksensa talouspolitiikassa kohtalokkaasti. Siitä huolimatta näyttää siltä, että pääministeri torjuu maan parhaiden talousasiantuntijoiden näkemyksen sopeutustarpeesta. Hallitus lisää menoja ja velkaa, mutta ei ole valmis säästämään. Sen sijaan hallituspuolueiden puheenjohtajat vähättelevät ja ilkkuvat ylimielisesti niille, jotka hakevat vakavalla mielellä ulospääsyä hallituksenne talouden syöksykierteestä. [Välihuutoja] Ymmärrättekö, että talouspolitiikkanne ajaa hyvinvointipalvelut haaksirikkoon? Minä kun luulin, että pääministeripuolue SDP arvostaa ja on valmis puolustamaan hyvinvointivaltion palveluita.

Arvoisa puhemies! Muistetaan valtiovarainministeriön virkamiespuheenvuoron sitaatti: ”Julkisen talouden vahvistamisen lykkääminen tarkoittaisi, että myöhemmin tarvittaisiin vielä merkittävämpiä toimia. Tällöin hyvinvointivaltion palvelulupauksesta olisi entistä vaikeampi pitää kiinni.”

Toivon paljon viisautta, rohkeutta ja voimaa tulevalle hallitukselle, sillä niitä se totisesti tarvitsee korjattaessa Marinin hallituksen jättämää taakkaa. Työ on välttämätön. Ainoastaan luja Suomi voi pitää huolta heikommistaan. Vain taloudellisesti vahva Suomi pystyy toimimaan epävakaisissa oloissa [Puhemies koputtaa] ja kestää tulevienkin kriisien iskut.

Teen kokouksen vastalauseen mukaisen epäluottamuslause-esityksen ja toivotan kokouksen eduskuntaryhmän puolesta kaikille hyvää ja rauhallista joulunaikaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Keskustan eduskuntaryhmä, edustaja Pirttilahti, olkaa hyvä.

10.29 Arto Pirttilahti kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huolta, pelkoa, hätääkin. Pärjäämmekö, olemmeko turvassa? Näitä tuolla kodeissa mietitään. Ei ihan kaikissa — hyvin pärjäävät kyllä pärjäävät — mutta yhä useammissa, ihan tavallisissa kodeissa. Joulukin tulee.

Mutta turvassa me Suomen pidämme ja Ukrainaa autamme. Isänmaan puolustus pitää. Karhu on ja pysyy naapurissa. Turvaa on sekin, että leipää ja lämpöä on omasta takaa. Vahvistamme Suomen ruoka- ja energiaomavaraisuutta.

Toimeentulossa autamme: Pienimmät eläkkeet nousevat. Sähkön arvonlisävero aleni kuun alussa, ja sähkövähennys ja sähkötuki ovat tulossa. Toki sähkön hinta tarvitsee vielä lisätoimia. Aatonaattona perheet saavat ylimääräisen lapsilisän. Jakeluvelvoitteen alentaminen on osaltaan laskenut polttoaineiden pumppuhintaa. Korotetun työmatkavähennyksen jatkaminen auttaa heitä, jotka tarvitsevat omaa autoa töissä käymiseen.

Ei näillä kaikkea ratkaista. Toivottavasti pahimman yli kuitenkin näillä päästään. Me kansanedustajat emme joudu valitsemaan ruuan, lääkkeiden, sähkön tai bensiinin väliltä. Moni suomalainen vain joutuu. Siksi vähätellä sitä ei kannata. On oikein turvata arkea, on oikein auttaa. Ihmisten pitää pärjätä.

Jokainen suomalainen tulee pitää mukana. Siihen kuuluu, että lähi- ja peruspalvelut turvataan tasa-arvoisesti koko maassa. Siksi sote tulee ensi vuoden alusta, ja on tärkeää, että uudistusta viedään hyvinvointialueilla yhdessä eteenpäin. Myös eduskunnassa sovituilla jakovaroilla tuemme Suomen sosiaalista ja alueellista eheyttä.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Turvaa, työtä, toimeentuloa ja tasa-arvoa:

Arvoisa puhemies! Tämä kaikki kuitenkin maksaa. Velkaa on jouduttu ottamaan ja joudutaan ottamaan. Velkaa ottaisivat myös kokoomus ja perussuomalaiset. Ei siinä lopulta isoa eroa ole. [Sari Sarkomaa: Miljardi! — Välihuutoja oikealta] Velaksi ei voi loputtomiin elää. Talouden kuntoon laittaminen odottaa kulman takana. Rahaministeriö löi rätingit pöytään. On melkoista, jos niitä kyseenalaistetaan. Tiukemmat ajat ovat tulossa. Vyötä on pakko kiristää. [Mari Rantanen: Sanokaa se Marinille!] Isänmaalle pitää rakentaa kestävä tulevaisuutta. Siksi ei ole varaa kokoomuksen verot alas velaksi -politiikkaan. [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] Sellainen ei sovi tähän aikaan. Miten kävi muun muassa Britanniassa? [Ben Zyskowiec: Juuri siellä velaksi elvytettiin!]

Keskustan vaihtoehto on Suomen uudistaminen. Pitää tehdä turvaa, työtä, toimeentuloa ja tasa-arvoa tuovaa ja luovaa politiikkaa. Talouden kasvu ja työpaikat ovat meille pääosa ratkaisua. [Timo Heinonen: Ei velanotto ole kauhean luovaa!] Säästääkin pitää, mutta oikeudenmukaisesti. Päätösten pitää olla reiluja jokaisen suomalaisen ja koko maan kannalta. [Ben Zyskowiec: Säästää pitää, mutta seuraavan hallituksen!]

Suomi kasvuun:

Arvoisa puhemies! Kasvua tulee tuottavuutta parantamalla. Samalla työmäärällä pitää saada enemmän tuotteita aikaan tai valmistaa entistä parempia tuotteita. Siksi tutkimukseen ja kehitykseen pitää laittaa paukkuja. Yhdessä sovitut tutkimus- ja kehitystoiminnan verokannustin ja rahoitus ovat todella tarpeen.

Kasvu myös tarvitsee tekijänsä: Yli 60-vuotiaiden parannettu työtulovähennys ja opintotuen tulorajojen korottaminen helpottavat osaltaan yritysten pulaa työntekijöistä. Seuraavaksi pitää toteuttaa alueellinen opintolainahyvitys. Se helpottaa myös osaajapulaa.

Nuorilla pitää olla mahdollisuus rakentaa elämä myös isompien keskusten ulkopuolelle. Kasvu tulee koko Suomen mitalta. Siksi koulutuspaikkoja pitää olla kautta maan. Siksi liikenne- ja tietokoneliikenneyhteyksien pitää olla kunnossa läpi Suomen. Pitää tehdä vahvaa aluepolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Suomi on paras maa meille suomalaisille. Jokainen suomalainen on omana itsenään tärkeä. Suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi ovat keskustan tärkeimmät tavoitteet. Puolen Suomen tai kahden kerroksen väen politiikka olisi väärää politiikkaa. Suomi pärjää, kun kodeissa kautta maan pärjätään. Nyt ja tulevaisuudessa.

Keskustan eduskuntaryhmä toivottaa hyvät keskustelut ja hyvät jouluntienoot koko eduskunnalle!

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Vihreä eduskuntaryhmä, edustaja Mari Holopainen, olkaa hyvä.

10.34 Mari Holopainen vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsillä on tämän hallituksen viimeinen budjetti. [Oikealta: Onneksi!] Vaikka hallitus on tuonut yli 900, pääasiassa edistyksellistä lakiesitystä eduskuntaan, ovat kriisit koetelleet.

Huoli toimeentulosta on kasvanut ruoan hinnan ja asuntolainojen korkojen noustessa. Sähkölaskut koettelevat sattumanvaraisesti sähkösopimuksen tyypistä ja lämmitysmuodosta riippuen. Vain hyvin pienellä osalla suomalaisista on kyky selviytyä useiden tuhansien kuukausieristä. Vihreiden mielestä on välttämätöntä huolehtia siitä, että kukaan ei jää pulaan. Tarjoamme apua toimeentuloon ja laskuista selviytymiseen valtion kautta.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Kompensointi tarjoaa vain nopeaa helpotusta, mutta ei pysyviä ratkaisuja. Osalla energiayhtiöistä tuotantokulut ovat muuttuneet vain vähän. Hinta määräytyy kalleimman tuotantotavan perusteella. Siksi on välttämätöntä katkaista kohtuuttomien voittojen takominen ihmisten ja valtioiden maksukyvyyn kustannuksella. Vihreiden kannattama windfall-vero on tarpeellinen. Myös hinnan määräytymisestä on tehtävä kestävä uusissa olosuhteissa. Inflaation taustalla on energian hinnannousu – energian hinnannousuun on tuotava ratkaisuja. Energiaviranomaisten tehtävänä on ollut huolehtia energian saatavuudesta. Se ei enää riitä — on kyse myös hinnasta, jonka on säilyttävä kestävä. On huolehdittava, että käytössämme on kriisiaikojen paras osaaminen ja organisaatio, jolla on valmius reagoida nopeasti.

Arvoisa puhemies! On muistettava, että jokaisen talouskriisin dynamiikka on erilainen. Ei ole valmista kriisin ratkaisemisen sabluunaa. On seurattava useiden talouden indikaattoreiden, kuten työllisyyden, kehittymistä ja tehtävä tarvittaessa uusia nopeita johtopäätöksiä. Finanssikriisi opetti, että niukkuus voi johtaa supistuvien voimavarojen kierteseen. Viime vuodet osoittivat, kuinka talous voi ylikuumentua. Kriisi, jonka pohjalla on sodan aiheuttama energiainflaatio ja takana pandemia, on tilanteena uusi.

Jokainen kriisi synnyttää myös populismia. Ilmastokriisin torjuminen tai tuulivoima ei ole syynä käsillä olevaan, sodan aiheuttamaan energiakriisiin. Suomen asema olisi tukalampi, jos olisimme kiinni venäläisessä fossiilienergiassa. Vaikka on energiapula, ei turve muutu uusiutuvaksi eikä hiilinielujen romahtaminen voi jatkua.

Arvoisa puhemies! Suomi jatkaa avun antamista Ukrainalle. Ukrainalaiset kantavat suurimman taakan.

Talouden hiipumisesta huolimatta työllisyys on kehittynyt suotuisasti. Työllisiä oli lokakuussa 66 000 enemmän kuin vuotta aiemmin, ja työllisyysasteen trendi oli 74,4 prosenttia, joka on 1,6 prosenttia korkeampi kuin edellisellä vuonna. [Ben Zyskowitz: Kiitos Sipilän hallituksen!]

Käsillä on heikkenevien talousnäkyvien ohella työvoimapula ja useiden naisvaltaisten alojen pitkäaikaisten rakenteellisten palkkakuoppien aiheuttama kriisi niin sairaanhoidossa kuin varhaiskasvatuksessa. Tämä vaatii täyden huomiomme.

Koulutuspaikat eivät riitä ratkaisemaan työssäjaksamista, mutta niitäkin tarvitaan. Vihreä ryhmä on tyytyväinen, että valtiovarainvaliokunta päätti osoittaa varhaiskasvatuksen opettajien uudet koulutuspaikat ja lisärahoituksen alueille, joilla opettajista on suurin puute. Vihreiden mielestä tehdyt investoinnit koulutukseen ja osaamiseen ovat ensiarvoisen tärkeitä nyt ja tulevalla kaudella. [Sari Sarkomaa: Valtiovarainvaliokunta linjasi näin, hallitus linjasi toisin!]

Arvoisa puhemies! Kriisin keskellä ei saa pysähtyä ja hukata katsetta. On tunnistettava, että luontokato etenee. Olemme vihreiden johdolla investoineet luonnonsuojeluun ennätysellisesti tällä kaudella: 100 miljoonan lisäyksen vuosittain, ja tällä budjetilla teemme vielä kuuden miljoonan euron lisäpanostuksen. Uudet investoinnit esimerkiksi vetyteknologiaan kertovat siitä, että suomalaisen osaamisen ja tutkimuksen pohjalle rakentuu uutta liiketoimintaa. Yritykset ovat tarttuneet kiertotalouden luomiin uusiin liiketoimintamahdollisuuksiin, ja tätä työtä tulee yhä voimakkaammin tukea lainsäädännöllä.

Tutkimusinvestoinnit ja osaavat ihmiset luovat pohjan taloudelle. Tki-verovähennyksen ohella on huolehdittava korkeakoulujen perusrahoituksesta. Työllisyysasteen nosto vihreiden tavoittelemaan 80 prosenttiin vaatii merkittäviä investointeja uusiin aloituspaikoihin myös tulevaisuudessa.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Arvoisa puhemies! Menojen tulee olla tasapainossa tulojen kanssa. Talouden tasapainottamista tarvitaan rakenteellisten uudistusten lisäksi. Lopulta tulot kuitenkin ratkaisevat. Voimme valita leikkausten ja supistuvan julkisen talouden tien, mutta me vihreät haluamme valita sen toisen tien, [Puhemies koputtaa] jolla tehdään ne toimet, joiden avulla Suomi pärjää. Tuottavuuden nostaminen on tärkein tavoite taloudessa. Keinot tuottavuuden nostamiseen ovat tiedossa. Tarvitsemme koulutuksen kunnianpalautuksen. [Puhemies koputtaa] Se työ on aloitettu tällä kaudella. Valinta on meidän.

Vihreä eduskuntaryhmä kannattaa budjetin hyväksymistä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Vasemmiston eduskuntaryhmä, edustaja Kyllönen, olkaa hyvä.

10.40 Merja Kyllönen vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtioiden rajat ylittävät kriisit ovat sävyttäneet hallituskautta. Asiantuntijatahojen mukaan Suomessa on onnistuttu kriisien hoidossa ja suurilta pidemmän aikavälin negatiivisilta vaikutuksilta on vältytty. Olemme toteuttaneet ihmisten hyvinvointia ja osaamista vahvistavia investointeja tulevaisuuteen. Esimerkiksi oppivelvollisuus uudistus parantaa ihmisten mahdollisuuksia, lisää työllisyyttä vahvistaen julkista taloutta. Vuosia työstyetty sote-uudistuskin saatiin kriisien keskellä tehtyä. Hallitus on osoittanut, että akuutteihin kriiseihin voidaan vastata rakentamalla samalla pohjaa tulevaisuudelle.

Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäyssota pysäytti talouden elpymisen ja lisäsi julkisten menojen nousupaineita. Oppositio on luonut kuvaa, että hallitus on syydellyt veronmaksajien rahoja ympäriinsä. Suurimmat satsaukset, yli 15 miljardia, ovat menneet koronapandemian hoitoon ja puolustukselliseen sekä muuhun sodan tuomaan varautumiseen. Tulevan vuoden budjetin kasvu aiheutuu erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta, joka siirtää rahoitusvastuun valtiolle. Tästä syystä valtion budjettitalouden menojen taso nousee koko vuoden tasolla noin 14 miljardia euroa. Kuluneina vuosina myös koulutukseen, lasten ja nuorten hyvinvointiin, on haluttu satsata. Lisäeuroja on laitettu liikenneverkkojen turvaamiseen perusväylänpidossa, kansan- ja takuueläkkeiden sekä perusturvan tason korotukseen ja hoitajamitoituksen vahvistamiseen ikäihmisten hoivassa. Jos nämä ovat opposition mielestä väärä toimia, niin tämä on hyvä kaikkien suomalaisten kuulla. Näihin kohteisiin ne eurot ovat menneet, eivät suinkaan heiteltyinä sinne tänne, kuten täällä on väitetty.

Arvoisa puhemies! Energian, ruuan ja polttoaineiden hinnat ovat korkealla. Moni kotitalous ja yritys elää kestävämmässä tilanteessa kalliin energianhinnan ja muiden kasvien kulujen vuoksi. Onkin perusteltua jatkaa aktiivista ja vastuullista finanssipolitiikkaa. Energian hintojen nousun kompensoiminen on välttämätöntä. Mahdollisissa jatkotoimenpiteissä on huolehdittava siitä, että tuet kohdentuvat selkeästi hintojen noususta eniten kärsiville. Eurooppalaisen energiajärjestelmän suurin heikkous on ollut hätäjarrumekanismin puute. Sotaan ja kriisiytymiseen ei ole kyetty vastaamaan yhteisillä toimilla ja vaikutavilla täsmätoimilla.

Vetoammekin energia- ja hinnannousuhaasteissa koko Suomen poliittiseen joukkueeseen, että me haemme pitkäjänteiset ratkaisut yhdessä. Tässä on kyse koko maan ja sen kansalaisten kriisinkestävyydestä, ja haasteet eivät tule helpottamaan tämän eduskuntakauden päättymiseen. Kotitaloudet kantavat kohtuuttoman osan hintojen noususta samalla, kun monet yritykset tekevät ennätysvoittoja. Voittojen on oltava kestäväällä tasolla aikana,

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

jolloin myös kansakunnan yhtenäisyydellä on arvonsa. Olemme valmiita hakemaan kestävä ratkaisua yhdessä — ratkaisuja, jotka turvaavat ihmisten elämisen mahdollisuudet ja varmistavat, että tästäkin kriisistä me selviydymme yhdessä. Emmekä me oman hätämme hetkellä unohda ja hylkää myöskään Ukrainaa, joka käy veristä sotaa meidän kaikkien puolesta.

Arvoisa puhemies! Valtion menoja koskeva niin sanottu kehyssääntö tulee sitoa vahvemmin suhdannetilanteeseen, ja myös kehysten tulee huomioida tulopuoli. Nykyinen kehysjärjestelmä kohtelee tuloja ja menoja eri tavalla. Järjestelmän oikeutus ja uskottavuus kärsivät siitä, että miljardiluokan veronalennusten tekeminen on sen puitteissa mahdollista mutta muutaman miljoonan menopuolen kehyslitykset eivät ole, vaikka niillä tehtäisiin esimerkiksi ennaltaehkäisevää työtä, jolla toisessa paikassa vähennettäisiin merkittävästi valtion menoja. Tämä ei kannusta myöskään laajempaan inflaation hallintaan, puhumattaakaan tuloerojen kasvua vähentävästä politiikasta.

Me tuemme suhdannesidonnaista talouspolitiikkaa. Jatkuva velkaantuminen ei ole todellakaan kestävä, muttei myöskään julkisen velan orjalliseen vähentämiseen pidä hirttäytyä tilanteessa, jossa edessä voi olla syvä taantuma. Taantumassa ei todellakaan ole järkevää leikata, se vain syventää taantumaa. Mikäli taas kaikki työvoima ja muut tarvittavat resurssit ovat täyskäytössä, talouden tasapainottaminen verotuksella ja toissijaisista julkisista menoista säästämällä on perusteltua. Myös verotulot riippuvat suhdannetilanteesta, eikä myöskään niille kannata asettaa liian tiukkoja määrällisiä tavoitteita, jos on näkyvillä tilanne, josta meidän on vaikea päästä ulos.

Haluamme edistää kestävä ja reilua siirtymää ulos fossiilisidonnaisuudesta. Vain siten me voimme rakentaa kestävä, riippuvuuksista irti pääsevän maan, jolla on vakaa pohja edetä. Suhdannetilanteesta riippuu myöskin se, miten investoinnit näiden tavoitteiden edistämiseen kannattaa rahoittaa. Sekä kotimaisia että EU:n taloussääntöjä tulee kehittää palvelemaan paremmin näitä tavoitteita. Onnistuneen siirtymän mahdollistaa lopulta se, miten me kykenemme pitämään ihmiset mukana muutoksessa.

Toivon, että meillä seurattaisiin tarkemmin sitä, miten köyhyysaste tässä maassa nousee. Yli 62 000 kotitaloutta on painunut lisää köyhyyteen jo syyskuussa. Tällä hetkellä yli 16 000 lapsiperhettä elää köyhyydessä. [Puhemies koputtaa] Jos siinä tilanteessa leikataan asumistuesta, jos siinä tilanteessa syvennetään köyhyyttä, se tarkoittaa myöskin suomalaisen eriarvoisuuden kasvua. Tässä kriisitilanteessa se on kestäväntöntä ja järjetöntä. [Puhemies koputtaa] Toivon, että hallitus esittää vakaita, varmoja ja Suomen yhdessä rintamassa pitäviä ratkaisuja tulevien kuukausien aikana.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Svenska riksdagsgruppen, ledamot Rehn-Kivi.

10.46 Veronica Rehn-Kivi r (ryhmäpuheenvuoro): Värderade talman! Att göra upp en budget är en lång och krävande uppgift. Sällan har det varit så tydligt som under denna regeringsperiod. På våren slås det fast hurdan budgetram de kommande åren ska ha, och på hösten kan verkligheten se väldigt annorlunda ut. Även i år har processen varit utmanande, eftersom det finns skriande behov på många fronter, samtidigt som världsläget tvingar oss att göra historiska satsningar. Nu är vi på slutrakan.

Ärade talman! Budgeten för nästa år präglas av social- och hälsovårdsreformen. Finansieringen av välfärdsområdena i framtiden är en viktig del av statsbudgeten i och med att

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

ansvaret för vår social- och hälsovård vid nyår övergår till välfärdsområdena, som är helt beroende av statlig finansiering. Vi i SFP har aktivt krävt att finansieringen för välfärdsområdena görs mer hållbar och det arbetet bär nu frukt när riksdagen godkänner en uppdatering av finansieringslagen. Men arbetet är inte färdigt än. Finansieringen kräver regelbunden uppföljning. Vi har en stor vårdskuld som måste jobbas bort. Först efter det kan vi rikta fokus på det som är verkligt viktigt — på preventiva åtgärder. Om vi inte satsar på effektiv förebyggande vård kommer vi aldrig att ha råd att bekosta äldreomsorgen och den ekonomiskt betungande dygnetruntservicen eller den dyra specialistsjukvården — något som vi alla anser vara nödvändigt.

Arvoisa puhemies! On ollut hyvä tietää, että opposition ja hallituksen talouspoliittiset linjat ovat olleet hyvin pitkälti samanlaisia. Se on tärkeää tulevien haasteiden kannalta. Tulevina vuosina nimittäin käydään vaikeita keskusteluja Suomen talouden tasapainottamisesta. Yhtälö ei ole helppo. Tarvitaan monentasoisia panostuksia, jotka ulottuvat useille hallituskausille.

Meidän on myös uskallettava panostaa sellaisiin asioihin, joiden tulokset eivät välttämättä näy vielä tänään tai huomenna mutta jotka ovat tulevaisuuden kannalta ratkaisevia. Esimerkiksi yrityksille on luotava kannusteita investoimiseen ja panostamiseen tutkimukseen ja kehittämiseen. Meidän on uskallettava suosia entistä enemmän ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä ja tehtävä pitkäaikaisia panostuksia. Koulutus on vahvin kilpailuetumme, jota meidän tulee vaalia. Yritysten ääni on myös selkeä: ilmastovetoa ei tule tinkiä. Yrityksille ennakoitavuus on hyvin tärkeää, ja siitä huolehtiminen on jokaisen uuden hallituksen vastuulla.

Meillä on oltava myös edellytyksiä taloudelliseen liikkumavaraan, jotta voimme tukea yhteiskuntaamme siellä, missä tukea tarvitaan. Kuluneen vuoden aikana olemme kysyneet nopealla aikataululla päättämään muun muassa maamme puolustukseen panostamisesta. Olemme kysyneet yhteistyöhön yli puolue- ja ideologisten rajojen tilanteissa, joissa kansamme yhtenäisyys on ollut tärkeää. Venäjä jatkaa Ukrainaa vastaan sotimista, joten meidänkin on jatkettava Ukrainan tukemista sekä suoraan että EU:n ja pian myös Naton kautta.

Värderade talman! Kriget har många följder och krisen inom jordbruket är en av dem. Det är nödvändigt att vi tryggar den finska matproduktionen nu när situationen är ytterst svår. Enligt SFP behövs det ett stödpaket för jordbruket så snabbt som möjligt.

Vi måste också fortsätta arbetet för att hitta olika lösningar för att tackla de stora utmaningarna med priset på el. Regeringen har under hösten kommit med både ett temporärt skatteavdrag på elkostnader och ett temporärt elstöd för dem som inte kan få skatteavdrag. Med dessa stöd kan flera hushåll få hjälp med de höjda elpriserna, men utmaningarna fortsätter. Därför behövs det nu samarbete för att hitta de bästa lösningarna.

Arvoisa puhemies! Kaikkien Suomessa tutkintonsa suorittavien tulisi olla oikeutettuja työskentelemään täällä. Kenenkään, joka haluaa tehdä töitä Suomessa, ei pitäisi joutua muurehtimaan sitä, että byrokratia voi laittaa kapuloita rattaisiin. Yritysten tulee voida rekrytoida työntekijöitä muista maista nykyistä nopeammin ja helpommin. Suomessa työskenteleviä ihmisiä ei tulisi karkottaa maasta. Uutisista olemme saaneet kuulla, että todellisuus vielä nykyäänkin on kuitenkin ihan toinen. Sitä RKP ei voi hyväksyä. Työvoiman saataavuus on Suomen tulevaisuuden kohtalonkysymys. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kristillisdemokraattien eduskuntaryhmä, edustaja Räsänen, Päivi, olkaa hyvä.

10.51 Päivi Räsänen kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valtion ensi vuoden talousarvio, tämän hallituksen viimeinen, on nyt äänestyksiä vaille valmis. Marinin hallitus jättää kädenojennuksena seuraavalle hallitukselle yli kahdeksan miljardia euroa alijäämäisen budjetin.

Tuo kahdeksan miljardia ei valitettavasti ole edes koko totuus, sillä parin viikon kuluttua aloittavien hyvinvointialueiden rahoituksessa on yli miljardin aukko, joka seuraavan hallituksen on paikattava. Lisäksi meillä on yhä hoitovelkaa, jota hallitus valitettavasti on omilla toimillaan myös pahentanut leikkaamalla yksityisen terveydenhuollon Kela-korvauksista.

Pula henkilöstöstä on johtanut toimipisteiden sulkemisiin, pitkiin jonotusaikoihin, päivystysten ruuhkautumisiin ja hoitajien uupumiseen. Lääkäri kuvaili HUSin päivystyksiä toivottomiksi paikoiksi, jotka ovat askeleen päässä pysähtymisestä. Ettekö, hallitus, jo heittää tähän?

Hallitus on kyllä tehtaillut hyviä pykäläitä hoitotakuusta ja vanhustenhoidon henkilöstömitoituksesta, kotihoidon parannuksista, mutta pykälät ovat kuolleita kirjaimia, jos ei löydy tekijöitä eikä rahoitusta. Sairaaloissa ja terveyskeskuksissa kysellään, miten nämä hyvät uudistukset toteutetaan, kun tämänhetkisiäkään vaatimuksia ei kyetä täyttämään. Seuraavan kymmenen vuoden aikana eläköityy neljäsosa sairaanhoitajista ja kolmasosa lähihoitajista. Moni suunnittelee alanvaihtoa. Yhdestäkään työikäisestä hoitajasta ei ole varaa nyt luopua.

Sosiaali- ja terveystalouden koulutuksen saaneista yli viidennes, yli 70 000, tekee töitä jossain muualla kuin oman alansa työssä. Nyt tarvittaisiin toimia, jotka kannustavat hoitajia palaamaan tästä reservistä alalle. Eduskuntaryhmämme on koko vaalikauden ajan patistanut hallitusta ratkaisemaan tämän hoitajapulian. Nyt esitämme puolen miljardin euron rahoitusta ensi vuodelle terveydenhuollon kriisin ratkaisemiseksi. Tarttukaa, hyvä hallitus, tähän.

Tarvitaan myös lisää koulutuspaikkoja, verotuksellisia kannusteita eläkkeelle siirtyneille ammattilaisille, joilla olisi intoa ja voimia keikkailta hoitotyössä, sekä parempaa tukea arvokasta työtä tekeville omaishoitajille. Alan houkuttelevuuden parantamiseksi on välttämätöntä katkaista tämä niukkojen resurssien aiheuttama noidankehä.

Väestön ikääntyminen painaa tulevana vuosikymmeninä huoltosuhteemme huolestuttavalle tasolle. Tämän trendin kääntämisen tulee olla yksi seuraavien hallitusten prioriteeteista. Syntyvyyteen on toki vaikea vaikuttaa poliittisilla päätöksillä, mutta kyllä politiikallakin on väliä. Suomeen tarvitaan suunnanmuutos.

Kannattamme lapsiperheiden ostovoiman tukemista. Perheet tarvitsevat kuitenkin vielä hallituksen esityksessä esitettyä vahvempaa ja kattavampaa myönteistä viestiä. Siksi ehdotamme lapsilisien tasokorotusta sekä vauvatonnia, jonka sanoma on, että kaikki vauvat ovat tervetulleita.

Marinin hallituksen perintönä jää myös maatalojen konkurssivelka ja sen myötä lähivuosina entisestään nouseva ruoan hinta ja saatavuusongelmat. Tämä kaikki vaikeuttaa viljelijäväestön lisäksi erityisesti pienituloisten elämää. Luonnonvarakeskuksen asiantuntijoiden mukaan sodan jatkuessa edessä on yksi pahimmista maatalouden kriiseistä. Esimerkiksi viljailijoilla kassakriisi on todella kärjistymässä ensi vuonna.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Arvoisa puhemies! On täysin käsittämätöntä, että hallitus on sallinut kotimaisen maatalouden ja ruokaturvan alasajon globaalin ruokakriisin pahetessa. Aikaa tilanteen korjaamiseen olisi ollut. Tästäkin olemme muistuttaneet koko vaalikauden ajan.

Tänä talvena meiltä tosin ei ole vielä loppumassa ruoka vaan energia. Hallitus on tehnyt toimia sähkön hinnan kompensoimiseksi, mutta kuitenkin nykyisen ja edellisen hallituksen siunauksella Suomesta on hävitetty käytännössä kaikki hiileen ja turpeeseen perustuva varavoima. Ilmastonmuutoksen hillitseminen on tärkeää, mutta ilmastotoimia ei voi syödä, eikä niillä lämmitetä koteja. Suomi ei voi pelastaa koko maailmaa ilmastonmuutoksesta, mutta omista kansalaisistamme meidän on pidettävä huolta. Ja siihen tarvitaan kestäväää taloutta.

Tiedämme kaikki julkisen talouden kestävyysvajeen suuruuden. Olemme julkaisseet vaihtoehtobudjettimme ja kutsumme kaikki hallituspuolueet keskustelemaan julkisen talouden tasapainosta. Tässä tarvitaan viisaita päitä, sillä haaste on melkoinen.

Arvoisa puhemies! Hallituksen politiikka ei rakenna Suomen taloutta kestäväälle pohjalle. Siksi esitän hallitukselle epäluottamusta vastalauseen 3 mukaisesti. Ja lopuksi toivotan teille kaikille joulunaikaanne iloa, valoa ja siunausta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Liike Nytin eduskuntaryhmä, edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

10.56 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! ”Hallitus on sitoutunut vahvistamaan julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyttä johdonmukaisesti niin, että ei ajauduta kestävämmän velkaantumisen uralle, joka pakottaisi tulevaisuudessa menojen lisäleikkauksiin tai verojen korottamiseen.” [Ben Zyskowiec: Minkä maan hallituksen ohjelmasta tämä oli?] Miten on, ministerit, kuulostiko tutulta? Pitäisi kuulostaa, koska kyse on hallituksen ohjelman kirjauksesta. [Ben Zyskowiec: Siis Suomen hallituksen?] Miten meni niin kuin omasta mielestänne? Voin vastata puolestanne: meni juuri päinvastoin. Olette ajaneet Suomen kestävämmän velkaantumisen uralle, joka pakottaa tulevaisuudessa menojen leikkauksiin ja verojen korottamiseen.

Tämä puheena oleva budjettiesitys alleviivaa koko hallituskauden perinnön. Ensi vuoden budjetissa ei ole puhuttakaan sopeutuksista tai muutoksista. Kaikki ikävät asiat on koko hallituskauden ajan vain siirretty eteenpäin ja hoidettu velkarahalla pois vaivaamasta. Eivät yrittäjät ja tavalliset kotitaloudet voi koskaan toimia näin. Jos rahat eivät riitä, on pakko tehdä valintoja.

Ensi vuodesta tulee karmea. Sähkön hintojen ja ruuan hintojen käsittämätön nousu tekee sen, että kulutus loppuu, ja kun vielä vientimaissa on sama tilanne, sakkaa vienti ja ajaudumme lamaan. Jo koronan hyökätessä päälle pian kolme vuotta sitten olisi hallitusohjelma pitänyt kirjoittaa uusiksi. Nyt lensimme autopilotilla myrskyn silmään. On rakennettu velkapommi, joka jätetään kylmästi seuraavien sukupolvien maksettavaksi. Ei sitä ilmaista rahaa ollutkaan olemassa.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomi ei ole 15 vuoteen kasvanut, vaikka julkinen velka on kasvanut. Viimeisen kymmenen vuoden aikana Suomi on EU:n alueella velkaantunut nopeimmin Kreikan ja Slovakian kanssa. Tähän on saatava muutos. Nyt on viimeinen hetki alkaa puhua asioista niiden oikeilla nimillä. On erittäin tärkeää, että ennen eduskuntavaaleja jokainen puolue kertoo selkeällä suomen kielellä, kuinka ja millä keinoilla he ai-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

kovat saada julkisen talouden tasapainoon. Kuinka paljon huonommin meillä pitää mennä ennen kuin tähän herätään? Taloudellinen itsenäisyys on yhtä tärkeää kuin turvallisuus.

Nykyinen hallitus tekee ensi vuoden budjettia ja jättää tietoisesti ensi vuoden kuluja budjetoimatta, kuten valtionvelan kasvavat korkomenot. Ensi vuoden budjetista puuttuu korkomenoihin noin 800 miljoonaa euroa ja hyvinvointialueiden kasvaviin sote-menoihin miljardi euroa. Kun budjetoidaan tietoisesti vajaan, ei 9 miljardin euron sopeutus tämän vuosikymmenen aikana riitä. Pelkästään valtion velkojen lisääntyvät korkomenot syövät liikkumatilaa, ja tällä vauhdilla olemme menossa umpikujaan. Jos tällä tavalla jatketaan, kohta meillä on nopeasti 100 prosenttia bkt:stä velkaa. Mittasuhteet ovat unohtuneet. Miljardi euroa on 1,2 prosenttia 80 miljardin euron budjetista.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Ensi vuoden budjettiin pitää saada 3 miljardin euron julkisen talouden säästöt. Samaan aikaan pitää myös panostaa sote-kustannuksiin. Niitä pitää lisätä 800 miljoonalla ja koulutukseen 200 miljoonaa. Työllisyys pitää saada kasvuun niin, että se on ensi hallituskauden lopulla vuonna 2027 yli 80 prosentissa. Yrityksiä pitää kannustaa niin, että ne voivat vähentää verotuksessa Suomeen ja kotikuntaansa kohdistuvia investointeja. Täysin keskeistä on, että suomalainen saadaan töihin ja pienet ja keski-suuret yritykset kasvuun ja palkkaamaan lisää väkeä.

Säästöjä löytyy ainakin kehitysavusta, asumistuista, yritystuista, ansiosidonnaisesta työttömyysturvasta ja julkisesta hallinnosta. Voidaan lisätä haitta-veroja ainakin sokerin, alkoholin ja tupakan osalta sekä poistaa ay-jäsenmaksujen ja työmarkkinatoimijoiden sijoitustuottojen verovapaus. Asuntojen yhtiölainojen verovähennys pitää poistaa ja harmaata taloutta torjua. Liian vähän on ollut puhetta siitä, että kahdeksan vuoden säästökuurin aikana valtio velkaantuu kuitenkin 28 miljardia euroa lisää, jos velkavauhti pysäytettäisiin hidastumaan miljardilla eurolla vuodessa.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Suomen tulevaisuus riippuu pienten ja keski suurten yritysten kasvusta, [Puhemies koputtaa] investoinneista ja uusista työpaikoista. Yrityksillä pitää olla luotettava näkymä energiasta, työvoimasta ja verotuksesta. Kaikkien mallien pitää olla selkeitä ja pitkäjänteisiä, ja Suomeen pitää luoda houkutteleva ja kannustava ympäristö innovaatioille. Suomeen pitää saada vihreän siirtymän Piilaakso, uuden energian erityisalue. — Eikä sitten muuta kuin hyvää joulua.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt ryhmäpuheenvuorojen päätteeksi valtiovarainministeri Saarikko, seitsemän minuuttia.

11.02 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Kiitos jo hyvän joulun toivotuksista. Työtä kuitenkin vielä ennen joulun saapumista on meillä kaikilla yhdessä paljon jäljellä, ja ensiksi haluan kiittää valtiovarainvaliokuntaa hyvästä yhteistyöstä tämän kuluneenkin vuoden aikana, tästä mietinnöstä, ja myös muille valiokunnille asiaan ja valtion budjettiin laajasta perehtyneisyydestä. Ryhmäpuheenvuoron esittäjille myös kiitos.

Ennen kuin kommentoin tätä valtion budjettia ja valiokunnan mietintöä esitän oman arvioni tästä tilanteesta, johon olemme päätyneet sähkön hinnan osalta. Se tilanne on vakava, ja se ei ole vakava pelkästään sähkön hinnan vuoksi vaan myöskin sähkön saatavuuden vuoksi. Tätä kaikkea ennakoidakseen hallitus jo osaksi ensi vuoden budjettia toteutti toimia, joilla tuetaan niitä kansalaisia ja niitä koteja, joissa sähkölaskut kasvavat kohtuuttomimmiksi ja suurimmiksi, eli omakotitaloasukkaita, [Välihuutoja perussuomalaisten ryh-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

mästä] joiden koti lämpiää sähköllä ja joiden sopimus on epäedullinen, siis pikemminkin kallis, johtuen sopimusmuutoksista tai pörssisähköstä.

Aivan kuten täällä sosiaalidemokraatit ryhmäpuheenvuorossaan esittivät, kuitenkin kuluneen syksyn aikana asiat ovat osaltaan sähkön saatavuudessa ja sitä kautta hinnassa kehittyneet huomontaan suuntaan, kun uutiset Olkiluodosta ovat olleet ikävää kuultavaa. Edelleen on epävarmuus siitä, missä vaiheessa Olkiluoto kolmonen tulee sähköntuotantomme täysimääräisesti vahvistamaan. Uskon, että kaikki täällä toivomme, että pian.

Työ- ja elinkeinoministeriö ja valtiovarainministeriö ovat seuranneet herkeämättä tätä tilannetta koko syksyn, ja Suomi on tehnyt kaikkensa sen eteen, että EU-pöydissä löytyisi yhdessä ratkaisu, jolla sähkömarkkinat voitaisiin muokata. Parhaillaan pääministeri on loppuviikon Brysselissä, missä aivan varmasti huippukokouksessa käsitellään taas kerran energiakriisiä, puhumattakaan siitä, mitä energiaministerit ovat tehneet tämän koko syksyn ajan. Valitettavasti EU-pöydissä yhteistä ratkaisua ei ole saatu. Se on erittäin turhauttavaa, ja tätä työtä ja taistelua on jatkettava. Sen lisäksi on päätetty kansallisista toimista, joista eduskunta saa työpöydälleen heti ensi vuoden alussa energiayhtiöiden lisäveron, joka ikään kuin verottaa pois niitä kriisin aiheuttamia ansaitsemattomia voittoja.

Tässä keskustelussa kuitenkin, arvoisa eduskunta, on kuultu nyt pääministeripuolueelta ehdotus siitä, että he kannattavat hintakattoa sähköön. [Sari Sarkomaa: Mikä on hallituksen linja?] Pidän esitystä erittäin ymmärrettävänä ottaen huomioon tilanteen suomalaisissa kodeissa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Tiesittekö siitä?] Pidän sitä erittäin ymmärrettävänä. Työ- ja elinkeinoministeriössä on parhaillaan käynnissä vimmattu työ, jossa arvioidaan eri maiden käynnissä olevia malleja, valmistelussa olevia malleja, koska jokainen Euroopan maa miettii nyt näitä samoja asioita, kun kansainvälistä EU:n yhteistä ratkaisua ei ole saatu. [Vilhelm Junnilan välihuuto]

Mutta koska keskustelemme täällä nyt valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä ja Suomen taloudesta, joudun toteamaan, että tämä esityksen mittakaava on miljardimittakaava. Se on miljardimittakaavan esitys. [Sari Sarkomaa: Sehän ei ole mitään! — Välihuutoja] Ja jos esitys perustuu ajatukseen siitä... — Sopinee, että jatkan, arvoisa puhemies. — Minusta esityksen mittakaava on sitä luokkaa, että jos se on ajateltu rahoitettavaksi tällä energiayhtiöiden lisäverolla, on hyvä muistaa, että se vaikuttaa valtion budjettiin vasta vuonna 24. Mikäli tällaiseen ratkaisuun halutaan yhdessä päätyä, mikä on ymmärrettävää kansalaisten kärsimysten ja energian hinnan vuoksi, sillä on niin massiivinen vaikutus alijäämäämme ja valtiontalouteen, että pidän perusteltuna vaalikauden ollessa näin loppusuoralla ja vaikutuksen koskiessa koko ensi vuoden alijäämää, että pääministeri kutsuu tästä aiheesta koolle keskustelun hallitus—oppositio-ajan yli. Se on iso kansallinen kysymys koko Suomelle, mikäli päädymme valmistelevaan hintakattoa. Se on miljardiluokan kysymys. Minä olen avoin kaikille ehdotuksille, jotka ratkaisevat tätä tilannetta, ja niitä ehdotuksia hallituksen piirissä on syksyn mittaan valmisteltu monia, tuotu eduskuntaan, tehty päätöksiä, ja valmistelua tehdään koko ajan. Mutta ehdotuksen mittakaava — kun keskustelemme täällä ja kuulen puheenvuorot huolesta valtion velkaantumisesta — esityksen miljardimittakaava, on sitä luokkaa, että asiasta on perusteltua käydä yhteistä keskustelua. [Ben Zyskowicz: Riippuu mallista!]

Ja, arvoisa puhemies, tarvitsimme tietenkin myös tiedon siitä, minkälaista mallia tarkalleen ottaen tämä esitys pitää sisällään. Hallituksen piirissä näitä keskusteluja tietysti on käyty, mutta parhaillaan on tärkeää arvioida, minkälaisia vaihtoehtoja Euroopan pöydissä muissa maissa on esittelyssä, käsittelyssä, ja arvioida myöskin — mikä on erittäin vaikeaa

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

— minkälaiseksi sähkön hinta voi kehittyä, koska sillä on merkitystä sekä vuodelle 24 rautautuvan lisäveron kertymän osalta että ennen kaikkea sen osalta, mitä tämä hintakattoehdotus valtiontaloudelle maksaa. [Petri Hurun välihuuto]

Ystävät hyvät, meillä kaikilla on huoli suomalaisten taloudellisesta toimeentulosta. Se on tämän salin yhteinen huoli, eikä tässä kysymyksessä ole helppoja ratkaisuja, ei oikeaa eikä väärää. Ja sama huoli koskee ainakin valtaosaa tätä salia, että Suomen valtio on velkaantunut näiden aiempien kriisien jälkeen merkittävästi. Korona, sota ja siihen liittyvä varautuminen, energiakriisi ja nämä uudet ratkaisut edellyttävät siis taloudessa uusia poikkeuslausekkeita, mikäli tällaiseen päädyttäisiin. [Ben Zyskiewicz: Taas ilmiriita hallituksessa!]

Arvoisa puhemies! Ehkä tämä nyt keskustelussa ajankohtaisimpana osiona, ja sitten muutama sana, jos sopii, vielä tästä valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä. [Ben Zyskiewicz: No, ehkä siitäkin pari sanaa!] Sen mukaan hallituksen talouspolitiikka on ollut kriisinkestävää ja vastuullista, ja mietinnön mukaan hallitus on luotsannut Suomen onnistuneesti läpi aiempien kriisien ja toteuttanut laajoja toimia, joilla on turvattu työpaikkoja ja toimeentuloa ja helpotettu myös yritysten taloustilannetta. Julkista velkaa on jouduttu lisäämään, mutta ratkaisuille on ollut eduskunnassa laaja tuki — rohkenen sanoa, että laajempi kuin mitä nämä puheenvuorot täällä tänään taas asiasta kertoivatkaan.

Koronapandemian väliaikaisilla toimilla estettiin talouden kasvupotentiaalin pitkäkestoinen heikentyminen. Venäjän hyökkäyssota pysäytti kuitenkin talouden elpymisen ja lisäsi julkisten menojen nousupaineita. Työllisyys on kuitenkin pitänyt pintansa. VaVin mietinnön mukaan hallituksen asettama 75 prosentin työllisyystavoite on saavutettu, kun huomioidaan laskentaperusteiden muutos. Samalla on todettava, että talouden tasapainottamiselle asetettuja tavoitteita ei saavuteta vaalikauden aikana useiden poikkeuksellisten kriisien vuoksi.

Arvoisa puhemies! Koska minulle varattu aika kului nyt tämän ajankohtaisen tilanteen kommentointiin, mikä lieenee perusteltua, toivon, että saan myöhemmin mahdollisuuden kommentoida myös erityisesti oppositiopuolueiden vastalauseita ja niihin sisältyviä — minusta ei niin pieniäkään — ongelmia suhteessa siihen, mikä on toteuttamiskelpoista ja oikeaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Näin, kiitoksia. — Sitten siirrytään debattiin. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron tai lisäpuheenvuoron, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. Ja aloitetaan ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä. — Edustaja Mäkinen, olkaa hyvä.

11.09 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tilanne on nyt todella äärimmäisen vakava ja verrattavissa nimenomaan koronakriisin aikaan, jolloin valtiot ympäri Eurooppaa kokosivat erilaisia tukipaketteja niin yrityksille kuin yksittäisille kansalaisillekin. Nyt olemme siis ehdottaneet, että valmisteltaisiin hintakatto, joka olisi alle 20 senttiä kilowattitunti. [Ben Zyskiewicz: Kertokaa mallinne!] On tärkeä huomata, että tässä vaiheessa ei ole lyöty lukkoon mitään tiettyä mallia. Meillä on tällä hetkellä paljon esimerkkejä Euroopasta. Lukuisat maat ovat tehneet näitä ratkaisuja, ja aivan kuten valtiovarainministeri totesi, äärimmäisen tärkeää olisi tehdä tätä selvitystyötä ja vertailua. Juuri tämä on oleellista, ja lopultahan kustannukset määräytyvät hyvin pitkälle nimenomaan sii-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

tä, minkälaiseen malliin päädytään, ja myös siitä, [Puhemies koputtaa] mitä muita toimenpiteitä tehdään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

11.11 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Maatalous on syvässä ahdingossa, ruokahuolto vaarassa. Vanhukset ja sairaat uhkaavat jäädä hoitoa vaille. Työtä tekevät suomalaiset köyhtyvät joka päivä inflaation johdosta. Tuhannet pienituloiset ja keskituloiset kotitaloudet eivät selviä sähkölaskuistaan. Tästä ministeri kertoi, mutta hallituksella ei vielä ole ratkaisua tähän, ja se on hämmästyttävää. Tässä tilanteessa joudumme siihen, että muutaman kuukauden kuluttua meillä on valtava määrä ihmisiä maksuhäiriömerkintöjen ja ulosoton piirissä, ja heidän elämäntilanteensa on sietämätön vuosia eteenpäin. Tämä on äärimmäisen vakava asia. [Kimmo Kiljusen välihuuto]

Edustaja Mäkiselä olisi odottanut hieman hintalappua myös — kun oppositiolta aina kysytään, mikä on meidän mallimme hintalappu — tai teillä ei mitään mallia ollutkaan. Edustaja Junnila on tehnyt erinomaisen, Puolan mallin mukaisen esityksen, [Puhemies koputtaa] ja toivon, että siihen ministerit vastaavat.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Jokinen, olkaa hyvä.

11.12 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen ongelma on se, että hallitus ei pysty laittamaan asioita tärkeysjärjestykseen, niin kuin ei pääministeri Marinkaan pysty laittamaan tärkeysjärjestykseen. Tänään keskustellaan 80 miljardin valtionvarojen käytöstä, ja pääministeri on EU-kokouksessa, jossa käsitellään Brunein, Kambodžan, Indonesian, Laosin, Malesian ja niin edespäin, Kaakkois-Aasian maiden, yhteistyötä. [Vasemmalta: Oho! — Välihuutoja eduskunnasta] Pääministerin pitäisi olla täällä kantamassa huolta kansalaisten tärkeimmästä ongelmasta tällä hetkellä, joka on sähkön hinta ja se, miten pärjätään arjessa, kun sähkön hinta koko ajan nousee.

Tämä päättämättömyys ja asioiden tärkeysjärjestykseen laittamattomuus on todellinen ongelma. Minä kerron, mitä se tarkoittaa. Se tarkoittaa sitä, että tärkeät asiat laitetaan järjestykseen, ne hoidetaan ja sen jälkeen katsotaan, mihin jää varaa. Tästä on kysymys, kun puhutaan tärkeysjärjestyksestä. Nyt hallitus, teidän täytyy — näiden löysien puheiden sähkön hinnasta sijaan — ruveta toimimaan kansalaisten hyväksi. Nämä löysät puheet eivät lämmitä niitä [Puhemies koputtaa] leskirouvien isoja omakotitaloja, joita sähköllä lämmitetään, ja siellä on hätä tällä hetkellä. [Välihuutoja]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Pirttilahti, olkaa hyvä.

11.13 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sähkön hinta tarvitsee lisätoimia, ja niitä on huolellisesti valmisteltava, kuten valtiovarainministeri jo tuossa mainitsi ja myös ministeri Lintilä.

Mutta viime viikollahan tulivat tasapainottamisnäkemykset tuolta valtiovarainministeriöstä eli niin sanotut rätingit pöytään. Esitetty aikataulu ja sopeutuksen kokoluokka ovat kanssa miljardiluokkaa, niin että miljardi vuodessa kahdeksan vuoden aikana tulisi sopeuttaa, ja tehtävä on tietenkin vaativa meille poliitikoille. Sopeutusta on kuitenkin tehtävä, sillä vaikka velkaa on lähivuosien kriisien takia ollut pakko ottaa, pidemmällä tähtäimellä

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

elämme yli varojemme ja lasku lankeaa sitten meidän maksettavaksemme. Realistista on tietenkin odottaa, että tiukat ajat ovat tulossa. On myös selvää, että kokoomuksen ehdottamat miljardiluokan veronalennukset sopivat tähän aikaan todella huonosti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Holopainen, Mari, olkaa hyvä.

11.14 Mari Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös vihreiden mielestä sähkön kohtuuttomaan hinnannousuun on puututtava, ja on syytä kysyä, onko meillä kriisiaikojen organisaatio nyt käytössä siihen. Energiaviranomaisten tehtävänä on ollut huolehtia energian saatavuudesta, mutta se ei todellakaan enää riitä. On myös oltava valmius huolehtia siitä, että tämä hinta on kestävä ihmisille, jotka kärsivät nyt pahimmillaan todella suurista sähkölaskuista.

Toivotan tervetulleiksi nämä avaukset, joita valtiovarainministerikin tässä esitti, ja sen keskustelun siitä, miten tarjoamme ratkaisuja. Ei riitä, että valtio tukee hinnannousussa. Meidän täytyy puuttua hinnannousun juurisyihin entistä paremmin, ja tätä työtä myös talousvaliokunnassa olemme pyrkineet edistämään. Emme voi myöskään odottaa tässä loppuun. Kriisi on päällä nyt, ja tarvitsemme [Puhemies koputtaa] nopeita ratkaisuja. Toivottavasti myös tutkijoiden tietoa käytetään hyväksi tässä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kyllönen, olkaa hyvä.

11.15 Merja Kyllönen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan kiittää valtiovarainministeri Saarikkoa rakentavasta lähestymiskulmasta, että me yhdessä ratkomme näitä asioita. [Jukka Gustafsson: Oikein!] Nyt ei ole kyse siitä, että me keskenämme täällä ulisemme. Kriisit ovat niin isoja, että ratkaisuihin tarvitaan meitä kaikkia yhdessä.

OECD otti jo vuonna 2018 kantaa siihen, mitä Suomen kannattaisi talousjärjestelmässään ja toimintakokonaisuudessaan kehittää. Tekemätön työ, katoava mielenterveys ja heikosti hoidetut julkiset hankinnat ovat muutamia esimerkkejä muutostoina tarvitsevista kohteista. Jo viisi vuotta sitten OECD antoi näistä Suomelle huutia, koska näissä kokonaisuuksissa muhii yli 15 miljardin rahapotti — potti, joka olisi palveluidemme ja maamme kestävyiden vahvistamisen nimissä vapautettavissa muuhun käyttöön, jos tekemisen malli muuttuisi. Eli olemassa olevan rahan voisi käyttää fiksummin, jos panostaisimme ennaltaehkäisyyn ja vahvistaisimme esimerkiksi julkisen hankinnan osaamista. [Puhemies koputtaa] Työtä tehdään, mutta sitä on paljon vielä kesken.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

11.16 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sähkönkäyttäjät ovat tällä hetkellä varsin eriarvoisessa asemassa myös keskenään riippuen sähkösopimuksesta, ja pahimmillaan tuo hintaero kilowattituntia kohti voi kasvaa jopa satakertaiseksi. Tällä hetkellä pörssisähkön veroton hinta on 62 senttiä.

Kun pääministeri on nyt loppuviikon Brysselissä, niin ehdotan, voisitteko te, pääministerin sijainen, koota nyt sitten opposition ja hallituksen parlamentaariseen keskusteluun tästä, koska kyllä tällä ratkaisulla on kiire. Tällä hetkellä yritykset, maatalous ja kuluttajat todellakin kärsivät tästä tilanteesta, ja on suuri vaara, että yrityksiä menee konkurssiin jo

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

tämän joulukuun aikana sähkön korkean hinnan vuoksi, joten tällä ratkaisulla on nyt kiire. Sähkön hintaan on saatava todellakin ratkaisu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

11.17 Harry Harkimo liik (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Sähkön tuotantokustannukset eivät ole varmaan nousseet yhtä paljon kuin aikaisemmin, ja sähkön hinta asettaa ihmiset eriarvoiseen asemaan, koska jossain Kokkolassa ja Seinäjoella on kiinteät hinnat, jotka ovat vähän yli 15 senttiä kilowatilta. Miten se on mahdollista, että siellä Kokkolassa ja Seinäjoella pystytään tuottamaan 15 sentillä kilowatilta sähköä ja siellä ei... Ministeri Lintilä sanoi joskus, että sitä ei voi tehdä, koska yritykset voivat mennä konkurssiin siitä. Jossainhan tässä nyt mättää tämä asia, koska jotkut voivat tuottaa sitä halvalla ja jotkut eivät voi. Luulisi, että kaikki voisivat, ja silloin voitaisiin varmaan jotenkin löytää semmoinen sopuhinta. Nythän ihmiset ovat eriarvoisessa asemassa, ja tämä pitäisi saada korjattua.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Lintilä, kaksi minuuttia.

11.18 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa herra puhemies! Sähkö keskusteluttaa ja aiheesta, koska hinnat ovat erittäin korkeat. Muutama kommentti.

Ensinnäkin meillä on koko ajan elinkeinoministeriön energiaosasto tekemässä erilaisia malleja ja laskelmia siitä, mitkä ovat vaikutukset erilaisilla malleilla. [Päivi Räsänen: Tällä on kiire!] — Tämä tiedetään erittäin hyvin, että tällä on kiire. — Periaatteessa meillä oikeastaan pitäisi olla kaksikin erilaista tietä, joita edetä. Ensinnäkin, mikäli me lähdetään markkinamallia muuttamaan, sen kesto on vuosi. Sitä ei tehdä tähän akuuttiin tilanteeseen, mutta sitäkin tarvitaan. Eli me tarvitaan vaikuttaminen EU:n kautta ja sitä kautta markkinamallin muuttaminen, mutta me tarvitaan myös toimia akuuttiin tilanteeseen. Nyt esimerkiksi kuultiin tämä sosialidemokraattisen ryhmän esitys, [Sari Sarkomaa: Oliko se yllätys?] mutta eihän kellään ole vielä edes mitään tietoa, mitä se maksaa. Tuollainen hiha-arvio voi olla miljardi, mutta se ei sisällä vielä likikään koko energiapakettia. Eli näistä kaikista me haemme tällä hetkellä tietoa ja kokonaisuutta. Meillä on tiivis yhteistyö myös muihin maihin, tiedetään suunnilleen muitten maitten tilanne, mutta siellä on hyvin erilaisia malleja. Sen takia nyt on syytä käydä näitä läpi.

Me tiedostetaan erittäin hyvin tämä kriittinen tilanne, joka on olemassa, mutta me tarvitaan sellaisia ratkaisuja, jotka pystytään nopeasti laittamaan toimeen. Onko sellainen vaihtoehto esimerkiksi se, että nyt jo päätettyjä malleja laajennetaan? Näitä kaikkia tällä hetkellä käydään läpi, tiedostetaan tilanne erittäin hyvin. Tilanne on äärettömän vakava, ja varmasti on hyvä tämä valtiovarainministerin esittämä, että pääministeri kutsuu sitten kaikki puolueet, niin saadaan kokonaiskuva kaikille samana.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Jatketaan debattia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

11.20 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Putinin käynnistämä julma sota tuntuu kaikkein raaimmin tietysti Ukrainassa. He taistelevat hengellään va-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

pautensa puolesta, mutta sen eri seuraukset tuntuvat myös täällä Suomessa ja hyvin epäta-
saisesti.

Nämä hallituksen aiemmin päättämät toimet sähkön hintaan — verotuksen sähkövähen-
nys, sähkötuki, alv-alennus — ovat erittäin tarpeellisia, mutta nyt on selvää, että sen jäl-
keen, kun tuli tieto, että Olkiluoto ei ole säännöllisessä tuotannossa sydäntalvella, tilanne
muuttui. Meitä uhkaa tilanne, jossa tuulettomina pakkaspäivinä sähkön hinta saattaa nous-
ta kohtuuttomiin lukemiin ja aiheuttaa kohtuuttomia tilanteita suomalaisille kotitalouksil-
le. [Välihuutoja] Siksi tarvitaan yhteisiä toimia.

Arvoisa puhemies! Oli hyvä, että valtiovarainministeri ja elinkeinoministeri sanoivat,
että tämä huoli on yhteinen. Pidän myös hyvänä, että tämän valmistelu on käynnissä. Juuri
tätä haemme — on haettava. Kun Euroopan maa toinen toisensa jälkeen ottaa näitä käyt-
töön, niin voimmeko jäädä ilman? Meidän vastaus on: ei, vaan nyt täytyy valmistella mal-
li, [Puhemies koputtaa] jossa tätä kotitalouksille varmistetaan [Puhemies: Kiitos!] kohtuut-
tomiin tilanteisiin. [Välihuutoja] Myös arvio kustannuksista hieman poikkeaa, mutta us-
kon, että tämä valmistelussa tarkentuu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Purra.

11.21 **Riikka Purra ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valitettavasti jouduin
olemaan poissa salista hetken aikaa tapaamisessa, joten en tiedä, mitä täällä äsken keskus-
teltiin.

Perussuomalaiset puhuivat ensimmäisen kerran sähkön hintakatosta kesällä, jolloin
meille kerrottiin, että markkinoita ei saa mennä sorkkimaan. Elokuussa 21 me nostettiin
esille nousevat energiahinnat, esitettiin lukuisia toimia, joilla silloin siihen oltaisiin voitu
puuttua, mitä olisi pitänyt tehdä. Tästä on nyt, mitä siitä on, puolitoista vuotta — hyvänen
aika.

Samaan aikaan sieltä vasemmalta meille kerrotaan, että perussuomalaiset eivät tunnista,
mistä ongelma johtuu. Kukaan ei ole kieltänyt sitä, etteikö energiakriisin akuutti aiheuttaja
olisi Venäjän hyökkäys, mutta meillä on tässä järjestelmässä paljon muutakin korjattavaa.
Nyt on tärkeintä saada sähkön hinta alas. Mitkään näin rapakunnossa olevan julkisen ta-
louden tukipaketit eivät tätä tilannetta korjaa sillä tavalla, että meidän kansalaiset, kotita-
loudet ja yritykset selviävät. Sähkön hinta [Puhemies koputtaa] on välttämätöntä saada
alas. Ja samaan aikaan [Puhemies: Kiitoksia!] sosiaalidemokraatit tulevat nyt hintakatolla
esille ja täällä haetaan parlamentaarista ryhmää jälleen miettimään näitä. Te olette todel-
la... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Orpo, olkaa hyvä.

11.23 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sähkön hinta taitaa
olla tällä hetkellä 63 senttiä. Tämä on aivan kohtuutonta kotitalouksille, sen takia tarvitaan
toimia hinnan kohtuullistamiseksi. Kokoomus on myöskin esittänyt jo syksyllä toimia, ne
pitivät sisällään myöskin ajatuksen hintakatosta. Me olemme totta kai valmiit keskustele-
maan yhdessä. [Jukka Gustafsson: Oikein!] Tässä tarvitaan niitä yhteisiä ratkaisuja.

Mutta onhan tämä nyt aivan käsittämätöntä, että demarit tuovat tällaisen esityksen ja
kaikki häipyvät, valtiovarainministeri jätetään tänne yksin vastaamaan asiaan. Missä tä-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

män maan hallitus on? [Eduskunnasta: Haloo!] Missä tämän maan hallitus on? [Oikealta: Instagramissa!] Tässä maassa on energiakriisi. Tätä maata ei johdeta.

Arvoisa valtiovarainministeri, pääministerin sijainen, me olemme valmiita auttamaan tässäkin asiassa, etsimään yhdessä ratkaisuja — etsimään ratkaisuja, millä koteihin saadaan edullista sähköä. Mutta, arvoisat sosiaalidemokraatit, te olette vallassa tässä maassa, toimikaa sen mukaisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

11.24 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten moneen kertaan on todettu, tässä budjettiesityksessä olevat toimet — sähkötuki, sähkövähennys, ylimääräinen lapsilisä sekä useat perusturvaan tehtävät parannukset — ovat nyt todella välttämättömiä. Mutta kyllä näistä välttämättömistä toimista huolimatta kustannusten nousu, erityisesti sähkön hinnan kohtuuton nousu, edellyttää nyt myös lisätoimia, ja siksi, arvoisa puhemies, meidän on nyt syytä yhdessä etsiä lisätoimia, joilla voimme tulla lisää vastaan suomalaisia tässä erittäin vaikeassa tilanteessa. Ja koska olemme tästä kaikki samaa mieltä ja vaikuttaisi siltä, että kaikki myös ymmärrämme, että eittämättä näiden toimien hintalappu on merkittävä, niin kannatan valtiovarainministeri Saarikon tekemää esitystä siitä, että kutsutaan koolle kaikki eduskuntapuolueet ja etsimme yhdessä tähän ratkaisun, ja tämä pitää tehdä nyt nopeasti, ripeästi. Keskustan eduskuntaryhmä on valmis tekemään töitä vaikka jouluna tämän asian puolesta, jos tarpeen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ledamot Adlercreutz.

11.25 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Sekä perussuomalaiset että kokoomus puhuivat tässä asiayhteydessä priorisoinneista, mutta kummallakaan ei ollut pennin hyrrää omissa vaihtoehtobudjeteissaan tätä asiaa ajatellen.

Ongelma on monimutkainen. Kyse on siitä, että meillä on tällä hetkellä enemmän kysyntää kuin on tarjontaa tai ollaan niillä rajoilla. Meillä on puutteelliset siirtoyhteydet. Oskarshamn on seis, Olkiluoto ei ole lähtenyt käyntiin, Ranskassa on isot huoltokatkokset, ja se polttoaine, joka Euroopan tasolla usein määrittelee sen hinnan, on äärimmäisen kallis tällä hetkellä. Monessa yksikössä voi tuottaa halvemmalla, ihan niin kuin edustaja Harkimo kertoi, mutta markkinoissa tämä ei vielä näy.

No, miten tämä hoidetaan? Meillä on ollut halpaa sähköä siksi, että markkinat ovat toimineet, siksi, että pörssi on toiminut. Nyt tietenkin pitää olla varovainen, kun tätä lähdetään korjaamaan: yrittääkö pohtia sitä hinnanmuodostusmekanismia, [Puhemies koputtaa] vai lähteäkö hintakattomekanismeihin, mikä helposti tarkoittaa sitä, [Puhemies: Kiitoksia!] että pörssistä lähtee tehoa, että laitteita suljetaan, että kapasiteettia poistuu markkinoilta? Toivon, että tätä nyt rauhassa harkittaisiin eikä pohtimatta lähdetä julistamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Saarikko, kaksi minuuttia.

11.26 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Minä haluan muistuttaa, että tämä eduskuntakausi, jota me ollaan yhdessä eletty läpi, on ollut kriisien kausi. Nyt edessä on minun arvioni mukaan kriiseistä vielä vaikein, [Oikealta: Hallituskriisi!] ensinnäkin siksi, että korona kohteli eri tavoin ja eriarvoisesti suomalaisia, mutta esimerkiksi

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

hallituksen ja eduskunnan yhdessä päättämät vaativat rajoitustoimet vaikuttivat kaikkien suomalaisten arkeen. Samalla tavalla me teimme laajalla yksituumaisuudella ratkaisuja, jotka liittyvät esimerkiksi maanpuolustuksen vahvistamiseen, ja yhdessä päätimme toivottaa tervetulleiksi ukrainalaiset, joita on käytännössä kaikkialla, jokaisessa Suomen kunnassa.

Nyt edessä ja käynnissä on kriisi, joka ei kohtele suomalaisia samanarvoisesti. Se satuttaa eri tavoin pitkien välimatkojen Suomessa asuvia. Se satuttaa maanviljelijöitä, alkutuotantoa enemmän kuin monia muita, energiaintensiivisiä yrityksiä enemmän kuin muita, ja kaikkein vahvimmin se koskee pienituloisia, joiden sähkösopimus on epäedullinen heidän näkökulmastaan. Meillä on edessä hyvin suurella todennäköisyydellä myös lisää ongelmia, jotka liittyvät ruuan hinnannousuun, juurisynä sota ja energia. En myöskään voi vakuuttaa teitä siitä, etteikö öljynjalostustuotteiden tuontikielto Venäjältä olisi vaikuttamassa keväällä polttoaineiden hintaan entistä vaikeammalla tavalla.

Me voimme loputtomasti keskustella siitä, kuka ensiksi ehdotti mitäkin tai kuka täällä tänään ehdotti mitäkin, [Vilhelm Junnila: Kuka tekee ensin?] mutta lopulta tämä asia ratkaistaan yhdessä. Ja totean myös sen, että sitten samaan keskusteluun on mahdollista yhteinen ymmärrys siitä, mitä nämä esitykset tarkoittavat Suomen taloudelle. Hallituksen tähän asti tekemät esitykset sähkön hinnan tueksi kotitalouksille, joita muun muassa edustaja Kalli täällä luetteli — sähkövähennys, sähköavustus, alvialennus, ylimääräinen lapsilisä, tämä kokonaisuus — ovat jo satojen miljoonien [Puhemies koputtaa] eurojen suuruisia. Tämä esitys, joka täällä tänään on kuultu, on mittakaavassaan miljardi. Se voi olla tarpeellinen, ja jos kysytään suomalaisilta kärsiviltä kotitalouksilta, se on välttämätön, mutta sitten ei voi käydä samaan aikaan keskustelua siitä, miksi me vain velkaannumme, vai tekeekö täällä joku esityksen siitä, mistä se miljardi otetaan pois? Näiltä samoilta köyhiltä ihmisiltäkö?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

11.29 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me kuulimme äsken tärkeän puheenvuoron sen suhteen, kun valtiovarainministeri sanoi, että voimme kaikki yhdessä [Ben Zyskowiec: No nyt hyvittelään, nyt hyvittelään! — Hälinää] lähteä etsimään ratkaisua tähän kriisiin. Kyllä siellä Tammelan torillakin, niin kuin kaikkialla, me kuulemme ihmisen ykköshädän, ja se on nimenomaan se, että nyt kun sähkölaskut voivat nousta kymmenkertaisiksi, niin se ei ole oikein, se ei ole kestävä.

Mielestäni on tärkeää, että sosiaalidemokraatit tänään tekivät tämän avauksen. On tärkeää, että siihen suhtauduttiin [Ben Zyskowiecin välihuuto — Hälinää] siten, että yhteisesti lähdemme tekemään. Ja minä ihan oikeasti toivoisin — tämä tilanne on vakava — että myös oppositio tähän mukaan lähtisi, että ei se suurin ilo olisi se, että tässä nyt vähän myöhään tehdään tai jotain. Tässä tehdään ajassa, tässä tehdään välttämättömiä toimia kansalaisten parhaaksi, ja hienoa, jos myös oppositio on mukana, puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Totean, että se ei edesauta keskustelun kulkua ollenkaan, että kuuluu semmoinen jatkuva taustamölinä. Toivon, että keskitytään tähän keskusteluun ja vastauspuheenvuoroihin. — Mennään eteenpäin sillä tavalla, että edustaja Junnila, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

11.30 **Vilhelm Junnila ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on käyttänyt yli kahdeksan miljardia euroa omiin harkinnanvaraisiin menoihinsa, jotka eivät liity Venäjään ja koronaan. Nyt, kun ehkä pahin kriisi on päällä, täällä maanitellaan, että mistä yksi miljardi löytyy.

Arvoisa puhemies! Muut maat ovat ryhtyneet toimeen. Virossa valtio on tämän hinnan säännellyt: alle 20 senttiä [Oikealta: Kuusitoista!] per kilowattitunti — ja nyt se on kuulemma jo 16:kin. Ja Puolassa on erittäin hyvä malli, jossa ensimmäiset 2 000 kilowattituntia on vain 14,2 senttiä, ja siellä on lisäksi teollisuutta ohjattu sellaiseen aikaan, mikä ei kuormita verkkoa. Lisäksi kansalaiset saavat 10 prosenttia alennusta sähkölaskustaan silloin, kun he pystyvät säästämään edelliseen kuukauteen verrattuna. Arvoisa puhemies, olen tästä tehnyt aloitteen ja tuon sen tänne allekirjoitettavaksi tämän puheen jälkeen.

Mutta, hyvä ministeri, eikö nyt ole tekojen aika, ja missä [Puhemies koputtaa] on pääministeri, kun [Puhemies: Kiitoksia!] kriisi on päällä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

11.31 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sähkön pörsihinta liikkuu tuolla 60—70 sentissä, ja kokoomus on syyskuusta lähtien vaatinut näitä toimia, eli ei tässä ole herätty myöhään. SDP, pääministeripuolue, kertoi nyt haluavansa 20 sentin hintakaton. Arvoisa pääministeripuolue, puheet eivät nyt taloja lämmitä. Ministeri Lintilä lähti todennäköisesti valmistelemaan tätä mallia jo nyt, ja kysynkin ministeri Saarikolta: tukeeko keskusta hallituksessa tätä pääministeripuolue SDP:n esittämää hintakattoa? Vihreät näyttivät jo sille tukea antavan. Eli koska Marinin hallitukselta tulee tämä esitys? Tämä nyt antaa ihmisille sellaisen kuvan, että täällä ollaan huolissaan heidän sähkölaskuistaan ja pääministeripuolue demarit esittää hintakattoa. Sillä on täysi valta tämä toteuttaa. Nyt kysyn teiltä, ministeri Saarikko: [Puhemies koputtaa] tuleeko tämä hintakatto tämän talven aikana vai vasta ensi kesänä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kulmuni, olkaa hyvä.

11.32 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jossakin vaiheessa tätä syksyä ymmärsin, että jos hallitus vielä riitelee ja tulee erilaisia välistä vetoja, niin tätä hallitusta ei enää ole, [Välihuutoja oikealta] mutta ilmeisesti tämä sosiaalidemokratian esitys ei sitten ole tällainen välistä veto. Hallituksessa yleensä sovitaan yhdessä ne asiat, joita tänne tuodaan. [Naurua oikealta] Talousarvioesityksessähän tätä ei ole, mutta huoli totta kai on ihan oikea ja ymmärrettävä, ja keskusta varmasti on valmis istumaan täällä vaikka jouluaattona, jos me haluamme tätä asiaa käsitellä ja löydämme tähän ratkaisuja.

Arvoisa puhemies! Haluan todeta vielä, että hintakatto ei tietenkään ratkaise sitä ongelmaa, mistä sitä sähköä saadaan riittävästi, joten sitten tullaan uusiin ongelmiin, toimitusvarmuuteen ja mahdollisiin sähkökatkoihin. Siksi me tarvitsemme laajan paletin ratkaisuja.

Haluan kysyä lopuksi vielä valtiovarainministeriltä: Eihän ongelma suinkaan ole se, että yhtenä vuonna tai kahtenakin otettaisiin enemmän velkaa, vaan se, jos me otamme jatkuvasti velkaa paljon enemmän. Kuinka te kommentoitte Suomen velkakestävyyttä, [Puhemies koputtaa] jos vielä vuonna 26:kin ovat tosi isot velka-alijäämät meillä luvassa?

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä. [Oikealta: Nyt kuullaan vastaus!]

11.34 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan ensiksi: En pidä hyvänä enkä asiallisena sitä, että kun eduskunnassa suuri valiokunta on yhteisesti, yksimielisesti antanut mandaatin pääministerille lähteä edustamaan Suomea tähän huippukoukukseen, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] niin nyt sitten perussuomalaiset ja yllätykseni arvoisa edustaja Orpo, ilmeisesti myös kokoomus, kyseenalaistavat sen, että pääministeri edustaa Suomea huippukoukussa, jossa puhutaan energiasta, jota käytiin läpi — teidän ryhmäpuheenvuorossanne näin tehtiin. Toivottavasti tätä kulttuuria ette aloita ja tulette tässä suhteessa pois sieltä perussuomalaisten kentältä. [Petteri Orpo: Asiaan! — Perussuomalaisten ryhmästä: Miten perussuomalaiset tähän liittyy?]

Arvoisa puhemies! Arvoiset edustajat, nämä toimet, jotka tässä budjetissa ovat, ovat erittäin tarpeellisia, ja tarvitsemme niitä, mutta sen jälkeen, kun tuli tieto Olkiluodosta, on selvää, että lisätoimia tarvitaan. Nyt on tärkeätä, että niitä lähdetään valmistelemaan [Puhemies koputtaa] määräaikaisina talven yli, [Puhemies: Aika!] ja meidän arviomme on se, että tämä ei ole miljardikustannus, tämä mahtuu kyllä siihen windfall-veroon, jota tullaan perimään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Orpo, olkaa hyvä.

11.35 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En puheenvuorossani sanonut mitään siitä, missä pääministeri on, muuta kuin sen, että totesin vain, että pääministerin sijainen on jätetty yksin tänne teidän esitystenne kanssa. [Kimmo Kiljunen: Täällä ollaan!] Nyt ei ole kyse siitä, onko pääministeri Brysselissä vai onko hän täällä, vaan kyse on siitä, miten hallitus toimii. Hallitus on kollegio, sen pitäisi tehdä yhdessä näitä asioita. Me ollaan niin vakavan asian äärellä, että me ja suomalaiset odotamme hallitukselta esityksiä. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Totta kai oppositio on valmis tähän, ja loppujen lopuksi on aivan sama, kuka on ollut oikeassa ja kuka väärässä aikaisemmin. Nyt ollaan valmiita etsimään yhdessä ratkaisuja, mutta siihen tarvitaan toimintakykyinen hallitus. Ja palaa mieleeni pääministerin viikon takainen lausunto, jossa hän totesi, että ei luota enää hallituksen toimintakykyyn. Siltä se näyttää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

11.36 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Minä luulen, että on tämän salin yhteinen näkemys, että meidän Suomen taloudessa, yhteisessä taloudessamme, on päällekkäisiä ongelmia. Se on aivan totta. Meillä on sekä ikääntymisen tuomat haasteet että sitten myöskin velkaantumiseen liittyvät haasteet ja ne kaikki muut kasvaneet vastuut, mitkä Suomea kohtaan ovat kohdistuneet. Mutta jotenkin meidän täytyy auttaa kansalaiset yli päällä olevan talven, ja näkisin näin, että niitä hallituksen toimia, mitä on tehty — sähkötuki, sähkövähennys ja sähköalvin alennus 24:stä 10:een — ensisijaisesti täytyisi laajentaa ja sitten tutkia nämä muut, muun muassa edustaja Junnilan esittämä Puolan malli. Näkisin näin, että sähköalvin tiputtaminen nolleen väliaikaisesti voisi olla kenties nopein ja tehokkain tie, mikä kohdistuisi kaikille, [Puhemies koputtaa] ja sen hintalappu lienee muutaman sadan miljoonan luokkaa.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Suomela, olkaa hyvä.

11.37 **Iiris Suomela vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on todella löydettävä lisää ratkaisuja tähän kriisiin. Paljon on tehty, mutta lisää toimia tarvitaan. Energiayhtiöiden kanssa totta kai neuvotellaan koko ajan, mutta näissä Euroopan malleissa ei ole kyse pääosin siitä, vaan kyse on rahan jakamisesta. Norja käyttää valtion rahaa maksaakseen kansalaisten sähkölaskuja. Silloin, kun puhutaan tulonsiirroista, pitää miettiä, miten eurot käytetään fiksusti. Ensin pitää auttaa pahimmassa hädässä olevia pieni- ja keskituloisia. Esimerkiksi tähän saliin ei tulonsiirtoja mielestäni kaivata, se pitää voida reippaasti sanoa ääneen.

Tähän keinoksi vihreät ovat esittäneet energiarahaa jo helmikuussa, ja silloin on aloitettu valmistelutyö. Toivonkin todella, että energiaraha saadaan käyttöön. Se on nimittäin hyvin suoraviivainen keino: kun tunnistetaan, että ihminen on pulassa, hänelle voidaan suoraan antaa rahaa, jota hän voi käyttää sähkölaskun maksamiseen. Ei siis tarvita energiayhtiöiden kanssa säätöä, ei tarvita ylimääräisiä kriteereitä, jos ollaan valmiita todella antamaan rahaa niille, jotka sen rahan tarvitsevat. [Puhemies koputtaa] Toivon, että tämän kanssa päästään eteenpäin piakkoin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

11.38 **Katja Hänninen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Me kaikki tiedetään, että ihmisillä on nyt suuri hätä ja aito pelko oman kodin menettämisestä ja taloudellisesta konkurssista. Sähköahdistus koettelee suomalaisia koteja ja yrityksiä. Lapset ahdistuvat, pimeässä ja kylmässä istutaan eikä oikeasti enää voida puhua mistään asumisviihtisyydestä.

Sähköyhtiöiden ylisuuriin voittoihin on tosiaan puututtava, ja niitä on valvottava, ja tästä olen itse tehnyt toimenpidealoitteenkin elokuun lopulla. Mutta nyt, kun sähkömarkkinat eivät toimi, tarvitaan niitä nopeita ja rohkeita toimia, jotka vaikuttavat välittömästi kalliin pörssisähkön varassa olevien kotitalouksien selviytymiseen. Tässä mielessä esimerkiksi niin sanottu Norjan malli, jossa jokaiselle taataan tietty määrä kohtuuhintaista sähköä, voisi olla yksi keino nopeasti auttaa perheiden hätää, mutta tietysti meidän täytyy avoimin mielin muitakin vaihtoehtoja arvioida. Tässä me ollaan kyllä koko sali samassa veneessä, ihan kaikki, eikä tämä ongelma ratkea tähän vaalikauteen, ja siksi tarvitaan parlamentaarista yhteistyötä ja meitä kaikkia mukaan tähän asiaan. [Puhemies koputtaa] Täällä toisiamme syyttelemällä ja nokittelemalla tämä asia ei ratkea.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Valtiovarainministerille vastauspuheenvuoro, minuutti.

11.39 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jo pelkästään tämän lyhyen keskustelun aikana on kuultu taas jo lisää ehdotuksia siitä, miten tätä voisi ratkoa — rakentavia ehdotuksia sinänsä, esimerkiksi sähkön arvolisäveron laskeminen nollaan ja ehdotus hintakatosta. Samalla pitää huolehtia, että esitykset ovat sellaisia, että ne eivät myöskään lisää sähkön käyttöä tarpeettomasti vaan että ne kannustavat myös energiatehokkuuteen ja sähkön säästämiseen siellä ja silloin, kun se on mahdollista.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Esimerkki Norjasta: Valtiovarainministerinä sanon, että voi kun olisimmekin Norja. Valtion kassa on hiukan toisenlaisessa kunnossa Norjassa kuin Suomessa. [Oikealta: Minä takia?] — Syyt ovat moninaiset ja liittyvät luonnonvaroihin, kuten hyvin tiedätte.

Minä luulen, arvoisat kollegat ja hyvä eduskunta, että eivät suomalaiset varsinaisesti innostu keskustelustamme siitä, kuka ehdotti, mitä ja milloinkin, vaan he ovat kiinnostuneita siitä, löydämmekö ennen joulua vielä tähän jonkin kestävä ratkaisun, jonka euromääräiseen hintalappuun me myös olemme yhdessä valmiita sitoutumaan. Tässä on valittavana kaksi punnusta: [Puhemies koputtaa] taloudellinen pärjääminen kodeissa ja Suomen talouden pärjääminen.

Ja kun täällä on viitattu windfall-veroon tai niin kutsuttuun energiayhtiöiden lisäveroon, niin korostan: [Puhemies: Kiitoksia!] se tulee avuksi vasta vuonna 24, emmekä tiedä, paljonko tuottoja sillä pystytään kerryttämään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Piirainen, olkaa hyvä.

11.41 Raimo Piirainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kuuntelee opposition puheenvuoroja, niin sieltä tuntuu unohtuneen se, minkälainen tämä kausi kaiken kaikkiaan on ollut. Siellä on ollut koronaa, ja on tuettu yrityksiä. Ajatellaanpa, jos ei olisi tuettu niitä yrityksiä, jotka tarvitsivat tukia: mikä olisi meidän työttömyystilanne tällä hetkellä? Elikkä on pidetty työllisyyttä hyvästi yllä.

Ja mitä tulee energian hintaan, niin ovatko kokoomus ja perussuomalaiset valmiita pistämään lisää velkaa siihen, että me kevennetään kuluttajien ja ennen kaikkea teollisuuden osuutta tässä? Tämä on semmoinen asia, että se ei käy niin, että te vain sanotte, että nyt on leikattava ja leikattava. Tässä joudutaan ihan väkisellä sitten ottamaan velkaa. Ja jos me ei tehdä mitään tuon energiakriisin hyväksi, niin meillä on erittäin vaikea seuraava 24-talvi. Se on kaikille varmaan ihan selvä. Oletan, että ainakin kokoomuksen talousvaliokunnan jäsenille ja perussuomalaisten talousvaliokunnan jäsenille tämä on aivan selvä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Laakso, olkaa hyvä.

11.42 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hintakatto tulee varmasti käymään perussuomalaisille, kun olemme itse sitä vaatineet, ja huoli siitä, mitä tämä maksaa, on loppupelissään sivuseikka, koska tilanne on se, että eihän sähkön tuottaminen ole oikeasti kallistunut tämän sodan tai minkään muunkaan vuoksi vaan sehän on siitä kiinni, mihin ne rahat valuvat. Meillähän on täällä valta puuttua siihen, mihin ne menevät, ja tuskinpa meillä on ongelmaa laittaa rahaa vaikka valtion kassasta tällaisessa kriisissä. On tässä laitettu moneen muuhunkin kriisiin jatkuvalla syötöllä.

Oli tarkoitus loppupelissään tästä budjetista haastaa jonkun verran, mutta pakko on sanoa tämän äskeisen toiminnan jälkeen, että käy jopa sääliksi valtiovarainministeriä, koska oikeasti SDP tuo tällaisen hihasta heitetyn, hallituksen ulkopuolelta heidän kanssaan keskustellun asian tänne ja jättää teidät tänne yksinään. Minun on pakko kysyä: [Puhemies koputtaa] miten te kehtaatte? [Eduskunnasta: Kyllä ne kehtaa!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

11.43 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä aihe, jota me täällä käsittelemme, kuten valtiovarainministeri totesi, on poikkeuksellisen vakava. Sen takia tavallaan toivoisi, että myöskin oppositiossa kohdeltaisiin tyylikkäästi, kun me yritetään yhdessä löytää tähän ratkaisua. [Välihuutoja oikealta] On tyyliäöntä vyön alle lyöntiä se, että viitataan, että pääministeri ei ole täällä, kun hän on Euroopan unionin huippukokouksessa, Eurooppa-neuvoston kokouksessa, jossa myöskin käsitellään eurooppalaista energiakriisiä, juuri tätä asiaa, mitä me käsittelemme täällä.

Toiseksi, valtiovarainministeri on oikeassa. Tämä saattaa maksaa — miljardiluokkaa tai ei. Tämän saman asian, hintakaton, ovat naapurimaamme Viro ja Norja ottaneet käyttöön, ja myöskin seitsemätoista muuta Euroopan unionin jäsenmaata on ottanut hintakaton käyttöön. Hekin joutuvat miettimään ne miljardit, mitä siihen sijoitetaan, mutta asia on niin vakava kotitalouksien kannalta, että tämä täytyy ratkaista, ja parhaiten se ratkaistaan, kuten valtiovarainministeri sanoi: yhdessä neuvotellen se ratkaisu löytyy.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

11.44 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kokoomuksen eduskuntaryhmä kantaa vahvaa huolta siitä, miten suomalaiset perheet, ihmiset ja yritykset selviävät tämän talven yli. Me olemme syyskuusta asti esittäneet ratkaisuja lyhyelle tähtäimelle ja pitkälle tähtäimelle. Olemme valmiit tulemaan pöytään, jos pääministerin sijainen kutsuu myöskin opposition hakemaan ratkaisuja.

Kannamme huolta siitä, onko tämä tilanne otettu vakavasti. Miten ei olla voitu priorisoida asioita niin, että tästä hintakattoasiasta olisi voitu keskustella hallituksen piirissä? Kysynkin nyt: Onko tälle ryhmäpuheenvuoroesitykselle pääministerin tuki? Tiedämmekö, että se on pääministerin tahto? Johdetaanko tätä hallitusta ryhmäpuheenvuoroilla?

Tämä on erittäin hämmästyttävää. Paljon olen saanut kansalaisilta viestiä. Ensin kyselytunnilla Lintilä sanoi, että sähkönn hinnassa olemme Euroopan alimmalla tasolla — näinhän hän sanoi — ja sitten pääministeripuolue ryhmäpuheessa esittää asiaa, ja nyt olemme täysin epätietoisia siitä, mitä hallitus aikoo tehdä. [Puhemies koputtaa] Toivonkin, että pääministerin sijainen nyt sanoo, milloin te kutsutte ryhmät koolle ja päähallituspuolue kertoo, onko tälle ehdotukselle... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

11.45 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos, valtiovarainministeri Saarikko, että te olette täällä ja näytätte myös nyt johtavan tänään tätä toimintaa. Tuolta sosiaalidemokraateilta tuli ehdotus tästä hintakatosta, ja jotenkin ajattelen, että yleensä jos pääministeripuolue tuo ehdotuksia, niin ne yhdessä käydään läpi ja hallituksessa käsitellään ja tuodaan eduskuntaan. Tällaiseen toimintaan olen aikaisemmin totunut. Tämä esitys, joka nyt on annettu, ja näitä muitakin esityksiä, joita on keskustalta tullut, joita on kokoomukselta tullut, pitää nyt välittömästi laittaa valmisteluun ja käydä yhdessä läpi — kaikkien puolueiden, niin hallitus- kuin oppositio-. Olen samaa mieltä niistä puheenvuoroista, mitä täällä on käytetty, että tämä on hyvin sekavaa ja rumaa, tämä on täyttä sirkusta. Kansalaiset, jotka tuolla kotona miettivät niitä laskuja, eivät halua nähdä tällamoista keskustelua. Nyt puolueet koolle päättämään tämä asia — vaikka sitten päämi-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

nisterin sijaisen johdolla, jos pääministeri ei ehdi, mutta jonkun johdolla tämä on nyt tehtävä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

11.46 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun nyt valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajana sain ensimmäisen vastauspuheenvuoron, niin täytyy muistuttaa tästä budjettikeskustelun luonteesta. Siinähan valtiovarainvaliokunta koko eduskunnan puolesta on vastannut hallituksen esitykseen, ja tämä mietintö on tämän keskustelun pohjana. Siihen jokainen ryhmä, hallitus- ja oppositioryhmä, tuo omia mausteita, lisäyksiään ja kantojaan. [Välihuutoja oikealta] Erityisesti, mikä koskee tulevaa vuotta, mahdollisia tulevia lisäbudjetteja, sellaiset avauksethan ovat tyypillisiä tälle keskustelulle. Tässä ei ole sellaista ennenkokemattomuutta.

Mutta tästä sähkön hinnan sääntelystä: nythän tämä tilanne on niin poikkeuksellinen, että myös perustuslain 23 §:n poikkeuslakimahdollisuudet tulee ottaa arvioitaviksi. Eli kun nykyinen valmiuslaki ei pidä sisällään tämän kaltaista tilannetta koskevia energiamarkkinoiden sääntelymahdollisuuksia, niin kuitenkin samaan tapaan on säädettävissä sille rinnasteinen laki, jolla voidaan puuttua myös näihin hintamekanismeihin ilman, että kaikki tapahtuisi valtion pussista. Tässä nyt keskustelu on vääristynyt niin, että kaikki hintasääntely tai [Puhemies koputtaa] hintakaton tyypiset järjestelyt [Puhemies: Kiitos!] johtaisivat valtion kompensointiin. Näin ei ole.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

11.48 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Koskinen esittelypuheenvuorossaan nosti esiin lapsiperheköyhyyden ja sen vähentämisen. Tavoite on erittäin tärkeä, mutta viimeisen vuoden aikana 30 000 uutta lasta on pudonnut köyhyyteen Suomessa, hallitus, teidän vahtivuorollanne. Vähentäkää puheita ja lisää tekoja. [Pia Lohikoski: Entäs teidän vahtivuorollanne?] — Teidän.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Satonen, Arto.

11.48 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikki tässä salissa tietävät, että tämä sähkön hinta on tällä hetkellä erittäin vakava asia, ja me kaikki saadaan paljon siitä viestejä. Ja kuten tässä on jo käynyt ilmi, Orpon ja muiden oppositiopuolen edustajien taholta, niin oppositio on kyllä valmis omalta osaltaan tähän ratkaisua etsimään. Mutta on kyllä pakko sanoa sillä lyhyellä kokemuksella, mikä minulla on tästä talosta, että olen kyllä huolissani tästä kulttuurista, mikä täällä tällä hetkellä on. Jos päähallituspuolue ryhmäpuheenvuorossaan tuo tänne esityksen, josta ilmeisesti hallituksen sisällä ei olla keskusteltu mitään, ja teillä ei ole minkäänlaista käsitystä siitä, mitä se tulee maksamaan, niin onhan tämä vastuutonta toimintaa ja tämä antaa kansalaisille ihan väärän käsityksen. Nyt pitäisi ymmärtää, että nyt ei olla missään tupailtapuheissa, vaan me ollaan eduskunnassa, jossa on luotettu siihen, että jos täällä päähallituspuolue jotain esittää, niin se asia [Puhemies koputtaa] on vakavasti harkittu. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

11.49 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Se, mitä meidän pitäisi tehdä sähköntuotannon kannalta ilman poliittisia kiihkoja, on se, että tunnustamme, että me olemme tavallaan sijoittaneet väärälle hevoselle rahaa paljon — tuulimyllyjä on rakennettu. Mitä tulee tuulimyllyiltä voimaa tällä hetkellä? 838 megaa, aurinkovoimaa peräti 15 megaa. Elikkä me olemme tuottamassa sähköä sellaisena aikana paljon, kun sitä ei paljoa tarvita, eli kesällä. Mutta sitten, kun me tarvitsemme talvella, kun on kylmä, eikä sitä ole. Elikkä olisiko syytä ottaa vähän niin kuin lusikka kauniiseen käteen ja tehdä oikeita päätöksiä? Me tarvitsemme kiinteän polttoaineen kattiloihin, kotimaista turvetta paljon, vähän haketta. Nyt me poltamme miljoonia motteja tukkipuuta.

Monitoimikoneiden kuljettajat soittivat minulle viime viikonloppuna — varmaan tuli kymmenen puhelua — että he lopettavat kohta koko homman, kun kaikki tukkipuut ajetaan ei sahalle vaan ne menevät voimalaitoksiin. Meidän pitää tarttua itse tähän asiaan. Tämä on täysin tehtävissä, jos haluamme, mutta turvesoiden osalta meidän pitää tehdä nyt päätökset, että ensi kesänä nostetaan kymmenen miljoonaa mottia turvetta ja saadaan [Puhemies koputtaa] seuraava talvi selvitettyä. [Puhemies: Kiitoksia!] Nyt ei selvitä edes tästä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

11.50 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on selvää, että suomalaisten suurin huoli parasta aikaa on sähkön korkea hinta, ja se on selvä myös, että lisäratkaisuja pitää etsiä näiden nyt käyttöön otettavien lisäksi. Onko se sitten täällä nostettu hintakatto, energiaraha tai mahdollisesti tämän Kelan maksaman sähkötuen, joka nyt on jo tulossa, rukkaaminen vahvemmaksi — nämä pitää nyt nopeasti selvittää. Vielä suuremmaksi suomalaisten huoli kuitenkin kasvaa, jos joudumme tilanteeseen, jossa myös sähkön saatavuuden ongelmat alkavat näkyä arjessa. Yhteistä tavoitetta säästää sähköä yksittäisten kotitalouksien laskuista huolimatta ei voi mielestäni liikaa korostaa. Me yhdessä voimme sähkön säästöllä myös vaikuttaa kaikkien kotitalouksien hintoihin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

11.51 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että yhteinen tahtotila sähkön korkeisiin hintoihin puuttumiseksi ja lisätoimiin on vahvistumassa. Vasemmistoliitto on pitkään pitänyt esillä lisätoimia ja myös mallia, jolla valtio kompensoi suoraan kohtuulliseksi sovitun osan sähkölaskuista kuluttajille. Rajattu hintakatto voisi olla sääntelymalli, joka auttaisi suoraan vähävaraisempia eikä silti palkitsisi ketään tarpeettoman suuresta kulutuksesta.

On myös tarkasteltava maksukykyelementin yhdistämistä tukimalliin. Emme halua lisätä tukien valumista varakkaimmille kuluttajille. Vasemmisto on pitänyt pitkään esillä myös energiayhtiöiden ylisuurten voittojen verottamista windfall-verolla. Toimme ajatuksen budjettiriiheen, jossa kuulumme, että se ei ole mahdollista, mutta asiasta kuitenkin säädettiin EU:ssa, ja näin se tulikin mahdolliseksi. Kyse on siis poliittisesta tahdosta, ja tätä tahtoa pitää [Puhemies koputtaa] löytyä myös sähkön rajatun hintakaton luomiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Multala, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

11.52 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunta on käsitellyt lähes koko syksyn valtion talousarviota. Valtiovarainministeri ja -ministeriö antoivat siihen vielä hallituksen esityksestä merkittävän lisätäydennyksen, kun totesivat, että siellä oli merkittäviä tarpeita. Ettekö te ole, arvoisat sosiaalidemokraatit, havainneet, että Olkiluodon käyttöönotossa on ollut haasteita ja epävarmuuksia koko syksyn ajan? Nyt te heräätte tähän ehdottamaan hintakattoa, kun tämä esitys olisi voitu käsitellä talousarvion käsittelemisen yhteydessä hallituksen yhteistoiminnassa. Vaikka puheenjohtaja Koskinen joutain muuta täällä toteaa, niin onhan tämä poikkeuksellinen toimintatapa ehdottaa täysin uutta toimea, jonka hallitus olisi voinut tuoda, tutkia osana talousarvion normaalia käsitteilyä.

Arvoisa puhemies! Hyvä asia on toki se, että nyt ollaan valmiita keskustelemaan kaikista niistä toiminnoista, joilla sähkön hintaa saadaan alennettua, sillä tilanne on nyt kriittinen todelta monissa kotitalouksissa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Guzenina, olkaa hyvä.

11.53 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poikkeuksellinen aika vaatii poikkeuksellisia toimia, ja oppositiostakin voi [Välihuutoja oikealta] — oppositiostakin voi — palvella isänmaata. Ymmärsin, että kokoomus on valmis tukemaan tätä sosiaalidemokraattien esitystä hintakatosta. [Välihuutoja] Tämä on erittäin hyvä, ja ymmärsin, että myös perussuomalaisissa [Välihuutoja oikealta] oli samansuuntaista ajattelua. Tämä on oikein hyvä. Täällä salissa toivottavasti myös kaikilla muilla on sama tahto, koska nyt on kiire. Talvi on täällä. Laskut kolahtavat postiluukuista, ja ihmisillä on hätä. Sen takia tässä asiassa ei voi aikailla, vaan nyt on toimittava. Aivan niin kuin oppositiokin antaa meille tukensa, mekin tuemme teitä, kun olette meidän kanssamme tässä samaa mieltä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt myönnän vielä kaksi vastauspuheenvuoro tähän keskusteluun, ja sen jälkeen valtiovarainministeri. — Edustaja Mykkänen, olkaa hyvä.

11.54 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sähkön hinta tunnetusti on tällä hetkellä noin 60 senttiä kilowattitunnilta. On oleellista huomata, että yhdenkään kilowattitunnin tuotantokustannus ei ole 20:tä senttiäkään. Tähän eivät enää selitykset riitä. Pörssi on hyvä normaaliaikana, sotatalvena se on rikki. Tämän takia me tarvitaan muutos, jota olemme jo syyskuussa esittäneet sähköhinnoittelumalliin, mutta eihän sitä niin kannata tehdä, että nyt me maksamme sähköntuottajille 20 senttiä ylittävän hinnan, kuten Saarikko on täällä sanonut, miljardeja, ja sitten toisella kädellä otamme windfall-verona sen itse asiassa isoilta osin pois, vaan kyllähän meidän pitää pystyä säättämään velvoitelaki. Tässä Johannes Koskinen vähän viittasi siihen, mutta tässä tilanteessa, jossa ei puhuta tappiollisesta tuotannosta kustannuksiinsa nähden, emmekö voi velvoittaa tuotantoyhtiöt myymään tietyn osan sitomattomasta kapasiteetistaan kuluttajille tiettyyn kohtuulliseen hintaan, [Puhemies koputtaa] niin että tästä täysin — moninkertaiseksi — paisuneesta hinnasta päästään pois?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Purra, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

11.56 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus aina muistaa oppositiolle mainita, miten erinomaista kriisipolitiikkaa se tekee. Te vaaditte meiltä kiitoksia teille, että te olette hoitaneet hyvin. Mitä käytännössä tapahtuu? Te vaaditte jatkuvasti oppositiolta tukea, että te kykenette viemään esityksenne läpi. Viikko kaksi taaksepäin keskusta tarvitsi opposition tukea, nyt tarvitsevat sosiaalidemokraatit. Hallituksen toiminta, se on hyvin kyseenalaista. En usko, että tämä ihmisiin, jotka tuolla kärsivät sähkön hinnasta, tekee vaikutusta, että sosiaalidemokraatit ottavat tällaisen irtioton. Ei kerta kaikkiaan toimi.

Kun me olemme esittäneet näitä toimenpiteitä, sieltä on tullut naureskelua, sieltä on tullut Venäjä-korttia, sieltä on tullut vaikka mitä, ja tänään täällä salissa tulee kritiikkiä useista puolueista juuri niitä samoja asioita kohtaan, joita perussuomalaiset ovat pitäneet esillä. [Puhemies koputtaa] Miksi te ette kiitä siitä, että me olemme olleet oikeassa? [Oikealta: Se ei ole populismia enää!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

11.57 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Sähkön hinta on juuri nyt 62 senttiä. Se on kohtuuton hinta, ja tästä kaikki täällä olemme samaa mieltä. Minä olen tietenkin valmis toimiin, lisätoimiin, ja niin tuntuu olevan koko tämä sali — hyvä. Se on viesti, jonka suomalaiset haluavat meiltä kuulla.

Muistetaan myös, että hallitus on toiminut, jo syyskuun alussa budjettiriihessään tehnyt päätökset sähkövähennyksestä verotukseen, sähkötuesta pienituloisimmille kansalaisille [Oikealta: Duunari ei hymyile!] ja sähkön arvonlisäveron alennuksesta, joka koskee kaikkia sähkölaskuja. Ensi viikolla maksetaan ylimääräinen lapsilisä lapsiperheille, ja kyllä, valmistelussa on aivan loppusuoralla myös valtion tuloja kasvattava, kohtuuttomia voittoja pois verottava lisävero energiayhtiöille. Nämä toimet ovat olemassa, ja haluan, että ne myös täysimääräisesti tunnetaan ja tunnistetaan ja kansalaiset voivat niitä hyödyntää.

Arvoisa puhemies! Minun arvioni mukaan tämä nyt syntynyt tilanne — joka oli valitettavasti siltä osin nähtävissä, että yksi sodan muoto on energiasota — on Putinin keino käydä sotaa koko Eurooppaa vastaan. Siksi parasta, mitä me voimme tehdä, on pyrkiä yhtenäisyyteen. Suomalaisille eivät merkitse poliittiset valtapelit, suomalaisille merkitsee se, syntyykö tästä lopputulos. Työ- ja elinkeinoministeriö tekee työtä herkeämättä, että löytäisimme kestävä tavan, joka täyttää kaikki reunaehdot, auttaa kansalaisia, oikein kohdistuen erityisesti niitä kaikkein vaikeimmassa asemassa olevia ihmisiä, jotka ovat työssäkäyviä, eläkeläisiä, pois työelämästä olevia eri syistä, sellaisia, joiden laskut ovat kohtuuttomia. Mutta ratkaisun pitää olla myös valtiontaloudellisesti kestävä, niin että me emme tee ratkaisuja, jotka kasvattavat määräämättömästi valtionvelkaa, koska se ei ole kestävä. Ja kyllä, me tarvitsemme myös sellaisia ratkaisuja, jotka kestävät ajasta aikaan. Tämä ei välttämättä ole ainut vaikea energiakriisin talvi. Ja kyllä, me tarvitsemme myös sellaisia ratkaisuja, jotka kannustavat suomalaisia — niitä, joilla on siihen mahdollisuus — sähkön säästämiseen. [Puhemies koputtaa]

Minun arvioni mukaan nämä ratkaisut tarvitaan ennen joulua, ja olen valmis työskentelemään aivan vuorokauden ympäri, että tämä on mahdollista toteuttaa. Toivon, että pääministeri Suomeen palattuaan tekee oman arvionsa siitä, miten tämä asia on perusteltua ratkaista, ja olen siihen täysimääräisesti käytettävissä.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Ja arvoisa oppositio, arvoisa hallitus samoin, vaikka istun täällä aitiossa nyt yksin, en ole pakenemassa paikalta. Vastaan mielelläni kaikissa yhteyksissä teiltä tuleviin kysymyksiin ja etsin kanssanne ratkaisuja. Nyt kuitenkin kipeän olkapääni vuoksi olen varannut lääkäriajan kello 12 ja piipahdan siellä, jos sallitte. [Eduskunnasta: Kyllä sallitaan, käy ihan rauhassa!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Tästä syystä siirrytään hetkeksi puhujalistaan. — Edustaja Rydman, olkaa hyvä.

12.00 Wille Rydman wr: Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin hyvää lääkärikäyntiä valtiovarainministerille. Toivottavasti saatte olkapäähänne mahdollisimman hyvän hoidon.

Mitä tulee tähän energia-asiaan, niin on ihan ymmärrettävää, että se nyt myös vie aika paljon tästä budjettikeskustelusta aikaa, koska kyseinen tilanne on Euroopassa ja Suomessakin hyvin vakava ja huutaa ratkaisuja.

Minulla ei sinänsä ole mitään epäselvyyttä siitä, että tässä salissa varmastikin kaikki puolueet tekevät parhaansa sen eteen, että ratkaisuja löytyisi. Näin on varmastikin hallituksessa, näin on varmastikin oppositiossa, mutta huolta toki herättää se, jos hallituksen osalta tilanne on sen kaltainen, että johtajuus on vähän hukassa ja muille hallituspuolueille uusia esityksiä tuodaan sitten ryhmäpuheiden muodossa täältä esille. Se ei kerro kauhean hyvää tilaa maan johdosta ja hallituksen tilasta tällä hetkellä, mutta toivon, että hallitus tässä myös pystyy sillä tavoin toimimaan yhtenäisesti, että ratkaisuja pystytään löytämään.

Tilanne on kuitenkin myös sillä tavoin hankala, että vaikka tehtäisiin esimerkiksi sähkön osalta minkälaisia hintaan liittyviä ratkaisuja tahansa, mitkä sinänsä ovat varmasti kyllä tarpeellisia, niin jos sähkön tarjonta on rajallista ja sähköstä itsessään on pulaa, niin niillä hintaan liittyvillä ratkaisuilla ei lopulta ole kovinkaan suurta merkitystä sitten sen akuutin tilanteen helpottamiseksi.

Mutta jos tästä energiakysymyksestä nyt siirrytään hetkeksi aikaa ihan vallan tähän budjettiasiaan, niin on se aikamoinen velkakuorma, jonka tämä hallitus nyt sitten lopulta tuleville hallituksille ja tuleville sukupolville maksettavaksi jättää. On sinänsä totta, että tälle hallitukselle on myös kaudellensa osunut varsin vaikeita vuosia — on ollut koronaa, on ollut monenlaista kriisiä, nyt sitten sotaa ja energiakriisiä ja muuta — ja on tietysti selvää, että olisi hallituksen poliittinen väri ollut mikä tahansa, niin velkaa olisi varmasti otettu. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että velkaa olisi tarvinnut ottaa niin paljon kuin mitä tämä nyt vallassa oleva hallitus on ottanut. Se on ottanut paljon ihan tarpeellista velkaa ihan tarpeellisiin menoihin, mutta samalla se on omilla hankkeillaan, jotka ovat omiaan synnyttämään kumulatiivisia kuluja, synnyttänyt myös tarpeettomia ja joka vuosi kertautuvia lisämenoja, olkoon sitten kyse massiivisesta maakuntauudistuksesta, jota nyt sitten hyvinvointialueiden nimessä on tehty, tai olkoon kyse vaikkapa oppivelvollisuuden pidentämisestä tai niistä monista muista rakenteellisista hankkeista, jotka kertautuvat budjettikuluina tulevaisuudessa.

Tässä tullaankin nyt siihen kysymykseen, mitä oppositiosta käsin on moneen kertaan peräänkuulutettu, että on kyettävä priorisoimaan menoja. Valitettavasti hallituspuolueet eivät valtiovarainvaliokunnassakaan tähän viimeiseen budjettiinsa nyt sitten kyenneet näin tekemään, mutta sitäkin isompi taakka on sitten valitettavasti seuraavalla hallituksella edessään.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkyinen, poissa. — Edustaja Multala.

12.03 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Aivan alkuun kannatan edustaja Jokisen esittämää kokoomuksen vastalauseetta.

Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Tässä on käyty keskustelua debatissa erityisen paljon siitä, millä korkeisiin sähkön hintoihin voidaan vaikuttaa. Tuntuu, että hallituksen sisälläkin on aika erilaisia näkemyksiä siitä, onko tärkeintä pyrkiä vaikuttamaan siihen sähkön hintaan, jolloin se laskisi vaikutuksia kaikille — vaikutukset tulisivat siis niin kotitalouksille kuin yrityksillekin — vai pitääkö meidän keskittyä suoran tuen kohdentamiseen niille, jotka eniten tästä tilanteesta kärsivät.

Arvoisa puhemies! On päivänselvää, ja kokoomuksen mielestä on päivänselvää, että meidän tulee pyrkiä vaikuttamaan sähkön hintaan. Olemmekin tehneet niin lyhyellä aikavälillä kuin pitkällä aikavälillä ison kasan ehdotuksia, joilla voitaisiin vaikuttaa siihen, että sähkön hinta ei nousisi niin korkealle kuin se tällä hetkellä on ja viime päivinä on ollut. Yhtenä ehdotuksemme on ollut kattohinta, johon nyt näköjään myös sosiaalidemokraattinen puolue on vihdoon herännyt.

Arvoisa puhemies! Sinällään pidän käsittämättömänä sitä tilannetta, kun varmaan tässäkin salissa istuvista meistä moni on omasta sähkölaskustaan huomannut, miten se on kasvanut, vaikka kuinka yrittää sähköä säästää. Meillä vaikkapa omakotitalossa olemme puoltaneet sähkönkulutuksen viime vuodesta, ja silti sähköenergian lasku on kaksinkertaistunut viime vuodesta. Me toki pärjäämme, mutta moni suomalainen ei pärjää. On erittäin tärkeää, että tällaisiin tilanteisiin, joiden nähtiin tulevan jo viime syksynä tai jopa kesällä, varaudutaan ennalta. Tehdään suunnitelma sen tilanteen varalle, että sähköpula iskee, tai sen tilanteen varalle, että sähkön hinta lähtee nousemaan ennakoimattoman korkealle. Nyt näyttää siltä, että hallitus reagoi vasta, kun kriisi on jo sylissä. Emmekö me ole oppineet koronasta mitään?

Arvoisa puhemies! Olemme esittäneet myös muita toimia, joista osa on toki sellaisia, joita pitäisi pystyä edistämään Euroopan tasolla. Toivotaankin, että pääministerillä on nyt mukanaan kaikki parhaat asiantuntijat ja tukivoimat ja myös yhteistyökumppaneita, jotka neuvottelevat sen puolesta, että Euroopassa päästäisiin yhteiseen ratkaisuun esimerkiksi kattohinnasta tai kaasun hinnan irrottamisesta sähkön muusta hinnanmuodostuksesta.

Arvoisa puhemies! Muutama sana vielä tästä varsinaisesta talousarvioesityksestä.

Kaikki asiantuntijat, voi sanoa, ainakin lähes kaikki, joita kuulumme valtiovarainvaliokunnassa, olivat hyvin huolissaan Suomen velkaantumisesta. Suomi velkaantuu lähes 10 miljardin vuosivauhtia, ja se jatkuu tästä eteenpäin niin pitkälle kuin talouden ennustehorisontti kantaa. Julkaisimme viime viikolla kokoomuksen vaihtoehdon siitä, miten kokoomus olisi rakentanut tulevan vuoden budjetin. Siinä vähentäisimme velkaantumista yli miljardilla, siirtäisimme verotuksen painopistettä työn verotuksesta haittoihin sekä toteuttaisimme kunnianhimoiset kasvu- ja työllisyysreformit. Näytämme siis, että Suomen suunta voidaan muuttaa, talous voidaan saada kasvuun ja velkaantuminen voidaan lopettaa — ei toki yhdessä vuodessa eikä edes yhdessä vaalikaudessa, mutta kahdessa vaalikaudessa se on mahdollista.

Arvoisa puhemies! Kysyisinkin, kun ymmärsin tästä SDP:n ryhmäpuheesta, että SDP:n arvio on hyvin samantyyppinen: Onko tosiaan siis niin, että pääministeripuolue kannattaa velkaantumisen lopettamista eli käytännössä sopeutustoimia noin 9 miljardin edestä, kuten valtiovarainministeriö on esittänyt, kahdessa vaalikaudessa? Jos näin on, se on hieno

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

asia. Enää tarvitaan vain ne konkreettiset esitykset, miten päästäisiin edes velkaantumiskertyksen kääntämiseen.

Arvoisa puhemies! Jotta saamme mittasuhteet paikalleen, otetaan esimerkki. Jos säästämme euron sekunnissa, kestää miljoonan säästämiseen noin 12 päivää. Miljardin kokoamiseen sen sijaan kuluu lähes 32 vuotta. Kokoomuksen mielestä ei ole yhdentekevää, mihin ja miten paljon veronmaksajien rahoja käytetään. Jokainen euro on pystyttävä perustelemaan.

Arvoisa puhemies! Toivottavasti kuulemme pian myös pääministeripuolueelta konkreettisia esityksiä, mistä voidaan sopeuttaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ovaska poissa. — Edustaja Hopsu.

12.09 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Tässä budjetissa huolehditaan tämän ajan tärkeimmistä kysymyksistä, vastataan energiakriisiin ja myös koronapandemian jälkien korjaamiseen sekä vastataan Euroopan turvallisuustilanteeseen huolehtimalla niin Suomen turvallisuudesta kuin auttamalla Ukrainaa ja ukrainalaisia täällä. Emme elä helppoa aikaa, ja se näkyy myös budjetissa ja äskeisessä keskustelussa. Myös pitkäjänteisiä kriisejä, ilmastonmuutosta ja luontokatoa, on silti torjuttava.

Arvoisa puhemies! Suomalaisten suurin huoli parasta aikaa on sähkön korkea hinta, ja lisäratkaisuja on yhä etsittävä, jos nyt käyttöön otettavat eivät riitä turvaamaan perheiden arkea. Kotitaloudet ovat hyvin sattumanvaraisesti sähkösopimuksista ja lämmitysmuodosta riippuen hyvin vaihtelevassa ja erilaisessa tilanteessa. Esitetty hintakatto on yksi vaihtoehto. Energiaraha, jota on esitetty vihreistä, on yksi vaihtoehto. Nyt käyttöön otettavan Kelan maksaman sähkötuen muokkaaminen voisi myös olla käytössä. Mutta kuten ministeri Saarikko avasi, näillä on merkittäviä kustannusvaikutuksia. Vielä suuremmaksi suomalaisten huoli kasvaa, jos joudumme tilanteeseen, jossa myös sähkön saatavuuden ongelmat alkavat näkyä arjessa. Yhteistä tavoitetta säästää sähköä riippumatta siitä, vaikuttaako se yksittäisen kotitalouden laskuun, ei voi olla korostamatta. Me yhdessä voimme vaikuttaa kaikkien kotitalouksien sähkön hintalappuun.

Joka tapauksessa esitys sisältää jo toimia: Otetaan käyttöön 300 miljoonan edestä määrälläinen sähkötuki pienituloisille kotitalouksille, aloitetaan Kelan maksama sähkötuki, jota voi saada vakituksessa käytössä olevan asunnon sähkömenoihin huhtikuuhun asti, ja tukea voi saada vain yhden asunnon osalta. Tuemme myös pienituloisia lapsiperheitä monin tavoin. Asumistukeen tehdään energian hintoja seuraava korotus, toimeentulotuen lapsikorotusta nostetaan kymmenellä prosentilla vuodeksi, työttömyysturvan lapsikorotusta nostetaan 24—45 eurolla lapsiluvusta riippuen, opintorahan huoltajakorotusta nostetaan 10 eurolla kuukaudessa, lapsilisän yksinhuoltajakorotusta nostetaan 5 eurolla kuukaudessa, varhaiskasvatuksen maksuja alennetaan pysyvästi, lääkekattoon ei kosketa tällä hetkellä, eli paljon tehdään lapsiperheiden auttamiseksi.

Arvoisa puhemies! Lapsiperheköyhyys koskettaa jo noin yhtä kymmenestä lapsesta. Lapsiperheköyhyys madaltaa lasten hyvinvointia, toimintamahdollisuuksia sekä elintasoja. Se siis estää tai haittaa lapsen oikeuksien ja potentiaalin toteutumista. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2020 noin 11 prosenttia kaikista Suomessa asuvista lapsista eli pienituloisissa perheissä. Määrä lisääntyi merkittävästi 90-luvun laman jälkeen, eikä 2000-luvun tilanne ole paljon muuttunut. Merkittävä osa pienituloisista lapsista on juuri pienitu-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

loisuusrajan alapuolella, mikä tarkoittaa sitä, että pienillä muutoksilla on mahdollista nostaa merkittävä joukko pienituloisia lapsia rajan yläpuolelle.

Vuonna 21 toimeentulotukea sai 9,4 prosenttia kaikista lapsiperheistä. Toimeentulotuen käyttö on lisääntynyt vuoden 2008 pitkittyneen taloudellisen taantuman seurauksena, mutta on liian aikaista päätellä, miten vuoden 22 hintojen nousu vaikuttaa toimeentulotuen käyttöön.

Lapsiperheköyhyyden taustalla on hankalia elämäntapahtumia, yhteiskunnassa tapahtuvia muutoksia ja ylisukupolvisuutta. Syyt ovat moninaisia ja monen tekijän summa. Tyypillisesti perheen toimeentulotuella tippumista edeltävät ero ja vanhempien työttömäksi jääminen. Hintojen nousu kasvattaa eniten yhden aikuisen lapsiperheiden ja yksin asuvien köyhyysastetta.

Joka neljäs nuori kokee perheensä taloudellisen tilanteen olevan joko huono tai vain kohtalainen. Tämän vuoden Pelastakaa Lapset ry:n tekemän kyselyn mukaan lapset huomaavat perheen kiristyneen taloudellisen tilanteen muun muassa vanhempien puheissa lastenhuomautuksista ja rajoitetuista harrastusmahdollisuuksista. Taloudellinen niukkuus painottaa siis säästämään sekä pakollisista elämisen kustannuksista että vapaa-ajan aktiviteeteista. Näin köyhyys voi aiheuttaa myös sosiaalista ulkopuolisuuden tunnetta ja psyykkistä kuormitusta lapsille. Lapsiperheköyhyys voi määritellä elämäntilannetta. [Puhemies koputtaa] Kuntatasolla tämä nähdään esimerkiksi sijoitettujen lasten määrän kasvuna. — Puhemies, luulin, että oli seitsemän minuuttia, mutta onkin viisi. Jatketaan sitten.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lohikoski.

12.14 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Vuoden 2023 talousarvioesitys on kompromissi, sehän on selvää. Talouden kokonaiskehitys on huolestuttava Venäjän hyökkäyksestä johtuvan energian hinnan nousun sekä siitä juontuvan inflaation vuoksi. Kokonaisuutena hallitus on tähän tilanteeseen nähden jatkanut hyvin vastuullista ja aktiivista finanssipolitiikkaa. Kuluttajahintojen noustessa nopeaa tahtia hallitukselta on ollut tärkeä arvovalinta tehdä toimia kansalaisten ostovoiman sekä lapsiperheiden tukemiseksi. Kriiseistä huolimatta työllisyyskehitys on ollut historiallisen hyvä ja ihmisten sekä yritysten toimeentulosta on pidetty huolta. Hallituksen työllisyystavoite on käytännössä saavutettu. Monet väliaikaiset tukitoimet ovat estäneet talouden rakenteiden pitkän aikavälin heikentymistä tehokkaasti. Julkiset menopaineet ovat kriiseistä johtuen olleet kovia tällä hallituskaudella. Talouden tasapainottamista pitää ja voidaankin tehdä, mutta toimet pitää tehdä oikeudenmukaisesti ja kiinnittää jatkossa huomiota myös tulokehykseen.

Arvoisa puhemies! Akuutein kriisi eli sähkön hinnannousu on yhä edelleen hallituksen käsissä. Olemme tehneet toimia, mutta hintojen nousu pelottaa ihmisiä. Hintojen nousu ei saa ajaa ihmisiä velkakierteeseen tai köyhyyteen. Olemme vasemmistossa vaatineet koko syksyn ajan, että lisätukien tarvetta seurataan tarkkaan. On hienoa, että yhteinen tahtotila sähkön korkeisiin hintojen puuttumiseen ja lisätoimiin näyttää nyt vahvistuneen. Vasemmistoliitto on pitkään pitänyt esillä toimia, myöskin mallia, jossa valtio kompensoisi suoraan kohtuulliseksi sovitun osan kuluttajien sähkölaskuista. Rajattu hintakatto voisi olla tällainen sääntelymalli, joka auttaisi suoraan vähävaraisempia eikä silti palkitsisi ketään tarpeettoman suuresta kuluttamisesta. On myös tarkasteltava maksukykyelementin yhdistämistä tukimalliin. Emme halua lisätä tukien valumista varakkaimmille kuluttajille.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Vasemmistoliitto on pitkään esittänyt energiayhtiöiden ylisuurten voittojen verottamista windfall-verolla. Kun toimme ajatuksen budjettiriiheen, kuulimme, että se ei ole mahdollista enää tällä hallituskaudella. Kun asiasta kuitenkin päätettiin EU:ssa, tuli ylisuuriin voittoihin puuttumisesta sittenkin mahdollista. Kyse onkin poliittisesta tahdosta, ja tätä tahtoa pitää löytyä myös sähkön rajatun hintakaton luomiseksi.

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden budjetissa on mukana useita vasemmistoliitolle tärkeitä asioita. Hallitus esimerkiksi laskee varhaiskasvatusmaksuja pysyvästi, korottaa ulosoton suojaosuutta ensi vuodelle, tukee Ukrainasta saapuvia pakolaisia sekä varautuu turvallisuusympäristön muutokseen. Lisäksi on varattu pysyvät varat koulupudokkuutta ehkäisevän, sitouttavan kouluyhteistyön malliin, ja tämä on hyvin tärkeää nuorten kannalta. Olen erityisen iloinen siitä, että jakovaraneuvotteluissa valiokunnassa lisäsimme rahaa budjettiin monille kansalaisjärjestöille, kulttuurille, ihmisoikeustyöhön, kiertotaloushankkeisiin, luonto- ja retkeilykohteisiin sekä lasten ja nuorten oppimisvaikeuksiin puuttuvaan työhön. Valtakunnallisista järjestöistä valiokuntamme päätti tukea muun muassa naisjärjestöjen, ympäristöjärjestöjen ja rauhanjärjestöjen toimintaa. Itseäni ilahduttavat myös asumisalan järjestöjen neuvontatyön lisämäärärahat sekä rauhanjärjestöjen edellisvuosia korkeampi avustussumma.

Kulttuurikasvatukseen panostetaan, kun lukutaitotyöhön osoitetaan lisärahoitusta lähes kaksi miljoonaa euroa. Taidetestaajat-toiminnan jatko varmistetaan ja Koulukinon toimintaa aletaan rahoittamaan uutena asiana, ja se lisää koulujen medialukutaidon opetusta, joka on tänä aikana hyvin tarpeellista. Lisäksi Tekstin talon toiminnan käynnistämiseksi myönnettiin tukea, samoin sanataidekasvatukselle.

Arvoisa puhemies! Tärkeä panostus ovat myös lapsibudjetoinnin pilotoinnin kehittämiseen hyvinvointialueille osoitetut varat. Suomi on asettanut tavoitteekseen vähentää vuoteen 2030 mennessä köyhyys- ja syrjäytymisriskissä olevien määrää 100 000 henkilöllä, joista kolmasosan eli käytännössä yli 30 000:n tulisi olla lapsia. Tavoitteeseen pääsemiseksi lapsibudjetointi on keskeinen väline, sillä sen tavoitteena on parantaa lasten, nuorten ja perheiden palveluiden vaikuttavuutta, parantaa resurssien kohdentamista sekä edistää lasten oikeuksien toteutumista. Lisäksi kaikkien tulisi muistaa, että opposition vaatimat miljardileikkaukset tarkoittaisivat nimenomaan köyhyyden lisääntymistä myös lapsiperheissä, ja tämänhän voimme lukea vaihtoehtobudjeteista.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Adlercreutz.

12.19 Anders Adlercreutz r: Ärade talman! Edustaja Rydman piti varsin tasapainoisen puheen opposition suusta kuulluksi puheeksi. Ja tokihan se on näin, että tämän hallituskauden aikana olemme tehneet päätöksiä, jotka lisäävät menoja myöskin tulevana vuosina tai jotka aiheuttavat menopainetta. Toisaalta sote-uudistus toivottavasti johtaa siihen, että se oletettu käyrä muuttuu hieman loivemmaksi, ja toki senkin komponentteja voidaan tulevina kausina vielä säätää. Oppivelvollisuus on toinen tällainen uudistus, joka mielellään nostetaan keskusteluun. Itse olen kyllä valmis tarjoamaan kaljan sille kansanedustajalle, joka ennen seuraavia vaaleja vielä väittää, että haluaisi sen poistettavan — laittakaa tämä korvan taakse.

Muuten finanssipoliittisen balanssin suhteen ainakin varjobudjettien perusteella näyttää siltä, että ollaan kaikki oltu aika lailla samoilla linjoilla. Ei ole monen prosentin heitto eri vaihtoehtojen välillä, ja sehän on hyvä lähtökohta lähteä kriisitilanteessa kehittämään maa-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

ta. Meillä on tosiaankin ennätysellinen työllisyysaste, mutta myös ennätyselliset energian hinnat, ja siitä tänäänkin on tässä puhuttu, mutta on ehkä syytä oikoa muutamat keskustelussa esiintyneet virheet.

Turpeesta puhutaan usein, mutta turpeen rooli sähköntuotannossa on kyllä äärimmäisen vähäinen. Sen sijaan sen rooli päästöjen suhteen on huomattava, ja siksi näitä matalalla roikkuvia hedelmiäkin kannattaa poimia.

No, mitä on faktisesti tehty? Turpeen verotus on tänään käytännössä aika lailla samalla tasolla kuin mitä se oli Kataisen hallituksen aikana. Siinä ei mitään šokkikoroituksia sen suhteen ole tehty: 2,7 euroa per megawattitunti tilanteessa, jossa sähkö maksaa 300, 400, 500 euroa per megawattitunti. Väitän, että tämä ei ole syy turpeen polton lopettamiseen, vaan syyt ovat ihan muualla. Se on päästökaupan seurauksenakin huomattavan kallis polttoaine.

No, tuulivoima sitten. Edustaja Hoskonen sanoi, että talvella ei tuule. Tilanne on itse asiassa juuri päinvastainen: tuulivoimalla tuotetaan talvikuukausina suuremmalla teholla sähköä kuin kesäkuukausina. Ongelma tietenkin on, että silloin, kun on aivan paukkupakkaset, tuulta usein on vähemmän.

Miten tätä energiakriisiä sitten lähdettäisiin hoitamaan? Kuten aikaisemmin mainitsin, niin syy siihen, että meillä on ollut varsin edullinen sähkö tässä päässä Eurooppaa, on johtunut siitä, että markkinat ovat toimineet hyvin. Meillä on ollut käytössä säätövoimaa Ruotsista, Norjasta, myös Venäjältä. Nyt, kun hinnan käytännössä määräävä rajapolttoaine on äärimmäisen kallis, nykyinen hinnanmuodostusmekanismi ei enää tuota vastaavaa tulosta, ja sen takia meillä on korkeat hinnat sen lisäksi, että useassa maassa on tällä hetkellä ydinvoimaloiden kanssa ongelmia. Suomi on yksi niistä. Ja tosiaankin se, että säätövoimaa ei enää saada rajan takaa Venäjältä, on aiheuttanut omat paineensa. Kaikki nämä yhdessä johtavat siihen, että hinta on ennätysellisen korkea.

Tässä salissa on esitetty kaikenlaisia markkinamekanismien säätötoimia. Itse pitäisin järkevämpänä sitä, että Euroopan tasolla irrotettaisiin se kallein komponentti, ne viimeiset kymmenen prosenttia, ja sen hinta määriteltäisiin erikseen ja allokoitaisiin siihen perushintaan, kuin että lähdettäisiin maakohtaisesti säätämään hintakattoa. No, nyt sitä varmaan lähdetään pohtimaan, ja jos sille löytyy hyvät perusteet, niin mikäs ettei, mutta kun me ollaan maana rajat ylittävän säätövoiman tarpeen varassa, niin näkisin kyllä vaarana sen, että rajaliikenne heikkenisi tällaisen mekanismin kautta, ja se puolestaan entisestään nostaisi hintoja. Eli kun markkinoihin lähdetään puuttumaan, niin kannattaa olla varovainen.

Kotitalouksien osaltahan ongelma on se, että osalla on kiinteät sopimukset, osalla pörssisähkösopimukset, ja silloin vain osalla on insentiivit tiputtaa kulutusta silloin, kun hinta on korkea. Veikkaanpa, että muutaman vuoden kuluttua kiinteitä sopimuksia ei juuri esiinny vaan meillä on pörssisopimukset voimassa ja laitteistot, jotka ohjaavat kulutusta. Sillä tavalla saadaan piikit katkaistua ja myöskin kulutus sovitettua siihen tilanteeseen, siihen tuotantotilanteeseen, jossa me olemme, mikä tarkoittaa sitä, että tuotanto vaihtelee myöskin sään mukaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Östman.

12.25 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Energia ja ruoka, niistä on kyse, tai ainakin ne ovat olleet tähänastisessa keskustelussa.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Kristillisdemokraatit näkevät huoltovarmuuden turvaamisen Suomen ja Euroopan tasolla yhtenä julkisen vallan keskeisimpänä tehtävänä. Siksi me tarjosimme jo alkusyksystä sata toimenpidettä, niin sanotun kriisiohjelman, johon on koottu esityksiämme kriisinkeskeytyyden ja omavaraisuuden parantamiseksi.

Edellisessä puheenvuorossa kuulimme Adlercreutzin arviota turpeen käytöstä ja hyödystä energiantuotannossa. Sanoisin kuitenkin niin, että ei se nyt niin vähäinen ole ollut, jos ajattelee, että 2000-luvulla se on ollut parhaimmillaan seitsemän prosenttia meidän kokonaistuotannosta, joka on 30 terawattituntia. Tällaisessa maailmantilanteessa kun eletään, niin kaikki prosentit ovat, tai olisivat, kotiin päin. Se on hyvä pitää mielessä.

Kristillisdemokraatit ovat kesästä asti peräänkuuluttaneet hallitukselta toimia sähkömarkkinoiden hillitsemiseksi, mutta hallituksen toimet ovat olleet riittämättömiä. Nyt jos koskaan on aika toimia. Luin juuri STT:n julkaisemasta tiedotteesta, että ministeri Saarikko pitäisi perusteltuna, että pääministeri kutsuu aiheesta keskusteluun hallitus—oppositiorajan yli. Kristillisdemokraateilla on valmius neuvotella sähkön hintakattomallista vaikka tänään, sen verran aihe on tärkeä.

Maatalouspolitiikan painoarvoa kotimaan ja EU:n politiikassa olisi pitänyt nostaa: ruokaomavaraisuuden turvaaminen hallituksen kärkihankkeeksi ensi vuoden talousarviossa. Ja nimenomaan ruuantuotanto on asetettava maatalous- ja tukipolitiikan keskiöön. Miksi hallitus jätti alkutuottajat panttivangeiksi hallituksen sisäisien riitojen takia? Miksi — siihen olisin halunnut vastauksen hallitukselta. Valtiovarainministeri ja varapääministeri Saarikko joutui valitettavasti poistumaan hetkeksi ihan ymmärrettävästä syystä, mutta olisin mielelläni kuullut vastauksen tähän kysymykseen.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Räsänen esittämää epäluottamuslause-esitystä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koponen, Ari.

12.28 Ari Koponen ps: Puhemies! Kannatan edustaja Kankaanniemen epäluottamuslauseetta.

Viimeinen talousarvio näyttää sen, että Marinin hallitus jää historiankirjoihin valtavasta budjettivajeesta ja ennätyksellisestä velkataakasta, jonka se jättää tulevien sukupolvien maksettavaksi. Sen lisäksi perinnöksi jäävät rajusti kasvavat mielen ongelmat, oppimisen kriisi, hoivakriisi, katuväkivallan nousu ja talouskriisi.

Talousarvioesitys ensi vuodelle on yli kahdeksan miljardia euroa alijäämäinen. Jo pelkästään korkomenot ensi vuonna kipuavat noin 1,5 miljardiin euroon. Asiantuntijat varoittavat velasta ja julkisen talouden epätasapainosta, mutta hallitusta se ei kiinnosta. Onkin hävytöntä, että hallituspuolueen ryhmäpuheenvuorossa kuultiin, miten ”onkin jatkettava aktiivista ja vastuullista finanssipolitiikkaa”.

Perussuomalaisten mielestä menosäästöt on aloitettava suomalaisten hyvinvoinnin ja arjen kannalta toissijaisista, vähiten hyödyllisistä kohteista. On käännettävä kaikki kivet ja osattava priorisoida. Kaikista ei-välttämättömistä menoista tulee pidättäytyä. Julkista hallintoa tulee tehostaa, EU-tukipaketeista ja humanitäärisestä maahanmuutosta on varaa leikata. Maksamme esimerkiksi toimimatonta ja korruptoituneita valtarakenteita pönkittävää kehitysapua yli miljardin tänäkin vuonna eli yli kolme miljoonaa euroa päivässä. Tämä on jaloa mutta toimimatonta ja velaksi täysin vastuutonta.

Puhemies! Ne, mihin meidän sen sijaan tulisi panostaa tulevinä vuosina, ovat huoltovarmuuden turvaaminen, turvallisuuden palauttaminen, kotimainen maatalous, lasten perus-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

taitojen parantaminen, talouden kuntoon saaminen, mielenterveyskriisin ratkaiseminen ja koulutuspolitiikkaan satsaaminen. Lasten ja nuorten mielen ongelmat ovat hälyttävästi kasvussa, ja nuoria syrjäytyy yhteiskunnastamme yhä useammin. Onkin laskettu, että inhimillisen tuskan lisäksi yksi syrjäytynyt nuori maksaa yhteiskunnalle noin 1,2 miljoonaa euroa. Hallituksen katse siintää silti maailmanhalaajien unelmissa, eikä vastuu oman maan lapsista ja nuorista heijastu rahankäyttöön. Puheet ja teot ovat täysin ristiriidassa.

Oppimistulokset laskevat, rauhattomuus lisääntyy, ryhmäkoot kasvavat, katujengejä syntyy, ja raakaa väkivaltaa tapahtuu päivittäin. Hallituksen olisi herättävä. Pelkät puheet eivät riitä näihin ongelmiin, vaan tarvitaan konkreettisia tekoja. Me emme saa olla liian sinisilmäisiä, ja meidän täytyy pystyä ottamaan ennaltaehkäisevästi huomioon riskejä, mikä kumuloituvat jo taivaanrannassa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Heinonen.

12.31 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! Kannatan edustaja Jokisen tekemää epäluottamuslause-esitystä.

Kokoomus on jättänyt oman vaihtoehtonsa pääministeri Sanna Marinin vasemmistohallituksen vuoden 2023 talousarvioesitykseen. Kokoomuksen talouspolitiikan tavoitteena on kasvattaa kaikkien suomalaisten hyvinvointia ja rakentaa kestävää hyvinvointiyhteiskuntaa. Talouden pohjan vahvistaminen on välttämätöntä, jotta voimme säilyttää hyvinvointipalvelut myös tuleville sukupolville, ja tulevia kriisejä varten on rakennettava taloudellista liikkumavaraa. Talouden vahvistaminen on edellytys kyvyllämme ratkaista ilmastonmuutoksen kaltaisia globaalejakin ongelmia ja myös varautua tuleviin kriiseihin, joita varmasti on tulossa.

Kokoomuksen tavoitteena on hyvinvoinnin ja talouden kasvu, joka lisää ihmisten valinnanmahdollisuuksia, luo työtä sekä kasvattaa vaurautta mutta myös vapautta. Kokoomuksen kasvun kaava koostuukin kolmesta osasta. Ensimmäinen uuden luominen ja uudistuminen ovat kasvun tärkein lähde. Osaamistasoa nostetaan, ja yksityisen sektorin tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan kannustimia parannetaan. Toiseksi, investoinnit välittävät teknologian kehityksen kasvuvaiikutuksen talouteen, ja investointiympäristöä parannetaan esimerkiksi jouduttamalla lupa- ja valituskäsittelyä. Ja kolmanneksi, kestävä kasvu syntyy vain yrittämiselle ja ahkeruudelle myönteisessä ympäristössä.

Kokoomuksen talouspolitiikan vaihtoehto yhdistää hyvinvointiyhteiskunnan palveluturvaavan vastuullisen talouspolitiikan ja rohkeat panostukset kasvuun. Kokoomus rakentaa 2020-luvun talouspolitiikkansa neljän tavoitteen ympärille: yrittäjyystavoitteen, vaurastumistavoitteen, työllisyystavoitteen ja kestävyystavoitteen varaan.

Me olemme esitelleet sen, mitä meiltä on pyydetty ja mitä tämä yhteiskunta vaatii, 4+4-mallin, jossa priorisoidaan menoja, ja se priorisoinnin puute on ollut tämän vasemmistohallituksen isoin taakka. Neljä vuotta, 40 miljardia jää tämän hallituksen velkasaavutukseksi, ja tästä peräti 11 miljardia velkarahaa muuhun kuin koronan ja sodan aiheuttamiin seurauksiin — 11 miljardia lisää velkaa kaikkeen muuhun kuin koronaan ja sotaan. Priorisoinnin puute on aiheuttanut sen, että tämä vasemmistohallitus ei ole toteuttanut esimerkiksi terapiatakuuta. Terapiatakuu on jäänyt näiden miljardien jalkoihin — nuorten mielenterveys huutaa apua.

Haluan alleviivata, että kokoomus ei esitä omassa vaihtoehdossaan velaksi verojen kennyksiä. Meillä velanotto vähenee ensi vuonna 1,1 miljardia.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Poimin muutamia nostoja:

Me edellytämme omassa vaihtoehdossamme paikallisen sopimisen käyttöönottoa Suomessa. Me esitämme, että ansiosidonnainen työttömyysturva laajennetaan myös kassaan kuulumattomille eli kaikille palkansaajille. Me esitämme, että työntekijöiden lisäksi myös eläkkeiden verotusta kevennetään tasaisesti kaikissa tuloluokissa ja toisaalta lisäksi kotitalousvähennys korotetaan 3 500 euroon ja sitä myös laajennetaan.

Puolustusministeriön hallinnonalaan me olemme varsin tyytyväisiä. Se noudattelee hyvin tarkastikin sitä, mitä kokoomus on esittänyt ja vaatinut.

Oikeusministeriön hallinnonalasta haluan nostaa huolen muun muassa oikeusketjun riittämättömistä resursseista, mutta myös poliisin määrärahan vajauksesta. Tätä tavoitetta, joka yhdessä on poliisimäärästä asetettu, ei tulla saavuttamaan.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle kokoomus esittää 70 miljoonan akuuttia kriisipakettia sähkön kohonneisiin kustannuksiin, ja tälle toivomme tietysti erityisesti keskustalta tukea, kun eduskunta siitä äänestää.

Tiestön korjausvelka on huoli, joka tämän vasemmistohallituksen aikana tulee kasvamaan. Tämä hallitus tulee asfaltoimaan ennätysvähän teitä, ja tiestön määrä tulee heikkenemään merkittävästi tämän hallituskauden aikana. Ensi vuonna asfaltoidaan vain noin 1 500 kilometriä teitä, kun tarve olisi 4 000 kilometrille, jotta korjausvelka ei pakenisi. Itse asiassa on tuntunut, että tämän hallituskauden aikana meillä ei ole tässä maassa edes ollut liikenneministeriä.

Arvoisa puhemies! Kokoomuksen vaihtoehto on Suomelle ja suomalaisille parempi, ja sen takia esitämme, että se hyväksytään.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kinnunen poissa. — Edustaja Soinikoski.

12.37 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa puhemies! Tällä budjetilla huolehditaan tämän ajan tärkeimmistä kysymyksistä, vastataan... [Puhuja selaa tablettiaan] — anteeksi, nyt kone hyppäsi — vastataan energiakriisiin sekä koronapandemian jälkimaininkeihin. Samaa aikaan panostetaan ilmastotoimiin ja luontokadon torjuntaan. Viime vuodet ovat olleet poikkeuksellisia, ja edelleen tarvitaan poikkeuksellisia toimia. Pandemia oli vasta osoittamassa laantumisen ensi merkkejä, kun sodan varjo jo levisi Euroopan ylle. Energiakriisi ja erityisesti energian hinnat asettavat ihmiset nyt eriarvoiseen asemaan Suomessa mutta myös muualla Euroopassa. Taloudellinen ahdinko on suoraa seurausta Venäjän käyttämästä energia-aseesta. Sodan vaikutukset leviävät laajasti, ja myös niistä mainingeista on selvittävä.

Ratkaisut on rakennettava yhdessä. Keskeistä on tukea kaikkein pienituloisimpia ja heikoimmassa asemassa olevia. Siksi hallitus on tuonut budjettiin useita keinoja: asumistukea korotetaan, toimeentulotuen ja työttömyysturvan lapsikorotuksia nostetaan, opintorahan huoltajakorotusta ja lapsilisän yksinhuoltajakorotusta nostetaan, määräaikaiseen sähkötukeen pienituloisille kotitalouksille varataan 300 miljoonaa euroa ja sähkön arvonnlisäveroa lasketaan 24 prosentista 10 prosenttiin joulukuun alusta huhtikuun loppuun.

Arvoisa puhemies! Hallituksen sopima windfall-vero on lausuntokierroksella, mutta se ei auta tähän akuuttiin tilanteeseen. Ihmisillä on hätä nyt. Olkiluoto 3 viivästyy jälleen, ja tieto hermostutti sähkömarkkinat. Sähkön hintakatto ei ole yksinkertainen ratkaisu, se voi olla myös yllättävän kallis, mutta jos siihen löytyy yhteistä tahtotilaa, tulee pikaisesti sel-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

vittää sähkön hintakaton käyttöönotto myös Suomessa. Muissa maissa on tehty eri ratkaisuja, ja niitä voisi soveltaa myös meidän olosuhteissa.

Sähkön säästämiseen tarvitaan lisää tehokkaita kannustimia. Viimeisimpien tilastojen mukaan Suomessa sähkönkulutus on laskenut noin yhdeksän prosenttia, ja siinä olisi vielä varaa tulla alaspäin. Näin saisimme sähkömarkkinan hintatason yleisesti tasaantumaan. Nykyinen tilanne, jossa osa kärvistelee pörssisähkön kanssa ja osa asukkaista, osa taloista, osa kodeista voi aika huoletta vielä toistaiseksi jatkaa entiseen malliin sähkönkulutusta edullisten sähkösopimusten turvin, sotii yleistä oikeustajua vastaan. Myös siihen olisi hyvä löytää ratkaisuja.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Yrttiaho.

12.40 Johannes Yrttiaho vas: Puhemies! Hallituksen sähkötuet ovat olleet heiveröisiä. Ne eivät kohdistu pienituloisille tai edes keskituloisille. Omavastuut ovat liian korkeat. Esimerkiksi sähkön Kela-tuki suli valmistelun aikana 300 miljoonasta lakiesityksen 85 miljoonaan. Kymmenkertaisia summia on helposti löytynyt sotilasmenojen lisäyksiin tai vaikkapa itärajan järjestämiseen aitahankkeeseen. Pelkät F-35-hankinnan valuuttakurssimeennot ovat ensi vuonna moninkertaiset sähkötukeen suunnattuun rahoitukseen nähden.

Puhemies! Kansalaisille tarvitaan parempia sähkötukia, mutta niiden ohella sähkön hintaa pitää painaa sääntelyllä alas. Kysynkin: aikooko hallitus todella ja viipymättä valmistella sähkölle kansallisen hintakaton? Sähkölle on asetettava kohtuullinen hinta, jonka yli ei mennä. Kuukausien viivytely tässä asiassa on jo ajanut ihmisiä isoihin toimeentulo-ongelmiin.

Puhemies! Energia-alan yhtiöt, Energiavirasto, Fingrid sekä työ- ja elinkeinoministeriö ovat vastustaneet hintakattoa. On menty EU-pöytiin ja ylimalkaisten markkinaperusteiden taakse piiloon. Kuitenkin riippumattomat asiantuntijat ovat pitäneet kansallista hintakattoa aivan mahdollisena, jopa aivan välttämättömänä. Nyt näyttää siltä, että suunta on laajemminkin muuttumassa tässä asiassa, ainakin puheissa.

Puhemies! Energia- ja puunjalostusteollisuuden voimayhtiöiden ei pidä enää antaa vuodella sähkövoittoja ja jatkaa sähkönkuluttajien sietämätöntä kuppausta. Sähkön hinnalle on pantava kohtuullinen yläraja. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ollikainen.

12.43 Mikko Ollikainen r: Ärade talman, arvoisa puhemies! Den senaste normala budgeten som vi har behandlat här var år 2019 då vi behandlade budgeten för 2020. Efter det har vi haft pandemin och nu har vi ett krig. Det här har haft väldigt stora effekter för oss och vi har gjort satsningar under den här perioden som har gjort att skuldbördan har ökat en del. Det här har ju också haft sina effekter, nu senast kring kostnadsstrukturen, och då vi till exempel tänker på elsidan, som också tangerades i förra talturen och som ju är någonting vi pratar mycket om.

Bland annat har vi nu — det kom just för en liten stund sedan — en inflation som är rekordhög, 9,1 procent. Det är den högsta siffran sedan 1983, vill jag minnas. Men om vi ändå ser positivt på det här så har hjulen rullat, vi har ett gott sysselsättningsläge och vi har arbetskraftsbrist inom många olika branscher — och samtidigt vet vi att det finns branscher som har det väldigt tufft just nu, och som förväntas ha det väldigt tufft. Det som är

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

viktigt här också, med tanke på arbetssidan och sysselsättningssidan, är att vi har en byråkrati, ett smidigt samhälle då det gäller förvaltning och att vi har möjligheter till arbetskraftsrelaterad invandring, och att vi har ett gott system och ett smidigt system gällande den saken.

Kuten tuossa mainitsin, arvoisa puhemies, niin on aloja, jotka ovat todella tukalassa, vaikeassa, tilanteessa, ja tiedetään, että maatalous kuuluu näihin. Tuen sitä, että aika nopeastikin yhteisesti tässä ruvetaan työstämään nyt sitten maataloussektorille tukipakettia vaikka heti ja sitten vuoden alusta. Se on huoltovarmuuden kannalta ja myös maaseudulle todella tärkeää, että meillä on tällainen maatalouspaketti, alkutuotannoille ylipäänsä.

Alltså, det är jätteviktigt att vi nu har ett stödpaket till jordbrukssektorn, också när vi tänker på självförsörjningen.

Energipriset har vi som sagt pratat mycket om, och här finns det i budgeten olika delar som stöder, olika paket för dem som har drabbats allra värst. Ett helt vattentätt system får man ju naturligtvis inte, tyvärr, men vi måste följa upp det här och försöka göra det bästa av situationen nu under våren. Också den kommande regeringen ska sedan se till att det fungerar.

Tässä talousarviossa on paljon panostuksia myös lapsiperheisiin, ja näen, että on todella tärkeää, että panostetaan muun muassa koulutukseen, jatkuvaan oppimiseen, tki:hin. Verovähennys yrityksille, että uskalletaan investoida Suomeen, on todella tärkeä. Palaan sitten torstaina tähän koulutuspuoleen, mutta se, että lapsiperheisiin kohdennetaan nyt sitten rahaa, on todella, todella tärkeää.

Toki valtionvelka ja korkomenot kasvavat paljon. Ehkä nyt nähdään sitten, että tämä velanotto on kasvanut, ja tämä on sitten ensimmäinen tällainen konkreettinen osa tähän. Tulevaa ajatellen pitää sitten tätä huomioida entistä paremmin, että Suomi on myös tulevaisuudessa tulevaisuudenuskoa luova maa, että täällä on hyvä elää ja ollaan myös tulevaisuudessa onnellisin maa.

Sedan avslutningsvis några ord om de här pengarna som utskottet har berättat om: Till exempel Konsttestarna får en miljon till — en jätteviktig sak. Vi har barnens inlärningsvärigheter, och här är det uttryckligen ur de svenskspråkiga barnens perspektiv man kan forska. Vi har Viexpo, vi har 150 000 för exportfrämjande, och byggande av bryggor vid Norrskär, och det här har också varit väldigt viktigt för att vi ska ha förbindelserna i skick ute i Kvarken så att man kan ta i land där. Fint också med Vöråvägen, Uttermossavägen och Vettmossvägen, att man i alla fall lite kan förbättra de här vägarna, för vi vet att behovet är stort, och i övriga delar också. Det är också fint att vi har ett uttalande i betänkandet om att Väylä ska inleda planering och finansiering av GigaVaasa-området.

— Vi återkommer på torsdag gällande utbildning.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Malm.

12.48 Niina Malm sd: Arvoisa puhemies! Tulevan vuoden talousnäkyminen on haastava niin valtion, yritysten kuin kansalaistenkin kannalta. Keskustelemme ensi vuoden budjetista kahden perättäisen kriisin jälkeen. Taloustilanne on vaikea. Jokseenkin positiivisena kehi-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

tyksenä tietenkin voi pitää työllisyysastetta, joka on kasvanut kriiseistä huolimatta. Erityisen haastavaksi kasvun, inflaation ja velan yhteisen hallitsemisen tekee se, että työllisyysasteemme on korkealla mutta työmarkkinoilla on paha kohtaanto-ongelma. Tarvitsemme toimia, joilla myös vaikeimmin työllistyvät ja osatyökykyiset saadaan paremmin mukaan. Parasta lääkettä taloudelle on kasvu.

Ensi vuoden budjetin käsittelyssä korostuvat kuitenkin sähkön hinnannoususta johtuvat toimenpiteet. Kohonneiden hintojen vuoksi tilanne on sietämätön kansalaisille, koska so-
taa ja tämänkaltaista hintapiikkiä ei voitu etukäteen ennustaa. Kaikki budjetin keinot sähkön hintojen alentamiseksi ja suomalaisen ostovoiman parantamiseksi ovat tarpeellisia, ja olemme valmiita tekemään myös tarvittavia lisätoimenpiteitä. Siksi SDP on tänään esittänyt kotitalouksien hintakattoa, joka on 20 senttiä kilowattitunnilta.

Arvoisa puhemies! Talousarvioesitystäkin käsiteltäessä tulee mieleen se ja täytyy muistaa se, kenelle me teemme politiikkaa. Minun vastaukseni on, että lapsillemme, nuorille ja tuleville sukupolville. Olen tyytyväinen siitä, että valtion talousarvioesitykseen sisältyy nyt toista kertaa lapsibudjetointiosio, jossa kootaan yhteen talousarvion lapsiin kohdistuvat menot ja määrärahat. Esityksen mukaan lapsi-ikäryhmään suoraan kohdistuvat määrärahat ovat ensi vuonna 10,4 miljardia euroa.

Yhdyn valiokunnan näkemykseen siitä, että näinä aikoina on erityisen tärkeää tukea perheitä. Lapsuudessa koetut toimeentulovaikeudet ennustavat usein koulunkäynnin vaikeuksia, aikuisuuden talousvaikeuksia ja suurempaa sairaustaakkaa. Yleinen hintojen nousu osuu raskaimmin niihin kotitalouksiin, joilla on nyt tiukkaakin tiukempaa rahasta, kuten pienituloisiin ja lapsiperheisiin. Minä muistan edelleen 90-luvun lapset, laman lapset, ja sama ilmiö ei saa missään nimessä toistua. Ensi vuoden budjetissa tuetaan lapsiperheiden ostovoimaa tekemällä tarpeellisia korotuksia perheille kohdistettuihin sosiaali- ja työttömyysturvaetuuksiin.

Arvoisa puhemies! Lapsiperheköyhyyden lisäksi olen huolissani nuorten pahoinvoinnin lisääntymisestä. Myös valiokunta tuo mietinnössään esille nuorten tekemien väkivaltarikosten määrän kasvun ja nuorisorikollisuuden raaistumisen. Lasten ja nuorten ongelmiin ja häiriökäyttäytymiseen on välttämätöntä puutua poliisin, koulujen, sosiaalitoimen, nuorisotoimen ja kolmannen sektorin toimivalla moniammatillisella yhteistyöllä. Ankkuri-toiminta on yksi esimerkki toimivasta viranomaiskeinosta. Tärkeintä on saada yhteys nuoreen mahdollisimman nopeasti ja katkaista huolestuttava kierre. On tärkeää panostaa myös asuinalueiden turvallisuuteen ja poliisien resurssien riittävyyteen. Poliisitoimen momentille esitetään 863 miljoonaa euroa, mikä on lähes 57 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 22 varsinaisessa talousarvioesityksessä. Tässä on oikea kehityssuunta poliisitoimen rahoituksessa.

Sen sijaan nuorisotyön rahoituksen turvaamiseen täytyy kiinnittää enemmän huomiota myös tulevaisuudessa. Nuorten hyvinvointi on lähes kaikkien tutkimusten ja mittareiden mukaan laskenut. Erityisen huolestuttavaa on eriarvoisuuden lisääntyminen ja pahoinvoinnin yhä voimakkaampi kasaantuminen samoille nuorille. Yhdyn valiokunnan näkemykseen siitä, että tarvitsemme nuorisotyön vaikuttavuutta sekä resurssien pitkäjänteistä turvaamista nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Sosiaali- ja terveystalouden uudistuksen yhteydessä on erityisen tärkeää varmistaa, että nuorten tarvitsemat palvelut toimivat saumattomasti kuntien, hyvinvointialueiden ja järjestökentän välillä. Ensi vuoden talousarviossa esitettävän nuorisotyön rahoitus vastaa suunnilleen vuoden 22 tasoa, mutta toivon rahoitustason olevan jatkossa noususuhdanteinen. On tärkeää turvata erityisesti etsivän nuor-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

risotyön resurssit, sillä etsivä nuorisotyö kohdentuu heikoimmassa asemassa oleviin nuoriin ja se on vaikuttava keino vähentää nuorten syrjäytymistä. Etsivää nuorisotyötä tehdään kaikkialla Suomessa ja Suomen kunnissa, ja se on helposti saavutettava ja vaikuttava lähipalvelu nuorille. Sille on nyt erityisen suurta tarvetta, kun peräjälkeen tulevien kriisien myötä myös syrjäytyminen ja sen vaarat lisääntyvät koko ajan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Reijonen.

12.53 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Nyt käymme läpi ensi vuoden talousarviota elikkä vuoden 23 talousarviota ja sitä, mihinkä sitä rahaa laitetaan — siinähan on kysymys ihan siitä. Tärkeitä asioita ensi vuonna tulevat olemaan, niin kuin tänäkin vuonna on jo ollut, tämä sähköasia, energia-asia ja, totta kai, polttoaineasia. Terveysasiat ja ruoka ovat aina tärkeitä.

No, me perussuomalaiset, totta kai, halutaan panostaa tähän kotimaiseen asiaan ja myös siihen, että Suomeen jäisi sitä rahaa eikä sinne ulkomaille niin paljon menisi, ja jos näitä äskeisiä asioita, mitä luetteloin, mietitään, just tätä sähköasiaa, niin Suomessa on oikeasti nyt semmoinen sähköhätätila: Ihmisillä on rahat loppu, joten mistä otetaan rahat sähkölämmitykseen? Se on todella monessa perheessä kova paikka. Ja myös talojen arvot: Jos mietitään sähkölämmitteisiä taloja, niin niiden arvothan romahtavat ihan täysin. Kuka ostaa enää taloa, joka lämmitetään sähköllä, jonka ostamiseen ei ole varaa? Tämä on oikeasti huomiotava — tämä on iso asia.

Energia-asia: Varmasti jokainen tietää, että energiaa tarvitaan. Energiapula on melkoinen.

Polttoaineista: On tulossa kyllä jakeluvaikeuksiin helpotusta, mutta sitten, kuinka ollakaan, tämä jakeluvaikeus käytännössä kovenetaan vielä tiukemmaksi jatkossa, niin että kuljettajiin ja autoilijoihin ja yleensä autoileviin ihmisiin se käy tosi kovasti, elikkä hinnat tulevat nousemaan kovasti. Jotenkin tästä pitäisi puhua vielä enemmän, mitä tämä käytännössä tarkoittaa.

Terveys on aina tärkeätä, siihen tarvitaan rahaa — se on selvä asia. Sote alkaa tuossa muutaman viikon päästä, ja kyllä taitaa nyt olla niin, että eivät ole vielä kaikki asiat todellakaan kunnossa. Ei ole rahaa sinne tarpeeksi laitettu, ja huhuja jo puhutaan, että siellä terveyspalveluista ollaan säästämässä, omaishoidon tuesta ollaan jossain säästämässä ja ollaan akuuttipäivystyksiä laittamassa kiinni. Tuolla meidänkin alueella Pohjois-Savossa käydään nyt kovasti keskustelua siitä, että siellä ollaan laittamassa akuuttipäivystysjuttuja kiinni, ja se on todella harmittavaa, jos näin käy. Sellaista ei missään nimessä pidä hyväksyä.

Ruokakriisi on käsillä. Kotimainen ruoka on kohta aika tiukassa. Maanviljelijät ovat tosi tiukilla — sinne tarvittaisiin hyvästikin rahaa, kovastikin rahaa.

Tilanteet ovat vaikeita, ja todellakin toivoisi, että hallitus vielä enemmän panostaisi näihin kotimaisiin asioihin. Enemmän tarvitaan semmoista tärkeysjärjestystä. Asiat pitää laittaa oikeasti tärkeysjärjestykseen: enemmän Suomeen tätä rahaa ja suomalaisille, niin että ei sinne ulkomaan Kankkulan kaivoon, eikä ulkomaan huuhaaseen laitettaisi sitä rahaa, vaan ihan tänne kotimaisiin asioihin. Se on kyllä minusta tärkeätä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Wallinheimo.

12.55 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Aloitan kahdella sitaatilla: ”Hallitusohjelmassa ja uuden vuosikymmenen ensimmäisen hallituksen politiikassa tulevaisuuden haasteita ei juosta karkuun eikä niitä pelätä.” Toinen sitaatti: ”Vastuullinen talouspolitiikka tarkoittaa sitä, että julkinen talous on tasapainossa vaalikauden lopussa.” Nämä sanat, arvoisa puhemies, kuultiin tässä salissa 11.6.2019, kun uunituore pääministeri Antti Rinne esitteli nykyisen hallituksen ohjelmaa. Nyt tämän hallituksen neljännen ja viimeisen talousarvion yhteydessä meillä on oikeus kysyä, miten näille lupauksille kävi.

Arvoisa puhemies! Jos kysymys esitetään talouden asiantuntijoille, palaute on rajua. Heidän mukaansa hallitus on holtittomalla velanotollaan ajamassa julkista taloutta haaksirikkoon, ja jos tällä tiellä jatketaan, edessä on nykyisten hyvinvointipalveluiden romuttuminen tulevina vuosina. Jos tarkastellaan talouden keskeisiä lukuja, yleisnäkymä on yhtä lohduton. Velkaa on otettu neljässä vuodessa yli 40 miljardia, ja julkinen talous on miljardikaupalla alijäämäinen. Sen seurauksena nykyinen vasemmistohallitus on jättämässä tuleville hallituksille karun perinnön.

Arvoisa puhemies! Me kokoomuksessa emme voi hyväksyä sitä tilaa, jolla nykyinen hallitus on talouspolitiikkaansa hoitanut. Suunnan on muututtava, ja suomalaisten hyvinvointipalveluiden tulevaisuus on turvattava. Tämä puolestaan tarkoittaa sitä, että nykyinen velkaralli on saatava pysähtymään. Kaksi viikkoa sitten esittelimme oman vaihtoehtobudjettimme, johon sisältyvillä toimenpiteillä pääsisimme julkisen talouden tervehdyttämisessä hyvään alkuun. Julkisen talouden velkaantuminen pienenisi miljardilla samalla, kun palkansaajien ja eläkeläisten ostovoima paranisi palkkaan ja eläkkeisiin kohdentuvan veronalennuksen ansiosta. Samalla esittämämme rakenneuudistukset erityisesti työmarkkinoilla merkitsisivät sitä, että 100 000 suomalaisella olisi mahdollisuus tulla toimeen omalla työllään. Vastaavasti kahdelle seuraavalle vaalikaudelle kokoomus on ehdottanut ohjelmaa velkaantumisen taittamiseksi ja hyvinvointipalveluiden pelastamiseksi.

Arvoisa puhemies! Hallituksen standardivastaus sen harjoittaman holtittoman talouspolitiikan kritiikkiin on ollut pitkään sama: koska korona, Venäjän sota Ukrainassa ja energia- ja inflaatiokriisi. Ikävä kyllä tämä ei riitä. Hallitus on lisännyt miljardikaupalla menoja, jotka eivät liity kriisimenoihin, ja velkaran ottaminen on ollut sille tuskattomampi tapa jättää ikävät päätökset menojen priorisoinnista tekemättä. Paras esimerkki tästä on pääministeri Marinin lauantainen haastattelu, jossa meiltä leikkauslistoja vaatinut ja niitä saanut pääministeri ei nimennyt yhtään konkreettista leikkauskohdetta velkaantumisen hillitsemiseksi. Vanhan säännön mukaisesti pitäisi tehdä niin kuin itse opettaa.

Lopuksi, arvoisa puhemies, pari sanaa tämän vuoden budjetista ja koko vaalikauden taloudenpidosta Keski-Suomen osalta. Kyllähän tilanne on se, että tällä vaalikaudella Keski-Suomi on tältä hallitukselta unohtunut. Otetaan esimerkiksi väylä- ja liikennehankkeisiin saadut varat, joissa Keski-Suomi on tippunut tällä hallituskaudella 4 prosentin maakunnaksi edellisestä Sipilän kauden 14 prosentin osuudesta. Väylähankkeisiin saadun rahoituksen määrä oli nyt noin 73 miljoonaa euroa, kun se edellisellä kaudella oli lähes 144 miljoonaa euroa. Kiitoksia hallitukselle toki pitää antaa uusien aloituspaikkojen antamisesta maakunnan korkeakouluihin, mutta se ei muuta meidän edunvalvontamme isoa kuvaa. Keskisuomalaisten puolesta meidän pitäisi pystyä parempaan täällä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kalmari poissa, edustaja Elo poissa, edustaja Eskelinen poissa. — Edustaja Simula.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

13.00 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Suomen valtion rahoituksella, siis veronmaksajien rahoilla, tulisi turvata ihan ne kaikkein tärkeimmät ydintehtävät. Tarvitaan uutta otetta, sillä hallitus ei siihen ole kyennyt, ei ole ollut tahtoa eikä kykyä luopua tuhlailevasta linjasta. Te olisitte voineet kriisien keskellä heittää hallitusohjelman roskiin ja keskittyä kaikkein tärkeimpiin asioihin. Suomalaiset olisivat sen varmasti hyväksyneet. Mutta toisin päätitte, ja tässä edelleen olemme — reilusti alijäämäisen budjetin edessä. Onneksi se on tämän katastrofihallituksen viimeinen. Se on ainoa valonpilkahdus tässä koko asiassa.

Hallituksen olisi pitänyt ajoissa palata perusasioiden äärelle. Kyse ei ole enää valtion budjetin pienistä viilauksista vaan uudenlaisen ajattelutavan omaksumisesta, mikäli haluamme säilyttää suomalaisten peruspalvelut. Kyse on toissijaisuuksien karsimisesta kaikessa mahdollisessa tekemisessä. Toimikautensa loppupuolella hallitus on tuonut käsittelyyn mittavasti alijäämäisen talousarvioesityksen, eikä siinä ole edes yritetty sopeuttaa valitsevasta taloudellisesta tilanteesta huolimatta. Tuhlarihallitus on jättänyt seuraavalle kahdelle vaalikaudelle valtiovarainministeriön virkamiesten mukaan 9 miljardin edestä sopeutettavaa. Pääministeri Marin ei puolestaan pysty nimeämään yhtään ainutta vaikuttavaa kohdetta sopeuttamiseen. Hänellä ja sosiaalidemokraateilla on tarjottavanaan suomalaisille lisää veronkorotuksia. Vaalit kolkuttelevat jo ovilla, ja kaikille halutaan tietenkin tarjota kaikkea kivaa ja ennen kaikkea rahaa, mutta loppujen lopuksi rahaa ei kuitenkaan koskaan riitä kaikille. Julkista sektoria on vuosikymmenten aikana paisutettu massiivisesti ja otettu valtion tai kuntien kontolle kaikenlaisia tehtäviä, jotka eivät niille oikeastaan edes kuuluisi. Nyt ollaan toivottavasti saavutettu viimein se pohjakosketus, jos taloudenpidon suunta vain muuttuu.

Perussuomalaisten mielestä säästötalkoot on aloitettava suomalaisten hyvinvoinnin ja arjen kannalta toissijaisista kohteista. Hallituksen politiikan seurauksena elämisen edellytykset ovat uhattuina, kun elämisen kustannukset ovat karanneet käsistä. Suomalaiset eivät tule palkallaan toimeen. Tilanne oli jo ennen hintojen nousua tällainen, ja nyt se vain pahenee. Päivittäiset viestit kertovat siitä, miten sähkölaskuja ei pystytä maksamaan, ruoka-kaupassa samalla rahalla saa yhä vähemmän ruokaa, liikkumisen kustannukset ovat kasvaneet merkittävästi ja lasten harrastuksistaakin joudutaan tinkimään. Kotitaloudet kyllä sopeuttavat, hyvä hallitus, kun te ette kykene.

Arvoisa puhemies! Seuraavat vaalikaudet ovat Suomelle ja suomalaisille kohtalokkaita. Saammeko julkisen talouden tasapainoon ja suomalaisten hyvinvoinnin ja peruspalvelut turvattua, vai mennäänkö aina punavihreään retkuun siinä, että rahaa tulee kyllä seinästä ja velkoja ei tarvitse maksaa takaisin? Nimittäin tämä hallitus on tuhlannut vailla huolta huomisesta ja ottanut velkaa mittavasti myös koronaan ja sotaan täysin liittymättömiin menoihin. Pystymmekö seuraavilla vaalikausilla säilyttämään Suomen, jossa voimme luottaa toinen toisiimme, jossa hoitoa saa, kun sitä tarvitsee, ja joka on vakaa ja turvallinen?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Sirén poissa, edustaja Torniainen poissa. — Edustaja Salonen.

13.04 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Keskustelemme ensi vuoden valtion talousarviosta nyt hyvin vaikeassa tilanteessa. Talouden suhdannekuva on maailmanlaajuisesti huolestuttava. Inflaatio on pilvissä, ja se näkyy pelottavasti suomalaisten arjessa. Edessä voi lisäksi olla kylmä talvi, jolloin energian korkea hinta tulee lisäämään kotita-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

louksien ja yritysten tuskaa tulevasta. Meidän on löydettävä nopeasti lisätoimia, joilla autamme suomalaiset tämän kriisin yli.

Kriiseistä huolimatta työmarkkinoiden veto on onneksi ollut voimakasta ja työllisyysaste on noussut monessa maassa korkealle, Suomessa suorastaan ennätystasolle. Kasvun esteenä on kuitenkin huutava pula osaavasta työvoimasta. Lisäksi sota ja sen aiheuttamat ongelmat energiasektorilla ja esimerkiksi Kiinan taloustilanne voivat yhdessä ajaa koko Euroopan ja Suomen sen mukana taantumaan. Talouden kestävä kasvun, yritysten toimintaedellytysten ja julkisten palveluiden turvaamiseksi tarvitaan monipuolisia toimia, joilla parannetaan osaavan työvoiman saatavuutta ja vähennetään työmarkkinoiden kohtaantongelmaa. Työvoimapula koskee erityisesti hoitoalaa, mutta monilla muillakin aloilla on pulaa osaavista työntekijöistä. Työvoimapula heikentää talouden tuottavuutta. Ellemme vastaa työvoimapulaan, tulee julkisen talouden tasapainottaminen usean perättäisen kriisin jälkeen olemaan entistä vaikeampaa tulevina vuosina.

Arvoisa puhemies! Hallitus vastaa tämän vuoden budjetissaan useisiin akuutteihin kriiseihin. Energian kustannukset huolestuttavat suomalaisia tällä hetkellä ehdottomasti eniten. Perheet eivät tee ruokaa kotona säästääkseen sähkössä. Eläkeläiset peseytyvät uimahalleissa, ja lapsiperheet suunnittelevat asumista väliaikaisissa asumisratkaisuihin, jotta voisivat selviytyä kohtuuttomaksi nousevista sähkölaskuista. Joulu on monissa perheissä kylmä ja köyhä. Sen vuoksi SDP on tänään ehdottanut sähkön hintaan kansallista hintakattoa niin, että korkeimmillaan hinta olisi kuluttajalle 20 senttiä per kilowattitunti. Jo aiemmin päätetyillä energia- ja ostovoimatoimilla hallitus pyrkii hillitsemään kansalaisille kohdistuvien sähkölaskujen hintoja ja vahvistamaan siten ostovoimaa. Hallitus kompensoi kohonneita elinkustannuksia määräaikaisen sähkövähennyksen ja sähkötyön avulla sekä sähköenergian arvonalisäveron alentamisella 24 prosentista 10 prosenttiin. Kuten valtiovarainvaliokuntakin mietinnössään toteaa, energian hintojen nousun kompensoiminen kansalaisille on tarpeellista. Minusta se on aivan välttämätöntä. Kannatan nopeita toimia hintakaton saamiseksi.

Korkeat sähkölaskut lisäävät lapsiperheköyhyyttä. Vaikka ensi vuonna tuetaan lapsiperheiden ostovoimaa kuluttajahintojen poikkeuksellisen nopean nousun vuoksi, perheet ovat silti kovilla. Pientä helpotusta tuovat työttömyysturvan lapsikorotuksen korotus sekä toimeentulotuen alle 18-vuotiaiden lasten perusosan korotus, opintorahan huoltajakorotus sekä lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen nosto. Mikäli kuluttajahintojen nouseminen jatkuu edelleen nopeana, on jatkossa tarpeen arvioida mahdollisen lisätuen tarvetta. Emme saa antaa lapsiperheköyhyyden lisääntyä kriisien vuoksi, sillä sen vaikutukset ovat kauaskantoiset.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueiden arvioidaan aloittavan toimintansa alijäämäisinä, ja tämä on asia, johon meidän on kiinnitettävä huomiota tulevina vuosina, kun pian aloittavien hyvinvointialueiden rahoituslaskelmia sekä jälkikäteistarkistuksia tehdään. Suomen terveydenhuolto on ollut puristuksessa jo pitkään. Hyvinvointialueet aloittavat toimintansa hyvin haasteellisessa ajassa. Suomalaisessa yhteiskunnassa yleistyy samanaikaisesti sekä hyvinvointi että pahoinvointi. Yksi hälyttävimmistä ilmiöistä on mielenterveysongelmien kasvu ja erityisesti nuorten pahoinvoinnin lisääntyminen. Tämä negatiivinen kehitys alkoi jo ennen pandemiaa. Suomessa tapahtuvat nuorten huumekuolemat ovat eurooppalaisella tasolla vertailtuna todella hälyttävä ilmiö, ja Suomen terveyserot ovat edelleen kansainvälisesti tarkasteltuna suuria. Masennus, ahdistuneisuus ja käyttäytymisen häiriöt voivat lisääntyä. Erityisesti on lisättävä mielenterveyspalveluiden riittävää ja oikea-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

aikaista saatavuutta. OECD-maiden mukaan mielenterveyden häiriöistä aiheutuvat suorat ja epäsuorat kustannukset ovat Suomessa vuositasolla noin 11 miljardia euroa. Siinä meillä on oiva säästökohde.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Immonen.

13.09 Olli Immonen ps: Arvoisa puhemies! Nykyhallitus jatkaa holtitonta rahankäyttöään sumeilematta. Hallitusta ei näytä lainkaan häiritsevän, että se on jättämässä seuraavalle hallitukselle valtavan velkavuoren ja budjettivajeen. Korot ovat nousemassa tasolle, joka väistämättä hirvittää ketä tahansa muuta paitsi nykyhallitusta. Asiantuntijoiden varoitukset kaikuvat hallituksessa kuuroille korville.

On selvää, että väestömme ikääntyminen tulee lisäämään valtion menoja ja vähentämään valtion tuloja. Taloudellinen huoltosuhde heikkenee entisestään heikkolaatuisen maahanmuuton seurauksena. Eurokriisilläkin on vielä vaikutuksensa. Rinteen hallituksen löyhäkäisyydestä kärsitään yhä. Se oli ylioptimistinen ja hallitusohjelma hillittömän tuhlavainen. Hallitusohjelmassa lisättiin valtion pysyviä vuotuisia menoja kahdella miljardilla eurolla. Meno ei ole muuttunut Marinin hallituksen aikana.

Viimeistään koronapandemian myötä olisi pitänyt laittaa jotakin rajaa tuhlailulle, mutta näin ei tehty. Pandemiamenot katettiin menokehyksien ulkopuolelta, ja näin hallitus kasvatti muitakin menoja. Sitten tuli Venäjän hyökkäyssota, ja uusiin välttämättömiin menoihin tarvittiin — tässä tapauksessa kylläkin perustellusti — lisärahaa.

Nyt taantuma vaikuttaa ilmeiseltä ja eurokriisi todennäköiseltä. Uhkana ovat myös EU:n yhteisen velan kasvu ja tulonsiirtojen eskaloituminen. Valtiovarainministeriö on lisäksi itse todennut, että Suomi ei ole taloudeltaan muiden Pohjoismaiden tasolla ja pohjoismaiset palvelut tarjotaan velkaantumalla. Nykyistä menotasoa ei kuitenkaan voida pitää yllä jatkuvalla velkaantumisella.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ja enemmistö suomalaisista haluavat, että julkinen talous laitetaan tasapainoon ja että tasapainottaminen tehdään ensisijaisesti turhista menoista säästämällä eikä veroja korottamalla. Mielestämme menosäästöt on aloitettava suomalaisten hyvinvoinnin ja arjen kannalta toissijaisista kohteista. Tämän jälkeen on ministeriökohtaisten priorisointilistojen ja valtiovarainministeriön kehysmenettelyn kautta palattava kestävä julkisen talouden tilaan. Ministeriöiden tulee laatia listat, joissa toiminnot laitetaan tärkeysjärjestykseen siten, että hallinnosta ja hankkeista sekä toissijaisista ja ei-välttämättömistä menoista voidaan säästää ja samalla turvata suomalaisten kannalta välttämättömät menot.

Perussuomalaiset ovat valmiita leikkaamaan kohteista, joista ei ole suomalaisille hyötyä, kuten humanitaarisesta maahanmuutosta, kehitysyhteistyöstä, EU-tukipaketeista, Ilmastorahastosta, Ylestä, puoluetuista ja hallituspuolueiden palkkaamista erityisavustajista. Myös lainsäädäntötyö Sitran toimintojen keventämiseksi tulisi aloittaa heti, ja Sitran taseesta tulisi siirtää 400 miljoonaa euroa valtiolle. Kun näistä kaikista edellä mainituista kohteista olisi säästetty, voitaisiin sen jälkeen tarkastella muita säästökohteita.

Arvoisa puhemies! Tällaisten kriisiaikojen keskellä hallituksen on viimein luovuttava muita EU-maita kunnianhimoisemmasta kansallisesta ilmastopolitiikasta. Tämä on Suomen hintakilpailukyvyn kannalta täysin välttämätöntä. Kotitaloudet on pelastettava energiakriisin kurimuksesta, ja nyt hallitukselta vaaditaan kiireisesti toimenpiteitä.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Lisäksi lukuisia ongelmia aiheuttava maahanmuutto on lopetettava, jotta julkisen talouden kestävyys ja maamme turvallisuus eivät vaarannu. Maahanmuuttopolitiikkaan on saatava selkeitä ja tavoitteellisia kriteereitä.

Hallituksen on myös lopetettava Suomen EU-tason ja euromaiden välisten taloudellisten vastuiden kasvattaminen sekä pyrittävä päättäväisesti ja systemaattisesti pienentämään jo syntyneitä vastuita. Hallituksen ei tule hyväksyä uusia omien varojen järjestelmiä, jotka nostaisivat Suomen kokonaisverorasitetta.

Arvoisa puhemies! Vihervasemmistolaisesta ideologiasta irtautumisella on mahdollista vähentää valtion menoja ja velkaantumista ilman, että heikoimmassa asemassa olevilta suomalaisilta tai julkisen sektorin välttämättömistä toiminnoista leikataan. Tärkeintä on, että suomalaisten tarpeista huolehditaan. Hallitus ei saa enää heikentää pieni- ja keskituloisten ostovoimaa sähkön, liikkumisen ja elämisen kustannusten noustessa. Päinvastoin suomalaisten arjen sujuvuus on varmistettava ja sitä on määrätietoisesti vahvistettava.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Grahn-Laasonen poissa. — Edustaja Koskela.

13.15 Jari Koskela ps: Arvoisa herra puhemies! Haluan minäkin osallistua tähän tärkeään sähkökeskusteluun, mitä tänään täällä salissa on hyvin paljon puhuttu. Asiantuntijat eilisessä A-studiossa mainitsivat, että markkinat määrittelevät sähkön hinnan ja korkeimman mukaan mennään. Kuntien omistamat sähköyhtiöt voivat kyllä myydä edullisempaa sähköä kuntalaisille, mutta suurin osa yhtiöistä menee sähköpörssin mukaisen markkinahinnan mukaan. Omistajat joutuvat siis miettimään, otetaanko osinkoja vai käytetäänkö tulot investointeihin vai myydäänkö kuntalaisille halvempaa sähköä. Omasta mielestäni tällainen on tässä tilanteessa täysin sopimatonta. Elämme poikkeuksellisia aikoja, ja kuten tiedämme ja eilen saimme kuulla, Suomen kansalaisista vain 46 prosentilla on pelivaraa, nollasta sataan euroon ylimääräistä. Siis heillä on hyvin pienet puskurit maksaa mistään mitään ylimäärästä.

Sähköyhtiöiden rahastus on tässä tilanteessa täysin edesvastuutonta. Kansalaisten lisäksi myös yrityksillä on hankalaa, siis muillakin kuin kasvipuutarhoilla, jotka ovat joutuneet ajamaan toimintaansa alas. Tällainen yritysten alasajo ei auta, kun inflaatio jyllää, korot nousevat ja taantuma uhkaa. Työllisyyden ja verotulojen suhteen tilanne on huolestuttava.

Nyt onkin alkamassa todella vaarallinen kierre tähän maahan, ja se voi johtaa hyvin odottamattomiin lopputuloksiin, jollei nyt ripeästi toimita. Nämä nykyiset hallituksen toimet eivät kyllä valitettavasti riitä siihen. Siis tarvitaan nopeita toimia. Pelkkä windfall-vero ja ylisuurten voittojen jakaminen kansalle tai päästökaupasta saadut tulot eivät riitä tässä tilanteessa. Suomen kansa on hyvin epätasa-arvoisessa tilanteessa, koska toisilla on vielä pitkäänkin voimassa sopimus halvalla hinnalla ja toiset joutuvat pörssisähkön kautta maksamaan yli kymmenkertaisia hintoja. Hintakatostakin on puhuttu, että se olisi neljä euroa. Sehän on ihan mahdoton asia. Se on maailmanloppua muistuttava summa, mitä on joissakin yhteyksissä ehdotettu.

Nyt väitetään jopa, että suuret yhtiöt, jotka omistavat Olkiluoto kolmosen, ovat samalla kaikki sähköntuottajia ja myyvät tuottamansa energian sähköpörssiin, jossa se hinnoitellaan ja myydään edelleen kalliimmalla hinnalla. Tehdään siis suuria voittoja. Elikkä follow the money -periaatteen perusteella omistajilla ei ole kannustinta kiirehtiä ydinvoimalan käynnistämistä, näinkin väitetään. Päinvastoin, mielestäni näihin asioihin on kyllä nyt syytä tarttua lujalla otteella. Nyt on kiire. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Laiho, poissa. — Edustaja Hoskonen.

13.18 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Olemme eläneet äärimmäisen poikkeuksellista vaalikautta. Tilanne valtiontaloudessa ja julkisessa taloudessa yleensä on vaikea, se on pakko tunnustaa. Koronan vaikutus budjettiin on tarkoittanut noin 12—13 miljardin euron menoerää niinä korvauksina, joita on jouduttu sietämään erilaisten vaikeuksien takia. Yrityksiä on totta kai tuettu, enkä ole kuullut kovin paljon kritiikkiä siitä, että niin tehtiin. Sen tekemättä jättäminen olisi varmasti ollut isompi riski. Totta kai muutamia ongelmia sielläkin oli, mutta nekin on ymmärrettävä.

Ukrainan sota sitten muutti kaiken. Energian hinta hyppäsi pilviin, ja tänäkin päivänä, tämänkin budjettikeskustelun aikana olemme kuulleet esimerkiksi sosiaalidemokraattien puheenvuoron siitä, että säädettäisiin sähkölle hintakatto. Tavallaan se tuli yllätyksenä, tavallaan ei tullut. Tosiasia on kuitenkin se, että totta kai se on hyvä asia esittää joku katto, jollekin hinnalle, mutta markkinataloudessa se on toki hieman vaikeaa. Keskusta varmasti kannattaa tämäntyyppisiä ajatuksia, mutta se pitää tehdä hallitusti ja kustannuslaskelmat rehellisesti esiin tuoden. Yksittäinen heitto sinänsä ei auta yhtään mitään, ellei taustoja ole selvitetty. Ja olen ihan varma siitä, että valtiovarainministeri Saarikon johdolla valtiovarainministeriössä on laskettu näitä laskelmia yöt ja päivät pää savuten ja kelloa ei ole katsottu muuta kuin sitä varten, milloin on ruokatunti — mitään muita kelloja ei siellä varmaan ole tarvittu. Elikkä esitys on sinänsä hyvä, esitystavassa olisi ollut hieman toivomisen varaa.

Sitten toinen asia. Nyt joudumme kuitenkin vakauttamaan taloutta. Se on selvä asia, että tämän budjetin jälkeen meillä on edessä selvästi julkisen talouden vakauttaminen ja alijäämän kattaminen. Korko on lähtenyt nousemaan, ja inflaatiolukemat lähenevät tällä hetkellä kymmentä prosenttia, eli molemmat luvut ovat aivan sietämättömiä, ja niihin me joudumme puuttumaan. No, mikä on sitten viisas kivi, jolla tähän puututaan? Oikea tapa on se, että otamme sieltä Sipilän hallitusajoilta mallia. Silloinhan toki neljä miljardia leikattiin, silloin saatiin valtiontalous lähes tasapainoon, valtionvelkaa maksettiin pois ja ennen kaikkea luotiin noin 140 000 uutta työpaikkaa, jotka olivat julkisen sektorin sijaan avoimella sektorilla, yrityksissä, jotka todella tämän maan tulevaisuuden rakentavat. Julkisen velanoton kautta ja julkisen hallinnon paisuttamisen kautta ei se onnistu, se pitäisi nyt kaikkien vihdoin ja viimein uskoa, vaan purkamalla byrokratiaa, luomalla uutta työtä ja ennen kaikkea huolehtimalla siitä, että kotimaassa talous pyörii.

Meillä tällä hetkellä on esimerkiksi energiantuotannossa ihan kummallinen tilanne: Kotimaisia energioita on ajettu alas. Valtioneuvoston päätöksellä turpeelle määrättiin lisävero, ja sitten vielä päästökaupan kautta siitä rangaistaan ainakin kahdesti, elikkä turpeella tuotetun energian hinta ylittää nyt jo 50 euroa per megawattitunti. Turvepäätos on purettava, verot on nollattava, ja turve on otettava pois päästökaupasta. Se on kansallinen strateginen polttoaine, joka tarvitsee sen verokohtelun, mikä sille kuuluu, eli ei veroja eikä mitään maksuja, koska parasta ilmastopolitiikkaa teemme tässä maassa sillä, että me laitamme kotimaisen energian toimimaan emmekä polta voimalaitoksissa arvokasta kuitupuuta ja tukkia, mitä tällä hetkellä tehdään koko ajan ja kiihtyvällä vauhdilla. Ei ole mitään järkeä polttaa Suomen kansantalouden tulevaa selkärankaa pois savuna taivaalle, kun voimme jalostaa sen, myydä maailmanmarkkinoille ja tehdä siitä lisätuloa tälle maalle ja ennen kaikkea luoda uusia työpaikkoja ja samalla hoitaa järkevästi ilmastopolitiikkaa. Tällaiset teot kannattaa tehdä heti, koska ne ovat meidän omissa käsissä.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

En jaksa ymmärtää niitä varsinkin ilmastoprofessorien ja erilaisten ilmastopaneelien ihmisten puheenvuoroja, joissa meidän päästökaupan luvut on vääristelty. Me joudumme maksamaan vuosittain siitä toista miljardia ihan turhaa rahaa. Ja se miljardi, mikä sinne menee ihan turhaan, on kaikkialta pois, meidän lapsiperheiden, pienituloisten eläkeläisten, pientä palkkaa nauttivien ihmisten taloudesta. Joka sentti on pois sieltä, joka euro on sieltä pois. Miksi näitä virheitä ei oikaista? Millä oikeudella joku ilmastopaneeli tässä maassa pyörittää jatkuvasti niitä vääriä lukuja, on vaatimassa jatkuvasti lisää valtion rahaa, että saadaan nämä tavoitteet toteutettua? Kysyn vain varsinkin Vihreän liiton edustajilta: missä teidän vastuunne on valtiontaloudesta ja Suomen kansantaloudesta? Ei sitä vastuuta... Rahaa kylvetään kuin kauraa peltoon keväisin. Kauran kylväminen peltoon keväisin on erittäin positiivinen tapahtuma, mutta kielikuvana sanoisin niin, että tuollainen rahan kylväminen ei edusta edes minkäänlaista järkevää perustaa. Siinä hommassa ei ole mitään järkeä.

Arvoisa puhemies! Lopetan siihen, että Suomen valtiontaloutta on vakautettava, työtä on saatava lisää ja ennen kaikkea työn tekeminen pitää tehdä kannattavaksi ja kaikki turha pitää poistaa. Meillä ei ole enää varaa erilaisiin kokeiluihin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mattila poissa. — Edustaja Virolainen.

13.24 Anne-Mari Virolainen kok: Arvoisa herra puhemies! Tämän hallituskauden jäljiltä Suomen julkinen talous on rapautumassa. Minulla oli sellainen käsitys, että hallitusohjelmassa lukee, että hallitus luottaa tutkittuun tietoon. Toiminta ei ole kyllä ollut sen mukaista, että tutkittua tietoa olisi huomioitu. Nimittäin talouspolitiikan arviointineuvosto, valtiontalouden tutkimuslaitos, Suomen Pankki, Euroopan keskuspankki ja Kansainvälinen valuuttarahasto ovat peräänkuuluttaneet suunnitelmaa Suomen velkaantumisen lopettamiselle. Valtiovarainministeriön viime viikon viesti tilanteen vakavuudesta oli hyvin selvä.

Talousskasvun ja työllisyyden vauhdittaminen ei yksin riitä, vaan kestävä talouden taaksemiseksi jälkipolville tarvitaan myös tuntuvia menosäästöjä. Ensi kauden sopeutumistarve on kuusi miljardia. Sen toteuttaminen edellyttää puolueilta sitoutumista valtiontalouden, suomalaisten hyvinvoinnin ja hyvinvointiyhteiskunnan kestävyysvarmistamiseen. Taloudellista liikkumavaraa on välttämätöntä lisätä, jotta selviydyimme mahdollisista tulevista kriiseistä ehjin nahoin. Talouden vahvistaminen on edellytys myös kyvyllämme ratkaista ilmastomuutoksen kaltaisia globaaleja ongelmia, vaikka äskeisen edustajan puheenvuoro ei ihan siltä kuulostanut.

Tämä työ ei ole helppo. Ilman yhdessä sovittuja keinoja ja sitoutumista tavoitteisiin ei kuitenkaan synny tekoja. Jotta saamme työnantajayritysten määrän kasvuun, on yrittäjien riskinoton, onnistumisen ja epäonnistumisen, yrityksen kasvattamisen ja ihmisten palkkaamisen mahdollisuuksia parannettava. Tämä myös lisää investointeja Suomeen. Suomen varallisuuden kasvu tarkoittaa myös suomalaisten vaurastumista. Se toteutuu osaamisella, ahkeruudella, työllä ja yrittämisellä. Suomalaisten nettovarallisuuden tulee kasvaa puolella tämän vuosikymmenen loppuun mennessä. Hyvinvointiyhteiskunnan palvelut mahdollistuvat vain siitä lähtökohdasta, että jokainen työikäinen ja työkykyinen tulee toimeen omalla työllään. Minimitavoite on, että vuosikymmenen loppuun mennessä neljä viidestä työikäisestä on töissä.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Arvoisa puhemies! Velkaantumista on mahdollista taittaa miljardilla vuodessa hyvinvointipalveluista leikkaamatta. Kokoomus siirtäisi verotuksen painopisteen työstä kulu-tukseen työnteon kannattavuuden parantamiseksi kaikissa tuloluokissa — huomataksa: kai-kissa tuloluokissa. Lisäisimme työllisyyttä ja kasvua edistäviä rakenteellisia uudistuksia, mistä esityksemme ansiosidonnaisen työttömyysturvan lyhentämisestä, porrastamisesta ja laajentamisesta jokaiselle työttömälle on esimerkki. Lisäisimme peruskoulutukseen, var-haishkasvatukseen ja vanhustenhoitoon. Emme säästäisi eläkkeistä, opintotuesta tai perhe-etuuksista, emme puolustuksesta, turvallisuudesta tai oikeuslaitoksesta. Satsaisimme lisää rahaa tutkimus-, tuotekehitys- ja innovaatiotoimintaan uuden työn ja kasvun luomiseksi sekä uusien investointien ja uusien osaajien houkuttelemiseksi Suomeen.

Kansainvälisessä osaajakilpailussa pärjäämiseksi emme tarvitse lisää taloudellisia hou-kuttimia vaan myös englanninkieliset palvelut Suomeen muuttota harkitsevien perheiden lapsille ja puolisoille. Tässä Suomi voi voittaa sillä, missä olemme muita vahvempia, ni-mittäin laadukkailla palveluilla, koulutuksella ja vakaalla sekä turvallisella elinympäristöl-lä. Suomeen tuleville työntekijöille ja opiskelijoille on mahdollistettava oleskelu- ja työlu-vat, jotta ketään, joka haluaa jäädä Suomeen töihin, ei pakoteta pois.

Arvoisa puhemies! Velanotto on leikkaus syntymättömiltä sukupolvilta, joilla ei ole vie-lä äänioikeutta. Lapsillemme kuuluu mahdollisuus hyvinvoivaan, toimivaan ja vauraam-paan kotimaahan. Samaan aikaan tarvitsemme lisää ihmisiä Suomeen. — Tässä vaiheessa kehotan lukemaan Risto Murron kirjan Puuttuvat puoli miljoonaa. Se kuvastaa hyvin tä-män yhteiskunnan suuren ongelman elikkä alhaisen syntyvyyden. — Sosiologisten tutki-musten mukaan korkeasti koulutetuilla on muita paremmat mahdollisuudet toteuttaa per-hettä koskevat toiveet. Lapsettomuus liittyy erityisesti miehillä matalaan koulutustasoon talousongelmien ohella. Halu jatkokouluttautumiseen, työllistymiseen ja elintason nosta-miseen lähtee hyvästä perusopetuksesta ja varhaiskasvatuksesta. Niihin täytyy panostaa.

Talouden tasapainottamiseen pätee vanha sanonta: se, joka haluaa, keksii keinot, se, joka ei, keksii selitykset. Kokoomuksen halu on selvä: Suomi tarvitsee yli-, ei alijäämäisen talouden. Vain tavoittelemalla sitä voimme saavuttaa niin taloudellisen kuin ekologisen-kin kestävyuden. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Tässä vaiheessa viimeinen puheenvuoro yleiskeskusteluun ennen seuraavaan pääluokkaan siirtymistä. — Edustaja Kemppi.

13.29 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Käsittelemme jälleen valtion ta-lousarviota vuodelle 2023. Ensin hiukan talouden isosta kuvasta.

Talouden tilanne näyttää synkältä Suomessa, Euroopassa ja maailmalla. Suomessa ei ole nähty näin voimakasta inflaatiota lähes 40 vuoteen, ja se näkyy joka ikisen suomalaisen kukkarolla. Valtiovarainministeriö esitteli viime viikolla näkemäänsä talouden tasapainot-tamisen kehystä, ja ajattelen, että tuo esitetty aikataulu ja sopeutuksen kokoluokka ovat varsin vaativa tehtävä. Siitä huolimatta siihen tulee ryhtyä. Sopeutusta on tehtävä, sillä vaikka velkaa on lähivuosien kriisien vuoksi ollut pakko ottaa, elämme pidemmällä tähtäi-mellä yli varojemme. Realistista on odottaa, että tiukat ajat ovat tulossa. Se on myös sel-vää, että kokoomuksen ehdottamat miljardiveronalennukset eivät tähän aikaan sovi.

Terveiset työllisyyden saralla ovat hyviä. Hallitus on saavuttanut käytännössä jo hyvin pian 75 prosentin tavoitteensa. Ongelmaksi onkin muodostunut osaajapula. Työntekijäpu-laan ei ole yhtä ratkaisua, mutta onneksi tässä budjetissa siihen nyt tarjotaan hiukan lääk-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

keitä. Yli 60-vuotiaiden työtulovähennystä korotetaan, mikä helpottaa työntekijäpulaa ja tuo pitkää kokemusta omaavien ihmisten osaamista työelämään. Talouden kasvu on saatava jatkumaan erityisesti näin poikkeuksellisina aikoina.

Hyvinvointialueista muutama sana. Omassa maakunnassani Päijät-Hämeessä käytännössä sote-mallia on jo pyöritetty pitkälle monta vuotta. Tällä hetkellä näyttää siltä, että ensi vuodelle alijäämää on tulossa 11,8 miljoonaa euroa. Tämä on raskas lasku maksaa, ja käsittääkseni vastaavia alijäämiä on tulossa joka ikisellä hyvinvointialueella. On kuitenkin syytä erottaa sote-uudistus hyvinvointialueiden alijäämästä, nimittäin esimerkiksi omassa maakunnassani alijäämää ovat aiheuttaneet inflaatio, sähkön hinta, osaajapulan kustannukset ja esimerkiksi ict-hankinnat, jotka kuormittavat hyvinvointialueita naapurimaamme aloittaman sodan vuoksi.

Panostamme tässä talousarviossa hoiva-avustajien koulutukseen, opiskelijoiden harjoittelukorvauksiin ja sote-henkilöstön saatavuuden parantamiseen. Myös lääkekatto jäädytetään nykyiselle tasolle. Pidän näitä tekoja erittäin hyvänä vastaantulona. Tarveperusteinen sote-uudistuksen rahoitusmalli on oleellinen. Pidän kuitenkin seitsemän vuoden siirtymäaikaa edelleen liian pitkänä, ja toivon siihen muutosta.

Tähän talousarvioon liittyy toki myös tämä valtiovarainvaliokunnan mietintö, 50 miljoonaa euroa jakovaraa ensi vuodelle. Siitä muutama nosto: On hyvä, että siinä on suurimmat rahapotit kohdennettu lasten ja nuorten perustaitojen kehittämiseen. Esimerkiksi varoja kohdennetaan yrittäjyyskasvatukseen ja lähes 2 miljoonaa euroa lasten lukutaidon kehittämiseen — erittäin pitkäjänteinen valinta Suomen eduskunnalta tukea lasten lukutaitoa. Myös liikkuvan varhaiskasvatuksen 1,5 miljoonan euron panostus tulee erittäin tarpeeseen. Pidän myös oleellisena poliisien avointen lähteiden seurantaan erityisesti hybridiuhkien ja kybervaikuttamisen havaitsemiseksi laitettuja resursseja sekä jengiytymisen estämisen toimia.

Hyviä uutisia on tulossa myös vaalipiiriini, nimittäin rahoitusta ovat saamassa muun muassa Asikkalan Viitailantie, Kalliolantie Hausjärvellä, Sankolantie Lammilla sekä valtatie 24:n suunnittelut Holman kohdalla ja Launosen, Kormun ja Riihimäen kevyen liikenteen väylä. Lisäksi eteläisen Päijänteen laivaväylän jatkamiseen on tulossa panostusta niin, että myös Päijänteen ainutlaatuihin kansallispuistoon pääsee jatkossa paremmin. Ei ole syytä unohtaa näitä pieniäkään panostuksia, nimittäin ihmisen elämässä esimerkiksi luonto on varsin merkittävä asia, jotta jaksaa tehdä töitä ja nauttia myös elämästä.

Kiitän kollegoitani hyvästä yhteistyöstä näiden tärkeiden hankkeiden edistämisessä, ja erityisesti kiitän tätä talousarviota arvovalinnasta satsata lapsiin ja nuoriin. Sehän näkyy tässä budjetissa laajemminkin, nimittäin täällä on muun muassa alennettu varhaiskasvatusmaksuja ja korotettu yksinhuoltajalisää sekä työmarkkinatuen, toimeentulotuen ja opintotuen lapsi- ja huoltajakorotuksia — erittäin tärkeitä arvovalintoja. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Yleiskeskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Yleiskeskustelua jatketaan tässä täysistunnossa pääluokkakohtaisten yleiskeskustelujen jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 13.34.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 14.56.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä budjetin yleiskeskustelua. — Edustaja Sarkomaa poissa, edustaja Könttä poissa, edustaja Autto poissa, edustaja Aittakumpu poissa, edustaja Kauma poissa, edustaja Kivisaari poissa, edustaja Sankelo poissa, edustaja Piirainen poissa, edustaja Löfström poissa, edustaja Kettunen poissa. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.57 Katja Hänninen vas: Arvoisa puhemies — tai puhemiehet! [Toinen varapuhemies ryhtyy johtamaan puhetta] Energiakriisin mukanaan tuomaa sähköahdistusta on nyt vaikea kenenkään välttää, ja pörssisähkön hinnan seuraamisesta on tullut osa koko perheen päivittäistä vähemmän mukavaa rutiinia. Kylmä talvi on todellakin jäätävä tällä hetkellä suurimmalle osalle suomalaisista. Toisaalta osalla on käynyt tuuri, eli on myös niitä kotitalouksia, joilla on vielä edullinen määräaikainen sähkösopimus voimassa, ja on myös paikallisia sähköyhtiöitä, kuten Kokkolan Energia, jotka tarjoavat kohtuuhintaista sähköä toimialueensa asiakkaille. Käytännössä ihmiset ovat erittäin eriarvoisessa asemassa sähkön hinnoittelun suhteen riippuen pelkästä tuurista tai asuinpaikkakunnasta. Arvoiset kollegat, tämä ei mielestäni voi olla oikein.

Olemme saaneet varmasti kaikki tänä vuonna lukuisia yhteydenottoja ihmisiltä, jotka ovat huolissaan sähkön hinnasta ja sen vaihtelusta. Kallistunut maakaasu on nostanut sähkön hintaa riippumatta sen tuotantotavoista. Yleiseen oikeustajuun ei vain sovi, että ne sähköyhtiöt, joiden tuotantokustannukset eivät ole nousseet, tekevät nyt erityisen suuria voittoja. Toisaalta on niitäkin sähköyhtiöitä, jotka ovat menneet konkurssiin. Olemme vasemmistoliitossa vaatineet niin sanotun windfall-veron käyttöönottoa. Se tarkoittaisi, että sähköyhtiöiden voittoja verotettaisiin erillisellä verolla siinä tapauksessa, että niiden tuottaman sähkön tuotantokustannukset eivät ole käytännössä nousseet. Itsekin jätin elokuussa toimenpidealoitteen, jossa vaadin hallitukselta toimia sähköenergiayhtiöiden voittojen valvomiseksi ja kohtuullistamiseksi samaan tapaan kuin sähkönsiirtoyhtiöiden voittoja valvotaan tällä hetkellä. Ei voi olla oikein, että tavalliset kansalaiset ovat joutuneet tässä kriisitilanteessa maksumiehiksi.

Samanaikaisesti olen huolissani, kuten me kaikki täällä, muiden asumiskustannusten noususta, kuten kiinteistöverojen tai asuntolainojen korkojen nousemisesta. Myös polttoaineiden, etenkin dieselin, hinta on noussut huolestuttavan korkealle, ja kun tuolla maaseudulla ainoa tapa liikkua on se oma auto — ei ole paljon vaihtoehtoja tuolla pohjoisessa tai Itä-Suomessa.

Inflaatio oli marraskuussa peräti 9,1 prosenttia, eli kuluttajahintojen nousu oli nopeinta sitten vuoden 1983. Pidän tärkeänä, että eduskunnassa on jo hyväksytty useita lakiesityksiä, jotka auttavat etenkin pienituloisimpien kotitalouksien selviämistä kohoavien kustannusten keskellä. Hallituksen päätösten mukaisesti sähkövero aleneekin, ja Kelasta voi hakea sähkötukea, ja sähkölaskusta voi saada myös kotitalousvähennystä talven aikaisiin sähkölaskuihin. Myös asumistuessa huomioidaan lämmityskuluja aiempaa enemmän. Joulukuun lapsilisä maksetaan ensi viikolla perheille kaksinkertaisena, ja on erittäin arvokasta, että tätä korotusosaa ei oteta toimeentulotuessa tulona huomioon, elikkä myös köyhät lapsiperheet hyötyvät tästä. Monia muitakin lapsiperhe-etuuksia korotetaan ensi vuonna, ja indeksikorotukset nostavat kaikkia indeksiin sidottuja Kelan etuuksia ja työeläkkeitä verrattain paljon vuodenvaihteessa. Lisäksi lääkkeiden maksukattoon ei tehdä indeksikorotusta, vaan se säilyy tämän vuoden tasolla.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Mutta, hyvät ystävät, kollegat, nämä toimet eivät tietenkään riitä kompensoimaan inflaation vaikutuksia, vaikka askeleet ovatkin oikeansuuntaisia. Toivon todella, että kenenkään ei tarvitse kalliin sähkön vuoksi asua kylmässä ja pimeässä, sillä oikeus lämpimään ja turvalliseen kotiin kuuluu jokaiselle eikä vain harvoille. Ihmisillä on nyt hätä ja aito pelko oman kodin menettämisestä ja taloudellisesta konkurssista. Sähköahdistus koettelee suomalaisia koteja ja yrityksiä. Olen kuullut, kuinka ihmiset istuvat pimeässä, lapset ahdistuvat, ja todellakin, ei enää uskalleta lämmittää koteja, mikä tarkoittaa sitä, että pahimmassa tapauksessa kodit homehtuvat.

Sähköyhtiöiden ylisuuriin voittoihin on nyt puututtava ja niitä on valvottava. Nyt kun markkinat eivät toimi, kuten olemme monet täällä todenneet, niin tarvitaan niitä rohkeita toimenpiteitä, joilla pystymme välittömästi vaikuttamaan kalliin pörssisähkön varassa olevien kotitalouksien sähkölaskujen alentamiseksi ja selviytymiseksi tulevasta pimeästä ja kylmästä talvesta. Minä tuossa debattipuheenvuorossani jo nostin esille tämän Norjan mallin, mutta totta kai voidaan pohtia yhdessä erilaisia malleja. Niitä varmasti löytyy, kun yhdessä niitä mietimme ja pohdimme.

Sitten minun täytyy vielä sanoa se, että olemme kaikki tässä samassa veneessä, ja oli vähän surullista debattipuheenvuorojen aikana kuunnella sitä syyttelyä hallitusta kohtaan, että ei olla tehty mitään tai olemme myöhässä. Mutta nyt olen ymmärtänyt, että pääministeri on kutsunut koolle parlamentaarisen neuvottelun [Puhemies koputtaa] ensi maanantaiksi, ja toivon todella, että me ennen joulua löydämme yhdessä ratkaisuja. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Kopra, edustaja Kopra poissa. — Mutta edustaja Kilpi on paikalla.

15.03 Marko Kilpi kok: Arvoisa puhemies! Elämme kummallisia aikoja. Kukapa olisi voinut kuvitella, että Suomen kaltaisessa edistyksellisessä hyvinvointivaltiossa sähkö loppuu? Sehän on itsestäänselvä perusasia, jota joka kodin seinästä tulee aina ja jatkuvasti. Sen piti olla kuin ilma, mitä hengitetään, ja vesi, jota juodaan, mutta näin ei asia ole.

Kukapa olisi voinut kuvitella, ettei hallitus reagoi näinkin tärkeään, jokaisen suomalaisen elämään ja hyvinvointiin olennaisesti vaikuttavaan asiaan? Tilanteen annetaan kriisiytyä tappiin saakka ennen kuin herätään, ja ikävä kyllä, yleensä silloin on aivan liian myöhäistä, kuten nyt on.

Samanlainen toimintatapa on ollut hyvin tyypillistä hallitukselle koko kauden ajan. Tilanteisiin herätään aivan liian myöhään, ja on aivan sama, kuinka paljon mikä tahansa asiantuntija varoittelee. Muistan oikein hyvin, kuinka Valtiontalouden tarkastusvirasto otti esille tarkastusvaliokunnan kokouksessa jo ennen koronaa Suomen talouden tilanteen ja varoitti vakavasti siitä, kuinka tarpeellista talouden vakauttaminen ja velkaantumisen hillintä olisi. Mutta siitähän se velkaantuminen ja talouden järkyttäminen vasta alkoikin. Toki korona ja Ukraina ovat aiheuttaneet omat haasteensa talouteen, mutta se ei selitä läheskään kaikkea sitä, mihin rahaa on avokätisesti syydetty. Aivan liikaa on rahaa survottu pysyviin perusmenoihin, jotka eivät ole koronan eivätkä sodan syytä. Vaikka hallitusta ovat varoitaneet Valtiontalouden tarkastusvirasto, talouspolitiikan arviointineuvosto, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, Suomen Pankki, Kansainvälinen valuuttarahasto IMF, unohtamatta tietenkään niitä lukemattomia juttuja, joita media on tuottanut, ovat varoitukset kaihonneet kuuroille korville.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Puhemies! Kyse ei ole pelkästään taloudesta. Kyse on myös mitä suurimmassa määrin turvallisuudesta. On selvä asia, että paras turva kriisin varalle on vahva julkinen talous. Samaan aikaan kun hallitus otti valtavasti velkaa, sen olisi pitänyt rakenteellisilla uudistuksilla tasapainottaa ja tervehdyttää taloutta. Niin ei ole lukemattomista vaatimuksista huolimatta tehty, ja se on heikentänyt talouttamme traagisella tavalla. Se on heikentänyt merkittäväällä tavalla kriisinkestävyyyttämme. Pahimmassa tapauksessa se voi olla hyvinkin kohalokasta.

Yhtä monta kertaa löytyy muista maista esimerkkejä, kuinka asioihin on löytynyt omia, kansallisia ratkaisuja, ja niin se on jälleen kerran, sähkönkin kanssa. EU:ssa 17 maata on voinut tehdä aivan omia ratkaisujaan sähkön hinnan muodostumiseen ja poskettomien hintojen rajoittamiseen. Lähin esimerkki löytyy Virossa. Kokoomus on esittänyt omia ratkaisujaan asiaan jo syksyllä, hyvissä ajoin. Mikä on estänyt toimimasta? Tätä voidaan aivan hyvällä syyllä kysyä.

Eli voimme nähdä tässä selvän toimintatavan, että ongelmiin reagoidaan auttamattoman myöhässä. Kun herääminen tapahtuu, ensimmäisenä etsitään syitä, miksi ratkaisua ei voida tehdä, ja kun ne syyt loppuvat, on pakko viimein nostaa pöydälle pitkään ja sitkeästi väliteltty ratkaisu. Olkoon kyse sitten raja-aidan rakentamisesta tai sähkön hinnan muodostumisesta tai käytännössä mistä tahansa kulloinkin käsillä olevasta problematiikasta, hallitus on vedonnut milloin mihinkin lainsäädäntöön, EU:hun tai muuhun vallitsevaan käytäntöön, jonka perusteella ratkaisua ei voida tehdä. Tällainen toiminta ei ole aktiivista. Se ei missään nimessä ole proaktiivista, vaan se on deaktiivista. Sillä tavoin ei voi olla kuin myöhässä, ja sillä tavoin ei voi olla aiheuttamatta vahinkoa.

Arvoisa puhemies! Monessa muussa maassa valtio tukee runsaalla kädellä kotitalouksia kohtuuttomien sähkölaskujen kanssa, meillä ei. Miksi? Energiakriisi paljastaa armottomasti karun totuuden: Hallitus on velkaantunut vastuuttomasti ja jakanut rahaa ympäriinsä holtittomasti. Suomella ei ole enää varaa tukea kotitalouksia, sillä rahaa ei enää ole ja kassan pohja hämöttää. Loputtomat bileet ovat tulleet päätökseensä. Itku on tullut pitkästä ilosta. Ei voida missään nimessä sanoa, etteikö hallitusta olisi tästä varoitettu.

Minäpä varoitin vielä lisää: Hyvä hallitus, historia opettaa meitä siitä, että juuri tällaisissa asioissa itää väkevästi kapinan siemen. Kansalaiset kokevat hyvin suurta epäoikeudenmukaisuutta. Kohtuuttomat sähkölaskut iskevät pahimmin juuri niihin, jotka tekevät kaiken oikein — käyvät töissä, maksavat veronsa, laittavat lapsensa kouluun, noudattavat lakeja ja kaikkia niitä vaatimuksia, mitä tästä talosta kulloinkin ulos syydetään. He ovat tämän yhteiskunnan tukipilareita, kannattelevia voimia.

Tässä kohtaa minun on pakko kysyä hallitukselta, hyvä puhemies: haluatteko te ihan oikeasti lopulta kriisiyttää koko Suomen, haluatteko te ajaa tämän maan täydelliseen kaaokseen? Siihen tämä lopulta vääjäämättä johtaa, jos toimivia ratkaisuja ei ala nopeasti löytymään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Semi.

15.09 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! Kiinnitin tässä huomiota perussuomalaisten omaan talousarvioesitykseen, mitä he toivat esille. Siinä koskettiin nimenomaan Yle-veeroon, ja siihen tehtäisiin 140 miljoonan leikkaus. Tämä 140 miljoonan euron leikkaus tarkoittaisi nykytilasta, mitä Yle on saanut rahaa, noin 1 500 työntekijän vähentämistä Ylen

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

palveluista, mikä tietäisi työttömyyttä ja vähemmän alueellista ohjelmatuotantoa, mikä olisi kansalaisilta pois.

Toisaalta tämä hallituksen harjoittama työllisyyspolitiikka on myös Ylen kannalta ollut hyvä asia. Jos miettii sitä, että työpaikkojen lisääntyminen ja palkkasumman kasvaminen ovat tuottaneet lisätuloja, niin se on myös Yle-veroa tuottanut enemmän. Saamieni tietojen mukaan tällä hetkellä Yle-veroa on valtio jättänyt tulouttamatta Ylelle 74 miljoonaa euroa, mikä on iso raha. Se on ilmeisesti jossakin valtion pohjattomassa kassassa. Siitä en ole saanut selvyyttä, mihinkä se on hävinnyt.

Toinen asia on tämä sähkön korkea hinta, mikä vaikuttaa erityisesti pienituloisiin. Minua ihmetyttää paljon se, että kun meillä on näitä maakunnallisia ja kuntien omistamia sähköyhtiöitä ja niillä on tapana ottaa osinkoja ja jakaa osinkotuottoja ja isoja voittoja sieltä, niin eikö olisi aika nyt ottaa näittenkin käsittelyyn — kun ne ovat kuitenkin yleensä kunnanjohtajia niissä hallituksissa, mitkä ovat, tai kuntapäittäjiä — semmoinen asia, että tämän energiakriisin aikana ei otettaisi osinkoja eikä sitä voittoa siirrettäisi sinne energian hintaan vaan se olisi edelleen halvempaa kuin muuten olisi. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen.

15.11 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kansanedustajat! Budjetin avauskeskustelussa ministeri Saarikko totesi, että Venäjän presidentti Putinilla on energia-ase käytössään ja siitä johtuu muun muassa sähkön hinnan runsas nousu. Millaisella EU-politiikalla Putin sai energiasta itselleen aseensa? Sillä, että vihreän siirtymän nimissä kautta koko laajan Euroopan ajettiin hiili- sekä ydinvoimaloita alas, ja sillä, että kuviteltiin kaupan sitouttavan Venäjän Eurooppaan. Se ei sitouttanut, sitoi vain Euroopan ja teki siitä riippuvaisen venäläisestä energiasta. Hiilivoimaloita on viimeisen kymmenen vuoden aikana purettu myös Suomessa — Kristiinankaupungissa, Inkoossa, Porissa, Naantalissa, Kotkassa ja Lahdessa — ja suunnitelmissa on purkaa laitoksia lisää seuraavan puolentoista vuoden aikana. Nyt kuitenkin on käynyt ilmi, että kaiken varavoiman ohessa hiilivoimaloita-kin tarvittaisiin ja ehkä nämä purkamiset ovat olleet virheitä.

Arvoisa puhemies! Sanna Marinin hallitus on ottanut 40 miljardia euroa velkaa. Marinin hallitus on toiminut varsinaisena velkaimurina. Se jää lapsillemme, lapsenlapsillemme — ei tällaisia velkoja koskaan makseta.

Perussuomalaiset sosiaali- ja terveystalokunnassa jakoivat lukuisien asiantuntijoiden huolen siitä, ettei julkinen talous ole kestäväällä pohjalla. Ensi vuoden alusta, 1.1.2023, hyvinvointialueet aloittavat toimintansa, ja vastuu ja rahoitus siirtyvät pois kunnilta. Saimme eilen esimakua siitä, mitä suomalainen sote-uudistus pitää sisällään. Meillä oli Länsi-Uudenmaan aluevaltuuston kokous, jossa osoitettiin, mitä harmonisointi tarkoittaa. Se tarkoitti sitä, että omaishoitajien korkeimmasta maksuluokasta, kolmannen tason maksuluokasta, jossa hoidettavat ovat kaikkein eniten sairaita, syöpäsairaita, elämän loppuvaiheessa olevia sairaita ja vakavasti vammautuneita henkilöitä, esimerkiksi lapsia, heidän omaishoidon tuestaan leikattiin muun muassa Espoossa 360 euroa — 360 euroa, viidennes siitä palkkiosta. Kysyinkin eilen valtuustossa, kuka haluaisi antaa omasta palkastaan viidenneksen ensi vuonna pois. Tämän mahdollistivat kokoomus, RKP, keskusta ja Liike Nyt Länsi-Uudellamaalla. Aivan järkyttävä, siis todella, todella kammottava tilanne on edessä omaishoitajilla. Hallitus on suunnitellut tuovansa uuden vammaispalvelulainsäädännön ensi vuoden alusta, mutta se on edelleen kesken. Katsotaan, miten se etenee.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Hallitus on tuonut lakiesityksen, että ensi vuonna laittomasti maassa oleskeleville henkilöille annetaan myös kiireetön hoito. Tähän kohdennetaan miljoona. Olemme kuulleet täällä monta kertaa, että on sanottu, että miljoona, vain miljoona, se on pieni raha, mutta se on iso raha esimerkiksi omaishoitajille, omaishoitajien palkkioon. Miljoona on aika iso raha. Me perussuomalaiset olemme paheksuneet suunnattomasti sitä, että hallitus on asettanut laittomasti maassa oleskelevat henkilöt suomalaisten edelle. Eivät suomalaisetkaan pääse lääkärille ja päivystykseen. Viimeisimpänä ovat eilen tulleet uutiset HUSin alueelta: Jorvissa käännytetään ambulanssia pois, ihmiset eivät pääse päivystykseen. Nyt ovat kiireesti hyvät neuvot tarpeen, ja kannustan hallitusta 1) selvittämään työntekijätilanteen, ovatko työntekijät halukkaita ja valmiita tekemään ylitöitä ja ollaanko valmiita maksamaan niistä tuntuvat korvaukset, 2) selvittämään vuokratyövoiman saatavuuden ja 3) ottamaan yksityissektorin mukaan ratkaisemaan päivystyspommia, joka on räjähtänyt käsiimme. Siellä vaanivat nyt niin isot potilasvahingot, ihmisiä kuolee, kun he eivät saa itsellensä hoitoa. Nämä ovat hyvin vakavia asioita. Hyvinvointialueilta on arvioitu puuttuvan noin 1,5 miljardia euroa rahoitusta. Se tarkoittaa sitä, että palvelujen toimimattomuus on meillä auttamattomasti edessä ensi vuoden alussa.

Arvoisa puhemies! Sähköyhtiöiden hävyttömät voitot kurjistavat suomalaisten kukkaroa. Se tulee saada loppumaan. Ruuan ja bensiinin hinta on kaikille sama, olisiko sille alville jotakin tehtävissä? Rikkaalle ja köyhälle ruoka maksaa yhtä paljon.

Ja lapsilisistä — arvoisa puhemies, jos sen saan vielä sanoa — edustaja Suomela sanoi, että tämä sali ei tukia kaipaakaan. [Puhemies koputtaa] Lapsilisät tulevat maksuun myös tämän salin henkilöille tuplana joulukuussa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin käy. — Edustaja Eestilä poissa, edustaja Tynkynen poissa, edustaja Pirttilahti poissa, edustaja Talvitie poissa, edustaja Marttinen poissa, edustaja Vikman poissa. — Edustaja Jokinen on paikalla.

15.17 Kalle Jokinen kok: Arvoisa puhemies! Rinteen—Marinin hallituksen velkaperintö neljän vuoden ajalta on noin 40, jopa 50 miljardia euroa — jää nähtäväksi. Kyseessä on vähemmän mairritteleva yhden hallituksen Suomen ennätys, kun tiedetään, että itsenäisyytemme alusta alkaen kaikkien hallitusten yhteenlaskettu velkajäämä on noin 100 miljardia euroa. Kansainvälinen valuuttarahasto IMF huomautti 17. marraskuuta kuluvaa vuotta Suomea, että Marinin hallituksen velkaelvytys kiihdyttää inflaatiota ja vaikeuttaa kotitalouksien asemaa. Siksi IMF:n mielestä velkaelvytys pitäisi purkaa.

Hallituksen toimet ja kyvyttömyys laittaa asioita tärkeysjärjestykseen on ajanut Suomen talouden ahdinkoon. Hallituksen velkaelvytyksellä vauhdittama inflaatio on nyt jo 9,1 prosenttia. Ruuan hinta on juuri saadun tiedon mukaan joulun alla noussut yli 16 prosenttia. Lainojen korot nousevat edelleen, ja ihmiset ovat pulassa täysin järjettömien sähköhintojen kanssa. Koko ikänsä töitä tehneet ja veroja maksaneet, pienen eläkkeen varassa sinnittelevät leskirouvat värjöttelevät nyt kylmissään suurissa asunnoissaan, joiden arvo laskee. Ihmisillä on hätä. On kylmä, ja pian ovat rahat loppu.

Suomalaisilla on oikeus vaatia hallitukselta nopeita toimia sähkön hinnan suitsimiseksi kohtuulliselle tasolle. On perin konua, että hallituksen lääke tähänkin kriisiin on uusi vero. Sähköyhtiöille asetettava tuottovero ei yhdenkään asunnon patteria lämmitä. Se kuitenkin ilmentää sosialistihallituksen ajattelua. Ihmisten hätään ei vastata heti teoilla vaan löysillä puheilla ja säädetään vero, jonka tuottoja voidaan joskus jakaa tukina sinne tänne. Sähkö

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

on kansalaisten elintärkeä perustarve, kuten edustaja Kilpi täällä äsken mainitsi. Sillä on kriittinen merkitys suojan, lämmön, ravinnon ja turvallisuuden turvaamisessa. Hallituksen tärkein tehtävä on turvata kansalaistensa elintärkeät perustarpeet. Akuutti sähkönhintakriisi pitää ratkaista tavalla tai toisella, laskemalla sähkön hintaa, ei virittelemällä toimimattomia tukihäkkyroitä. Hallitus, te olette vastuussa, ja se on nyt teidän tehtävänne.

Valitettavasti pääministeri Marin ei ole paikalla vastaamassa kansalaisten suureen hätään. Olen huolissani, miten välinpitämättömästi pääministeri suhtautuu vuoden tärkeimmän ja kalleimman asian, 80 miljardin budjetin, käsittelyyn eduskunnassa. Tulee vaikutelma, että hän pakoilee vaikeaa talouskeskustelua silmästä silmään, eduskunnan ja kansalaisten kesken. [Kimmo Kiljunen: Hän on EU:n huippukokouksessa!] Pääministeri on tänään asettanut toissijaiseksi kansalaisten huolen sähkön hinnasta ja perusteellisen keskustelun hallituksensa ennätyksellisestä 80 miljardin budjetista eduskunnassa. Tuntuu, että hänellä on aina suomalaisten ja kotimaan asioita tärkeämpää tehtävää maailmalla: milloin Uudessa-Seelannissa tai milloin tänään EU:n huippukokouksessa, jonka asioiden tärkeyttä täällä salissa on tänään korostettu.

Edustaja Kiljunen mainitsi, että pääministeri keskustelee tänään huippukokouksessa energiapolitiikasta. Asiasta kiinnostuneena katsoin tämän päivän EU-huippukokouksen tärkeän ohjelman. Siellä juhlitaan EU:n ja Asean-maiden 40-vuotisia diplomaattisia suhteita. Asean-maihin kuuluu kymmenen Kaakkois-Aasian maata, kuten Brunei, Kambodža, Laos, Malesia, niin edespäin. Huippukokouksessa keskustellaan EU:n ja Asean-maiden sitoutumisesta kansainväliseen järjestykseen ja kumppanuuteen. Lisäksi keskustellaan indopasifisen merialueen vakaudesta, vaurauksesta ja kestävästä kehityksestä. Kokoukselta odotetaan jopa yhteistä julkilausumaa huippukokouksen päätteeksi. Kokouksen lomassa otetaan tärkeä yhteiskuva — se on otettu jo kello 14.30 — ja ilta päätetään gaalaillalliseen kello 19. Tämä oli siis tänään Suomen pääministerille tärkeämpi tilaisuus kuin suomalaisten energiatuska tai keskustelu siitä, miten käytetään ensi vuonna suomalaisten veronmaksajien rahaa ja velkaa 80 miljardin edestä.

Kokoomuksen vaihtoehtobudjetti on vastuullinen ja johtaa talouden tasapainottamiseen kahden vaalikauden aikana. Vaihtoehtobudjetissa kevennetään ansiotuloverotusta kaikissa pääluokissa, ei velaksi, kuten täällä on huudeltu, se ei pidä paikkaansa. Kokoomus on esittänyt rahoituksen veronkevennyksillekin. Siinä parannetaan kotitalousvähennystä, lisätään koulutuksen resursseja, panostetaan hoivaan ja huolenpitoon, vahvistetaan turvallisuutta ja kriisinkestävyyttä ja parannetaan vielä elintärkeää suomalaista infraakin. Myös työllisyysvaikutukset, jotka eduskunnan tietopalvelu on laskenut, ovat merkittävät. Eduskunnan tietopalvelun mukaan nopeita työllisyysvaikutuksia ovat [Puhemies koputtaa] 42 000 uutta työpaikkaa ja pidemmällä aikavälillä 100 000 työllistä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, Mari, edustaja Holopainen, Mari, poissa. Edustaja Hopsu, edustaja Hopsu poissa. Edustaja Rydman, edustaja Rydman poissa. Edustaja Rantanen, Mari, edustaja Rantanen, Mari, poissa. — Edustaja Elo löytyy.

15.23 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Käsittelemme tämän eduskuntakauden viimeistä talousarviota. Taaksepäin katsoen voi todeta, että tämä hallitus on selvinnyt kriisientäyteisistä vuosista olosuhteisiin nähden hyvin. Taloustilanteeseen liittyy kuitenkin paljon epävarmuuksia, eikä edessä ole helppoja vuosia tai päätöksiä.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Kestävä taloudenpito edellyttää vahvaa ymmärrystä ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävyysyhteisön sovittamisesta, jotta pystymme vastaamaan tulevaisuuden kriiseihin ja haasteisiin. On selvää, että samaan aikaan, kun vastaamme ihmisten akuuttiin hätään pandemiasta toipumisen ja energiakriisin keskellä, on katse pidettävä tiukasti tulevaisuudessa. Julkisten varojen käytön on oltava pitkällä aikavälillä kestävää myös maapallon asettamien rajojen näkökulmasta.

Kriisin keskellä on tullut selväksi, että nykyinen talouspolitiikkamme ei toimi parhaalla mahdollisella tavalla. Se johtaa liian usein huonon osumatarkkuuden verotuksiin, osaoptimointiin ja tehottomiin ratkaisuihin. Tämä on nähty esimerkiksi sähkön hintaan liittyvässä tukipaketissa. Tuet ovat monelle kotitaloudelle aivan välttämättömiä mutta voisivat olla osumatarkkuudeltaan parempia. Tarvitsemme siis parempia työkaluja, jotta onnistumme vastaamaan ihmisten akuuttiin hätään nyt erityisesti energian hintojen noustessa ja ollessa korkealla sekä toteuttamaan käsillä olevan suuren kestävyysmurroksen sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla.

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden talousarviolla hallitus pyrkii vastaamaan tämän ajan tärkeimpiin kysymyksiin: energiakriisin ja koronapandemian aiheuttamaan ahdinkoon sekä ilmastokriisin ja luontokadon torjuntaan. Tällä hallituskaudella luonnonsuojeluun on osoitettu 100 miljoonan euron lisäys vuosittain. Tässä budjetissa tuon päälle tehdään vielä kuuden miljoonan euron lisäys. Luonnon monimuotoisuus hupenee, ja suunta on nyt käännettävä. Eilen tässä salissa hyväksytty luonnonsuojelulaki tukee osaltaan tätä työtä.

Tällä talousarviolla hallitus jatkaa myös työtä Suomen hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi. Ilmastotoimien jatkaminen paitsi suojelee ilmastoa ja maapalloa myös tukee riippumattomuutta fossiilisesta energiasta ja siten auttaa suojautumaan energiakriiseiltä tulevaisuudessa. Vauhditamme vihreää siirtymää muun muassa satsauksilla puhtaisiin energiahankkeisiin ja vetytalouteen. Jatkamme myös suosittuja ja tarpeellisia energiaremonttien ja öljylämmityksestä luopumisen tukia. Kaikkinensa huoltovarmuutta, energiaomavaraisuutta ja puhtaita teknologioita koskevaan kokonaisuuteen osoitetaan noin 241 miljoonaa euroa. Satsaukset puhtaaseen teknologiaan ja hiilineutraaliuteen ovat myös suomalaisen talouden etu. Elinkeinoelämän viesti on jo pitkään ollut selvä: Suomen tulee kiihdyttää vihreää siirtymää, ei hidastella.

Arvoisa puhemies! Myös koulutukseen tämä hallitus on satsannut, ja se on erityisen tärkeää koronan aiheuttaman oppimisvelan kuromiseksi. Koulutukseen satsaaminen on välttämätöntä, jotta pystymme turvaamaan tämän päivän lapsille ja nuorille hyvät eväät aikuisuuteen. Pääkaupunkiseudulla varhaiskasvatus on kriisissä. Pelkästään Espoossa meiltä puuttuu satoja varhaiskasvatuksen ammattilaisia, ja tilanne on varmasti sama muuallakin. On tärkeää, että ensi vuoden talousarviossa satsataan varhaiskasvatuksen opettajien koulutukseen juuri siellä, missä pula on suurin, mutta myös lisätoimia tarvitaan.

Samoin joukkoliikenne on koronan jäljiltä edelleen pulassa. Ensi vuoden talousarviossa joukkoliikenteen käyttäjiä tuetaan poistamalla henkilöliikenteen kuljetusten arvonlisävero alkuvuoden ajaksi. Vähentyneet matkustajamäärät ovat aiheuttaneet painetta joukkoliikenteen lipunhintojen korottamiseen, ja tämä nyt tehty päätös vähentää osaltaan tätä painetta ja tukee joukkoliikenteen käyttäjiä. Mutta tämän lisäksi kaupunkien joukkoliikenne tarvitsee asteittain pienenevän siltarahoituksen koronasta toipumiseksi ja siitä johtuvien lipputulomenetysten kompensoimiseksi. Kestävien liikkumismahdollisuuksien turvaaminen ja liikenteen päästövähennystavoitteiden saavuttaminen edellyttävät, ettemme päästä joukkoliikennejärjestelmäämme rapautumaan.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Arvoisa puhemies! Venäjän brutaali hyökkäyssota Ukrainassa jatkuu, ja on välttämätöntä, että jatkamme Ukrainan ja ukrainalaisten tukemista. Talousarviossa osoitetaan Ukrainalle humanitääristä apua 30 miljoonalla eurolla, ja myös sotaa pakenevien ukrainalaisten koulutuksen tueksi varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen kohdistetaan rahoitusta. On tärkeää, että valtio tukee kaupunkeja ja kuntia ukrainalaisten vastaanottamisessa. Varhaiskasvatuksen ja opetuksen järjestäminen on kunnille suuri ponnistus resurssien ollessa muutenkin tiukoilla sote-uudistuksen tuomien muutosten myötä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Niikko poissa. — Edustaja Kimmo Kiljunen paikalla.

15.28 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tämä puheenvuoroni tässä saattaa keskeytyä, koska tuossa on Valko-Venäjän johtaja Svjatlana Tsih'anouskaja ja meillä on tapaaminen hänen kanssaan aivan hetken kuluttua. Se sattuu juuri tähän hetkeen, kun esityslista näyttää menevän loppuun sillä tavalla, että ei muuten saa yleiskeskustelupuheenvuoroa käyttä, joten käytän sen tässä nyt ja teen sen verran kuin voin.

Edustaja Jokinen, minusta oli pikkusen edelleenkin alatyylisiä, että te viittaatte pääministerin kokoukseen Brysselissä tänä tietynä päivänä, jolloin täällä viedään budjettikeskustelua eteenpäin, ihan yksinkertaisesti sen vuoksi, että siellä on Eurooppa-neuvoston kokous, joka on Euroopan unionin huippukokous. Agendalla on monia asioita, ja aivan varmasti puhutaan energiakriisistä myöskin, vähintään käytäväkeskusteluissa, koska se on niin suuri ongelma tällä hetkellä Euroopassa. Mutta vielä enemmän oli merkillinen tämä vähättely siitä, kun puhuttiin Asean-maiden kanssa käytävästä yhteistyöstä ja Indo-Pacific-alueen tasapainottamisesta. Jos te tiedätte maailmanpolitiikasta, niin kuin tiedätte riittävän hyvin, niin ymmärrätte, että tuo alue on tällä hetkellä ehkä maailmanpoliittisesti kaikkein kriittisin. Me elämme sellaisessa tilanteessa, että suurvaltakonfliktin geopolittinen painopiste on siirtynyt tuolle indopasifiselle alueelle, Pacific-alueelle, ja siinä suhteessa sen alueen tasapainoisen kehittämisen varmistaminen ja myöskin eurooppalainen yhteistyö siihen suuntaan on koko maailman turvallisuuden ja kehityksen kannalta ratkaisevan ja olennaisen tärkeä. Ei pidä turhaan vähätellä sitä, että puhumme pitkistä ilmansuunnista, ja sitä, että meidän tasavaltamme pääministeri osallistuu Euroopan päämiesten kanssa yhteiseen kokoukseen, jossa pohditaan myöskin tätä kulmaa. Me joudumme näitä asioita miettimään, ja täällä on kyllä ihan riittävästi rintamavastuun kantajia, niin että voidaan tämä budjettikeskustelu käydä läpi.

Sähköenergiasta on tänään puhuttu paljon, ja vähän hämmästelen kylläkin sitä tyyliä, millä tätä keskustelua on täälläkin käyty, ikään kuin hallitus ei olisi mitään tehnyt. Me ollaan tehty jo monia liikkeitä tässä vaiheessa. Nyt oppositiopuolella esitetään, että teillä on ollut jo vaihtoehtoisia näkemyksiä siitä, miten mahdollisesti sähköenergian hintakattoja laadittaisiin, miten tässä pitäisi toimia. Kun huolella katsoo teidän vaihtoehtobudjetin, niissä ei ole kyllä näitä samoja mainintoja ollenkaan, niin että jos te olette huolella esityksiä tehneet, [Jari Koskelan välihuuto] niin se ei kyllä näy opposition vaihtoehtobudjetissa.

Velka, iso kysymys nostettu esiin. Tämä kuulemma on historian järisyttävän hallitus, joka on velkaannuttanut maata aivan kohtuuttomasti. Merkittävä osa muuten, arvoisat opposition edustajat, tästä velasta on syntynyt yhteisillä eduskunnan päätöksillä, joissa tekin olette olleet mukana kantamassa vastuuta. Meillä on koronaepidemia, poikkeuksellisen

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

laaja epidemia, iskenyt maahan, ja sitä on jouduttu kompensoimaan. Me olemme joutuneet Euroopan turvallisuustilanteessa aivan uuteen kulmaan, ja olemme puolustukseen panostaneet aivan ennätyksellisen määrän, todella ennätyksellisen määrän. Te olette oppositiossa olleet näitä ratkaisuja tukemassa, ja siinä mielessä velkaantumistaakka on tässä suhteessa yhteinen. Siinä mielessä on kohtuutonta asettaa hallitus tässä keskustelussa siihen kummalliseen tilanteeseen, että ikään kuin olisi ollut vastuutonta tämä velkaantumiskehitys. Koko Eurooppa on velkaantunut. Suomessa bruttovelka-aste on noin 70 prosentin tasolla, kun Euroopan unionissa on keskimäärin 90 prosenttia se velka-aste — ja meillä on Euroopan unionin jäsenmaita, Kreikat ja muut, jotka ovat lähempänä 200:aa prosenttia. Suomi on siis eurooppalaisen bruttovelka-asteen suhteen julkisen velan osalta maita, joka on parhaiten selviytynyt, ja parhaiten selviytynyt myöskin koronasta taloudellisesti, ja niin edelleen. Eli tässä on tarpeetonta synnyttää isoa ristiriitaa tästä velkaongelmasta, kun koko Eurooppa on yhdessä velkaantunut, johtuen juuri näistä yhteisistä ongelmista, joiden kanssa me olemme painineet. Tämä vastuunkanto kannattaisi tässä kohdassa huomioida.

Yksi asia, josta ei olla velkaantumisen suhteen puhuttu, eikä edes tarvitse puhua velkaantumisesta, on kuitenkin väestöryhmä, josta on paljon nyt keskusteltu, että vau, nyt se tapahtuu, jättikorotus eläkkeisiin vuodenvaihteessa. Lehdistö on täynnä tätä keskustelua, että nyt tulee jättikorotus, jonka taitettu indeksi ikään kuin antaa. Vakava analytikko näkee heti — toisin kuin Helsingin Sanomat, joka tästä asiasta myöskin kirjoitti omalla tavallaan ison, analyttisen artikkelin, mutta kulma oli vähän outo, kun oltiin sitä mieltä, että eläkeläisille ei tätä eläkekorotusta pitäisi edes tehdä — että eläkekorotus on tietysti vastaus siihen, että rahan arvo on heikentynyt, ja että itse asiassa se on syöty jo etukäteen pois. Itse asiassa vanhuuseläkkeisiin ja työeläkkeisiin tämä korotus olisi pitänyt tehdä 1.8. ennenaikaisesti, vähän aikaistetusti, aivan samalla tavalla kuin tehtiin kansaneläkkeisiin, takuueläkkeisiin ja eräisiin sosiaaliturvamaksuihin. Tämä on iso kysymys eläkkeensaajille, erityisesti tämän jätti-inflaation oloissa, ja on kohtuutonta avata sellaista kulmaa, että ikään kuin eläkeläiset eivät tätä ansaitsisi ja että ikään kuin tässä nyt olisi joku erityinen suosinta eläkkeensaajia kohtaan. Ei ole. Taitettu indeksi edelleenkin tulee laskemaan eläkkeensaajien tulotasoa, koska työmarkkinoilla tietenkin palkkaneuvottelut käynnistyvät vasta nyt, ja siellä on aina palkkaneuvotteluissa lähtökohtana, että rahan arvon heikkeneminen eliminoidaan ensin, eli inflaatiokorotukset tehdään automaattisesti, ja sen jälkeen tulee se talouskasvusta syntynyt reaalikorotus, joka eläkkeensaajilta jää saamatta. Eli tässä minusta olisi tärkeätä tunnistaa tämä. Ja nämä rahat saa eläkerahastoista eikä budjetista. [Kalle Jokinen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Emme lähde laajempaan debattiin tässä yhteydessä, mutta edustaja Jokisen puheenvuoroon viitattiin niin monta kertaa äskeisessä, että nyt minuutin mittainen vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen puhujalistaan. — Älkää mainitko kenenkään edustajan nimeä. [Naurua]

15.34 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies — mainitsen kuitenkin puhemiehen tässä yhteydessä — kiitos vastauspuheenvuorosta! Tuossa aiemmassa puheenvuorossani korostin sitä, että pitää pystyä laittamaan asiat tärkeysjärjestykseen, ja siitä pohjimmiltaan on kysymys hallituksen velkaantumisessa, että asioita ei ole laitettu tärkeysjärjestykseen, mitään ei olla valmiit sulkemaan pois. Pääministeri Marin ei pysty il-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

moittamaan yhden yhtä säästökohdetta, jotta taloutta voitaisiin tasapainottaa ja varoja kohdentaa sinne kaikkein tärkeimpiin kohteisiin.

Tämä indopasifisen merialueen kehitys on varmasti tärkeä siellä keskustella, mutta se ei kyllä lämmitä yhdenkään suomalaisen kylmissään värjöttelevän ihmisen kotia tällä hetkellä. Sen takia toin tämän asian esille, että tässäkään asiassa pääministeri ei laittanut suomalaisia tärkeysjärjestyksessä ensimmäiseksi vaan keskustelee maailmalla isoista kysymyksistä, joita en suinkaan vähättele. Pääministerin pitäisi olla täällä, kun puhutaan suomalaisten kaikkein suurimmasta rahasummasta. 80 miljardia euroa suomalaisten rahoja [Puhemies koputtaa] ja velkaa on nyt keskustelussa, ja pääministeriä ei näy täällä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt mennään puhujalistaan, ja edustaja Ovaska tämän debattipuheenvuoron aikana ehti saliin. Olkaa hyvä.

15.35 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! Tänään on käyty värikästäkin keskustelua siitä, miten me puutumme tähän energiakriisiin, ja jotenkin ehkä jäävät vähän vähemmälle nyt nämä opposition vaihtoehdot. Uskon, että valtion talousarvioesitys täällä eduskunnassa suurella enemmistöllä hyväksytään ja sen pohjalta edetään, mutta kyllä tämä akuutein kriisi on nyt juuri tämä sähkön hinta. Nyt siihen on tullut eri puolueilta esityksiä, ja meidän pitää erittäin nopeasti saada esitykset käytyä läpi mielestäni ihan myöskin opposition kanssa yhdessä, koska me olemme myös näin lähellä vaaleja. Me tiedämme, millaisista miljardisummista nyt tullaan puhumaan, kun mietitään keinoja sähkön hinnan kuriin saattamiseksi, ja tiedämme, että mitä todennäköisimmin huhtikuussa tämä hallitus ei enää jatka vaan silloin ovat uudet päättäjät sitten viemässä Suomea taas eteenpäin, joten nyt tarvitaan sitoutumista myös niiltä puolueilta, jotka eivät tällä hetkellä hallituksessa ole, koska kuten sanoin, arvoisa puhemies, puhutaan miljardeista. Eli toivottavasti nyt pääministerin johdolla sitten, mitä olen julkisuudesta lukenut, viimeistään maanantaina tässä asiassa edetään ja puolueet löytävät yhteiset linjat, sillä tuolla suomalaiset odottavat tältä talolta nyt päätöksiä. Sähkön hinta on sellainen, että nyt joudutaan kaikesta muusta karsimaan, oman elämisen kuluja, ja nämä viestit on otettava vakavasti. Eivätkä ne koske ainoastaan kotitalouksia, ne koskevat myöskin yrityksiä. Pelkään, mitä tässä tulee vielä tapahtumaan. Taantumaa uhkaa, ja silloin tulee tästä talvesta todella pitkä ja kylmä. Eli nyt vain päätöksiä yhdessä hallitus—oppositio-rajat ylittäen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitos. — Ja edustaja Koskela.

15.37 Jari Koskela ps: Arvoisa herra puhemies! Nyt puhun muutaman sanan maatalous- ja metsäpolitiikasta, vaikka se käsitellään tarkemmin tiistaina, mutta olen itse silloin läheistä siunaamassa, enkä pääse silloin tänne saliin, niin käytän tätä tilaisuutta näin nyt hyväkseni.

Näiden kahden varaan kansakuntamme lopulta nojaa. Kotimainen puhdas maatalous turvaa omavaraisuutemme ja takaa sen, että täällä ei nähdä nälkää. Metsäteollisuus puolestaan on hyvinvointivaltiomme rahoituspohjan aivan keskeisimpiä takaajia. Vientiteollisuutemme nojaa metsiimme. Metsistä saatavalla energialla on roolinsa myös sähkön ja lämmön tuojana. Puu on kaiken lisäksi uusiutuvaa energiaa. Metsistä päättäminen kuuluu kansallisen päätäntävällän alle, aivan ehdottomasti. Valitettavasti Euroopan unioni nyt hamuaa otetta metsistämme ilmasto- ja ympäristötavoitteiden varjolla. Perustuslain takaa-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

masta omaisuudensuojasta on pidettävä kiinni. Suomessa on 600 000 metsänomistajaa, joiden oikeuksia hyötyä omistuksistaan ei saa polkea.

Metsäteollisuutemme toimintaympäristö ja tulevaisuus ovat nyt hyvin epävarmalla pohjalla. Katsotaanpa joitakin EU:sta tulevia, metsiämme uhkaavia linjauksia. Ennallistamisasetus pakottaa muun muassa muuttamaan ojitettuja metsiä soiksi. Sen kustannuksiin on arvioitu miljardi euroa vuodessa. EU:n biodiversiteettistrategian suojelutavoitteiden mukaan metsämaasta pitäisi suojella kymmenen prosenttia jokaisesta maakunnasta seuraavan kahdeksan vuoden aikana.

Korostan, että me perussuomalaiset emme vastusta metsien suojelua, mutta tällaisiin nopeisiin ja pakottaviin toimiin ei yksinkertaisesti voi lähteä mukaan. Oma lukunsa on EU:n uusiutuvan energian direktiivi, joka säätelee sitä, millainen biomassa voidaan määritellä uusiutuvaksi energiaksi. Eihän siinä ole mitään järkeä, että EU:ssa maakaasu saa uusiutuvan energian leiman, mutta kaikki puun käyttö ei saa. [Sebastian Tynkkynen: Näin juuri!] Ei tämä voi olla niin, että meitä täällä kuritetaan joka puolelta. Me olemme täällä hoitaneet metsiämme niin paljon paremmin kuin yksikään muu maa EU:ssa. Halutaanko Suomi museoida 1800-luvulle ja tehdä koko maasta yhtä aarniometsää?

Oikeudenmukaista olisi, että ennallistamista suorittaisivat ne maat, jotka ovat kaataneet metsänsä jo aikojen sitten. Me voisimme vaikka täältä Suomesta toimittaa muulle Euroopalle kasvuturpeessa kasvavia puun taimia istutettavaksi.

Arvoisa puhemies! Kun on puhuttu maataloudesta ja metsätaloudesta, niin pitää nostaa esiin erityisesti turvemaat. Maaperästämme kolmasosa on turveperäistä, ja ei sitä voi ennallistaa kosteikoiksi tai pajukoksi. Nyt, kun ilmasto on muuttumassa ja kuivia kesiä tulee enemmän, turvepelloillakin on oma osansa. Ne kestävät kuivia vuosia paremmin kuin mineraalipohjaiset pellot. Olen tehnyt talousarvioaloitteenkin turvepeltojen ilmastotoimien 30 miljoonan euron vähentämisestä. Kosteikkoviljelylle ei ole laajamittaista aitoa markkinaa.

Erityistä huolta kannan maatilojen nopeasta lopettamistahdist. Kolme tilaa lopettaa joka päivä. Tämä kehitys ei voi loputtomasti jatkua. Pientilojen mahdollisuuksista on pidettävä kiinni, ja on huolehdittava, että ne saavat myöskin jatkaa. Se 45 000 maatalousyrittäjää on tänä päivänä, ja tällä menolla se saattaa kymmenen vuoden päästä olla 10 000 tai vähemmän. Silloin siinä kyllä jo uhataan meidän omavaraisuuttamme. Tämän tyyppiseen tilanteeseen emme saa missään nimessä joutua.

No joo, otetaan vielä vähän vihreästä siirtymästä. Me perussuomalaiset kannatamme panostuksia tki-investointeihin. Esimerkiksi vetytaloutta pitää edistää, jotta epävakaa tuulivoimaa saadaan varastoitua. Me emme voi kannattaa sellaisia vihreän siirtymän toimia, jotka tosiasiassa tekevät energiantuotannosta epävakaa, tai sellaisia kansallisia toimia, jotka ovat ajaneet ja ajavat meitä riippuvaiseksi erilaisista epädemokraattisista valtioista.

Tuuli- ja aurinkovoiman kanssa on oltava tarkkana, sillä niihin tarvittavat komponentit tulevat pitkälti Kiinasta. Toivoisinkin siis malttia tähän intoon rakentaa lisää epävakaa tuulivoimaa. Nyt pitää panostaa vakaisiin energianlähteisiin. Silloin, kun turvetta vielä käytettiin sähköntuotannossa enemmän, oli yksittäisiä pakkaspäiviä, jolloin turpeella tuotettiin jopa viidennes Suomen sähköstä — siis viidennes Suomen sähköstä. Olisi hyvä, jos tällainen mahdollisuus olisi meillä yhä edelleen. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Ja edustaja Mattila.

15.42 **Hanna-Leena Mattila kesk:** Arvoisa puhemies! Tämän hallituskauden viimeinen budjetti keskittyy perusasioihin. Se, mitä tapahtuu Ukrainassa juuri nyt, vaikuttaa myös meihin suomalaisiin ja muihin eurooppalaisiin. Kun tuskailimme suuria sähkölaskuja ja ihmettelimme elintarvikkeiden kohonneita hintoja, syyllinen löytyy itänaapurista.

Kiitos edellisten hallitusten kaukonäköisyyden Suomi on säilyttänyt vuosikymmenien aikana korkean omavaraisuuden niin energia- kuin ruokaturvassa. Eurooppalaisten kumpanimme kaunis ajatus sitoa Venäjä tiiviiseen Eurooppa-yhteyteen on osoittautunut karmeaksi virheeksi. Nyt kun venäläisellä kaasulla lämmenneet eurooppalaiset kodit ovat alkaneet kylmetä, alkavat näiden maiden kansalaiset kuumeta raivosta ja osoittaa tyytymättömyyttä maansa päättäjiä kohtaan.

Jo jonkin aikaa on ollut ilmassa merkkejä Euroopan valtioiden solidaarisuuden heikkenemisestä pakoterintamassa Venäjää vastaan. On esitetty Ukrainalle kehotuksia astua neuvottelupöytään, jossa ei ole tarjolla mitään tyydyttävää maalle, joka ei ole aloittanut sotaa ja joka joutui Venäjän bruttaalin ja maan suvereenisuudesta piittaamattoman hyökkäyksen kohteeksi. Euroopan unionin jäsenmaista erityisesti Unkari on poikennut paheksuttavalla tavalla yhtenäisestä rintamasta. Oli tuskastuttavaa seurattavaa, miten Unkari kietoi oman koheesiorahansa Ukraina-hätäapupakettiin. Juuri tähän Venäjän johtaja pyrkiikin, siihen, että Euroopan maiden yhteisrintama horjuisi, kun energiakriisi kylmentää koteja ja nostaa elintarvikkeiden hintoja. Niin dramaattiselta kuin se kuulostaakin, elämme nyt sotatalouden aikaa.

Vaikeina hetkinä meidän on tosiaan hyvä muistaa, että ukrainalaisilla on paljon vaikeampaa. Vain vuosi sitten hekin elivät rauhassa omaa elämäänsä, kävivät töissä ja koulussa, lomailivat ja tekivät suunnitelmia tulevaisuuden varalle, johon eivät kuuluneet sota ja sen mukanaan tuomat kauheudet.

Sota näkyy jokapäiväisessä elämässämme kohonneina elinkustannuksina: ruoka on kallistunut, sähkön hinta on noussut suorastaan järkyttävällä tavalla, ja korot ovat lähteneet nousuun. Asuntovelalliset tulevat vielä olemaan hankaluuksissa isojen lainojensa kanssa. Tavallisen palkansaajan ostovoima on heikentynyt. Ne, joilla elämä on ollut kamppailua toimeentulon kanssa jo ennen maailmanmenon sekoittanutta Ukrainan sotaa, elämä on vaikeutunut entisestään.

Arvoisa puhemies! Suomen Keskusta välittää aidosti suomalaisista joka kolkassa maamme. Käsillä oleva budjetti sisältää toimia, joilla turvataan kaikkien kansalaisten mutta erityisesti heikoimmassa asemassa olevien ryhmien mahdollisuuksia selvitä kohonneiden elinkustannusten haasteissa. Energiakriisiin vastataan oikeudenmukaisesti, lapsiperheet saavat kohdennettua tukea, ja kohtuuttoman suuriin sähkölaskuihin saa apua. Joulukuun ylimääräinen lapsilisä ja päivähoitomaksujen alentaminen tulevat näkymään konkreettisesti perheiden kukkarossa. Budjettia voi kutsua perusasioiden budjetiksi. Tarvitaan turvaa talven kylmälle ajalle, turvaa sähkön, lämmön ja leivän saamiseksi. Hallitus esittää keinoja pärjäämiseen, turvallisuuteen ja huoltovarmuuteen.

Se, mikä harmittaa, on valtionvelan lisääminen. Keskustalaiseen ideologiaan kuuluu viisas taloudenpito, jossa menot sovitetaan tulojen mukaan. Kuluneen hallituskauden aikana hyvät taloussuunnitelmat ovat osoittautuneet hyviksi aikeiksi. Nyt eri poliittiset ryhmät valmistelevat vaaliohjelmiaan ja kilpailevat leikkaus- ja tasapainolistoillaan. Suunnitelmia pitää tehdä, mutta kuten kuluneet kolme vuotta ovat osoittaneet, suunnitelmat joudutaan muuttamaan esimerkiksi pandemian ja sotavaikutusten vuoksi.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Ei tämä hallitus alun alkaen halunnut historiaan merkittävänä velanottajana, vaan halusimme tulla muistetuiksi julkisen talouden tasapainottajina, ennätysshyvän työllisyysasteen saavuttajina ja sote-uudistuksen maaliinviejinä. Sen sijaan hallitus on joutunut luotsaamaan kansalaiset ja yritykset kaksi vuotta kestäneen koronakurimuksen läpi. Nyt sitten elämme Venäjän aikaansaamaa talouskriisiä, jossa on välttämätöntä auttaa ihmisiä ja yrityksiä selviämään liian nopeasti kohoavista elinkustannuksista. Talouden suunnittelusta on tullut yhä epävarmempaa ja vaikeasti ennustettavaa. Tämä taitaa olla uusi normaali.

Talouden kasvu ja työpaikat sekä yhteiskunnan uudistaminen on kestävin ratkaisu velkaantumiseen. Talous on myös väline huolenpidolle tärkeimmistä asioista: Suomen turvallisuudesta, ihmisten hyvinvoinnista ja siitä, että koko maa pysyy mukana. Näistä keskusta haluaa pitää huolta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi.

15.47 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Ensimmäiseksi totean tuosta eläkekysymyksestä, joka äsken nousi esille, indeksitarkistuksesta. Työeläkkeiden osalta se kulkee jälkijunassa niin, että tämän hetken korkea inflaatio, joka näytti tämän päivän tiedon mukaan olevan yli yhdeksän prosenttia, vaikuttaa eläkkeitä korottavasti vasta 1.1.2024 lähtien. Eli tällä hetkellä eläkeläiset maksavat korkeita elinkustannuksia — asumis-, sähkö-, elinkustannuksia — sellaisella eläkkeellä, johon ei korotuksia tule. Tämä korotus, mikä nyt vuodenvaihteessa tulee, 6,8 prosenttia, määräytyy ajalta viime lokakuusta vuoden taaksepäin, ja se on alhaisempi kuin mitä kustannukset ovat olleet. Näin ollen eläkeläiset köyhtyvät tässä suhteessa koko ajan. Sosiaalidemokraatit ottivat aikanaan käyttöön tämän taitetun indeksin, ja edustaja Kiljunen on siitä paljon puhunut, mutta ei tämä hallitus ole asialle mitään tehnyt. No ehkä oli onni, ettei ole tehnyt, koska nyt se purisi eläkeläisille vahingollisesti.

Arvoisa puhemies! Täällä on nostettu muutamia kohtia esille perussuomalaisten vaihtoehtobudjetista ja ehkä vastalauseenkin osalta. Edustaja Semi moitti Yleisradiolta leikkaamista. Meidän vaihtoehtobudjetissa todellakin Yleltä leikattaisiin 25 prosenttia, 144 miljoonaa euroa. Edustaja Semi oli huolissaan Yleltä pois joutuvien henkilöiden työllistymisestä, eli että he menisivät työttömyyskortistoon suoraan. Epäilen, ettei siellä ihan niin huonosti koulutettuja ja heikosti osaavia ihmisiä ole, etteivätkö he työllistyisi tässä työmarkkinatilanteessa, mikä nyt maassa on, kun on huutava työvoimapula. Eli siinä mielessä on hyvinkin hyvä kohta ja muutoinkin täysin perusteltua Yleä laihduttaa näistä automaattirahoituksella tulevista miljoonista, sadoista miljoonista.

Arvoisa puhemies! Toinen asia meillä vaihtoehtobudjetissa on tämä Sitran 400 miljoonan euron siirto muihin tarkoituksiin. Tuossa olin vähän aikaa Sitran hallintoneuvostossa, ja silloin sieltä otettiin 100 miljoonaa ja jaettiin yliopistoille, tutkimukseen ja kehittämis-toimintaan. Nyt me esitämme, että Sitran peruspääomasta, joka on 1,1 miljardia, otettaisiin 400 miljoonaa ja käytettäisiin järkevämpään toimintaan kuin mihin Sitra varojaan käyttää.

Arvoisa puhemies! Sitten tästä sähkötuesta sen verran, että ne kolme mallia, joilla hallitus päätti syksyllä sähkön korkeaa hintaa kompensoida, eivät auta niitä ihmisiä, jotka ovat kaikkein suurimmassa hädässä. Siksi tarvitaan nyt nopeasti toimenpiteitä, malli, joka pelastaa ihmiset katastrofilta.

Arvoisa puhemies! Täällä yleisperusteluissa meidän vastalauseessamme on 13 lausua, tai taitaa olla enemmänkin, jotka tulevat sitten äänestettäviksi tässä tietyssä vaihees-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

sa, ovatko jo huomenna. Täällä on muun muassa ilmastostrategian järkevöittäminen, selkeät kriteerit maahanmuutolle ja sen sosiaaliturvan piiriin kuulumiselle, valtion velka- ja takausvastuiden tarkka arviointi, kuntien valtionosuus ja verotulojen tasausjärjestelmän uudistaminen. Sitten yleensä kaikkien ministeriöiden osalta edellyttämme, että toiminnot pannaan tärkeysjärjestykseen. On äärimmäisen tärkeää, että nyt pannaan asiat tärkeysjärjestykseen ja luovutaan niistä, mitkä eivät ole välttämättömiä, jotta tämä hirvittävä velkaantuminen saadaan katkeamaan.

Perussuomalaisten oma tärkeysjärjestys on selkeä tuossa vaihtoehtobudjetissa. Me haluamme leikata sellaisista kohteista, jotka eivät koske suomalaista, eivät heikennä suomalaisten työllisyyttä, eivät heikennä kenenkään suomalaisen perusturvaa, eivät koulutusta — niitä virtoja, jotka menevät maasta ulos tai ovat kotimaassa, niin kuin nuo Sitra ja Yle, sellaisia kohteita, joihin ei ole tarvetta valtion panostaa. Lisäksi me emme missään tapauksessa hyväksy tätä Italian rahoittamista, [Puhemies koputtaa] italialaisten asuntojen korjauksen rahoittamista. Kyllä tällaiset rahat pitää käyttää kotimaassa. On ollut täysin vastuutonta hallituksen politiikkaa mennä tällä linjalla.

Arvoisa puhemies! Täällä on monia muita hyviä lausumia, joista sitten pääsemme äänestämään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Kinnunen, Mikko.

15.53 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Poikani palasi rauhanturvaajan tehtävästä Libanonista. ”Nyt tiedän, mitä tarkoittaa, että ihmisillä ei ole toivoa”, hän sanoi. Onko meillä toivoa, kun kuljemme kohti joulua?

Viime aikoina arki ei ole päästänyt helpolla. Rahat eivät tahdo riittää laskujen maksamiseen niin kotona, maatilalla kuin yrityksessä. Hätä on suuri. Kaikki johtuu Euroopassa olevasta sodasta. Talven hintalappu on meille kaiken kaikkiaan raskas. Siksi sähkön alvia on laskettu, tuomme sähkövähennyksen ja tuemme pienituloisimpia sähkötuella. Pyrimme hillitsemään kustannusten nousun vaikutuksia suomalaisissa perheissä. Tämä ei vielä riitä. Kaikki kivet on syytä nyt kääntää maan talouden kantokyky ja iso kuva huomioiden.

Emme saa unohtaa, että myös valtiomme painii vakavien talousongelmien kanssa. Maan velkaantuminen on jatkunut yli kymmenen vuotta, monen hallituksen aikana. Talous tulee-kin tasapainottaa kahden seuraavan vaalikauden aikana. Se tarkoittaa miljardien säästöjä samalla kun kansa ikääntyy, sote-kulut kasvavat ja lapsia syntyy liian vähän. Yhtälö on vaikea, mutta se ei voi olla vaihtoehto, että ei tehdä mitään. Kuljemme kohti niukkenevia aikoja. Tämä on syytä muistaa, kun puolueet kokoontuvat parlamentaariseen kokoukseen ensi maanantaina ratkomaan tätä sähkökriisiä, joka on osa sodankäyntiä. Sähkön hintakaton asettaminen maksaa meille paljon. Jos se todetaan parhaaksi malliksi edetä, siihen tulee sitoutua yli puoluerajojen. Se joudutaan toteuttamaan velalla.

Arvoisa puhemies! Haetaan oppia historiasta. Kun suomalaiset rakensivat maamme sotien jälkeen uudelleen, he eivät menettäneet toivoa. Suomi nousi ripeästi köyhästä maasta hyvinvointivaltioksi. Maalaisliitto-keskustan merkitys siinä oli aivan keskeinen. Kun isänmaata rakennettiin uudelleen, suomalaiset luopuivat omastaan ja puhalsivat yhteen hiileen. He tekivät yhteistä työtä ja hyviä arvovalintoja. Heillä oli rohkeutta tehdä uudella tavalla. Mitään ei tapahtunut ilman isänmaan tulevaisuuteen uskovia kansalaisia. Oma tulevaisuutemme on sankan lumipyryn peitossa: pitkälle ei nähdä. Silti meidän tulee varautua ja sopeutua niukkeneviin olosuhteisiin ja muistaa, että ennenkin tässä maassa on selvitty.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Päättäjien tehtävä on nyt löytää ratkaisuja ja kertoa niistä. Päätökset tehdään aina arvojen pohjalta. Keskustan arvojen ytimessä on koko Suomen pärjääminen ja kaikkien mukana pitäminen. Kun palautamme maan kestävä talouden tielle, emme saa unohtaa perheitä, vammaisia, yksin asuvia ja vanhuksia. Keskusta puolustaa maaseudun elinvoimaisuutta. Työ ja koulu eivät saa karata liian kauaksi, kaikkea ei kannata keskittää. Ei aseteta maaseutua ja kaupunkiseutua vastakkain, koska molemmat tarvitsevat toisiaan. Laajasti asuttu maa on osa maamme turvallisuutta. Ovatko kaikki puolueet valmiita aidosti panostamaan siihen? Myöskään ihmisiä ei kannata asettaa vastakkain. Tarvitsemme kaikki leipää, lämpöä ja turvaa. Huolehditään siitä, että olemme ruuan ja energian suhteen riittävän omavaraisia. Viljelijät ruokkivat meidät, jokaisen. Ratkaisevaa on, että markkinat saadaan kuntoon. Siksi kilpailulaki tulee uudistaa ensi kaudella. Kysynkin: ovatko muutkin puolueet kuin keskusta tähän valmiita?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Sankelo.

15.58 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Tässä muutamia kokoavia huomioita tämän päivän keskustelusta:

Varsinkin tuossa debatissa puhuttiin isona huolena korkeasta sähkön hinnasta ja sen vaikutuksista kansalaisiin ja heidän toimeentuloonsa. Huoli on aivan oikea, ja kokoomus on esittänyt hyvissä ajoin laajaa toimenpidepakettia, jonka avulla sähkön saatavuutta turvataan ja hintaa kuluttajille leikataan. Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä esitti tänään omassa ryhmäpuheenvuorossaan sähkön hintakattoa. Tämä päivähän on sinänsä muutenkin mielenkiintoinen, nimittäin Suomen sähkökapasiteetti on ollut tämän päivän osalta varsin tiukoilla. Kulutus on ollut noin 11 500 megawattia, ja tuulivoimaa on tällä hetkellä ollut todella vähän, toisin kuin alkuvuodesta, ja kun Ruotsin tuonti vielä takkuilee ydinvoimailtujen teknisten haasteiden osalta, niin riski sähkökatkoille on todellinen.

Tämä SDP:n puheenvuoro herätti talousvaliokunnan jäsenenä minussa mielenkiintoa. Malli on selvittämättä, hinta laskematta ja kaikki muukin tähän asiaan liittyen tekemättä. Politiikkaan kuuluu tehdä esityksiä, mutta pääministeripuolueen toiminta tänään vaikuttaa enemmän irtopisteiden keräämiseltä vakavassa asiassa. Pääministeripuolueen pitäisi kyetä näistä asemistaan parempaan ja päästä puheista tekoihin.

Kun seurasi tätä keskustelua, niin ei voinut olla havainnoimatta ja pohtimatta sitä, millainen on hallituksen toimintakyky näin joulun alla. Keskustelussa kävi kyllä selväksi, että muut hallituspuolueet eivät olleet SDP:n sähköavauksesta millään lailla tietoisia — ehkä se olisi voinut olla paikallaan. Edustaja Kivisaarikin on siellä sen näköinen, että epäilen, että hän ei ole tiennyt tästä avauksesta yhtään mitään. Edistääkö tällainen hallituspuolueiden keskinäinen toiminta nopeaa ratkaisua tämän sähkön hinnan hillitsemiseksi? Epäilen, että kun tämmöisellä lähtökohdalla hallituspuolueet ryhtyvät nyt miettimään, että kehitetäänpäs tähän nyt nopeasti malli, joka maksaa miljardin ja laskee sähkön hintaa, niin en tiedä, mitä hallituspuolueen edustajat — arvostamani edustajat Kinnunen ja Kivisaari esimerkiksi — nyt tästä asiasta ajattelevat. Mutta asiahan on kuitenkin todella vakava.

Arvoisa puhemies! Toinen asia, kun tässä nyt pääministeripuoluetta mainitsen: Ihmettelen kyllä SDP:n kateissa olevaa talouslinjaa. Nimittäin SDP:hän ilmoitti tänään, että sen talouspolitiikan linjaa avataan tarkemmin vasta hieman ennen vaaleja. Mikähän se päivä mahtaa olla? Myöskään pääministerillä, SDP:n puheenjohtajalla, ei ole ollut aikaisemmin halua kertoa SDP:n talouspolitiikan linjasta oikeastaan mitään. [Sebastian Tynkkynen:

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Kertoo vaalien jälkeen!] — Aivan. — Tämä on sikäli outoa, kyllähän täällä näitä asioita muistetaan, koska kun on keskusteluja täällä salissa käyty, niin ainakin itse olen kokenut niin, että viimeisen vuoden ajan SDP:n kansanedustajat eivät ole tehneet mitään muuta kuin tivanneet kokoomuksen suuntaan, mikä on kokoomuksen talouspolitiikan vaihtoehto, mikä on sopeuttamistarve ja niin edelleen, ja nyt kun kokoomus on vaihtoehtobudjetissaan selkeästi ilmoittanut, mitä me tavoittelemme Suomen talouden elvyttämisen osalta, niin nyt SDP piileksii perunakellarissa. Tämä on käsittämätöntä ja pääministeripuolueen arvotelle täysin sopimatonta. Toivoisin, että täällä olisi joku SDP:n edustaja paikalla, mutta kun ei ole, niin toivon mukaan nyt joku katsoo sieltä tv:n välityksellä ja tulisi tänne kertomaan SDP:n talouspoliittisesta linjasta. Me emme täällä salissa tiedä siitä mitään. [Marko Kilpi: Ei kiinnosta!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Juvonen.

16.04 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kansanedustajat! Hallitus ottaa velkaa 40 miljardia, mikä on valtava määrä maksettavaa. Velka on veli otettaessa ja veljenpoika maksettaessa, mutta kyllä sitä riittää meidän lapsille ja lapsenlapsille ja siitä eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Tavalliset ihmiset ovat hätää kärsimässä. Sähkön hinta, ruuan hinta, asumisen hinta, elämisen, bensiinin hinta koskettavat jokaisen kukkaroa. Tänään täällä eduskunnassa nousi SDP:n puheessa esiin hintakatto sähköille, ja se on ollut myös perussuomalaisten esityksessä jo silloin, kun sähkökriisiä alkoi tulla päällemme.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että ihmisiä autetaan siinä tilanteessa, missä he tällä hetkellä ovat. Nostan muutamia turhia menoeriä hallituksen budjetista esiin. Joku voi toki sanoa, että summat ovat mitättömän pieniä, mutta pienistä murusista koostuu usein iso summa — näinhän meille on aina kerrottu, kun on opetettu säästämään rahaa.

Kansainvälinen tasa-arvopalkinto vuodelle 2023, 500 000 euroa. Onko se iso raha? Kyllä se on iso raha esimerkiksi omaishoitajien palkkioihin. Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön saatavuuden ja riittävyyden ohjelma, hyvän työn edellytysten ohjelma, 1,5 miljoonaa. Hmm, olisiko edellytys kuitenkin se, että henkilöstö saisi palkan ja hyvät työolot ja houkuteltaisiin heitä töihin tarjoamalla kaikkea sitä? Mitä tämä ohjelma tekee ja mitä näin suurella summalla saavutetaan? Pito- ja vetovoimaa tarvitaan sote-alalle, henkilöstöä puutuu, ensi vuoden alusta aloittavat hyvinvointialueet, päivystys on kriisissä. Olemme kaikki kuulleet uutiset.

Hallitus on tuonut paperittomille eli laittomasti maassa oleskeleville henkilöille, eli heille, keiden oleskelu Suomessa ei ole kenenkään etu, mahdollisuuden päästä kiireettömän terveydenhuollon palvelujen piiriin. Jokainen asiakas terveydenhuollossa on yksi asiakas lisää, suomalaiset ensin. Perussuomalaiset vastustivat tätä lakiesitystä myös sosiaali- ja terveysvaliokunnassa. Siihen on kohdennettu yksi miljoona. Täällä salissa kuulemme usein, että yksi miljoona vain, se on pieni raha. Miljoona on iso raha esimerkiksi omaishoitajien palkkioihin.

Valtio korvaa hyvinvointialueelle kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden henkilöiden kiireellisen sosiaalihuollon kustannukset. Nämähän ovat asuminen, ruoka ja lääkkeet. Eli Sanna Marinin hallitus on paitsi toiminut velkaimurina myös tukee laitonta maassaoloa ja tarjoaa maahanmuuttajille, jotka eivät tänne Suomeen kuulu, jotka eivät ole laillisesti maassa, vetovoimatekijöitä jäädä. Asuminen, lääkkeet ja ruoka, tällä kertaa se raha on kak-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

si miljoonaa euroa. Onko se paljon vai vähän? Minusta se on paljon esimerkiksi omaishoitajien palkkioihin.

Arvoisa puhemies! Täällä on kysytty, missä pääministeri Marin on. Pääministeri Marin on Euroopassa hoitamassa Euroopan asioita. Toki hänellä on siellä myös varmasti tärkeä rooli ja siellä hän on hoitamassa Euroopan asioita. Mutta kun me puhumme sitoutumisesta ja priorisoinnista, niin ajattelen itse niin, että kun on tärkeä asia ja ollaan isänmaan asialla, niin silloin ollaan myös paikalla. Itse olen ainakin venynyt lukuisia kertoja, kun on ollut joku meno, ja olen huomannut, että eduskunnassa onkin jotain ehkäpä minulle tärkeää, niin olen tullut paikalle, ja silloin tietää tehneensä oikein, kun osallistuu tärkeisiin keskusteluihin.

Vuonna 2021 perussuomalaisen kuntavaaliohjelman teemana oli asiat tärkeysjärjestykseen, ja asiat tärkeysjärjestykseen on tärkeä teema myös tänä päivänä. Suomalaisille lämmin koti, lämmintä ruokaa, lämmintä hyvää hoivaa, lisää ikäihmisille hoivapaikkoja — budjettikirjan mukaan yli 90 prosenttia yli 75-vuotiaista viettää vanhuuttaan omassa kodissaan. Laitoshoivapaikkoja on vähennetty. Sen sijaan niitä tulee lisätä, jos ei ensi vuonna, niin sitten seuraavana vuonna ja sitä seuraavana vuonna. Huonokuntoisen ihmisen paikka ei ole omassa kodissaan, vaan lämpimän hoivan piirissä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Kilpi.

16.09 Marko Kilpi kok: Arvoisa puhemies! Tässä tänä päivänä on useampaan kertaan otettu tuo ylivelkaantuminen puheeksi, ja siitä vielä muutama sana. Siis hallitushan on ottanut 11 miljardia velkaa muuhun kuin koronaan ja Ukrainaan, ja kyllä kohtuuttoman useasti olemme kuulleet tälle velkaantumiselle perusteluksi koronan ja Ukrainan. 11 miljardia muuhun kuin näihin.

Muistamme hyvin vaalirahan, jonka hallitus jakoi kunnille sopivasti ennen kuntavaaleja: 1,9 miljardia ylimääräistä tukea — 1,9 miljardia. Se on 1 900 miljoonaa ylimääräistä, [Pasi Kivisaaren välihuuto] se on valtava määrä. Ja aika monessa kunnassa oltiin ihmisensä sen ylimääräisen rahan — mikä tupsahti syliin — kanssa, että mitä ihmettä sille pitäisi tehdä. Melkoista tuhlausta. Tämä vain yhtenä esimerkkinä siitä rahankäytöstä, mitä tässä on ollut meneillään. Nyt ei ole sitten rahaa auttaa ihmisiä, se on todellisuutta.

Edustaja Suomela täällä jonkin verran aikaisemmin todisti, että rahaa pitää jakaa tässä tilanteessa kansalaisille, mutta jälleen kerran jäi mainitsematta, mistä se raha oikein tulee. No, ei mistään. Se olisi taas kerran velkarahaa. Samaan aikaan valtiovarainministeri — siis aivan peräjälkeen — huokaili kunnossa olevan kassan perään. Kertoo aika paljon tästä tilanteesta, millä tavalla rahaan ja velkaan ja vastuullisuuteen suhtaudutaan. Kassa ei ole kunnossa, koska niitä rakenteellisia uudistuksia ei ole tehty, se on vaan näin. Yksinkertaisesti tällä hetkellä on meneillään se kohta, milloinka bileet ovat ohi ja arki alkanut — itse asiassa näinhän on ollut jo pitkän aikaa, mutta jostain kumman syystä tämä sama touhu sen kun jatkuu. Käytännössä se tarkoittaa siis sitä, että hallitus tuhlaa ja kansalainen maksaa. Kestämätön tilanne.

Tähän kummallisuuteen liittyy myöskin se, mitä täällä tänä päivänä tapahtui. SDP toi ratkaisuksi hintakaton, joka tuli täytenä yllätyksenä muille hallituskumppaneille. Vastikään muutama päivä sitten itse pääministeri sanoi, että tällaiset irtiotot eivät saa jatkua — yksikin kerta, niin tämä homma loppuu siihen. Ja nyt sitten pääministerin oma puolue tekee tässä kummallisen irtioton, josta kukaan muu ei tuntunut tietävän yhtään mitään. [Mau-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

ri Peltokangas: Erikoista touhua!] Kyllä meillä varmaankin on tässä ihan kaikki syy ja oikeus odottaa, mitä nyt tapahtuu. Viimeinen varoitus oli jo annettu, vai oliko se sittenkin vain toiseksi viimeinen varoitus? [Puhemies koputtaa] — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Tynkkynen.

16.12 Sebastian Tynkkynen ps: Kunnioitettu herra puhemies! Tilastot paljastavat karun totuuden: jos EU-maat laitetaan järjestykseen velkataakassa, olemme pudonneet jo keskikastiin ja vapaapudotuksessa kohti Kreikan tietä. Emme ole enää mikään taloudenhoidon mallimaa.

Perussuomalaisten vaihtoehtobudjetissa todetaan fakta, josta asiantuntijatkin ovat samaa mieltä: Suomi elää yli varojensa, ja jollei linjaa muuteta, velkapommin paisuminen johtaa suurella varmuudella kriisiin. Perussuomalaiset haluavat muuttaa tätä linjaa, ja niin haluavat kansalaisetkin. Kriisi on vältettävä. Suomalaisesta luonteesta kertoo paljon se, että kaksi kolmesta vastasi kyselytutkimuksessa olevansa sitä mieltä, että valtiontaloutta on lähdeittävä korjaamaan heti ensi kevään vaaleista lähtien. Eivät suomalaiset jää odotelmaan elpymispakettien perään. Täällä tiedetään, ettei se ole kestävää taloudenhoitoa nähyntäkään. EU-komission sanelujen sijaan haluamme jatkossakin itse päättää, mihin käytämme rahaa ja mihin emme. Hallituksen velanottoa on aivan aiheellisestikin perusteltu koronalla ja sodalla. Mutta mitköhän vastaa hallitus, kun valtiovarainministeriö on arvioinut hallituksen lisänneen tällä kaudella koronaan ja sotaan liittymättömiä menoja yli kahdeksalla miljardilla eurolla?

Arvoisa puhemies! Vieläkö esimerkiksi elintärkeänä esitelty EU:n elpymispaketti hukattuine miljardeineen näyttää yhtä elintärkeältä, vai olisiko niillekin rahoille ollut järkevämpää käyttöä nyt sähkökatkoihin varautuvassa Suomessa? Historian ensimmäinen punavihreä hallitus, keskustan kyyditsemänä, on johtanut siihen, että hallituksen sisäiset riidat ja näkemyserot on ratkottu rahalla. Lopputuloksen voi lukea 140 miljardin velkavuoren jyrkästä seinämästä, ja se tulee olemaan kallis vuori se.

Valtiovarainministeriön budjettipäällikkö arvioi, että valtionvelan koroista koituvat kustannukset tulevat nousemaan useampaan miljardiin tulevien vuosien aikana. Se on kaikki pois jostain muusta. Silmiinpistävää onkin ollut se, kuinka vaikeaa hallitukselle on ollut löytää säästökohteita. Sillä ei ole vaadittavaa kykyä priorisoida, mutta toisin kuin hallituksella, kansalaisilta löytyy tähänkin valmiutta. Nimittäin suomalaisista 65 prosenttia vastasi, että korjaisi valtiontaloutta menoja leikkaamalla sen sijaan, että veroja kiristettäisiin — ja pakkohan meidän onkin lähteä karsimaan. Valtiovarainministeriö on arvioinut, että valtion tuloihin nähden menoja on yhdeksän miljardia liikaa — siis yhdeksän tuhatta miljoonaa euroa. Haluttiin tai ei, tämän kurominen ja velanoton jarruttaminen edellyttävät poliitikoilta valintoja.

Arvoisa puhemies! Kun suomalaisen postiluukusta kolahtaa tonnin sähkölasku ja työmatkojen polttoaineisiin kuluu useita satoja euroja kuukaudessa, niin heiltäkö meidän pitäisi ottaa lisää? No ei todellakaan! Koska meidän on yksinkertaisesti pakko leikata, niin me perussuomalaiset valitsemme sen, että leikataan ensimmäisenä sellaisista kohteista, jotka eivät vaikuta suomalaisten hyvinvointiin — se uhkaa jo muutenkin olla ehtyvä luonnonvara.

Pari esimerkkiä: Me esitimme kehitysapuun leikkausta, joka toisi välittömästi 640 miljoonan euron vuotuisen säästön. Vuosien kuluessa tämä tarkoittaa miljardien suuruista

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

säästöä. Se, joka mieluummin leikkaisi suomalaisten palveluista tai jatkaisi yli miljardin kehitysavun rahoittamista velkarahalla joka vuosi, perustelkoon suomalaisille, miksi, ja kertokoon, mistä se vastaava raha sitten otetaan.

Me olemme myös esittäneet, että maahanmuuttoa on tuntuvasti vähennettävä ja pakolaiskiintiö on ajettava alas, jolloin pienemmällä summalla pystyisimme auttamaan isompaa määrää lähtöalueella. Tämä olisi tehokas säästötoimi, joka ei heikentäisi suomalaisten kotitalouksien hyvinvointia ja samalla toisi avun moninkertaiselle määrälle oikeasti hädänalaisia, kuten lapsille, naisille ja vanhuksille, jotka eivät Euroopan läpi pääse vaeltamaan. On laskettu, että nuorena Irakista tulevan maahanmuuttajan elinkaarivaikutus on valtiolle keskimäärin 690 000 euroa miinusmerkkinen. Somaliasta tulevan kohdalla vastaava luku on jo liki miljoonan miinuksella. [Eduskunnasta: Herttinen!] Ja muutamien satojen siirtolaisten kokonaisvaikutus valtiontalouteen on siis satoja miljoonia euroja. [Puhemies koputtaa]

Eikä listamme tähän lopu. Meiltä kyllä löytyy muitakin säästökohteita ja valmius ryhtyä toimiin vaikkapa heti. Jäämme odottamaan, mikä on muiden puolueiden todellinen valmius. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Kivisaari.

16.18 Pasi Kivisaari kesk: Kunnioitettu puhemies! On tosiasia, että ajassamme on mittavia haasteita. Meitä kaikkia kalvavat pelko turvallisuudesta, Venäjän hyökkäyssodan tuoma huoli ja murhe ukrainalaisten puolesta. Samalla pohdimme, voiko sota laajentua ja koskea alueitamme. Lisäksi suomalaisessa yhteiskunnassa muhivat toimeentulon huolet, jotka koskettavat niin suomalaisia kuin koko Eurooppaa. Suomi on vaikeassa paikassa, Eurooppa on vaikeassa paikassa. Tähän pääsyy löytyy idästä. Tarkoituksena on saada yhteinäisyytemme rakoilemaan. Tähän emme alistu.

On tärkeää, että keskitymme myös budjetissa siihen, millä keinoilla voimme auttaa isänmaatamme niin, että se on inhimillisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä. Tarvitsemme turvaa epävarmalle huomisolle, ja budjetissa on siihen keinoja, niin pärjäämiseen, turvallisuuteen kuin huoltovarmuuteen.

Pienituloisten ohella yhä useampi keskituloinen on tiukoilla tänä talvena, kun sähkölasku napsahtaa maksettavaksi. Emme anna tämän kaataa perheitä. Tulevan talven hintalappu voi olla monille raskas kantaa. Siksi sähkön alvia on jo laskettu, tuomme sähkövähennyksen ja tuemme pienituloisia sähkötuella. Pyrimme siis hillitsemään kustannusten nousun vaikutuksia suomalaisissa kodeissa. Tulevana talvena kohtuullisuus myös energiankulutuksessa on parasta varautumista. Hallituksen sähköpaketti tukee energianhintojen noususta eniten kärsiviä. Lisäksi jokainen voi vaikuttaa omaan energiankulutukseensa.

Puhemies! On kuitenkin aivan selvää, että jatkotoimia tarvitaan. Oleellista ei ole nyt kiistellä siitä, kuka ehdottaa mitäkin, vaan se, että löydämme pikaisesti ratkaisuja. Nyt emme tarvitse poliittista pullistelua vaan tekoja suomalaisten puolesta. [Sebastian Tynkkynen: Neljä vuotta ollut aikaa! — Välihuutoja oikealta] Paljon on jo päätettykin, ketään ei ole jätetty yksin. Hinnat nousevat ennennäkemättömällä tavalla, minkä takia lapsilisän yksinhuoltajakorotusta sekä työmarkkinatuen, toimeentulotuen ja opintotuen lapsi- ja huoltajakorotuksia korotetaan väliaikaisesti. Pidämme siis huolta, että lapset, nuoret ja perheet pääsevät kriisin yli. Ylimääräinen lapsilisä joulukuussa sekä korotukset perheiden tukiin

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

ovat tarpeen. Samoin varhaiskasvatustuksumaksujen alentaminen auttaa suomalaisia lapsiperheitä.

Puhemies! Hallituksen onnistunut työllisyyspolitiikka on aiheuttanut käänteisen haasteen. Meillä on yhteiskunnassa työntekijä- ja osaajapulaa, mikä vaatii toimia. Työntekijäpuulaan ei ole yhtä ratkaisua. Siksi laajat ponnistelut osaavien työntekijöiden saamiseksi ovat tarpeen. Yli 60-vuotiaiden työtulovähennystä korotetaan, mikä helpottaa työntekijäpuulaa ja tuo pitkää kokemusta työelämän hyödynnettäväksi. Myös työperäisen maahanmuuton ja koulutuspaikkojen voimistaminen kaikkialla Suomessa ovat olennaisia keinoja.

Velkaa joudumme ottamaan edelleen, mutta vaihtoehtona on turvattomuuden kasvu, toimeentulovaikeuksien pahempi kärjistyminen koko maassa ja kansallisen yhtenäisyyden rakoilu. Tätä emme halua, tätä emme hyväksy. Talous on väline huolenpidolle tärkeistä asioista: Suomen turvallisuudesta, ihmisten hyvinvoinnista ja siitä, että koko maa pysyy mukana. Näissä asioissa olemme myös onnistuneet, ja tähän panostetaan myös tässä budjetissa.

Puhemies! Realismia kuitenkin on, että tulevaisuudessa vyötä todella joudutaan kiristämään talouden tasapainottamiseksi. Siihen pitää olla eduskunnalla rohkeutta.

Lyhyesti, puhemies, lopuksi kotimaakunnastani Etelä-Pohjanmaasta: iloitsen suuresti Aunes—Heikkilä-tien ja Sydänmaantien kohennuksesta Seinäjoella, Alajoen tien kohennuksesta Lapualla ja Sulkavankyläntien parannuksesta Alavudella. Samoin liikuntamiehenä iloitsen Liikkuva-ohjelmien jatkumisesta varhaiskasvatuksessa, mikä on erinomainen asia.

Budjetissa on siis, puhemies, paljon hyvää. Kun hengitämme [Puhemies koputtaa] tässä ajassa ja teemme ryhdillä ratkaisuja, me tulemme kyllä pärjäämään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Edustaja Mikko Kinnunen.

16.23 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä on perusasioiden budjetti. Ukrainan sota vaikuttaa syvästi kaikkeen. Vastoin kuin täällä on todettu, tälläkin kaudella on tehty tarpeellisia rakenteellisia uudistuksia. Sote-uudistuksen myönteiset vaikutukset alkavat siirtymäkauden ja alkuhaasteiden selättämisen jälkeen näkyä vähitellen vuosien saatossa. Oppivelvollisuuden laajentaminen pitää kaikki nuoret kassassa mukana. Ensimmäiset tulokset ovat rohkaisevia. Tämänkin uudistuksen taloudelliset vaikutukset näkyvät vasta vähitellen.

Arvoisa puhemies! Olemme kulkeneet kriisistä toiseen. Kun elämme koronan ja Ukrainan sodan jälkeen nyt energiakriisiä, tahtoo unohtua, että Suomi on valittu useaan kertaan maailman onnellisimmaksi maaksi. Tässä maailman onnellisimmassa maassa on nyt suuria vaikeuksia, jotka tulee ratkoa yhdessä. Lapsiperheköyhyys on lisääntynyt hälyttävästi. Barack Obama totesi vieraillessaan täällä Suomessa, että täällä köyhäkin lapsi saa kuitenkin käydä maailman parasta koulua. Koulutuksen jatkuvasta kehittämisestä meidän tulee pitää kiinni talousvaikeuksienkin keskellä.

Tällä kaudella keskustan johdolla on palattu keskittävän korkeakoulupolitiikan tieltä hajautetulle koko Suomen tielle. Ympäri Suomen on myönnetty yli 12 000 uutta opiskelupaikkaa korkeakouluihin ja lisäksi suuri määrä uusia koulutusohjelmia alueiden koulutustarpeiden mukaan. Koska itäinen Suomi on kärsinyt eniten Ukrainan sodan vaikutuksista, on perusteltua, että juuri sinne suunnataan kymmenen miljoonaa euroa korkeakoulujen

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

aloituspaikkoihin, tutkimuksen vahvistamiseen ja korkeakoulujen kykyyn houkutella myös kansainvälisiä opiskelijoita.

Opiskelupaikat luovat toivoa ja mahdollisuuksia Suomen nuorille myös etelän isojen kaupunkien ulkopuolella. Ne auttavat pitämään koko Suomen asuttuna ja elinvoimaisena, mikä on tärkeää isänmaamme talouden ja turvallisuuden kannalta. Toivon todella, että tämä keskustan palauttama linja pitää myös ensi vaalikaudella. Pidetään oppimisen latu auki kaikille, vaikka välillä pyryttää kovasti. Avataan latua myös heille, jotka tarpovat umpihangessa. Ihminen on onnellisimmillaan, kun saa auttaa toista. Kun teemme ahkerasti työtä, yritämme, käymme koulua ja huolehdimme toisista, olemme isänmaan ja lähimmäisen asialla — näin luomme toivoa.

Budjetissa on myös hyviä uutisia omallekin kotiseudulleni: Reisjärven kuoppainen Yli-lestintie saa uuden päällysteen, ei tarvitse enää kierrellä niitä kuoppia niin ahkerasti. Myöskin saadaan Ylivieskaan tärkeään kohtaan alikulku ja turvalliset reitit ja monia muitakin: kevyen liikenteen väyliä Raution kylälle, joka ihan hiljattain valittiin muuten vuoden kyläksi. Siellä on ihan huikeaa toimintaa. Kaiken kaikkiaan monia pieniä, mutta ihmisille suuria satsauksia ympäri Suomen, jotta koko Suomi kukoistaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Sarkomaa.

16.28 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa puhemies! Erityisen hyvää ensi vuoden budjetissa on se, että se on nykyisen hallituksen viimeinen budjettiesitys. Kahdeksan miljardin euron velanoton varaan rakennettu budjetti on vastuuttoman, velkavetoisen ja ahneen lastemme piikkiin elämisen politiikan jatkumoa. Hallitus jättää seuraavalle eduskunnalle massiivisen velkaperinnön ja virheellisen talouspolitiikan raadolliset jäljet. Tämä kaikki maksatetaan meidän lapsilla ja lastenlapsilla. Talouspolitiikan arviointineuvoston puheenjohtaja, professori Vilmunen on esittänyt vahvan huolen toteamalla: ”Suomen hallitus ei kanna mitään huolta siitä, että velan kasvu jatkuu. Taakkaa vain siirretään tulevien sukupolvien maksettavaksi.” Neuvosto on myös varoitellut, että finanssipolitiikkaan pitää saada liikkumavaraa uusien kriisien varalle. Mutta asiantuntijoiden neuvot hallitukselle valuvat kuin vesi hanhen selästä, silmät laitetaan kiinni, korvat kiinni ja velkahanat auki.

Kokoomus on hyväksynyt välttämättömät puolustukseen ja turvallisuuteen liittyvät menot. Sen me olemme useasti todenneet. [Mikko Kinnunen: Hyvä!] Mutta uusien menojen lisäämisessä on ollut valtavaa piittaamattomuutta ja johtajuuden puutetta, kun hallitus ei ole kyennyt eikä edes halunnut jättää jotain vähemmän tärkeää pois. Tämä on vastuutonta ja piittaamattomuutta. Joko te ette ymmärrä, mitä te olette tekemässä, tai sitten te ette siitä piittaa, tai sitten te luotatte, että tulevat hallitukset korjaavat nämä jäljet. On vaihtoehto mikä tahansa, niin todella vastuutonta.

Asiantuntijoiden varoittamaa hintojen nousua kiihdyttävää velkaelvytystä jatketaan, eikä edes velkaantumista taittavaa suunnitelmaa olla yritetty tehdä, vaikka alun alkaen, kun tämä velkavetoinen politiikka aloitettiin, keskeiset hallituksen itse nimeämät asiantuntijat totesivat, että jos välttämätöntä velkaa otetaan, niin pitäisi olla suunnitelma ulos tästä tilanteesta, mutta sitä ei olla tehty. ”Silmät kiinni ja velkahanat auki” on tämän hallituksen motto. Sen voi näin tiivistää.

Suomen talous on laitettava kuntoon nyt, kun vielä voimme tehdä sen omilla ehdoilla. Pääministerin ja koko hallituksen haluttomuus julkisen talouden vahvistamiseen on suuri uhka suomalaiselle hyvinvointiyhteiskunnalle, alkaa olla kohta suurin uhka. Useat asian-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

tuntijat, kuten VATT, ovat todenneet, että jos linjanmuutosta ei tehdä, niin vakavalla tavalla me romutetaan suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan ja meidän palveluiden rahoitus, ja tätä emme kokoomuksessa hyväksy, vaan olemme esittäneet ratkaisun meidän vaihtoehdossamme, ja vielä on mahdollisuus kääntää suunta, saada Suomi oikealle raiteelle, äänestää kokoomuksen vaihtoehdon puolesta.

Me pidämme virkavastuulla puolueettomasti valmisteltua arviota sopeuttamistarpeesta hyvänä lähtökohtana. Tämän hallituksen jälkien siivoamiseen tarvitaan varmasti kaksi hallituskautta. Tuo sopeutus, talouden kasvun edistäminen, työllisyystoimien tekeminen — kaikkia näitä tarvitaan. Ne on tehtävä reilusti niin, että jokainen suomalainen pysyy mukana, ja tähän meillä on ratkaisu. Kokoomuksen vaihtoehto on vastuullinen, ja se rakentaa kestäväää ja välittävää Suomea. Meidän vaihtoehdossa on vähemmän velkaa, se on noin miljardi euroa. Sitähän täällä on vähätelty, valtiovarainministeri Saarikko ja keskustan kansanedustajat etupäässä, ja myös sosiaalidemokraattiset toteavat ”vain miljardi”. Mutta jos laskette eteenpäin miljardi per vuosi, niin pääsemme siihen talouden sopeuttamiseen vastuullisesti. Toki voidaan edetä nopeamminkin, jos saadaan talouskasvua, ja se riippuu niistä toimista, mutta tämä on lähtökohta ja tämän me kerromme. Hallituspuolueet menevät vaaleihin sammutetuin lyhdyin. Se on erittäin vakavaa demokratian kannalta. Meidän vaihtoehto on enemmän työtä, enemmän yrittäjyyttä, enemmän käteen palkasta ja eläkkeestä. Me panostaisimme vahvasti koulutukseen ja tutkimukseen. Me esitämme työmiljardia, tuntuvat kevennykset työntekoon, yrittäjyyteen, eläkkeiden verotukseen, mutta ei velaksi. Jos te olette lukeneet vaihtoehdon, tiedätte, että se ei ole velaksi.

Hallituksen politiikkahan on hyvin brittiläistä velkaelvytystä, vaarallista politiikkaa. Kokoomuksen politiikassa meidän verotuksen painopistettä muutetaan, menoja priorisoidaan ja näin ollen kaikki työ ja yrittäminen kannattaa paremmin. Me myöskin uudistamme työmarkkinoita. Se on hyvinvointiyhteiskuntamme elinehto. Meillä on työllisyysuudistuksia ja reformeja, niitä, joita useat hallituspuolueet ovat esittäneet ja kannattaneet, mutta toimeen ei ole kyetty niitä laittamaan. Nyt on tekemisen paikka.

Ihan lopuksi totean, että en usko, [Puhemies koputtaa] että tuo keskustan politiikka, että näivetetään kaupunkeja ja ei anneta aloituspaikkoja pääkaupunkiseudulle, tulee jatkuamaan. Valtiovarainvaliokunta on erityisesti näpäyttänyt opetusministeriä ja todennut, että aloituspaikat pitää laittaa ensisijaisesti sinne, missä on suurin tarve, eli pääkaupunkiseudulle. [Tuomas Kettunen: Eli pois maakunnista, ohhoh!] — Lisää aloituspaikkoja.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Peltokangas.

16.33 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Käsittelemme valtion talousarviota 23 ja sen täydentämistä. Minun täytyy tässä kohtaa sanoa, että kun me katsomme, miten kansa tänä päivänä Suomessa voi, kärvistelee valtaviin energialaskujen kanssa, ihmettelee, miten tästä talvesta selvitään... Joulu tulee, lapsiperheet ihmettelevät, miten tämä kaikki voi olla mahdollista, että tässä salissa on tehty sellaista politiikkaa, että tähän on ajaututtu. Vastaus löytyy, arvoisat kansalaiset, siitä, että hallitus on piut paut välittänyt siitä, miten tämä kansa voi. On pelattu poliittista peliä. Tälläkin hetkellä täällä seurataan sellaista peliä, että oikein hävettää. Pitäisi tehdä raskaita päätöksiä, nopeita päätöksiä, että saadaan kansan ostovoima kuntoon. Ei. Poliittista peliä ja kikkailua, ja kohta vappusataset lentelevät, että humina käy. [Tuomas Kettunen: Kenen toimesta?]

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Arvoisa puhemies! Tässä salissa on tänään puhuttanut sähkön hinta, jälleen kerran, ihan syystäkin. Monet suomalaiset ovat tänään hätää kärsimässä, kun sähkölaskut ovat olleet talven tullen järjestyttävän suuria. Hallituksen toimet suomalaisten auttamiseksi ovat olleet täysin riittämättömiä, ja moni suomalainen ei tule enää palkallaan toimeen. Miettikää!

Tämä kehitys alkoi jo ennen kriisiaikoja. Suomi on sijainniltaan, kuten tiedämme, pohjoisessa, mikä tarkoittaa erityisesti talviaikaan sitä, että energiaa, totta kai, menee talojen lämmittämiseen enemmän kuin joissain muissa eteläisimmissä maissa. Samoin meillä on pitkät välimatkat ja harvaan asuttu maa, jossa yksityisautoilu on välttämätöntä.

Tällaisessa maassa kuin Suomi on aivan kuolleenä syntynyt ajatus tavoitella hiilineutraaliutta vuodelle 2035. Emme ole yhteiskuntana lähelläkään sitä pistettä, että tällaiseen olisi minkäänlaisia edellytyksiä. Sellaiset edellytykset eivät myöskään synny tuulivoimaa lisäämällä ja luottamalla siihen, että tuulet ovat suotuisia. Hiilineutraalisuustavoitevuodesta pidetään kuitenkin kiinni kynsin ja hampain myös kriisitilanteessa. Vastuutonta, sanon minä. [Mari Rantanen: Kyllä!] Vaikka se siis nostaisi hintoja kohtuuttoman paljon, tämän hallitus tietää, mutta ei välitä. Määräaikainen jakeluvelvoitteen alennuskin tullaan kompensoimaan tulevaisuudessa suhteellisesti suuremmalla korotuksella, joka tulee vaikuttamaan polttoaineen hinnan kasvuun dramaattisesti tulevassa.

No, viime aikoina joidenkin vihreiden suusta on kuultu muutamia ihan positiivisiakin lausuntoja ydinvoimaa kohtaan, mutta historiallisesti vihreät kantavat raskaan taakan sen vastustamisesta.

Arvoisa puhemies! Oikeanlaisella energiapolitiikalla olisimme voineet olla hiilineutraaleita jo vuosia sitten ilman kohtuuttoman suurta päästövähennystavoitetta, jonka maksajiksi tavalliset kansalaiset nyt joutuvat. Sen kärsivät jokaisessa tuvassa ihmiset selkänahastaan. On siis kohtuutonta tällainen. On kohtuutonta repiä kansan selkänahasta ideologian kustannukset.

Samoin demareilla on osuutensa tässä sopassa. Teidän puolueessanne on edelleen henkilöitä, jotka ovat olleet lobbaamassa Nord Stream -putkia ja pitäneet sitä erinomaisena ideana. Tekin puhutte jatkuvasti vihreästä siirtymästä, mutta olette omalla panoksellanne olleet tekemässä Suomesta ja koko Euroopasta riippuvaisia venäläisestä fossiilienergiasta. Energiasota on todellinen, ja te olette antaneet siihen viholliselle aseet. Tämä on kylmä totuus, silti te kehtaatte syyttää perussuomalaisia Venäjän pussiin pelaamisesta. Olisiko nyt syytä ottaa ja katsoa peiliin? Eivätköhän tässä ole vihreät ja demarit itse hölmöyttäneet pelanneet Venäjän pussiin jo vuosikymmeniä. Seuraavaksi pelaatte Kiinan ja monen muun saastuttavan halpatyövoimamaan pussiin, kun savustatte holtittoman ideologisen politiikan johdosta teollisuuden Suomesta maailman ääriin.

Arvoisa puhemies! Kokonaisuutena tämä hallitus jättää jälkeensä valtavan velkataakan. On tietysti selvää, että koronakriisi ja Ukrainan sota ovat maksaneet meillekin, mutta läheskään kaikki menot eivät ole selitettävissä näillä suurilla mullistuksilla. Suuri raha on mennyt myös esimerkiksi edellä mainittuun vihreään siirtymään, EU:n elvytysvälineeseen, kehitysapuun, epäonnistuneeseen sote-uudistukseen ja moneen muuhun surkeasti valmisteltuun ja Suomelle vahingolliseen hankkeeseen. Näin se vain on.

Seuraava hallitus voi olla minkä värinen tahansa, mutta sille jää oikeastaan vain yksi erittäin tärkeä tehtävä, eli talouden tasapainottaminen. Se ei ole poliittisesti kenties helppo tehtävä, mutta se on yksinkertaisesti välttämätön. Tämän ainakin juhlapuheissa ymmärtävät jo demaritkin, joilla on ollut piikki auki viimeiset kolme ja puoli vuotta vähän joka suuntaan.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Perussuomalaisilla on leikkauslistallaan sellaisia menoja, jotka eivät heikennä [Puhemies koputtaa] suomalaisten toimeentuloa tai hyvinvointia. Suomen tulee aivan ensiksi lopettaa koko maailman pelastaminen. Oma tontti pitää hoitaa kuntoon ensin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Hoskonen.

16.39 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Peltokankaan puheenpuheen jälkeen tässä ujo maalaispoika vähän ihmettelee, uskaltaako nousta enää lehterille puhumaan tänne puhujakorokkeelle, mutta pelkäämättömänä miehenä teen sen kuitenkin.

Energian hinnasta puhun minäkin, ja kamala totuus on tänäpäni meillä se, että meidän energia maksaa aivan liikaa. Syihin palaan hetken päästä. Tällä hetkellä aluehinta Nord Poolin sähkölle on 529 euroa megawattitunnille, tuulivoimaa tulee 879 megan teholla, aurinkovoima on tietenkin nolla. Ja siitä minä olen monesti varoittanut aikaisemmissa puheenvuoroissa jo vuosien ajan, koko tämän vaalikauden ajan, että miksi me investoimme semmoiseen energiaan, joka ei toimi silloin kun sen pitäisi. Kuinka moni suomalainen ostaa sellaisen auton, joka ei toimi silloin kun sitä tarvitaan? Ei sellaista kauppaa varmaan kukaan tee.

Meillä on nimittäin semmoinen tilanne Suomessa nyt, että kaikkea olennaista energiaa, joka on pitänyt meitä pystyssä, on valitettavasti lopetettu ja vähennetty. Ja tämä CHP-voima, jonka varassa Suomi on kasvanut — eli siinä poltetaan sekä puuta että turvetta yhdessä ja nimenomaan vähäarvoista puuta ja hyvin huonolaatuistakin, kun se turpeen kanssa palaa hyvin — todella tuottaa esimerkiksi tällä hetkellä, kun juuri nyt äsken katsoin tilaston, kaukolämmön yhteydessä 2 504 megan teholla sähköä valtakunnan verkkoon sisältäen tietenkin myös tämän kaupungin kivihiilellä, CHP:llä tehdyn sähkö, joka tulee lämmön sivutuotteena, ja sitten teollisuuden CHP:tä tulee 1 536 megan teholla, eli yli 4 000 megan teholla tulee valtakunnan verkkoon nyt tätä CHP-energiaa. Ja sellutehtaiden osuus tässä teollisuuden CHP:ssä on merkittävä. Eli meidän pitäisi nyt pikkuhiljaa katsoa totuutta peiliin, mikä tässä hommassa nyt mättää. Ilmastopolitiikassa on selvä virhe.

Arvoisa puhemies! Minä olen sen sata kertaa sanonut ja sanon taas kerran, että minkä takia Suomen eduskunnan pitää alistua väärin päästölukuihin, jotka aiheuttavat tälle maalle vähintään miljardin menoja joka vuosi. Olen monina hiljaisina iltoina miettinyt, miksi näin tehdään. Miksi jollakin ilmastoprofessori Ollikaisella on oikeus tulla Eduskuntatalolle — siis uskokaa tai älkää, tänne Eduskuntatalolle — kertomaan väärä lukuja? [Mauri Peltokangas: Juuri näin!] Jos tällaiseen ei tässä talossa puututa, niin minä sanoisin... Siis jos kansanedustaja tässä talossa kertoo väärän tiedon, niin kuin muistan esimerkiksi silloin, kun Alexander Stubb ollessaan ministeri täällä aikanaan vahingossa sanoi väärän luvun, niin hänet uhattiin erottaa eduskunnasta välittömästi ja epäluottamuslausetta viriteltiin ja vaikka mitä tahansa. No, menneet ovat menneitä, mutta minkä tautta näitä Suomen kannalta kohtalokkaita lukuja ei kukaan halua oikaista? Se maksaa Suomelle miljardin ja tekee valtavat vahingon.

Mutta keksin yhtenä iltana, miksi näin on: syyhän on siinä, että vihreät käyttävät näitä väärä päästölukuja perusteena sille, että saadaan tehdä niitä ennallistamistoimenpiteitä, joilla muka sitten ilmastoa hoidetaan ja päästöjä vähennetään, mutta sekäänhan ei pidä paikkaansa. Ennallistamisen tarkoituksena on ensinnäkin suojella metsiä. No, mitä sillä metsien suojelulla tehdään? Niillä miljoonilla hehtaareilla tuhotaan hiilinielu, koska metsien kasvu tuhotaan pikkuhiljaa niillä väärillä toimenpiteillä. Ne eivät ole metsien hoitoa,

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

ne ovat metsien tuhoamista. Ja toinen on sitten tämä soiden ennallistaminen: kun pannaan suo-ojat tukkoon, niin siellä muka sitten ilmastoa hoidetaan. Sillähän tuhotaan kiihtyvällä vauhdilla ilmakehää, kun hiilidioksidi, minkä suo tuottaa ilmakehään, muuttuukin 40 kertaa vaarallisemmaksi metaaniksi.

Missä on suomalaisen luonnontieteen taso? Nämähän ovat ihan Münchhausenin juttuja tällaiset tarinat, että meille syötetään ihan totuudenvastaista tietoa, ja täällä me juoksemme kansanedustajat näiden tietojen perässä ja ajamme alas omaa teollisuuttamme ja omaa lämmöntuotantoa, CHP-tuotantoa. Se on maailman tehokkain lämmöntuotantojärjestelmä. Sanokaa minulle joku kone, jonka hyötysuhde on 90 prosenttia — ei niitä ole, mutta CHP-tuotannon hyötysuhde on 90 prosenttia. Se kymmenen prosenttia menee siirtoihin ja se haihtuu kaasuna tai lämpönä taivaalle, kun täydellistä eristämistä ei ole, mutta hyötysuhde on siinä 90 prosenttia.

Arvoisa puhemies! Jos tämä menettely tuhotaan, niin Suomi tekee sellaisen palveluksen itselle, josta se ei ikinään toivu. Ja nyt parhaillaan poltetaan miljoonia motteja tukkipuita ja kuitupuita lämpökattiloissa — jäistä puuta, joka ei anna lämpöä juuri mitään. Suomi tuhoaa omaa tulevaisuuttaan aivan sinisilmäisesti näiden eräiden ilmastoseireenien takia. Tämä on metsämiehelle, allekirjoittaneelle, niin raskasta seurattavaa, että ei meinaa yöllä uni tulla silmään, kun miettii näitä lukuja. Millä oikeudella tässä maassa väärillä tiedoilla tuhotaan suomalaista metsää? Eräskin monitoimikoneenkuljettaja, joka minulle soitti yhtenä iltana, sanoi tästä asiasta, että hän ei kerta kaikkiaan henkisesti jaksata tällaista menoa, jossa arvokasta suomalaista puuta tuhotaan ja viedään suoraan hakkurin kautta polttoon, vaikka sen pitäisi mennä sellutehtaalle tai sahalle.

Arvoisa puhemies! Asian vakavuuden takia ehkä käytän vielä yhden puheenvuoron, mutta en anna kyllä periksi, että tätä taloa vedetään nenästä koko ajan näillä väärillä luvuilla. [Mauri Peltokangas: Erinomainen puheenvuoro!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

16.44 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Ensin täytyy palata tähän päivällä olleeseen debattiin ja keskusteluun, mitä täällä käytiin. On täysin käsittämätöntä, että kesästä lähtien perussuomalaiset ovat tuoneet esiin tämän sähkön hintaongelman, joka on tulossa meille eteen, ja kaikilla niillä kansalaisilta tulleilla viesteillä, joita tasan tarkkaan on tullut niin ministereille kuin hallituspuolueille aivan samalla tavoin kuin tänne oppositiopuolueille, on pyyhitty nenää.

Eikö muka ole tiedetty, että tässä maassa on aivan valtavat sähkölaskut, joiden takia itse asiassa jää aivan kammottava väliinputoajajoukko. Ne ihmiset, jotka eivät saa Kelan sähkötukea, voivat saada kenties verovähennystä, mutta sen verovähennyksen ongelmana on, että lasku on ensin maksettava. Ja tavallinen duunari, joka erityisesti asuu sähkölämmitteisessä tai jopa öljylämmitteisessä talossa, ei selviä näistä laskuistansa, kun jo nyt tilanne on se, että ihmiset elävät 16 asteen sisälämpötilassa ja laskut ovat 600 euroa. Tämä on kaiku-nut aivan täysin tyhjille korville, kunnes sitten tänään budjetin palautekeskustelussa SDP:n ryhmä kertoi, että nyt tarvitsisi saada sähkön hintakatto. Minkä vuoksi he eivät esittäneet sitä budjetin lähetekeskustelussa, jolloin budjetin sisältä olisi voitu ottaa se raha tämän rahoittamiseksi? [Mauri Peltokangas: Juuri näin!]

Tässä huomaa sen, että ei ole kyse laisinkaan siitä, että tämä hintakatto haluttaisiin tehdä tai ainakaan tehdä se niin, että tehtäisiin arvovalintoja — laitettaisiin asioita tärkeysjär-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

jestykseen — vaan tässä haluttiin poseerata ja viestittää kansalle, että kyllä me välitämme, koska he tietävät, että siellä on vihaisia ihmisiä. Minusta tämä oli kyllä ihan vuosisadan sumutus heti vappusatasen jälkeen. Ja sanon nyt suoraan: Meidän puheenjohtajamme Riikka Purra totesi eilisessä vaaliväittelyssä: ”Minä toivoisin, että suomalainen on ykkönen tässä omassa maassaan.” Voiko tämän viisaammin kansanedustaja ja puoluejohtaja sanoa? Ja siitä tässä on kysymys. Me olisimme olleet varmasti valmiit tähän hintakattoon, kun se olisi otettu sieltä budjetin sisältä, mutta ei. Tämäkin pitäisi nyt sitten toteuttaa velkarahalla, mitä en edes usko, että tullaan tekemään, mutta hyvä puhallus kyllä tähän päivään.

Mutta sitten, arvoisa puhemies, on kyllä hämmästeltyä, että meillä on siis ennätyskorkeat budjetit tässä maassa — 80 miljardia euroa, siitä on velkaa 8 miljardia euroa — ja silti meillä sakkaa terveydenhuolto. Jokainen on lukenut, että pääkaupunkiseudun sairaaloihin ei pääse, päivystykset eivät toimi — ei toimi muuten Tampereellakaan ja vähän huonosti Turussa. Meillä on varhaiskasvatuksen kriisi: meillä ei pysty vanhemmat töihin mennessään jättämään pilttejänsä turvallisesti päivähoitoon. Meillä on kouluissa kriisi, meillä on talouskriisi. Miten tämä voi olla mahdollista tällaisen rahan käyttämisen jälkeen? Tässä taitaa olla juuri kysymys siitä, että sitä tungetaan EU:n Molokin kitaan, sitä tungetaan kehitysavun Molokin kitaan, sitä tungetaan toissijaisiin asioihin.

Kysynpähän vaan, että mitä veikkaatte, kuinka kauan suomalaiset veronmaksajat, työsäikäyvät veronmaksajat — joiden palkasta otetaan hirmuinen summa tämän valtion toimintoihin — ovat iloisia veronmaksajia. He maksavat hyvinvointiyhteiskunnasta, joka on pelkkä sana — sana, joka ei sisällä enää mitään, kun nämä peruspalvelut eivät ole kunnossa. Ja ihan sama tulee turvallisuudessa. Meillä ei ole kyetty varmistamaan tässä maassa peruspilareita: turvallisuutta ja oikeudenhoitoa. Näihin ei riitä rahaa. Miten voi olla mahdollista, että tällaisella budjetilla nämä kaikki perusasiat lakoavat alta?

Täytyy nyt todeta, että olen ollut koko lailla hämmästynyt siitä, että tämä hallitus on lähestulkoon loppuun asti ollut kasassa, ja olisin kyllä ihan näilläkin perusteilla toivonut jopa keskustalta hiukan vastuullisempaa linjaa, sillä ilman teitä tätä hallitusta ei olisi kasassa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

16.49 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Aivan loistava puhe edustajakollega Rantaselta äsken. Itselläniikin oikeastaan meni tässä keskustelun aikana järki keskustaan, siihen oikeastaan mitäänsanomattomuuteen, neutraaliin politiikkaan. Tässä aikaisemmin edustaja Kivisaari puhui siitä, että nyt kun kansalaisten ostovoima laskee ja tarvitaan tekoja, ei ole minkään poliittisen pullistelun aika.

No, teillä, keskustalla, on ollut tosiaan neljä vuotta aikaa laittaa kansalaisten asioita kuntoon, ja meidän opposition tehtävänä on esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja. Se kuuluu demokratiaan, että näin me toimitaan, ja se ei ole mitään poliittista pullistelua todellakaan. Te voisitte aivan hyvin ihan ensi alkuun... Tai teillä olisi ollut jo pitkän aikaa aikaa luopua tästä Suomi hiilineutraaliksi 2035 -tavoitteesta, joka itsessään on ollut nostamassa hintoja monellakin tavalla.

Minua jotenkin hämmentää se keskustalaisten tapa tehdä politiikkaa. Se on semmoista: nyt haetaan ratkaisuja yhdessä, ja nyt täytyy toimia meidän kaikkien yhteisen hyväksi, ja nyt ei ole aika poliittiseen pullisteluun, ja nyt ollaan kaikki yhteisellä, sinun, asialla — semmoista niin kuin loputonta mitäänsanomatonta jargonia. Ja sitten, kun me esitetään rat-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

kaisuja, niin samaan aikaan keskusta on tukemassa sitä punavihreätä linjaa, mitä se on ollut tukemassa viimeiset neljä vuotta. Te voitte itse ottaa vaikka kommenttia siihen, mitä mieltä te olette näistä meidän ratkaisuksista, erilaisista säästö- ja leikkauskohteista, mitä tulee sähkön hintaan ja myöskin näihin ratkaisuihin. Te voitte ottaa itse niihin kantaa, eikä sanoa, että nyt vain poliittisesti pullistellaan. Meidän tehtävä on esittää niitä vaihtoehtoja.

Tällaisia terveisiä edustajakollega Pasi Kivisaarelle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

16.51 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Mielenkiinnolla olen seurannut tätä keskustelua niin aamupäivän osalta kuin myös tässä illan osalta. Edustaja Peltokangas nostatti esille — myös edustaja Sarkomaa — sen, että annetaan kuva, että on otettu holtittomasti velkaa tällä vaalikaudella. Me kaikki olemme hyväksyneet sen tässä isossa salissa hallitus- ja oppositiopuolueitten osalta, että velkaantumista on jouduttu ottamaan muun muassa koronan hoidon takia mutta myös tämän Putinin silmittömän hyökkäyssodan takia, [Mari Rantanen: Entä ne 11 miljardia?] että olemme saaneet tuonne puolustusbudjetin suuntaan asianmukaisesti rahoitusta. Tämä on aivan oikein. Tämänhän hyväksyvät kaikki.

Edustaja Peltokangas toi esille, että kaikki velanotto ei ole selitettävissä. Tämän syksyn aikana useampaan otteeseen on käyty keskustelua tästä velanotosta. Totta kai se huolettaa itseäni ja kaikkia, että näin iso summa on tällä vaalikaudella jouduttu velkaa ottamaan, mutta mietin sitä neljäsosaa tästä velanotosta, sitä 11:tä miljardia euroa, mistä monet sanovat, että tämä on ollut holtitonta velanottoa. Täytyy sitten kysyä myös opposition suunnalta, niin kokoomuksen suunnalta kuin myös perussuomalaisten suunnalta, että jos tätä 11 miljardin velkaa ei olisi otettu, niin olisiko se sitten pitänyt ottaa vaikka veronkorotuksien kautta. Täytyy nyt muistaa se, mistä tämä 11 miljardin potti muodostuu. Tästä puolet, 5,3 miljardia euroa, muodostuu tuloveron kevennyksistä, ja taustalla ovat ennen kaikkea ansiotuloverotuksen indeksitarkistukset, joihinka hallitus on ohjelmassaan sitoutunut. Täytyy siis miettiä, olisiko sitten tämä raha pitänyt ottaa veroja korottamalla. Minun mielestäni ei, koska tämmöisessä maailmanpoliittisessa tilanteessa, varsinkin tässä ajassa, kun kansalaisilla on jo muutenkin tiukkaa, en lähtisi tuloveron korotuksien tielle. [Mari Rantanen: Menolisäysten vähentäminen!]

Puhemies! Täytyy myös muistaa se, että vaikka — niin kuin edustaja Tynkkynen tuossa aikaisemmassa puheenvuorossaan toi esille — keskusta puhuisi vain poliittista jargonia, niin tähän velanottoon, siihen kokonaisuuteen, ovat myös muodostuneet panostukset päiväkoteihin, peruskouluun, lukioon, ammatilliseen koulutukseen ja korkeakouluihin. Olisiko nämä koulutuspanostukset sitten pitänyt jättää tekemättä? Tähän toivoisin vastausta. Ja totta kai oppositiopuolueet ovat tehneet vaihtoehtobudjetit.

Mutta, puhemies, täytyy muistaa, että ajat ovat vakavia. Tulen käyttämään vielä toisen puheenvuoron, kun aika loppuu kesken, tähän energiapoliittiseen keskusteluun.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

16.55 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Vielä niistä päästöistä, mitkä ovat nyt nousseet edellisissä puheenvuoroissa esille. Suomen kokonaispäästöt vuonna 2020, Tilastokeskuksen virallinen luku, ovat 48,3 miljoonaa tonnia hiilidioksidiekvivalenttina lasket-

tuna. Elikkä se on se meidän kokonaispäästö, mutta se päästö on laskettu väärillä perusteilla, koska sinne ei ole laskettu sitä hyötyä, viittä miljoonaa tonnia, minkä ne ojitattomat suot sitovat hiiltä ilmakehästä. Ja kannattaa muistaa kaikkien, jotka minua pilkkaavat, että ”ei pidä paikkaansa”: Tuollainen hyvä suo, jota ei ole ojitettu, kasvaa biomassaa enemmän kuin hyvä metsähehtaari. Se on siis paljon parempi hiilensitoja kuin metsämaa. Eli lopetakaan nyt, arvoisat tiedemiehet, ja myös Ollikaiselle terveisiä, että kannattaisi joskus sitä biologian kirjaakin lukea eikä vain niitä aatteellisia höpötyksiä. Se on nimittäin sillä keinoin, että kun se viisi miljoonaa tonnia lasketaan suolle hiilen sidontaa, mikä on todellinen, oikea luonnontieteellinen luku, ja sitten lasketaan koko metsien kasvuhyöty Suomelle ja sitten vielä poistetaan sieltä se kahdeksan miljoonan tonnin päästö, joka lasketaan suomalaisille turvepelloille, joita on se 220 000 hehtaaria — suurin osahan niistä on jo peltoja, jotka eivät ole edes turvepelloja — niin tästä tulee se tilanne, että meidän päästöjä ja hiilinielujen vähennyksiä on laskettu se 15 miljoonaa tonnia liikaa, ja tällä hetkellä, kun meillä on niitä päästöjä liikaa, joudumme maksamaan näistä ostetuista hiilinielutonneista nykyisen carbon credit -tiedon mukaan, elikkä hiilipörssin virallisen tiedon mukaan, 1,3 miljardia euroa turhasta, aivan turhasta.

Jos Suomen eduskunta kaikessa viisaudessaan sälyttää tällaisen summan veronmaksajien maksettavaksi, niin sanon minä vaan, että se on väärin. Se on moraalisesti väärin, se on oikeudellisesti väärin, se on kaikilla tavoilla väärin, ja nämä luvut todistavat sen kiistatta. Nämä erilaiset seireenit näitä vääriä lukuja häikäilemättömästi koko ajan selittävät ihmisille, että näin pitää toimia. Heidän ajatustensa takana on saada kaksi asiaa tapahtumaan: toinen on lisätä metsiensuojelua, joka nimenomaan tuhoaa sitä hiilinielua yhä enemmän, sillä hoidettu, hyvin kasvava metsä on ainoa oikea hiilinielu. Kun se metsä ennallistetaan, niin sen jälkeen se ei ole enää hiilinielu: vähitellen kasvu loppuu, ja siitä tulee päästölähde. Ja sitten se suo kun ennallistetaan, siitä tulee valtava metaanipumppu.

Elikkä nämä luonnontieteellisen totuuden vastaiset tiedot ovat meillä tällä hetkellä Suomen lehdistön ja median huulilla koko ajan. Miksi kukaan ei halua tietää sitä lopullista totuutta, mikä on luonnontiedettä? Ei sitä kukaan ole keksinyt, en edes minä, vaan se on ihan tieteellisesti todistettu. Kaikki nämä asiat ovat ihan oikeasti tiedettä ja mitattua totuutta. Vaan ei vaan käy, kun se palvelee tietyn aatesuunnan tavoitetta: suojella Suomen metsät. Ja arvatakaapas, mihin se sitten johtaa. Se johtaa siihen, että Suomesta metsäteollisuus pikku hiljaa hiipuu, ja se on Suomen kansantalouden ja näiden olemassa olevien budjettien kannalta erittäin kohtalokas kysymys. Se on Suomen kansantalouden kannalta kohtalokas kysymys. Se vaikuttaa valtion tuloverokertymään, yritysten maksamiin veroihin. Se vaikuttaa koko suomalaiseen yhteiskuntaan halvaannuttavasti, jos tätä menoa jatketaan. Siksi minä puhun siitä vielä ensi viikollakin. [Tuomas Kettunen: Hyvä!] Ei totuutta saa haudata väärin tietojen alle. On erittäin paheksuttavaa, että esimerkiksi täällä äsken mainittu Ilmastopaneelin puheenjohtaja ja sitten myös Sitran tiedemiehet ja -naiset täällä käyvät kertomassa näitä vääriä tietoja koko ajan. [Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin!] Eikö totuudelle pitäisi antaa arvo tässä maassa? [Tuomas Kettunen: Pitää!] Onhan käsittämätöntä touhua, että tällaisista me edustajat joudumme sietämään.

Ja sitten kun vielä paheksutaan ja sanotaan, että kun ilmakehää pitää suojella. Kyllä me ilmakehää suojelemme, mutta sen pitää tapahtua todellisilla luvuin eikä tällä keinoin, keksityillä numeroilla, jotka eivät pidä paikkaansa. Kun hoidamme metsämme oikein kuntoon ja lannoitamme sopivat kohteet nuorista metsistä, niin saamme vielä 10—15 miljoonaa tonnia lisää hiilensidontaan. Silloin olemme hiilineutraaleja, jo nykyisillä luvuilla, ja

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

nämä 2035-tavoitteet voi heittää romukoppaan, kun me olemme oikeasti jo nyt hyvin lähellä hiilineutraaliutta. Eikä mene pitkään, kun olemme hiiliposiitivisia. Mutta kun tämä tieto ei vaan mene perille, kun se ei ole kovin mediaseksikästä. Ja sitten sitä sanojaa syytetään. Aikoinaan Kreikan mytologiassa huonon viestin tuojille kävi heikosti. Toivon mukaan täällä Suomessa ei samaan menettelyyn mennä.

Mutta, arvoisa puhemies, lopuksi toivon vain sitä — kun jouluku on tulossa — että ihmisillä hyvä mieli ja oikeudentunto palaisivat sille tasolle, että nämä tosiasiat tunnustetaan. Suomessa metsien tuotto ja muu toiminta sen ympärillä on tämän kansakunnan elinehto, ja yksikään valtion budjetti ei tule olemaan ylijäämäinen, jos tätä tosiasiaa ei tunnusteta. Sitten se on tälle maalle se niin sanottu isomman pahan tie.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

17.00 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Jotenkin tuntuu, että tässä tilanteessa meidän pitäisi kyllä pitää pää kylmänä ja miettiä, ketkä ja mitkä tahot tällä hetkellä Suomessa kärsivät tästä yli yhdeksän prosentin inflaatiosta, joka käsittääkseni marraskuussa oli. Meillä on paljon sellaisia kotitalouksia, jotka ovat joutuneet uusimaan tämän sähkösovimuksen, ja jos heillä on suora sähkölämmitys, niin he ajautuvat kyllä väistämättä tilanteeseen, jossa he eivät pysty enää laskujaan maksamaan. [Mari Rantanen: On jo!] — Niin kuin täällä edustaja Rantanen sanoi, heitä on jo paljon, ja he kärsivät todella rajusti, koska joutuvat kirkon diakonia-apuun sähkölaskujen kanssa turvautumaan. — Mutta meidän pitäisi myös se hyväksyä, että tämä inflaatio kohtelee eri ihmisiä ja ihmisryhmiä ja Suomen eri alueita eri tavalla. Ja juuri, jos on suora sähkölämmitys ja on joutunut tekemään uuden sähkösovimuksen viisi kertaa kalliimmalla kuin ennen, niin silloin ajautuu mahdottomaan tilanteeseen. Meillä on paljon eläkeläisiä, jotka asuvat tuolla syrjäseudulla. Monesti he voivat olla leskiä, ja yleensä vanhemmat lesket ovat naisia. Heille tulee mahdoton tilanne, ja Suomen eduskunnan ja yhteiskunnan tehtävä on auttaa näitä ihmisiä, jotka ajautuvat mahdottomaan tilanteeseen.

Mahdottomaan tilanteeseen ajautuvat ne viljelijät, jotka ovat joutuneet tekemään uusia sähkösovimuksia, ja heistä 60 prosenttia joutuu sen tekemään joka tapauksessa ensi vuoden loppuun mennessä. Sitten on yrityksiä, joille lisääntyneet sähkölaskut ovat mahdoton asia. Sen takia tämä keskustelu tänä päivänä on ollut hyvää, ja oppositio on myös esittänyt halukkuuden, että me haemme oikeasti ratkaisuja siihen, millä tavalla me autamme, millä tavalla saamme sähkölle hintakaton, olkoon se mekanismi mikä tahansa. Niitä keinoja riittää, mutta niitä ei kannata tässä ruveta luettelemaan. Niiden pitää tulla ministeriöstä ja asiantuntijoilta. Mutta sitä me emme voi sallia, että jotkut sähköyhtiöt pystyvät tätä tilannetta käyttämään hyväkseen ja tekemään isoja voittoja. Nämä windfall-verotusjärjestelmät ovat sinänsä ihan kannatettavia, mutta niiden ongelma on byrokraattisuus ja hitaus. Nyt pitää tehdä nopeita ratkaisuja, kuten Virossa. Sillä me saamme autettua ihmisiä.

Sitten tullaan tähän toiseen kestävyysongelmaan, mikä Suomen taloutta vaivaa. Kieltämättä se on ollut velkavetoista. Ja meillähan pitäisi olla puskureita juuri tällaisiin tilanteisiin varten, että pari vuotta menee erittäin huonosti. Mutta meillä ei valitettavasti ole puskureita, niin kuin on Ruotsilla ja Saksalla. Tätä harjoitettua talouspolitiikkaa pitää ruveta pikku hiljaa kääntämään siihen suuntaan, että me teemme ratkaisuja — olivatpa ne ratkaisut mitä tahansa — sillä tavoin, että me kiinnitämme huomion tähän ansaintalogiikkaan,

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

että Suomi viennin kautta saa enemmän sitten niitä rahoja, mitä me voimme kansalaisille jakaa.

Eli kyllä tässä täyskäännös täytyy tehdä sitten siinä logiikassa, mikä on kulurakenne yhteiskunnalla ja millä tavalla me saamme lisää rahaa tähän koneeseen eli vientiä. Nämä ovat ne ratkaisut. Mutta lyhyellä aikajänteellä täytyy kiinnittää huomio siihen, [Puhemies ko-puttaa] että nämä sähkölaskut saadaan pienemmiksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

17.03 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Jäi äsken oikeastaan puhumatta muistiinpanoistani laisinkaan, kun intouduin tässä spontaanisti puhumaan, mutta ensin kommentoin tätä edustaja Eestilän äskeistä hyvää puheenvuoroa.

Tässä on sen lisäksi ongelmana se, että esimerkiksi Helsingissä budjettikäsittelyssä Helsingin valtuutetut halusivat tuloutusta lisää Heleniltä. Ei siis nostettu reilusti kuntaveroa uusien menojen rahoittamiseksi, vaan otetaan tuloutusta Heleniltä, mikä on tosiasiasa jonkunmoinen lisävero myöskin. Tältä osin se ei varmastikaan joitain puolueita tunnu haittaavan, vaikka Helenin hinnat ovat härskit tällä hetkellä suoraan sanoen, niin kiinteä hinta kuin tietysti pörssihintakin. Ja se surkea tilanne on, kuten kuvasin, että juuri niiden, jotka eivät oikein osu mihinkään tähän tukijärjestelmään — ja tämä tukijärjestelmä ei liene kovin pitkäaikainen muutoinkaan — sähkönhintaan on päästävä kiinni tavalla tai toisella. Windfall-vero ei tule sinne kuluttajan kukkaraan millään tavalla, vaan se tulee taas tänne valtion budjettiin, jolla voidaan rahoittaa sitten ties mitä, kuten tähänkin asti.

Edustaja Kettunen, tässä kuvasitkin tätä 11 miljardin rahamäärää, joka ei liity näihin kriiseihin millään tavalla, mutta tässä me tulemme juuri siihen: Jos 11 miljardia on käytetty johonkin ja nyt pitäisi auttaa omaa kansaa selviämään näistä sähkölaskuista, niin on se perin kummallista, että esimerkiksi tämä hallitus on nostanut jatkuvalla syötöllä kehitysyhteistyömäärärahoja niiden ollessa tällä hetkellä noin 1 300 miljoonaa euroa. Voisi ajatella, että siinä kohtaa, kun täällä on hätä, tehdään priorisointeja ja laitetaan asiat tärkeysjärjestykseen, ja kyllä, oma kansa ensin -ajattelu on suomalaiselle kansanedustajalle se, mistä pitäisi lähteä.

Sitten totean vielä muutaman asian perussuomalaisesta näkökulmasta siitä, mistä niitä rahoja sitten voidaan ottaa. Yksi on tietysti tämä kehitysapu, toinen asia on maahanmuutto, joka on suomalaiselle hätää kärsivälle ihmiselle joka tapauksessa toissijainen asia, ja me käytämme siihen aika paljon rahaa. Suurin osa niistä on siellä sote-puolella, ei suorina kustannuksina vaan välillisinä sosiaaliturvaetuksina ja myös palveluina.

Ja hämmästelen kyllä suunnattomasti täälläkin tänään kuultuja lausuntoja siitä, että me tarvitsemme lisää maahanmuuttoa. Meillähan on maassa valtava määrä esimerkiksi työttömiä maahanmuuttajia — edellisen tilaston mukaan, jota katsoin, yli 49 000, ja siellä oli suomalaisia 200 000 työtöntä työnhakijaa. Ihmettelen, miksi suomalaiset, nyt meille tulleet noin 45 000 ukrainalaista tai EU:n 500 miljoonan ihmisen työssäkäyntialue ei kelpaa suomalaisille yrityksille työvoimaksi. Näissä olisi jo tehtävää.

Mutta sitten, kun nyt puhutaan, mistä voitaisiin säästää, niin täällä ovat perussuomalaiset esittäneet useita asioita, ja sitten nostan tähän kyllä erilaiset valtionavustukset. Niitä valtio jakaa vuosittain noin neljä miljardia euroa, ja näistä on osa näitä järjestöavustuksia. Juuri tänään saimme lukea lehdestä, että yksi Kansalliskallian pomoista oli vienyt vaimoakin tällaisille ulkomaanmatkoille, puhumattakaan siitä, että viime viikolla, muistaak-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

seni, Helsingin Sanomat taisi kirjoittaa erään somalijärjestön porsasteluista, joissa perheenjäsenien matkakorvauksia oli haettu ja niin edespäin. Kyllä sanoisin, että omasta mielestäni nämä valtionavustukset ja nämä järjestöavustuksetkin pitäisi perata läpi ja läpivalaista totaalisesti, että onko toiminta sellaista — etenkin nyt, kun nämä siirtyvät pois tavallaan Veikkauksen tuotoista ja siirtyvät suoraan valtion avustettaviksi — että rahaa ei tosiasiassa ainakaan käytetä täysin toissijaisiin, saati sitten jopa epäasiallisiin tehtäviin.

Ja sitten viimeisenä, arvoisa puhemies, mainitsen tässä, kun luin kauhuissani, että EU-komissaari von der Leyen oli taas esittänyt uutta rahastoa, tällaista niin kutsuttua suvereni-teettirahastoa. Nyt täytyy sanoa, että jos tässä on uusi EU:n elpymispaketin tapainen järjestely taas tulossa, niin nyt on kyllä tarkan tilanteen paikka. Sinne on tällä kaudella mennyt noin kymmenen miljardia suomalaisten rahoja erilaiseen EU-toimintaan, [Puhemies koputtaa] ja nyt en tiedä, kuinka kalliiksi tämä pääministeri Marinin matka Brysseliin tällä kertaa tulee.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

17.09 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa herra puheenjohtaja! Tuohon äskeeseen edustaja Kettusen puheenvuoroon on kyllä todettava, että niin, kaikkeen kivaan ja tarpeelliseenkin ja jopa hyödylliseen voi kyllä laittaa rahaa niin kauan kuin sitä on tai sitten, kun on osoitettavissa, että sitä voidaan priorisoida jostain muualta. Mutta näin te ette ole tehneet, vaan te olette velkarahalla tehneet kaikkea kiva.

Nämä ovat ihan perustalouden oppeja. Jokainen omassa henkilökohtaisessa taloudessaankin voi sen kautta asiaa peilata. Jos vaikka henkilökohtainen oma budjetti, palkka ei riitä johonkin ja ollaan tiukilla, niin ei kukaan kysy siinä kohtaa, että niin, etkö halua ostaa tuota lelua lapselle, jätäkö sen lelun ostamatta. Totta kai jätän, jos siihen ei ole rahaa. Sama logiikka on myöskin valtiontaloudessa. Me ollaan tällä hetkellä valitettavasti syösykierteessä. Kun suhteutetaan meidän talouden kokoon, niin me ollaan tosiaan tiputtu keskikastiin tällä hetkellä EU-maitten joukossa ja ollaan koko ajan vain menossa alaspäin kohti sitä Kreikan tietä. Eli tällaisessa tilanteessa pitää pystyä tekemään niitä sopeutuksia ja leikkaamaan, ja te ette ole kertoneet tässä keskustelussa, oletteko te valmiita leikkaamaan nimenomaan näistä toissijaisista kohteista eli esimerkiksi kehitysavusta ja maahanmuutosta. No, sen tiedän, että te henkilökohtaisesti äänestitte EU-elpymispakettia vastaan, [Puhuja osoittaa kädellään ja nyökkää Tuomas Kettusen suuntaan] mistä suuri kunnioitus teitä kohtaan, mutta teidän puolueenne varmisti sen paketin läpimenon. Nämä ovat sellaisia kysymyksiä, mihin pitää saada, totta kai, sitten vastaus. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

17.10 Mauri Peltokangas ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Vastaan myöskin edustaja Kettusen puheeseen. Kun puhuitte siitä 11 miljardista, niin kysyitte, olisiko pitänyt jotain jättää tekemättä. Lähtisin purkamaan sitä näin päin: Puheenjohtajamme on esittänyt tässä taannoin, että me olemme valmiit leikkaamaan jopa 4 miljardia. Arvoisa kolleganne Hoskonen tässä juuri puhui erittäin ansiokkaasti energiapolitiikasta, hiilinieluisuistamme, ja tote- si, että Suomi maksaa noin 1,3 miljardia turhasta — maksaa turhasta 1,3 miljardia — ai- noastaan sen takia, että täällä käyvät jotkut ”ilmastoasiantuntijat”, jotka heitän kyllä sitaat-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

teihin voimakkaasti, puhumassa mitä tahansa esimerkiksi ympäristövaliokunnan ja muiden valiokuntien kuulemisissa. Tätä todisti tässä kollega juuri hetki sitten.

Okei, myöskin kehitysavut — 1,3 miljardia — otetaan velkana. Te otatte velkaa ja maksatte savaneille 1,3 miljardia. Minä en ymmärrä tätä logiikkaa, ja tuskin ymmärtää yksikään suomalainen, että heidän, veronmaksajien, rahoja ja tulevaisuuden veronmaksajien rahoja lapataan jonnekin savannille 1 300 miljoonaa tänäkin vuonna ja ensi vuonna ja seuraavana vuonna. Mikäli se meistä on kiinni, niin se lakkaa.

Meidän tärkeysjärjestyksemme on se, että suomalaiset voivat hyvin, suomalainen infra voi hyvin. Koko tämä kansakunta maksaa veroja sen takia, että ne verot kohdennetaan niin, että tämä kansa hyötyy niistä. On minun mielestäni kohtuutonta tällaisen velkaantumisen myötä heittää sitä velkarahaa minnekään muualle kuin tähän kotimaan kuvioon.

Tässä muutamia vastauksia. Myöskin elpymispaketista joudun sanomaan sen verran, mikäli toin sen tässä esiin — samoin kuin tässä edustaja Tynkkynen äsken sanoi — että ei kohdistunut teihin laisinkaan. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

17.12 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Kyllä edelleenkin velkaantuminen huolettaa, mutta täytyy muistaa, että hyviä tuotto—panos-suhteitakin on saatu tällä velkarahalla. Muun muassa yksi hyvä tieinvestointikohde on sinne omaan maakuntaani, kotipaikkakunnalleni Kuhmoon, elikkä Hyryntietä siirretään. Tässä kyllä, puhemies, täytyy kiittää hyvästä yhteistyöstä kaikkien asiaan vaikuttaneiden osalta: Hyvä tuotto—panos-suhde, yli kahden miljoonan euron investointi, että valtion tie siirtyy, minkä seurauksena paikallinen sahalaitys pystyy investoimaan ja on investoinut viimeisten 16 kuukauden aikana yli 30 miljoonalla eurolla. Pelkästään siihen sahalaituksen suuntaan yli 20 uutta työpaikkaa, ja sitten ne välilliset vaikutukset. Elikkä tämä investointihan tulee maksamaan itsensä takaisin ja tuottamaan myös kansantalouteen lisätuloa, koska puhutaan vientiteollisuudesta.

Puhemies! Sitten tähän velanottoon: Nostin juurikin tämän 11 miljardin euron paketin, mikä kohdistuu tälle vaalikaudelle, neljäsosa siitä velasta, mitä on jouduttu ottamaan, ja otin vain sen vähän yli viisi miljoonaa, puolet tästä paketista, joka perustuu siihen, että tuloverotusta on kevennetty. Nyt haluan tässä puheenvuorossa sitten muistuttaa, mihin se toinen puoli tästä paketista on kohdentunut. Se on kohdentunut esimerkiksi viljelijöiden huoltovarmuuspakettiin, 300 miljoonaa. [Mari Rantanen: Menikö se oikeaan kohteeseen?] — No siitä voidaan olla sitten monta mieltä, menikö se aivan oikein, kohdistuiko raha sinne aktiiviviljelyyn. — No, tästä paketista myös autoilijoitten suuntaan saatiin autoilijoita auttava työmatkavähennyksen korotus, ja tämän paketin seurauksena myös sähkön alvi saatiin laskettua, mutta tämä alvin alentaminenhan ei riitä tämän hetken energiakriisiin, koska laskut ovat kohtuuttoman isoja.

Täytyy muistaa myös, että tästä paketista on kohdistettu rahaa niin sairaiden, vanhusten kuin lapsiperheiden perusturvan vahvistamiseen näin rajun hintojen nousun keskellä, ja on autettu eläkeläisiä. Täytyy nyt kysyä sitten myös opposition suunnalta: olisiko pitänyt sitten leikata vähempivaraitsilta, olisiko pitänyt leikata lapsiperheiltä? [Mari Rantanen: Ei, vaan kehitysavusta!] Tämä menee nyt aivan oikeaan osoitteeseen. Nyt täytyy vain pitää huolta jatkossa siitä, että teollisuus investoi tähän maahan, ja pitää energiapolitiikka sen

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

mukaisella tasolla, että meillä teollisuus vetää, varsinkin kun lähdetään sitten tulevaan nousukauteen, niin että saadaan maksettua nämä velat takaisin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

17.16 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Teistä, edustaja Kettunen, tulisi hyvä ministeri, koska te ette vastaa kysymykseen. [Naurua] Me nimenomaan halutaan käyttää rahaa suomalaisten hyväksi, tämä oli se pointti, mikä me sanottiin, mutta me kysyttiin sitä, löytyykö teiltä niitä säästö-, leikkauskohteita, ja niitä ei tullut. Mehän voidaan ihan loputtomasti velkarahalla laittaa rahaa erilaisiin hyviin asioihin ja ihmisten toimeentulon parantamiseksi, mutta sitä ei voi tehdä loputtomasti, jos meillä ei ole, mistä me säästetään sitä rahaa. Me kysyttiin hyvin selkeästi, että mitenkä on esimerkiksi maahanmuuton suhteen, ja nyt puhutaan nimenomaan humanitaarisesta maahanmuutosta, mitenkä on esimerkiksi kehitysavun suhteen, oletteko valmiita leikkaamaan, mutta ei semmoisia puheita ole nähty.

Muutenkin keskustan osalta on ollut hämmentävää, että nyt kun te olette olleet osana tätä hallitusta, teillä on lähtenyt semmoinen rahanheittelymoodi päälle, ja huomasin sen esimerkiksi tänään, kun olin tuolla Helsingin yliopistossa paneelissa puoluejohdon kesken, ja siellä teitä oli edustamassa — taitaa olla itse asiassa tämänhetkinen keskustan varapuheenjohtaja — Petri Honkonen. Kysyttiin sitten tässä paneelissa, pitäisikö järjestösektorin tukia nostaa, ja taisi olla niin, että olinkohan peräti ainut tuossa paneelissa kaikista puolueista, joka oli sitä mieltä, että ei pidä nostaa. Juuri kuten edustajakollegani Rantanen tuossa äsken sanoi, nimenomaan järjestösektori pitäisi syynätä läpi. Riippumatta siitä, että siellä on paljon hyviä järjestöjä, paljon hyviä tuottosuhteita ja niin edelleen, siellä on myöskin paljon sellaista, mikä oikeasti ei tuota hirveästi, sen sijaan on ihan puhdas kuluerä ja sinne poltetaan valtavasti veronmaksajien rahoja. Meidän linjamme on se, että me lähdettäisiin kampaamaan myöskin tuo sektori läpi, mutta keskustan — ainakin varapuheenjohtajan suulla — linja näyttää olevan se, että ei kun rahaa kaadetaan vain lisää.

Eli se, että te olette olleet muhimassa nyt neljä vuotta tässä punavihreässä hallituksessa, valitettavasti on tehnyt keskustasta tämmöisen vasemmistolaisen vastuuttoman taloudenhoitopuolueen, ja kaikissa kriiseissä, mitä teillä nyt on ollut viime aikoina hallituksessa keskenänne, te olette vuorotellen rahaa toistenne ideoille jakaneet ja sillä selättäneet sen, että hallitus ei kaatuisi. Tämä on valitettavasti tosiasia.

Nyt, mahdollisesti tuleva ministeri Kettunen, jos haluatte vastata ihan oikeasti näihin kysymyksiin, mitä esitettiin, niin täällä on kyllä tilaa, koska hirveästi edustajia ei ole. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

17.18 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti kommentoin tässä hyvän ystävänä edustaja Kettusen puheita, joissa hän totesi, että kun me menemme sitten seuraavaksi kohti kasvua. Edustaja Kettunen, me olemme menossa kohti taantumaa — ja tällaisella taloudella, joka on näin miinusmerkkinen. Ja taantumassa jos ei ole yhtään takataskussa jemmassa, niin kyllä se on erityisen huono asia.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Mutta sitten haluaisin kommentoida tätä, kun esittelitte, pitäisikö suomalaisilta eläkeläisiltä ja köyhimmiltä leikata. Ei, ei pitäisi, [Tuomas Kettunen: Hyvä!] ja se lukee meidän vaihtoehtobudjetissamme. Siellä ovat lueteltuina ne asiat, mistä pitäisi leikata, ja ne muikailevat itse asiassa tätä Evan tutkimusta, jossa on suomalaisilta kysytty, mistä he leikkaisivat. He leikkaisivat kehitysavusta. He leikkaisivat maahanmuuton kustannuksista, Ylestä, Sitrasta ja niin edelleen. Ei kysymys ole siitä, että mennään ensimmäisenä sen kaikista köyhimmän kimppuun. Tämä on hyvä huomata.

Ja kyllä se vain on niin, että kun luettelitte tuossa, kuinka paljon on tehty velkarahalla hyviäkin asioita, se ongelma on siinä, jos kaikki tehdään velkarahalla sen sijaan, että asetetaan asiat tärkeysjärjestykseen. Silloin ei tarvitse ottaa niin paljon velkaa, kun se sama raha — kun katsotaan, että tämä on tärkeä asia, sinne laitetaan rahaa — samalla otetaan ei niin tärkeistä pois.

Vielä haluan tähän kolmanteen sektoriin puuttua. Aivan kuten tässä edustajakollega Tynkkynen totesi, kolmannella sektorilla yhdistyksissä tehdään myös paljon hyvää työtä, mutta valitettavasti, kaikki nämä vuodet kun olen tätä seurannut, ensinnäkin on tullut sellainen tilanne, että kolmas sektori ei ole enää kolmas sektori, jolle tunnuksenomaista on se, että se perustuu vapaaehtoisuuteen ja se hankkii varat lahjoituksilla, jäsenmaksuilla ja omalla varainhankinnalla, vaan tästä on tullut ikään kuin automaatti, että kun sanot ”minä teen tärkeää työtä”, niin julkinen rahapussi on auki. Tässä ei ole päätä eikä häntää, koska kaikki näistä järjestöistä eivät tee niin tärkeää työtä tai siellä tehdään hankkeita, joilla ei tosiasiallisesti ole sitä tuottopanosia. Tältä osin tämä osuus — koska se vie kuitenkin meiltä aika ison osan sekä valtion että myös kuntien budjeteista, se on iso kakku kaikkienensa — pitäisi kyllä perata läpi, sillä nyt tämä sekava tilanne, jossa aina saa rahaa, kun pyytää, varsinkin tietyillä taikasanoilla, aiheuttaa sitä, että se on altis myös väärinkäytöksille. Tänne kannattaa kyllä keskustankin suunnata silmiänsä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

17.21 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Hallituspuolueitten edustajia en näe muita tässä salissa tällä hetkellä, jotenka on syytä vastata sitten opposition kysymyksiin ja puheenvuoroihin.

Lähdetään nyt tästä järjestösektorin suunnalta: En ole seurannut sitä keskustelua, mitä tiede- ja kulttuuriministeri Honkonen on jossain tilaisuudessa tuonut esille, mutta olen edustaja Rantasen kanssa täysin samaa mieltä siinä, että kolmas sektori tekee todella arvokasta työtä tänä päivänä monella, monella eri toiminnan alalla. Varmasti sieltä löytyy siten myös semmoisiakin toimijoita, jonneka saattaa jopa valtionavustustakin tulla, joiden toiminta ei välttämättä sitten niin hyvin näy meidän yhteiskunnan eteenpäinmenemisessä, mutta todella paljon hyvää työtä kolmas sektori tekee, esimerkiksi sote-puolella — mutta ei tässä tarvitse lähteä enempää kolmannen sektorin toimijoita luettelemaan, koska puheenvuoroni aika on niin lyhyt.

Mitä tulee tähän, niin kuin edustaja Tynkkynen toitte esille, että keskusta olisi mennyt tämmöiseen rahanheittelymoodiin, niin täytyy kyllä kiittää, että tällä punamultahallituksella on pidetty kyllä alueiden tasa-arvosta huolta tällä hallituskaudella, kun ajatellaan maakuntien Suomea, kuinka Pohjois-Suomeen ja kuinka Keski-Suomeen teollisuus on investoinut. Sen pohjalta on sitten etsitty ratkaisuja tällä hallituksella, kuinka koulutuspaikkoja ollaan saatu lisättyä myös maakuntiin. Tässä edustaja Sarkomaa toi aikaisemmin puheen-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

vuorossaan esille, että täältä pääkaupunkiseudulta on koulutuspaikkoja sitten vähennetty. En tiedä sitten, mitä seuraava hallitus tekee, ottaako seuraava hallitus maakunnista ne koulutuspaikat pois ja kohdentaa ne sitten tänne kasvukeskuksiin. Minun mielestäni se on aika keskittävää politiikkaa. Pitää löytää asianmukainen tasapaino sen suhteen, että koko maata kehitetään, koska se on myös turvallisuuspolitiikkaa.

Olemmeko me sitten olleet vastuuton hallituspuolue? Minun mielestäni emme, vaikkakin tämä saattaakin näyttää aika riitaisalta aika ajoin. No tämän päivän nostot olivat kyllä omallekin osalleni aika omituisia, mutta en lähde siihen sen enempää ottamaan kantaa.

Edustaja Tynkkynen, kysytte leikkauslistaa, enkä tietenkään tässä voi lähteä sen isommin nostattelemaan, mutta mitä te toitte esille esimerkiksi Ylen suuntaan tai vaikka Sitran osalta, niin kyllähän Sitran nykyinen toimintamalli ja politiikka, varsinkin se, kuinka he ovat suhtautuneet meidän hitaasti uusiutuvaan luonnonvaraan nimeltä turve, on aika käsitämättömiä nostoja varsinkin tämmöisessä ajassa, kun huoltovarmuuden nimissä me sitä turvetta tarvitsemme. Mutta en minä lähde tässä mitään leikkauslistaa nostamaan. [Puhemies koputtaa] Ylekin tekee ansiokasta, hyvää journalismia ja mediasisältöäkin, mutta kyllä siellä on semmoisiakin ohjelmia, joittenka osalta voisi sitten miettiä tulevaisuudessa, voisiko joku muukin media nämä tehdä kuin Yle, jota me rahoitamme verovarjoilla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

17.25 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Nyt tämä ensi vuoden budjetti ei anna kovin hyviä näkymiä talouden sopeuttamiselle. Mutta sanotaan näin, että jopa toivoisin sitä, että keskustalla tulisi olemaan ehkä hieman parempi kannatus ensi vaaleissa, koska jos te näin heikoilla olette ja tämä kannatussyöksy jatkuu, voi olla niin, että me emme pääse yhdessä samaan hallitukseen. Semmoinenhan olisi tietenkin toivetilä, ja sitä hallitusta voi olla hyvin vaikea rakentaa, jos on semmoisia puolueita, jotka haluavat heittää rahaa, niin kuin tässä hallituksessa nyt ovat rohkaisseet myöskin teitä heittämään rahaa. Mutta olisi hyvä varmasti teidän käydä keskenänne sitä keskustelua, mitä ne sopeuttamistoimet, leikkaustoimet tulevat sitten olemaan, koska tällä hetkellä tämä velkaralli, tämähän on aivan hirvitön, ja nämä korkokulut juoksevat ihan mahdotonta vauhtia. Me tulevilla kausilla, tulevilla vuosina joudutaan tekemään ihan valtavia sopeuttamistoimia, säästöjä — siis aivan valtavia. Silloin aletaan laittamaan asioita vastakkain ja aletaan priorisoida. Tämä keskustelu, ajatellen myöskin tulevaa hallituskautta, keskustan olisi hyvä käydä sisäisesti, että oletteko te valmiita leikkaamaan rajustikin esimerkiksi humanitaarisesta maahanmuutosta, koska se on selkeästi nimenomaan toissijaista toimintaa, mitä Suomi tekee, ja myöskin tämä kehitysapukysymys. Ylestä tuli varovaista ”kyllä” leikkaukselle, mutta jos sieltä voisi tulla iso ”kyllä” leikkaukselle, niin jes. Sitrasta tuli, mutta on monia muitakin asioita. Meillä on esitetty hyvin selkeitä isoja leikkauspotteja perussuomalaisten osalta, ja toivon, että keskustalta voi löytyä rohkeutta lähteä isoihin leikkauksiin, mutta toissijaisista asioista. Tämä keskustelu on teidän varmasti hyvä käydä ennakkoon. Meiltä ainakin löytyy valmius lähteä sopeuttamaan isostikin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Kettunen.

17.27 Tuomas Kettunen kesk: Herra puhemies! Tänään on käyty hyvää keskustelua, ja kiitän edustaja Tynkkystä siitä, että tuotte omassa vaihtoehtobudjetissanne ja omassa pu-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

heenvuorossanne myös niitä vaihtoehtoja. Olen samaa mieltä. Totta kai Suomen Keskustalla tällä hetkellä gallupit näyttävät, että kannatus on alle kymmenen prosenttia. Gallupithan eivät äänestä, vaan ensi kevään vaaleissa sitten se todellinen kannatus mitataan.

Tulemme samasta vaalipiiristä, Oulun vaalipiiristä. Täytyy muistaa edelleenkin, että sinne Oulun suuntaan Poikkimaantien hankkeelle saatiin nyt kuitenkin se 30 miljoonan euron valtuus ja 15 miljoonan euron määräraha jo heti ensi vuodelle 2023, koska Stora Enso investoi ansiokkaasti Oulun suuntaan. Tämä on edelleenkin sitä politiikkaa, millä investoidaan tulevaisuuteen varsinkin vientiteollisuuden osalta. Haluan vielä korostaa sitä, että tällä toiminnalla me saamme kansantalouteen rahaa, millä sitten voidaan näitä velkoja kustantaa.

Mutta kun vielä näistä leikkauksista ja sopeuttamisista käydään keskustelua, niin kyllä selvä linja Suomen Keskustalla on se, että me emme ainakaan lähde leikkaamaan tai sopeuttamaan maakuntien kehittämisestä, tasa-arvoisesta aluepolitiikasta, koska edelleenkin, kun tänä päivänä, tällaisen kriisin aikana puhutaan huoltovarmuudesta, omavaraisuudesta ja energiapolitiikasta, niin kaikki nämä tulevat tuolta maaseudulta ja maakunnista.

Ja ehkä onkin hyvä nostattaa tässä tämän keskustelun loppuun paljon arvostamani politiikan ja valtiomiehen Urho Kaleva Kekkonen linjapaperi, joka oli aikoinaan tuotu esille, että onko maallamme malttia vaurastua. Tällä hän toi esille teollisuuspolitiikan, millä tätä yhteiskuntaa on rahoitettu ja millä on sitten vaurauttakin nostatettu, ja sitä malttia me tarvitsemme — sitä malttia me tarvitsemme, kun, niin kuin edustaja Rantanen toi esille, näyttää siltä, että olemme menossa taantumaan. Toivottavasti emme, siitähän jo käytiin keskustelua kevään aikana.

Eniten minua huolettaa nyt tämä inflaation kasvaminen, ja jos käy niin huonosti, että inflaatio kasvaa ja olemme menossa taantumaan, niin tämä se kaikista pahinta myrkkyä meidän kansakunnallemme on. Mutta toivomme, että näin ei tule tapahtumaan, ja tarvitsemme tällä hetkellä sitä malttia tehdä asianmukaisia panostuksia niin koulutuspolitiikkaan kuin yrityselämän nostattamiseen, että pystymme kansantalouttamme myös jatkossa nostattamaan.

Yleiskeskustelu päättyi.

2.1. Pääluokka 27 Puolustusministeriön hallinnonala

Puhemies Matti Vanhanen: Esitellään puolustusministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 27.

Pääluokan yleiskeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 1 tunti ja 30 minuuttia. — Keskusteluun, edustaja Vähämäki.

Keskustelu

13.34 **Ville Vähämäki ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, kunnioitettu puhemies! Todellakin esittelen hallintojaoston puheenjohtajana puolustuksen hallinnonalan osuuden budjettimietinnöstä — kohtuuteknisesti tosin, mutta täällä on paljon puolustusvaliokunnan sekä hallintojaoston edustajia paikalla, jäseniä paikalla, ja he voivat sitten totta kai täydentää näitä asiakysymyksiä.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Kysymyksessä on ennätysellisellä tasolla oleva budjetti. Kansainvälisen käytännön eli Naton laskutavan mukaan bkt:n osuus on noin 2,4, kun otetaan mukaan sotilaseläkkeet sekä SM:n ja UM:n hallinnonalojen tietyt kulut. Ilman näitä osuus bkt:stä olisi noin 2,2. Valiokunta pitää pääluokkaan tehtyjä lisäyksiä välttämättöminä. Jatkossakin etenkin hankintoja sekä Natoon liittyviä kustannuksia on avattava valiokunnalle laajasti. Lisäyksiä täydentävän esityksen kanssa oli 1 043 miljoonaa kuluvaa vuotta enemmän.

Nato-jäsenyydestä:

Jäsenyyden hankkimiseen liittyvät välttämättömät kustannukset tämän pääluokan osalta ovat 28,7 miljoonaa ensi vuonna. Tästä valtaosa muodostuu Naton jäsenmaksuista ja maksusuuksista, noin 23 miljoonaa. Lisäksi tulevat muut, henkilöstö- ja ict-lisäykset. Lisäksi jäsenyys tulee tuottamaan välillisiä kustannuksia, joita ei ole mahdollista tässä vaiheessa yksilöidä. Nämä voivat aiheuttaa huomattaviakin lisäkustannuksia. Totean näin, että vielä ei ole käsitelty mahdollista osallistumista Naton tehtäviin vaikkapa Baltian ilma-valvonnan osalta.

Valiokunta pitää Nato-jäsenyyden tuomia hyötyjä olennaisina, ja nostamme esille myös hankintoihin liittyvän yhteistyön. Naton investointiohjelmalla kannattaa hyödyntää. Valiokunta painottaa myös, että Naton jäsenenä Suomi päättää itse puolustuksensa toteuttamisesta.

Pääluokassa 27 on kaksi keskeistä kokonaisuutta: Puolustusvoimien toimintamenot sisältäen henkilöstö- ja kiinteistömenot ja toisaalta sitten Puolustusvoimien aselajikohtaiset hankinnat ja valtuudet omalla momentillaan. Keskeinen mietinnön sisältö ovat tietenkin Nato-jäsenyyden kustannukset, joita mainitsin tuossa äsken, HX-hankintaan liittyvät toimet sekä Laivue 2020 -hanke ja siihen tehdyt muutokset. Käyn nämä kokonaisuudet läpi nyt lyhyesti.

Puolustushallinnon toimintamenoihin esitetään noin 2 097 miljoonaa, joka on 157 miljoonaa enemmän kuin kuluvan vuoden budjetissa. Valtaosa kohdistetaan palkkausmenoihin. Hallinnonala on luonnollisesti hyvin henkilöstöpainotteinen. Hallitusohjelman linjauksen mukaisesti Puolustusvoimien henkilöstöä lisätään 125 uudella tehtävällä. Lisäksi tulevat Nato-jäsenyydestä aiheutuvat tehtävät. Sopimussotilaitten osalta päästään noin 495 henkilötyövuoteen ensi vuonna. Taso on saadun selvityksen mukaan hyvä. Valiokunta nostaa esille henkilöstön jaksamisen, ja työn jakautumiseen tasaisemmin on kiinnitettävä huomiota.

Toimitilojen osalta ylläpito ja kehittäminen Puolustuskiinteistöjen kanssa on käynnistynyt hyvin. HX-hankintaan ja muihin painopisteisiin liittyen tehdään 200 miljoonan kiinteistöinvestoinnit ensi vuonna. Puolustusvoimat osaltaan valmistelee toimenpideohjelmia kiinteistömenojen vähentämiseksi ja sähkön säästämiseksi. Hallinnonalan budjetointi ei sisällä kaikkea sitä hinnannousua, mitä tällä hetkellä havaitaan muun muassa sähkön ja polttoaineitten osalta.

Valiokunta lisää 250 000 Kauhavan lentokentällä ensi vuonna tapahtuvaan Ilmavoimien lentotoimintaan. [Mikko Savola: Tämä on hyvä lisäys!]

Hankintamomentille esitetään 1 585 miljoonaa. Tämä on 760 miljoonaa kuluvaa vuotta enemmän. Valiokunta puoltaa uutta tilausvaltuutta, joka on 559 miljoonaa vuosille 23—32. Laivue 2020 -hankinta budjetoidaan uudelleen omaksi valtuudekseen. Valiokunta puoltaa muutosta. Kuluvan vuoden neljännessä lisäbudjetissa hankkeelle myönnettiin 104 miljoonaa viivästymisen aiheuttamien kustannusten kattamiseen. Valiokunta pitää välttä-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

mättömänä, että hallitus omalta osaltaan huolehtii hankinnan valmistumisesta ilman lisäviiveitä ja että kustannukset pysyvät hyväksyttävällä tasolla.

Tki-toiminnasta: Maanpuolustukseen vaaditaan kyvykkyyksiä, joita täytyy kyetä ylläpitämään ja kehittämään yhteistyössä puolustusteollisuuden, yliopistojen ja tutkimuslaitosten ja teknologiayhtiöidemme kanssa. Tki-lisäpanosten tulee mahdollistaa myös Suomen puolustuksen osaamispääoman vahvistaminen. Tämä edellyttää, että hallinnonaloilla on mahdollisuus tuoda systemaattisesti omia ehdotuksiaan tki-lisäpanosten suuntaamisesta.

HX-hankintamomenttia päivitettiin vastaamaan hankintasopimusta. Momentilla huomioidaan ennakoidut, indekseistä aiheutuvat muutokset, joita on yhteensä 119 miljoonaa, sekä valuuttojen muutoksista aiheutunut ennakoitu 271 miljoonan meno.

Valiokunta toteaa, että pääluokkaan tehdyt lisäykset ovat välttämättömiä ja Suomi päättää jatkossakin oman puolustuksensa toteuttamistavasta. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kaikkonen.

13.40 Puolustusministeri Antti Kaikkonen: Arvoisa puhemies! Hyvät kansanedustajat! Suomen puolustuspolitiikassa ja sotilaallisessa maanpuolustuksessa vuosi 22 on ollut, no, hyvin poikkeuksellinen. Tämä näkyy puolustusministeriön hallinnonalan talousarviossa sekä kuluvalle että tulevalle vuodelle. Helmikuussa Venäjä hyökkäsi Ukrainaan. Suomi reagoi tähän aloittamalla sekä välittömät että pidemmän aikavälin toimenpiteet puolustuskyvyn parantamiseksi. Vuoden 22 toisessa lisätalousarviossa ja hallituksen julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 23—26 linjattiin toimintaympäristön muutoksesta aiheutuvat tasokorotukset puolustusbudjettiin. Vuoden 23 talousarvio toimeenpanee näitä tasokorotuksia.

PLM:n hallinnonalalle esitetään vuodelle 23 yhteensä 6,1 miljardia euroa. Tämä on noin miljardi euroa eli noin 20 prosenttia kuluvan vuoden talousarviota enemmän ja, toden totta, kaikkien aikojen korkein budjetti.

Tasokorotukset nostavat merkittävästi puolustusmateriaalihankintojen, Puolustusvoimien toimintamenojen sekä maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen kohdennettua määrärahaa. Talousarvioehdotus ei sisällä rahoitusta Puolustusvoimille Ukrainaan toimitetun materiaalin korvaushankintoihin. Puolustusvoimien kyvystä rakentaa ja ylläpitää suorituskykyjä pitää huolehtia, ja myös Ukrainan tuki on syytä korvata täysimääräisesti Puolustusvoimille.

Arvoisa puhemies! Talousarvioehdotus vuodelle 23 sisältää Nato-jäsenyydestä aiheutuvia lisäkustannuksia yhteensä noin 29 miljoonaa euroa. Tästä suurin osa on Suomen mak-suosuuksia Naton yhteisistä budjeteista, noin 23,4 miljoonaa euroa. Muita kustannuksia ovat henkilöstölisäykset ja tietojärjestelmiin liittyvät kustannukset. Nato-jäsenyydellä tulee olemaan välillisiä kustannusvaikutuksia, joita ei ole mahdollista vielä tässä vaiheessa yksilöidä tarkasti. Liittyminen Naton puolustus suunnitteluprosessiin ja siinä Suomelle kohdistettavien suorituskykytavoitteiden toimeenpano sekä osallistuminen Naton operatiiviseen suunnitteluun tulevat aiheuttamaan merkittäviä lisäkustannuksia tuleville vuosille.

Ensi vuoden talousarvioesitys sisältää puolustusmateriaalihankintoihin 1,6 miljardia euroa, joka on 765 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 22 varsinaisessa talousarviossa. Lisäys käytetään pääosin puolustuskyvyn materiaalliseen vahvistamiseen toimintaympäristön vaatimusten mukaisesti. Vuonna 2022 käynnistetyt puolustuskyvyn parantamisen hankinnat kohdistuvat muun muassa panssarintorjunta- ja ilmatorjunta-aseistukseen, taisteli-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

javarusteisiin, tykistön ampumatarvikkeisiin, kenttähuoltomateriaaliin sekä meri- ja ilmapuolustuksen ohjuksiin, ja viime aikoina näitä hankintoja on jonkun verran edistettykin, mikä on ehkä tuolla uutisissakin näkynyt. Puolustusmateriaalien hankinnoilla täydenneetään pitkällä aikavälillä syntyneitä vajeita ja puutteita sekä vastataan Ukrainan sodan seurauksena muuttuneisiin toimintaympäristön asettamiin vaatimuksiin. Ampumatarvikkeiden ja aseiden varastomääriä kasvatetaan pysyvästi.

Vuodelle 23 materiaalihankintoihin esitetään 559 miljoonan euron suuruista uutta tilausvaltuutta, jonka menot ajoittuvat vuosille 23—32. Tämä rahoitus oli puolustushallinnon kehyksissä jo ennen toimintaympäristön muutosta. Suurin hanke uudessa tilausvaltuudessa on ilmatorjunnan korkeatorjuntakyvyn kehittäminen, joka linjattiin valtioneuvoston puolustusselonteossa vuonna 21. Tämän lisäksi valtuudella muun muassa kehitetään Maavoimien tulenkäyttöä ja joukkojen liikkuvuutta.

Puhemies! Puolustusvoimien toimintamenot nousevat talousarvioesityksessä kuluva vuodesta 157 miljoonaa euroa. Lisäyksellä vahvistetaan Puolustusvoimien henkilöstömäärää, parannetaan materiaalien kunnossapidon tasoa sekä nostetaan kertausharjoituksissa koulutettavien reserviläisten määrää lähes 30 000 reserviläiseen. Tässä on nousua aiemmasta tasosta noin 10 000 reserviläistä, eli aika merkittävä korotus.

Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen ehdotetaan 8 miljoonaa euroa, jossa on noin 3 miljoonan euron tasokorotus. Tällä rahoituksella Maanpuolustuskoulutus MPK:n koulutusmäärä on mahdollista kaksinkertaistaa aiempaan verrattuna. Vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen ja vapaaehtoistoimijoiden merkitys on suuri yhteiskunnalle kokonaisturvallisuuden näkökulmasta. Valtionavun nostolla myös vastataan kansalaisten lisääntyneeseen kiinnostukseen osallistua kursseille.

F-35-hankkeen rahoitus on merkittävin yksittäinen puolustusbudjettia kasvattava tekijä, joka tulee näkymään aina 30-luvun alkuun asti. Vuodelle 23 on varattuna ennakkomaksuihin 1,4 miljardia euroa sisältäen 272 miljoonaa euroa varautumista hävittäjähankinnan mahdollisiin valuuttakurssitappioihin. Tämä kertoo myös osaltaan poikkeuksellisesta tilanteesta Euroopassa. Yhdysvaltain dollari vahvistuu, kun globaalisti menee heikosti.

Talousarvioesitys sisältää noin 240 miljoonaa euroa Laivue 2020 -hankkeen menoja. Valtio on panostanut Rauma Marine Constructions -telakan toimintaedellytysten turvaamiseen. Puolustushallinnon näkökulmasta katsoen telakan toiminta on parantunut mutta vaatii edelleen tarkkaa seurantaa.

Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenoihin esitetään noin 64 miljoonaa euroa, joka on samalla tasolla kuin vuonna 22. Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot sisältyvät ulkoministeriön pääluokkaan. Sotilaallisen kriisinhallinnan painopiste tulee olemaan selkeästi Libanonin UNIFIL-operaatioissa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä: Puolustuskyvyn rakentaminen on pitkäjänteistä työtä. Siksi onkin hyvä, että puolustuspolitiikassa olemme tottuneet hakemaan konsensusta ja jatkuvuutta. Tästä haluan jälleen kerran kiittää eduskuntaa ja edustajia. — Tältä pohjalta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Laiho poissa. — Edustaja Koskela. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä] — Myönsin jo varsinaisen puheenvuoron. Otetaan debattiin kohta mahdollisuus.

13.46 Jari Koskela ps: Arvoisa herra puhemies! Puolustusministeriön hallinnonalalle: Eilen oli lähetekeskustelussa hallituksen esitys Suomen Nato-jäsenyydestä. Väistämättä

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

näyttää siltä, että lähiaikoina Naton ovet aukeavat, vaikka Unkari ja Turkki sisäpoliittisista syistä vielä hankaavatkin vastaan. On meille hyväksi, että kansa näyttää olevan hyvin yksimielisesti Nato-jäsenyyden takana, ja tätä tukevat niin useat luotettavat mielipidetiedustelut kuin eduskunnan laaja enemmistökin. Tuleva Nato-jäsenyys pakottaa meidät tarkastelemaan uudelleen maantieteellisen sijaintimme merkitystä ja koko Suomen moninaisia turvallisuuspoliittisia ulottuvuuksia.

Itse tulen Satakunnasta, ja olen jo pitkään tiedostanut Satakunnan geo- ja sotilaspoliittisen aseman merkityksen. Porin prikaatilla on valmius ottaa vastaan Naton tuomat mahdollisuudet, haasteet ja yhteistyön monet muodot. Erityisesti Niinisalon varuskunta antaa yhteistyölle vankan pohjan. Pohjankankaan sekä Hämeenkaan harjoitusalueet ovat koettellut kansainvälisen puolustusyhteistyön saralla. Alueethan ovat koko Euroopan mittavimpia ja parhaimpia sotilasharjoituksiin, erityisesti tykistölle. Tykistölle löytyy laajempia alueita lähinnä Rovajärveltä. Siellä voi tykillä ampua vielä pidemmälle. Kansainvälistä yhteistyötä ja yhteensopivuutta on tänäkin vuonna testattu esimerkiksi Arrow 22- ja Hammer 22 -harjoituksissa, joissa oli mukana lukuisia Nato-maita. Olin itsekin Arrow 22 -harjoitukseen tutustumassa. Siellä olivat mukana Iso-Britannia, USA, Latvia, Viro ja Suomi.

Kasarmialueille joudutaan tekemään investointeja, mutta yhtenä suurena investointitarpeena on logistiikka. Tästä syystä näen, että rautatieyhteys Porin Nato-yhteensopivasta syväsatamasta varuskunta-alueelle pitää saada käyttöön mitä pikimmin. Ratakäytävää siinä on jo valmiina, tarvitaan vain kunnostus ja kiskoja päälle. Uskon ja tiedän, että Porin kaupungilla on halukkuutta ja valmiutta olla mukana tässä yhteistyössä jo tämän edellä mainitun satamankin takia. Porin kaupungilla on varmasti halukkuus tehdä satamaan pienet tarvittavat parannukset. Porin prikaatin, Kankaanpään kaupungin ja Säkylän kunnan yhteistyöllä on maakunnallemme ja myöskin koko Suomelle tärkeä merkitys. Rauman sataman hyödyntäminen tulee todennäköisesti esille myös Nato-jäsenyyden myötä. Satakuntaan on siis syntymässä tällainen Natonkin kannalta puolustuspoliittisesti merkittävä keskittymä. Tämä, jos mikä, on Suomelle, Satakunnalle ja maakunnan kunnille tulevaisuuden kannalta äärimmäisen hyvä asia. Tällä tulee olemaan suuri merkitys työlle ja rauhan rakentamiselle, mutta myös työllisyyden ja yrittäjyyden kautta tämä tuo etua alueelle ja kunnille verotulojen muodossa.

Toivon, että puolustusministeriö ja Pääesikunta ovat tässä asiassa jo liikkeellä. Tämän asian kanssa ei kannata aikailla liikaa. Kun Porista saadaan ratayhteys Niinisaloon, antaa se mahdollisuuden myös koko Suomen kehäradalle. Niinisalon varuskuntahan on aikanaan perustettu Haapamäen sotilaspiirin varikoksi ja kertausharjoituskeskukseksi. Sodan aikana tämä poikittaisrata toimi erittäin tärkeänä osana kokonaisuutta. Rataa pitkin tuotiin rintamalta junalasteittain haavoittuneita Porin sairaalaan hoitoon. Vastaavaa tilannetta emme tietenkään enää ikinä halua, Natohan on rauhan yhteisö. Kuitenkin kehärataa pitkin voidaan Nato-kuljetuksia viedä itärajalle puolustustamme vahvistamaan, lisäksi itärajalta saataisiin tuotua teollisuuden tavarakuljetuksia Länsi-Suomen satamiin. Tämä olisi huoltovarmuudenkin kannalta, vaihtoehtoisten reittien kannalta, hyvin tärkeä ja paras vaihtoehto.

Tässä yhteydessä on syytä mainita pelastusharjoitukset. Porissahan on jo laaja pelastusharjoitusalue. Pelastusopisto on Kuopiossa, mutta Pelastusopiston koulutusta voitaisiin tarjota myös Porissa. Siellä on hyvät valmiudet koulutuksen järjestämiselle. Länsi-Suomesta löytyy varmasti koulutettavia. Siten Puolustusvoimien ja mahdollisesti Nato-harjoitusjoukkojen ei tarvitsisi itse perustaa omille alueilleen harjoituskeskusta, vaan ne voisivat käyttää Porissa jo olevaa aluetta. Pori on sopivasti sekä Säkylän että Niinisalon varuskun-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

nan puolivälissä. Tämä on erinomainen mahdollisuus nyt, kun Satakunnan merkitys puolustuspoliittisena maakuntana kasvaa. Tämän projektin käynnistäminen melko pienillä panoksilla olisi yksi osa tätä hienoa tulevaa turvallisuuspoliittista kokonaisuutta, ja toivon, että ministeri on tämän jo huomioinut siellä suunnitelmissansa. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Avataan mahdollisuus minuutin vastauspuheenvuoroihin painamalla V-painiketta. — Edustaja Häkkänen.

13.51 Antti Häkkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjä on aloittanut Euroopassa vaarallisemman aikakauden, ja se näkyy kaikkien Euroopan maiden talouspolitiikan kokonaisuudessa. Puolustusbudjetit nostetaan merkittävästi, mutta samaan aikaan omavaraisuuteen, kriisinkestokykyyn ja laaja-alaiseen turvallisuuteen panostetaan. Siinä mielessä on hyvä nähdä, että puolustusbudjetit nousevat nyt kaikissa maissa, myös Suomessa — siitä iso kiitos puolustusministerille ja yhteistyössä tietysti koko valtionjohdolle ja eduskunnan kaikille puolueille — mutta vaikutukset tulevat olemaan vielä laaja-alaisempia myös Suomessa. Miten tähän Venäjän kanssa elämiseen totutaan? Siinä pitää olla yhä jämäkämpi, parempi energiaturvallisuus ja ruokaturva, ehkä tietyt huoltovarmuuteen ja logistiikkaan liittyvät uudelleenjärjestelyt. Tässä me tarvitaan myös Euroopan unionin vipuvoimaa monissa asioissa.

Yksi kysymys: Naton kahden prosentin tavoite parin vuoden päästä Suomessa alittuu, kun hävittäjähankkeen kustannukset menevät pois budjetista. Miten tähän on varauduttu? Kannattaako puolustusministeri parlamentaarisen ryhmän perustamista ensi vaalikaudella, jossa pohditaan tätä asiaa?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koskinen.

13.52 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Valtiovarainvaliokunta nosti esille Nato-jäsenyyteen liittyvät hankintayhteistyöt ja erityisesti sitten turvallisuusinvestointiohjelmat, joita Nato erityisesti näissä raja-alueiden maissa harrastaa, joilla vahvistetaan edellytyksiä ottaa vastaan apua ja vahvistetaan koko liittokunnan puolustusta. Tämähän olisi varmaan se todennäköisin, mihinkä Suomi Naton yhteistä rahaa voisi saada, paljon todennäköisempää kuin tukikohdat tai esikunnat. Olisin kysynyt ministeriltä: onko käynnistetty suunnittelua, mitkä sellaisia kohteita Naton puolustus suunnitteluun liittyen olisivat Suomessa, joihinka tätä turvallisuusinvestointirahaa jo ihan lähivuosina voitaisiin hakea ja saada?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ronkainen.

13.53 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää hallitusta ja ennen kaikkea teitä, arvoisa puolustusministeri, historiallisen suuresta puolustusministeriön hallinnonalan budjetista. Budjetissa on puolustusmateriaalihankintoihin varattu noin 1,6 miljardia.

Puolustusvoimat on tehnyt merkittäviä hankintoja jo nyt, mutta osa niistä on ollut kotimaisia, kuten suojaliivit, kevyet kertasingot ja tykistön pitkän matkan ammuksiset. Puolustusmateriaalin hankkiminen kotimaasta vahvistaa työllisyyttä, puolustusteollisuutta ja huoltovarmuutta. Kysyn teiltä, arvoisa puolustusministeri: miten puolustusmateriaalihan-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

kintojen kotimaisuusastetta voitaisiin edelleen parantaa, ja voitaisiinko kotimaisuus ottaa hankintapäätöksen kriteeriksi?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Savola.

13.54 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensi vuoden osalta kolme keskeisintä asiaa tässä budjettiesityksessä ovat seuraavat: 1) kansallisen puolustuksen vahvistaminen, se, että kertausharjoituksia lisätään ja näistä materiaalihankinnoista huolehditaan, 2) tämän Nato-prosessin loppuunsaattaminen, valmius siihen, että me olemme siitä ensimmäisestä päivästä täysivaltaisena jäsenenä valmiita Naton aktiivisena vaikuttajana, se, että meillä on henkilöstöasiat katsottuina ja meillä on osaaminen katsottuna kuntoon, ja 3) Ukrainan tukeminen. Ukrainaa on autettava. Kymmenen tukipakettia Ukrainalle on tähän mennessä annettu, ja yhdestoista paketti on valmisteilla, ja on varauduttava siihen, että lisää on vielä annettava.

On myös välttämätöntä, että satsaamme puolustukseen ensi vuoden jälkeen, ja tätä on välttämätöntä jatkaa. Kysynkin teiltä, arvoisa ministeri: kuinka ensi vuoden jälkeen näette puolustusmäärärahojen kehityksen sen jälkeen, kun myös materiaalihankintojen osuus on pienentynyt?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Holopainen.

13.55 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme täällä käsittelemässä puolustushallinnon budjettia, ja tämä tasokorotus, joka on merkittävä, on varmasti enemmän kuin perusteltu tässä muuttuneessa toimintaympäristössä, ja on hienoa, että yksimielisesti täällä ollaan voitu tätä lisäystä käsitellä.

Puolustusvaliokunnan käsittelyssä nousi muutamia huomioita siitä, minkälaista lisäkehitystyötä jatkossa tarvitaan. Erityisesti nousi esiin muun muassa kybertoimintaympäristön kehittäminen ja se, että jatkossa pitää pyrkiä huolehtimaan siitä, että pystytään ratkaisemaan tämä haaste siitä, että kun se on nyt hajautunut useamman eri toimijan vastuulle, tätä vastuunjakoa voitaisiin selkeyttää. Sen lisäksi on noussut huoli tästä henkilöstömitoituksesta, ja varmasti se on semmoinen, mitä pitää jatkossa sitten tulevalla hallituskaudella tarkastella.

Täällä on puhuttu näistä laajentuneista tehtäväkuvista sekä myös tästä henkilöstön jakamisesta paljon, ja on tärkeätä, että henkilöstöjärjestöjen kanssa sitten yhteistyössä mietitään muun muassa näitä työaikalain päivitystarpeita.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mustajärvi.

13.56 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin strategisten hankkeitten talousriskeistä: Niitä on jo sivuttu, mutta jos ajatellaan vaikka Lai-vue 2020 -hanketta, niin siinä on paitsi tämä viivästys niin myös osaamisongelmia ja pitkät alihankintaketjut. Ja kun lähdettiin liikkeelle 1,3 miljardista, nyt siihen on tullut jo kaksi kertaa 100 miljoonan euron lisäpanostus.

Sitten F-35-hankkeeseen kytkeytyy vielä enemmän. Paitsi, että se on jättihanke, niin ovat valuuttariskit, indeksikorotukset, puolustushankintojen yleinen kohoaminen koko

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

maailmassa, tekniset ja tuotekehitysongelmat, joista raportoidaan eri puolilta maailmaa, ja sitten Suomen kohdalla maksatusten etupainotteisuus.

Vielä kolmantena kysymyksenä sitten näiden lisäksi: Arktisten alueitten strateginen merkitys puolustuksessa korostuu. Miten arvioitte sitten sotilaallisen liikkuvuuden, military mobilityn, rahoitusmahdollisuuksia, mutta myöskin niitä vaateita, mitä Natosta tulee? Kuinka nämä suhtautuvat toisiinsa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

13.58 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri, kollegat! Ihan ensiksi haluan kiittää puolustusministeriä ja hallitusta erinomaisen hyvin hoidetusta 24. päivän helmikuuta jälkeisestä tilanteesta niin puolustusbudjetin, lainsäädännön uudistusten kuin eri asioiden toimesta. Viime kevättalvi osoitti meille sen, kuinka tärkeää on pitää omasta puolustuksestaan huolta. Jos Suomi olisi valinnut Ruotsin tien, meillä olisi kaksi prikaatia laittaa tämäntyppisissä tilanteissa varmistamaan Suomen koskemattomuus.

Meillä on vuosien aikana eri puolilta tullut esityksiä siitä, että yleistä asevelvollisuutta pitäisi tarkastella niin, että romutetaan se käytännössä, puretaan se pieniksi palasiksi ja täytetään sitten erilaisilla kotikutoisilla keinoilla. Arvoisa puolustusministeri, olen hieman huolissani siitä, kuinka tänä päivänä nähdään nyt Nato-jäsenyyden ja yleisen asevelvollisuuden yhteys toisiinsa. Suomi tarvitsee yleisen asevelvollisuuden myös Nato-jäsenyyden jälkeen, koska se on meidän oman puolustuksemme kova perusta. [Puhemies koputtaa] Kuulen mielelläni, miten ministeri tätä asiaa... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

13.59 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten olemme Ukrainassa nähneet, sen lisäksi, että puolustuskyvyn tulee olla tietysti kunnossa, siihen liittyy myös kansan ja kansalaisten osaaminen. Perussuomalaiset esittelivät elokuussa ulko- ja turvallisuuspoliittisen ohjelman, jossa esitimme, että peruskouluun lisättäisiin opetus suunnitelmaan tällainen maanpuolustuksen ja yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden opintopaketti, jossa voitaisiin esimerkiksi resilienssiä lisätä, varautumisen osaamista lisätä, toimintaa kriisitilanteissa, joka voi sisältää siis monenlaisia asioita, kuten vaikka ensiapua tai tulentekeä ja tämäntyypisiä asioita. Nyt tiedustelin: sen lisäksi, että panostamme reserviläisiin ja vapaaehtoiseen maanpuolustukseen, onko ministeriössä harkittu, että tuotaisiin koko ikäluokille nämä taidot, joita kriisitilanteissa mahdollisesti tarvittaisiin?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Zyskowiec.

14.00 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan kiittää ministeri Kaikkosta ja myös pääministeri Marinia — puhutaan hyvää näin selän takana — ja koko hallitusta siitä, miten olette maamme ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa hoitaneet, tietysti hyvässä yhteistyössä tasavallan presidentin kanssa. Tuki Ukrainalle on ollut todella tarpeen, ja sitä on jatkettava. En ymmärrä, mitä Ranskan presidentti Macron tarkoitti sillä, että Venäjän turvallisuushuolet on otettava huomioon. Toivon toki, että joskus on Ve-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

näjän kanssa hyvät välit, mutta tällä hetkellä puhua Venäjän turvallisuushuolista, kun Venäjä on hyökännyt Ukrainan kimppuun raakalaismaisella, rikollisella tavalla — en ymmärrä. Jos jokin Venäjän turvallisuutta uhkaa, niin se on nykyjohdon suurvaltafantasiat ja imperialismi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

14.01 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailma muuttuu, ja meidän on muututtava sen mukana. Mannerlaatat liikkuvat, ja meidän täytyy pystyä ottamaan ennaltaehkäisevästi huomioon riskejä, mitkä kumuloituvat jo taivaanrannassa. Siksi panostaminen puolustukseen kaikin mahdollisin keinoin on ennaltaehkäisevä päätös sille, ettemme joutuisi kohtaamaan sotaa omalla maaperällämme enää koskaan.

Ministeri Kaikkonen, Suomen kansan ja Tuusulan, Suomen puolustuksen pääkaupungin, puolesta iso kiitos työstänne. Ja isyysloman alkaessa oikein hyvää isyyslomaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Pelkonen, olkaa hyvä.

14.02 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitokset edelleen ministerille hyvästä työstä maanpuolustuksen eteen. Pidän Puolustusvoimien vahvistamista koskevia päätöksiä paitsi hyvin tarpeellisina myös erittäin vastuullisina. Ensi vuoden osalta Puolustusvoimien henkilöstömäärä kasvaa siis 125 henkilötyövuodella, ja tällä vahvistetaan lähivuosien tavoitetta lisätä henkilöstömäärää 500 henkilötyövuodella. Kysymys ministerille kuuluu: onko tämä lisäys mielestänne riittävä, ja jos ei ole, niin mikä olisi se riittävä määrä?

Toinen asia, jota salissa esiin nostettiinkin, liittyy henkilöstön jaksamiseen. Puolustusvoimien henkilöstön työssäjaksamisesta on puhuttu pitkään ja kannettu huolta. Millaisia panostuksia ja toimenpiteitä on tehty Puolustusvoimien henkilöstön työssäjaksamisen edistämiseksi?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Pirttilahti, olkaa hyvä.

14.03 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Kiitokset kanssa puolustusministerille todellakin hyvästä toiminnasta tässä kriisin aikana. Todella nyt tämä budjetti vahvistaa meidän turvallisuuttamme. Olemme sen turvallisuuden tuottajia, kun nyt olemme Natoon liittymässä.

Meillä on vahva yleinen asevelvollisuus ja hyvä reservi. Pohdin tuota samaa kysymystä, minkä edustaja Häkkänenkin esitti, kun nythän meillä budjetti on noin 2,4 prosenttia bkt:stä — Naton suositus taitaa olla 2 prosenttia — mutta se tulee alenemaan. Pohdin sitä, voisiko tämän reservin ja yleisen asevelvollisuuden laittaa euroiksi: saisiko näistä kovaa valuuttaa niissä neuvotteluissa, jos tähänkin panostettaisiin siellä, tai että siitä turvallisuudesta, mitä me luomme, saisi esimerkiksi jonkinlaisen alennuksen.

Noista jakovarahankkeista kaksi nostoa. Toinen on erinomainen, nämä Kauhavan lentosotaharjoitukset. Toinen on tämä kriha-veteraanien eli kriisinhallintaveteraanien tuki. Se täytyy nyt kyllä hoitaa STM:n puolelle sieltä puolustusministeriöstä, että me saadaan jatkossakin se rahoitus kuntoon.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäkinen, Riitta, olkaa hyvä.

14.04 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri! Minunkin puolestani lämpimät kiitokset erinomaisesta työstä, jota olette tehneet. Ensi vuoden talousarviolla vahvistetaan kyvykkyyttämme kaikilla puolustushaaroilla ja täydenne-tään myös puolustusmateriaalivarantojamme.

Puolustusvaliokunta on korostanut, että materiaalihankintoja on perusteltua kohdentaa kotimaiselle puolustusteollisuudelle EU:n puolustus- ja turvallisuusdirektiivin sen mahdollistaessa, ja näinhän on myös toimittu. Ukrainan sota on konkreettisesti osoittanut, että kriisitilanteissa ulkomaisia hankintoja ei ole mahdollista tehdä nopeasti, jos lainkaan, ja tämä korostaa nimenomaan tarvetta vahvaan kotimaiseen puolustusmateriaalituotantoon ja sotilaalliseen huoltovarmuuteen. Kysyisin: kuinka ministeri näkee materiaaliomavaraisuutemme kehittyvän tulevina vuosina?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sankelo, olkaa hyvä.

14.05 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näissä puolustus-asioissa on laaja parlamentaarinen yksimielisyys, ja on hyvä, että näin on, koska kaikkia miekkoja ei voi takoa auroiksi, sen on tämä maailman tilanne osoittanut, ja hyvä niin.

Tässä valtiovarainvaliokunnan esityksessä tehdään Kauhavan kentän osalta 250 000 euron lisäys. Kauhavan lentokenttään on sotilaskenttä, se ei ole leijanalennätyskenttä, vaikka siellä voidaan sitäkin harjoittaa, mutta sinne voi tällä hetkellä, vaikka heti, laskeutua F-35-hävittäjä. Tämän takia on todella tärkeää, että Kauhavan lentokenttä pidetään tässä kokonaisuudessa mukana, kun Ilmavoimien muuttuvat tarpeet saattavat hyvin nopeasti muuttaa muotoaan. Kysyisinkin tässä yhteydessä puolustusministeriltä, joka on hyvin yhteistyö-kykyisesti hoitanut näitä asioita: mikä on puolustusministeriön ja ehkä myös Ilmavoimien arvio Kauhavan lentokentän tulevasta käytöstä Puolustusvoimien osalta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

14.06 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että puolustusmäärärahoihin löytyy resursseja Suomesta. Puolustus on hyvällä tolalla, ja näin täytyy olla, kun tässä Venäjän naapurissa joudumme olemaan.

Itseänikin kiinnosti tuo kysymys tulevaisuudesta ja siitä, että jos Suomi nyt Nato-jäseneksi jossain kohtaa tulisi pääsemään, miten ministeri näkee tilanteen rahojen käytön suhteen. Tämän kahden prosentin bkt-osuuden me varmaan haluamme pitää puolustusmenoissa myöskin hävittäjähankintojen valmistumisen jälkeen. Mitä se käytännössä sitten tarkoittaa toiminnan suhteen, kun tällä hetkellä Puolustusvoimat on enemmän tai vähemmän reserviläisten koulutusorganisaatio ja osaamisen ylläpito-organisaatio — muuttuuko siinä sitten jokin siihen suuntaan, että tulisi enemmän tällaisia korkeimman valmiuden joukkoja, joita koulutettaisiin tiiviimmin? Olisiko siinä kenties kohde niille rahallisille resursseille?

Toinen kysymys: kuinka yhteispuolustus Ruotsin kanssa, yhteisten resurssien suunnittelu on tässä vaiheessa edennyt tässä Nato-viitekehyksessä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

14.07 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ensiksikin valiokunnalle, että lisäsitte maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen. Se oli hyvä asia. Samoin lentosotaharjoitukset Kauhavalla: 250 000, oikein hyvä. Täällä edustaja Sankelokin käytti hyvän puheenvuoron, mitä fasiliteettiä siellä meillä päin on.

Sitten yleensäkin vapaaehtoiseen maanpuolustukseen ja kokonaisturvallisuuteen liittyvä koulutus: se on tuiki tärkeä, ja tiedänkin, että ministeri on sen kannattaja, että tätä tuetaan, kiitos siitä. Toivon — mitä juuri täällä tuli esille — että näitä valmiuksia lisättäisiin myöskin opetussuunnitelmien perusteisiin kokonaisturvallisuuteen ja maanpuolustukseen liittyen. Tähän sivistysvaliokuntakin on ottanut kantaa, koska osa turvallisuustaidosta pitää oppia siellä kouluissa.

Kysyisin sitten siitä, kun Ukrainassa on sotimassa myös suomalaisia ja tulevaisuudessa ehkä voi olla enemmänkin. Miten huolehditaan heidän sosiaaliturvastaan ja mahdollisen vammautumisen turvastaan? Tiedän, että jo nyt on tarvittu terveydenhuollon apua. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.08 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, hyvä ministeri! Taitaa olla ainoa pääluokka, jota esitellessä kiitellään tässä salissa jopa oppositiossa, jos miljardilla nousevat menot. Yleensä se on niin, että jos miljardin joku asia nousee, niin siitä tulee kovasti porua, vaikka kohdekin olisi perusteltavissa.

Mutta, hyvät kollegat, arvoisa ministeri, kysyisin, millä tavalla nyt esimerkiksi varuskunnissa on varauduttu mahdollisiin sähkökatkoksiin, tai kun polttoaineen hinnat kasvavat, niin onko huomioitu kustannuksia. Tämä inflaatio tosiaan laukkaa nyt ihan hurjaa vauhtia, ja sehan näkyy tietysti näissä hankinnoissakin, niin kuin tuossa kollegat ovat huolia esiin nostaneet. Tämä puolustusmenojen pysyvä kahden prosentin osuus bruttokansantuotteesta kyllä herättää myös kysymysmerkkejä. Sitä voi olla vaikea perustella niinä aikoina, kun leikataan esimerkiksi sote-menoista, tai jos sellainen tilanne tulee vastaan, että valitaan, mistä täytyy ottaa. Kysyisin vielä, jos vain sallitte: millä tavalla näihin Naton sisäisiin budjetteihin pystymme vaikuttamaan?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Simula, olkaa hyvä.

14.10 Jenna Simula ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sota Ukrainassa on saanut viimein kaikki puolueet ymmärtämään Puolustusvoimien tärkeyden. Enää ei kuule puheita yleisen asevelvollisuusjärjestelmän lakkauttamisesta tai puolustusmenojen leikkaamisesta.

Yksi asia, mistä olen kuitenkin huolissani, on ampumaratojen alasajo, mikä viimeisen kymmenen vuoden aikana on ollut huimaa. Ampumaradat ovat keskittyneet, ja niitä on pienimmästä päästä myös lakkautettu. Lienee yhteinen tavoite kasvattaa ampumarataverkostoa yli tuhanteen rataan. Ampumataitoa voidaan ylläpitää vain, jos on paikka, missä harjoitella. Tämä ei tokikaan ole vain puolustusministeriön hallinnonalaa vaan liittyy olennaisesti myös maa- ja metsätalousministeriöön sekä ympäristöministeriöön, josta löytyy se keskeisin ongelma: liian tiukat ympäristövaatimukset. [Petri Huru: Juuri näin!] Kysyisin puolustusministeriltä: näkisittekö tarpeellisena, että ampumaratoihin liittyvää byrokratiaa

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

purettaisiin ympäristöministeriöstä käsin? [Puhemies koputtaa] Maanpuolustuksellisesti se olisi hyvin tärkeää, ja myös rahoitusta kaivataan kyllä lisää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

14.11 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitokset ministeri Kaikkoselle hyvin hoidetusta sektorista, ja erityiskiitokset siitä, että te huolehditte myös Suomen syntyvyydestä ja väestönkehityksestä, joka on hyvin huolestuttava nykylukemilla. Kysynkin siitä: minkälaisena näette lähivuosien ja ehkä vuosikymmentenkin osalta sen, että meillä syntyvyys on laskenut niin alas kuin se nyt on laskenut, ja onko joi-takin muitakin toimenpiteitä kuin ne, mitä te olette saanut aikaan, tehtävissä asian hyväk-si? [Naurua]

Arvoisa puhemies! Toinen huolenaihe tai kysymys on kyberturvallisuus, joka täällä jo mainittiinkin. Jyväskylä ja Keski-Suomi ovat kyberturvallisuuden ylivoimainen pääkau-punki tässä maassa. Esitän nyt toivomuksen, että sekä siviili- että sotilaspuolella tänne pa-nostettaisiin, Keski-Suomeen, tässä mielessä sekä koulutukseen että tutkimukseen, niin että sitä kautta [Puhemies koputtaa] tämä meidän tärkeä ala kehittyisi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

14.12 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen maanpuo-lustuksen perusta on yleisessä asevelvollisuudessa, ja perustuslain mukaan jokainen suo-malainen on maanpuolustusvelvollinen. Suomen reservin muodostavat varusmieskoulu-tuksen suorittaneet asevelvolliset. Samaan aikaan valtion budjetissa rahoitetaan valtion-avustuksella Aseistakieltäytyjäliittoa, joka omien sanojensa mukaan näkee asevelvollisuu-den haitallisena järjestelmänä, josta pitää luopua. Valtionavustusta saa myös Sadankomi-tea, jonka tavoitteina ovat aseistariisunta, yleisen asevelvollisuuden lakkauttaminen ja yh-teiskunnan militaaristen rakenteiden purkaminen. Rauhanjärjestöjä on muitakin, tavoitteet samankaltaisia. Kysyn teiltä, arvoisa puolustusministeri: Eikö valtion tukemien rauhanyh-distysten toiminta ole ristiriidassa maanpuolustuksen tavoitteiden kanssa? Miksi valtio ra-hoittaa esimerkiksi asevelvollisuuden purkamiseen tähtäviä järjestöjä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Savola, olkaa hyvä.

14.13 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kaksi kiitos-ta:

Ensinnäkin vapaaehtoisen maanpuolustuksen ja maanpuolustusjärjestöjen puolesta. Olen itsekin ollut vapaaehtoisen maanpuolustusjärjestön, Reserviläisliiton, puheenjohtaja-na, ja silloin käytiin joka syksy anelemassa ministeriöstä lisämäärärahoja. Nyt on erin-omaista, että vapaaehtoinen maanpuolustus on huolehdittu jo niin sanotusti ministeriön esityksessä. Sitä kannatetaan vahvasti, sillä reserviläisten omaehtoinen harjoittelu, kenttä-kelpoisuuden ylläpitäminen ja maanpuolustustahto ovat keskeisintä maanpuolustusjärjes-töjen roolia ja siitä pidetään nyt kiinni. Kiitos siitä, herra ministeri.

Toinen kiitos liittyy Kauhavan lentosotakoulun alueeseen ja tähän lentosotaharjoittelu-määrärahaan, jonka valtiovarainvaliokunta lisäsi. Kauhavan kentällä on edelleen strategi-nen merkitys Suomen puolustuksessa, ja sitä on ylläpidettävä, ja tämä määräraha edesaut-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

taa sitä. Kysyisinkin ministeriltä: kuinka huolehdittaisiin jatkossa myös niin, että tätä ei tarvitsisi enää valtiovarainvaliokunnan kautta kierrättää [Puhemies koputtaa] vaan se tulisi jo näihin pohjiin mukaan?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

14.14 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Ääni on vähän matala, mutta ei kuitenkaan koronassa. — Arvoisa puolustusministeri, puolustusvaliokunnan jäsenenä haluan kyllä osoittaa kiitokseni ja ihailuni teille siitä työstä, minkä olette tehnyt isänmaamme hyväksi puolustusministerinä. Pieni toive, jonka teille jo aikaisemmin jätin: onko mahdollista saada sinne Panssariprikaatiin ne kuusi Leopardin hinausvauhua ja se panssarihaupitsin simulaattori? Tällaiset toiveet lyhyesti, kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kari, olkaa hyvä.

14.15 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä jo ministeriä myös kiitin, ja edustaja Kankaanniemiäkin kiitti vielä ansioista lähitaisteluissa, [Naurua] mutta yksi osa kiitoksia kuuluu eduskunnalle, koko eduskunnalle, ei pelkästään hallitukselle tai ministerille vaan koko eduskunnalle. Näitä budjetteja ja puolustuspolitiikkaa ollaan rakennettu yhdessä. Itse olen saanut olla eduskunnan puolustusvaliokunnassa kohta 12 kokonaista vuotta, ja kaikille näille vuosille on tyypillistä se, että asioita puolustuksen osalta tehdään niin hyvinä kuin huonoinakin aikoina yhdessä.

Sanoin tämän yhden huoleni, joka liittyy yleiseen asevelvollisuuteen, sen kestävyYTEEN ja siihen, ettei sitä lähdettäisi purkamaan. Yksi syy tähän huoleen tulee vuoden 25 jälkeisestä ajasta, jolloin puolustusbudjetit lähtevät laskemaan. Olen ihan varma, että ei myöskään tulevalle hallitukselle eikä ehkä sen jälkeen olevalla hallituksella ole rahaa määrättömästi, joten meidän pitää rakentaa omaa puolustustamme viisaasti ja kustannustehokkaasti. Sen takia kysynkin ministeriltä tästä vuoden 25 jälkeisestä budjettitasosta: [Puhemies koputtaa] mikä voisi olla sellainen tapa, jolla pystyttäisiin varmistamaan kestävyys puolustusbudjeteissa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

14.16 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minäkin ottaisin laikin päästä, jos saisin sellaista täällä pitää.

Mutta palaan tähän edustaja Simulan esiin ottamaan ampumarata-asiaan vielä. Siinä on nyt niin, että esimerkiksi Varsinais-Suomessa ensin Liedon ampumarata jouduttiin sulkemaan sen vuoksi, kun sinne sai luvan rakentaa yhden vapaa-ajanasunnon lähelle ampumarataa, [Petri Huru: Käsittämätöntä!] ja sen jälkeen Kolkkisten rata suljettiin samasta syystä, kun tämä vapaa-ajanasuntojen meluohjearvo on 50 desibeliä ja oikeusasteissa se tulkitaan absoluuttiseksi ylärajaksi. Toivon todella, että voitte myös Puolustusvoimien kannalta ottaa tämän esiin, että saataisiin tämä kokonaisuus edes keskimääräiseksi meluksi, niin nämäkin ampumaradat saataisiin käyttöön. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

14.17 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kanssa kiittää puolustusministeriä hyvästä ja ansiokkaasta työstä ja myöskin puolustusvaliokunnan jäseniä. Siellä on ollut hyvä parlamentaarinen, yli puoluerajojen mennyt yhteistyö näissä puolustusasioissa.

On semmoinen asia kuitenkin, mikä tässä viime aikoina on paljon puhuttanut koko eduskuntaa, ja se on ennallistaminen. Mielestäni näitä ampumaratoja voisimme ennallistaa muutamien kymmenen vuoden taakse ja muun muassa Malmin lentokentän voisimme ennallistaa sinne 52 vuoden taakse. Kun te olette puolustusministerinä vielä hetken, niin pystyttekö te vaikuttamaan siihen, että näitä ampumaratoja saadaan runsaasti lisää Suomeen?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Huru, olkaa hyvä.

14.18 Petri Huru ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Haluan ensiksi yhtyä näihin lukuisiin kiitoksiin ja onnentoivotuksiin lähitaistelumenestyksestä ja alkavasta isyyslomasta.

Kysyisin kuitenkin, arvoisa puolustusministeri, tästä kriisinhallinnan jälkihoidon rahoituksesta, josta täällä myös aiemmin mainittiin. Kriisinhallinnan parlamentaarinen komiteahan huomioi lausunnossaan tämän jälkihuollon ja sen rahoituksen tarpeellisuuden ja toteikin, että sitä olisi kehitettävä. Nyt kun se on ollut Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen, STEAn, harkinnanvaraista tukea, toivoisin, että tämä saataisiin budjettiin ja se olisi riittävä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Onko niin, edustaja Rantanen, että pyysitte puheenvuoron? [Mari Rantanen: Poistin puheenvuoron.] — Poistitte, joo.

Ministeri Kaikkonen, teille tuli niin paljon kysymyksiä, että on viisi minuuttia vastausaikaa. — Sen jälkeen siirrytään sitten puheenvuoroihin.

14.19 Puolustusministeri Antti Kaikkonen: Arvoisa puhemies! Voi kiitos. [Naurua] Mennään suoraan näihin.

Edustaja Koskelalta tuli selvät Satakunnan terveiset.

Edustaja Häkkänen ja edustajat Mäkelä, Savola, Kari ainakin, tästä puolustusbudjetin pidemmän tähtäimen näkymästä: Todella lähivuodet me ollaan siinä kahdessa prosentissa ja vähän ylikin, mutta sen jälkeen lasketaan, jos ei mitään tehdä, ja näkisin kyllä puolustusministerinä, että kyllä meidän pitää jatkossakin olla siinä vähintään kahdessa prosentissa. Tämä nyt varmasti on seuraavien hallitusneuvottelujen asia. Toivottavasti seuraava hallitusneuvottelu voi linjata niin, että se on siellä yli kahdessa prosentissa tai vähintään kahdessa prosentissa myös vuosikymmenen loppua kohti. Jos ei, niin sitten voi ajatella vaikka tällaisista parlamentaarista ryhmää pohtimaan tätä asiaa. Tarve ei ainakaan tule väheneään, ja käyttöä tulee olemaan, se on aivan selvä asia.

Edustaja Koskinen: Naton turvallisuusinvestointiraha. Ei olla vielä siinä vaiheessa prosessia, että tässä kohtaa oltaisiin, mutta siihen palataan varmasti tuonnempana.

Edustaja Ronkainen: kotimaiset hankinnat. Kyllä niitä tehdään. Voi sanoa, että suurin piirtein se, mitä pystytään, ostetaan kotimaasta, ja me ollaan tehty kotimaisia hankintoja. Mainitsitte kessit, suojaliivit. Muitakin lisähankintoja on valmistelussa ja tulossa.

Edustaja Holopainen, kybertoimintaympäristöön on panostettu. Pitää jatkaa edelleen, sekä rautaa että henkilöstöä tarvitaan. Tämä on ilman muuta yhä tärkeämpi sektori.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Edustaja Mustajärvi, Laivueesta totean, että meillä ei ole sotalaivoja Suomessa vähään aikaan rakennettu, ei ole oikein kilpailuakaan siinä. Hankkeella on tunnetut vaikeudet, mutta niitä on nyt onneksi hyvin pitkälle ratkottu, mutta niin kuin sanoin, se vaatii edelleen seurantaan. F-35-hanke etenee nähdäkseni kyllä aika lailla suunnitelmien mukaisesti, on putkessa. Toki siinäkin on tiettyjä kysymyksiä, mihin viittasitte. Sotilaallisen liikkuvuuden hankkeet, EU, Nato — omat tarpeensa sielläkin tulee ilman muuta olemaan.

Edustaja Kari: Nato-jäsenyyden ja yleisen asevelvollisuuden yhteys. Me jatkamme yleisellä asevelvollisuudella. Siihen ei ole tarvetta tehdä mitään isompia muutoksia. Se on yksi meidän kulmakivistä meidän puolustuskyvyssä, ja Natossa kyllä arvostetaan sitä, että meillä on aika jyrävä puolustuskyky juurikin tämän takia.

Edustaja Rantanen: koululaitokseen kriisitaitoja ja ehkä kokonaisturvallisuutta, maanpuolustuskoulutusta. Minä suhtaudun siihen myönteisesti. Se on aika lailla OPM:n asiaa, mutta kyllä siellä nyt ainakin jonkinlaiset perustaidot voisi olla hyvä opettaa. Ja ehkä näitten yhteisten kutsuntojen myötä voidaan myöskin sitten lisätä tietoisuutta näistä asioista. Sekin asia on valmistelussa, mutta se on päätettävissä vasta seuraavalla vaalikaudella.

Edustaja Koponen, kiitoksia toivotuksista. Teille toivottaisin oikein hyvää joulun aikaa ja hyvää uutta vuotta samalla, ja oikeastaan kaikille muillekin täällä. [Naurua]

Edustaja Pelkonen: onko tämä 500 riittävä henkilöstölisäys. Ei se varmaankaan tule riittämään, kun katsotaan vähän pidemmälle tulevaisuuteen. Me tullaan saamaan Natolta suorituskykytavoitteita, ja täytyy sitten katsoa, miten me lähdemme niitä tavoittamaan. Mutta kyllä ne tulevat tarkoittamaan varmasti sitä, että lisää henkilöstöäkin täytyy palkata. Henkilöstön jaksaminen: tarkkaa seuranta, lisää henkilökuntaa, ja esimiestyöhön panostetaan entistä enemmän.

Edustaja Pirttilahti, Naton laskentatapa on mikä on, ja tuskin siihen voimme oikein vaikuttaa. Sen kanssa on elettävä.

Edustaja Mäkinen: materiaaliomavaraisuus. No, kotimaassa tehdään se, mikä pystytään, mutta kyllä me joudumme ostamaan tavaraa ulkomailta. Se on aivan selvä asia, kun me kuitenkin halutaan hankkia pääsääntöisesti parasta, mitä on saatavilla.

Edustajat Sankelo ja Savola viittasivat Kauhavan kenttään. No, Ilmavoimien kanssa on välillä käyty keskustelua tästä kenttäasiasta laajemminkin. Kauhavan kenttä ei ole ainoa kysymys, mutta Ilmavoimat katsoo, että sen olisi tarkoituksenmukaisinta keskittyä nykyisille kentilleen. Mutta yleisesti ottaen voi sanoa, että on tärkeää, että meillä on laaja lentokenttäverkosto, eli ei niitä ainakaan alas pitäisi ajaa. Ja hyvä, että harjoituksiin löytyy siellä rahoitusta, että myös PV näkyy siellä Kauhavan kentällä ensi vuonna.

Edustaja Mäkelä: tuleeko korkeimman valmiuden joukkoja. Viittaan tässäkin näihin Naton suorituskykyvaatimuksiin, jotka meille aikanaan sitten kerrotaan. Katsotaan, minkälaisia tarpeita sieltä tulee. Suomi—Ruotsi-yhteistyö voi hyvin ja kehittyä, ja siltäkin rintamalta varmaan kuullaan ensi vuoden puolella taas lisää.

Edustaja Risikko, niillä suomalaisilla, jotka ovat Ukrainassa sotimassa, ei ole yhteyttä puolustusministeriöön tai Puolustusvoimiin. Se on hyvin omatoimista toimintaa ja omavastuista kyllä nähdäkseni myöskin.

Edustaja Hänninen, sähkökatkoksiin ja muuhun: Kyllä, totta kai Puolustusvoimissa on varautumista tehty paljonkin. Naton budjettiin vaikutamme, mutta vain omalta pieneltä osaltamme, olemme pienekkö jäsenmaa kuitenkin.

Ampumaradoista kysyivät ainakin Simula, Junnila, Mäenpää: pitäisikö niihin liittyvää byrokratiaa keventää. Kyllä meidän puolustushallinnon mielestä pitäisi, mutta se ei ole

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

pääsääntöisesti meidän hallinnonalan alla. Mutta tästä on kyllä puhuttu myöskin ympäristöministeriön suuntaan. Mieluummin tässä maassa tarvitaan enemmän kuin vähemmän ampumaratoja. [Petri Huru: Juuri näin!]

Edustaja Kankaanniemi, [Naurua] no niin, siis syntyvyysikäluokat, joille en paljon juuri mitään voi, ovat laskeneet, mutta esimerkiksi varusmiespalvelusta aloittavissa se näkyy vasta 2030-luvulla. Ja toisaalta varmaan sitten naisten kasvava määrä armeijassa voi kompensoida osaltaan tätä. Mutta tätä on syytä pohtia jatkossakin. Kyber-Jyväskylä, kyber-Keski-Suomi — no, tarve kyberille ei ainakaan vähene tulevaisuudessakaan.

Edustaja Ronkainen, rauhanjärjestöjen valtionavut ovat OKM:n budjettiasiaa. Jätän sen eduskunnan arvioitavaksi.

Ja vielä edustaja Niemi: Leopardin hinausvaunut, kuusi kappaletta, Parolaan. Tarkistan Puolustusvoimien kannan asiaan.

Edustaja Huru: kriha-jälkihoidon rahat pysyviksi. Pidän sitä tärkeänä asiana, ja tätä asiaa pitää myöskin työstää. [Petri Huru: Kiitos!] Se on tosi tärkeä hanke tässä. [Eduskunnasta: Presidenttiainesta!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ei mennyt paljon yliajalle. — Näin, ja nyt mennään puhujalistaan. — Edustaja Sankelo.

14.26 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Tosiaan keskustelu tämän puolustusministeriön hallinnonalan osalta on kyllä hyvin harmonista, ja hienoa, että puolustusbudjettimme on nousemassa eurooppalaiseen sarjaan kokonsa osalta. Nyt on totta, niin kuin ministeri tuossa omassa puheenvuorossaan sanoi, että tulevan hallituksen on huolehdittava siitä, että tämä nyt valittu linja on johdonmukainen ja pitkäaikainen.

Materiaalihankintojen osalta, jotka liittyvät tietysti tähän puolustusbudjettiin, HX- ja Laivue-hankkeet ovat nostamassa Suomen suorituskykyä uudelle tasolle. Ukrainan sotaan on osoittanut sen, että jos ovat vermeet kunnossa, niin hyvä niin, mutta keskeisintä on se puolustustahto, ne kaverit, jotka näitä aseita ja varusteita käyttävät. Suomessahan on erinomainen tilanne. Se heijastelee oikeastaan varmaan tätä eduskunnankin keskustelua. Meillä on korkea puolustustahto, ja edelleenkin kaikissa tilanteissa, jos Suomea uhkaa vaara, me olemme valmiita käyttämään voimaa sen torjumisessa.

Nato-jäsenyys tuo, totta kai, Suomelle lisää kyvykkyyttä, mutta myös Suomi tuo sitä tähän yhteisöön, niin kuin olemme todenneet. Yksi keskeinen elementti tulevassa Nato-jäsenyydessä on tietysti se, että sen on hyvä pitää sisällään myös pohjoismaista ulottuvuutta sillä tavalla, kun kaikki naapurimaamme ovat myös mukana.

Arvoisa puhemies! Tosiaan muutama sana Kauhavan Lentosotakoulun lakkauttamisesta 2015. Nimittäin nykytiedon valossahan tämä lakkautuspäätös, joka tehtiin silloin puolustusvoimauudistuksen yhteydessä, voidaan todeta, oli virhearvio. Tämän johdosta käytän tässä muutaman sanan kertoakseni siitä, mitä siellä kentällä sitten vuoden 2015 jälkeen tapahtui. Nimittäin siinä oli semmoinen, että tämä kenttä siirtyi yksityiseen omistukseen LSK Business Parkille. Sen jälkeen siinä oli muutaman vuoden ikään kuin tällainen hiljaiselo, kunnes 2020 siellä pidettiin sitten kansainvälinen ilmailunäytös, jonka yhteydessä tämä kenttä — luvitus ynnä muut — ikään kuin palasi sieltä korpikenttätatuksesta taas käyttökelpoiseksi kentäksi. Tämän jälkeen on nyt seuraavina, sen jälkeisinä vuosina valtiovarainvaliokunnan kautta saatu toimintaraha lentotoiminnalle. Ilmavoimat on aina siellä lähinnä kesäisin pitänyt harjoitustoimintaa tämän määrärahan puitteissa, ja nyt tänäkin

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

vuonna on tehty päätös, että ensi vuonna sitten Puolustusvoimat ja Ilmavoimat voivat siellä harjoitella.

Mutta niin kuin sanottu, kun kauhavalainen pitää puheenvuoroa, niin totta kai siinä on semmoinen tietty kotiseutunäkökulma, mutta se täytyy todeta, että Kauhavan lentokenttä kuitenkin kytkeytyy tähän Ilmavoimien kokonaisuuteen. Niin kuin puolustusministeri tuossa totesi, on selvää, että tässä kokonaisuudessa tarvitaan erilaisia kenttiä, mutta Kauhavan osalta haluan todeta, että se on tosiaan pysynyt toimintavalmiina kaikki nämä vuodet. Sinne on yksityinen toimija tehnyt omia sijoituksiaan ja laittanut sillä tavalla nämä kaikki laitteet ynnä muut kuntoon. Ilmavoimat on voinut siellä harjoitella ja sitten palata muihin tukikohtiin.

Arvoisa puhemies! Se, mikä tämän tilanneraportin tarkoitus on, on se, että vaikuttaa kuitenkin todennäköiseltä, että Nato-jäsenyyden kautta kansainvälinen ilmailutoiminta, jos nyt näin sitä luonnehtisi, tulee Suomessa jatkossa kasvamaan. Siinä yhteydessä niin kuin minimissään tämä Kauhavan sotilaslentokenttä, nimenomaan sotilaslentokenttä, on syytä pitää yhtenä palasena tässä kokonaisuudessa mukana, ja uskoisin, että tästä salista löytyy tähänkin kysymykseen laajaa yksimielisyyttä, kuten on monissa muissakin maanpuolustukseen liittyvissä asioissa. — Kiitos. [Mauri Peltokangas: Keski-Pohjanmaa kuittaa!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

14.31 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Käsitlemme puolustushallinnon budjettia, ja semmoisia asioita, mitä itselläni nyt mieleen tuli, kirjoitin tähän ylös. Äsken jo ministeriä kiittelin, ja nyt voin ehkä antaa hieman sellaista kohtuullista palautettakin.

Tämmöisiä asioita, mitä nyt on keskustelussa noussut esiin, on kriisinhallintaveteraanien posttraumaattinen kuntoutus tai vertaistuki. Tämä nousi ainakin Pirttilahden puheenvuorossa esiin, ja viittasitte siihen, että se pitää STM:n alle panna. Minä itse näkisin ehkä toisin, että se voisi olla syytä panna suoraan puolustusbudjetin alle niin, että se olisi aina siellä ja se pysyisi siellä. Jos tämä määrä tulee kasvamaan, niin se ehkä pieneltä osaltaan auttaisi meitä sen Naton vaatiman kahden prosentin bruttokansantuotteesta laskemisessa. Se on kuitenkin semmoinen asia, mikä pitää jatkossa taata, että sitä rahaa ei tarvitse enää Rauhanturvaajaliiton peräänkuuluttaa.

Sitten Puolustusvoimien huoltovarmuus. On hienoa, että sitä on ylläpidetty tähän asti näin hyvin ja yhä edelleen siihen panostetaan. Kuitenkin tällä huoltovarmuudella, kun sitä rakennetaan, voi olla vaikutuksia myös meidän kotimaiseen teollisuuteen, jos hankintoja tehdään viisaasti. Tässä nyt ehkä se minun pieni viestini ministerille, mikä on ehkä tullut selväksi jo aikaisemminkin, on, että pientä parantamisen varaa ja tarkkailuvaraa on siinä, että saadaan tehtyä kotimaasta ne hankinnat, mihin meillä on resursseja, mikä saattaa jopa tukea meidän omaa puolustusvälineteollisuutta tai ihan muutakin teollisuutta laajemmin. Elikkä olisi kyllä hyvä osaltaan näitä asioita katsoa joskus työ- ja elinkeinoministeriön kanssa yhteistyössä sillä tavoin, että saavutettaisiin meidän valtiontalouden kannalta paras hyöty ja sitä kautta ehkä teollisuutemme saattaisi saada joitain vientimahdollisuuksia myös muiden maiden puolustusvoimille.

Ampumaradoista edustaja Simula taisi kysyä, ja se on kyllä tärkeä asia, että ampumara-toja vahvistetaan ja lisätään. Niitä voitaisiin ennallistaa ampumakäyttöön yhä enemmän.

Sitten Kauhavan lentokentästä on puhuttu. Siihen on tullut määräraha, jotta siellä ensi kesänä voidaan jälleen suorittaa Puolustusvoimien lentotoimintaa. Minä olen ihan samaa

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

mieltä kuin edustaja Sankelo, että tätä tulisi ehkä vahvistaa laajemminkin. Sankelo sanoi, että 2015, kun Lentosotakoulu Kauhavalla lopetettiin, se oli virhearvio. Nyt mielestäni siitä ei ole opittu mitään, koska tällä hetkellä romutetaan Malmin lentokenttää Helsingissä. Sillä on ihan oikeasti samanlainen maanpuolustuksellinen merkitys. Se on vähän lyhyempi kenttä, sinne eivät välttämättä isoimmat hävittäjät pääse, mutta se voisi toimia myös helikopterikenttänä, ja sillä lailla pidän Malmin kentän lopetusta ihan yhtä huonona.

Sellaisen toiveen jos saisi esittää, että urheilulaliupseerien lisäpalkkaaminen Puolustusvoimien alaisuuteen antaisi [Puhemies koputtaa] meidän nuorille urheilijoille mahdollisuuden säälliseen elämään ilman, että heidän tarvitsee toimia Kelan agentteina.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

14.36 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! On tärkeää, että näistä maanpuolustuksen määrärahoista on aika hyvä yksimielisyys tässä salissa laidasta laitaan — kaiken kaikkiaan siitä, mitä maanpuolustuksen eteen on tehty ja pitää tehdä, on hyvä yksimielisyys. Toden totta, tälle hallinnonalalle eli puolustusministeriön hallinnonalalle budjetoidaan ensi vuonna yli miljardi euroa enemmän kuin on budjetoitu tänä vuonna, ja puolustusmäärärahamme ovat yli kuusi miljardia euroa ensi vuonna. Tämä ylittää tämän Naton kahden prosentin osuuden bruttokansantuotteesta, ja se on tietysti se määrä, mistä pitää pitää kiinni myös tulevana vuosina ensi vuoden jälkeen.

Meidän perustamme on yleinen asevelvollisuus ja koulutettu reservi, siihen lisänä vapaaehtoinen maanpuolustus. Koko Suomea puolustetaan maalla, merellä ja ilmassa. 280 000:n sodanajan vahvuus naisia ja miehiä, yli 900 000 miehen ja naisen reservi — ne ovat kovia lukuja Euroopassa, tähän kun vielä lisätään se, että meillä on Euroopan laajin tykistö. Nämä ovat kovaa valuuttaa siinä, kun katsotaan myös meidän kansainvälistä vertaailua. Tähän lisätään tietysti henkilöstö. Henkilöstön osalta meillä on ollut tavoitteena tuo 500 henkilön lisääminen. 495 henkilötyövuotta saadaan sopimussotilaspuolelle, ja 125 henkilöä on budjetoitu lisää ensi vuodelle.

Nato-prosessi, toivon mukaan se ensi vuonna saadaan maaliin. Me olemme täällä eduskunnassa siihen valmiit, eilen käsitelimme lakiesitystä tähän liittyen. Tässä tietysti meillä pitää olla tavoitteena se, että me olemme valmiita siitä ensimmäisestä päivästä lähtien, kun Naton täysivaltaisia jäseniä olemme. Tämä liittyy tietysti olennaisena osana henkilöstöön. Yli sata virkaa, noin 110—150 virkaa tulee Naton kautta täytettäväksi. Sen lisäksi meillä pitää osaamisen olla Natoa vastaavalla tasolla, että me tiedämme, mitä teemme, ja siihen meidän pitää erityisesti pystyä panostamaan. Kaiken kaikkiaan meidän tulee olla aktiivinen ja aloitteellinen Naton jäsenmaa, kun tämä täysjäsenyys meillä alkaa.

Kansainvälinen toiminta on myöskin keskeistä. Suomi on mallimaa rauhanturvaamisessa ollut jo vuosikymmenet, ja näihin rauhanturvaamisoperaatioihin osallistumme jatkossakin. Kansainvälinen harjoittelu on myös aivan keskeistä. Erityisesti tämän ajan, ennen kuin olemme Naton täysivaltainen jäsen, kaikella kansainvälisellä toiminnalla on meille erityistä merkitystä, puhutaan sitten pohjoismaisesta yhteistyöstä, puhutaan transatlanttisesta yhteistyöstä, puhutaan Itämeren alueen yhteistyöstä tai EU-yhteistyöstä — sitäkään ei pidä unohtaa.

Herra puhemies! Ukraina vaatii ja tarvitsee meiltä apua jatkossakin. Kymmenen tukipakettia Ukrainalle on merkittävä asia, mitä Suomesta olemme antaneet. Yhdestoista on valmisteilla, ja luulenpa vain, että tämä yhdestoistakaan ei viimeiseksi jää. Ukrainalle on osoi-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

tettava tukea niin kauan kuin Venäjä tätä brutaalaa hyökkäystä maahan tekee, ja siinä on onneksi myös tässä salissa vallitseva yksimielisyys.

Vapaaehtoisen maanpuolustuksen osalta totean vain sen, että nyt määrärahat alkavat olla sillä tasolla kuin vapaaehtoiselle maanpuolustukselle kuuluukin. Itse olen niissä karvalakkivaltuuskunnissa aikanaan juossut ministeriössä ja Pääesikunnassa ja tietysti osataan myös valiokuntakuulemisissakin, joissa on pyydetty vapaaehtoiselle maanpuolustukselle lisää määrärahoja. Nyt nämä on huolehdittu tuonne ministeriön pohjaan, siitä kiitokset ministeri Kaikkoselle. Vapaaehtoinen maanpuolustus, sen kaikenkaikkinen merkitys omaehtoisessa harjoituksessa, kenttäkelpoisuuden ylläpitämisessä sekä maanpuolustustahdon ylläpitäjänä, on aivan keskeistä.

Herra puhemies! Aivan lopuksi Kauhavasta. Kauhavan lentokenttä on edelleen strateginen lentokenttä Suomen puolustukselle. On hyvä, että valtiovarainvaliokunta on omassa mietinnössään ohjannut 250 000 euroa harjoitustoimintaan kolmantena vuotena peräkkäin — nyt vielä korkeampi määräraha kuin viime vuonna. Tästä kentästä pitää pitää kiinni. Suomi tarvitsee laajan kenttäverkoston, Suomi tarvitsee strategisia kenttiä. Ja kiitos täytyy sanoa tälle LSK Business Parkille, yksityiselle omistajalle, isänmaalliselle toimijalle, joka tätä kenttää [Puhemies koputtaa] on halunnut ylläpitää. Huolehditaan siitä, että Kauhavan kentällä on toimintaa jatkossakin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen poissa, edustaja al-Tae poissa. — Edustaja Soinikoski, olkaa hyvä.

14.41 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa puhemies! Vaikka Nato-jäsenyys vahvistaa Suomen turvallisuutta, se ei poista oman puolustuskykymme merkitystä. Yleinen ja vapaaehtoinen asepalvelus on jatkossakin Suomen puolustuksen vankka kivijalka. Sen edellytyksenä on, että Suomessa säilyy korkea maanpuolustustahto. Kokonaisturvallisuuden kannalta on erittäin hyvä, että maanpuolustusjärjestöjen rahoitusta on lisätty. Vahva maanpuolustustahto varmistetaan sillä, että jokainen tässä maassa asuva tuntee Suomen omaksi kodikseen. Jokaisella suomalaisella tulee olla mahdollisuus tavoitella unelmiaan taustasta tai asuinpaikasta riippumatta, ja jokaisella tulee olla vapaus ja oikeus olla oma itsensä.

Puolustusvaliokunta pitää maanpuolustusjärjestöjen momentille lisättyä kolmea miljoonaa euroa tämän vuoden toisessa lisätalousarviossa erittäin kustannustehokkaana toimintana ja rahoitustapana.

Arvoisa puhemies! Vallitsevassa kansainvälisessä jännitteisessä turvallisuustilanteessa oman puolustuksen merkitys korostuu. Miljardi lisää puolustushallinnon määrärahoihin on hallitukselta historiallisen suuri ja erittäin tarpeellinen panostus. Puolustusmateriaalihanointoihin osoitettu lisämääräraha on 765 miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvan vuoden talousarviossa. Puolustusvoimien henkilöstömäärää on vahvistettu, materiaalin kunnossapidon tasoa nostetaan ja kertausharjoituksissa koulutettavien reserviläisten määrää nostetaan entisestään.

Lopuksi haluan kiittää puolustusministeri Kaikkosta hyvin tehdystä työstä ja toivotan ministerille rauhaa vanhempainvapaata.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

14.44 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa puhemies! Suomen kansallisen puolustuksen kulmakiviä ovat oma asevelvollisuuteen perustuva armeija, ajantasaiset puolustusvoimat sekä vahva maanpuolustustahto, jota reserviläistoiminta ilmentää. Olenkin iloinen, että isänmaallinen hallituksemme ja sen hyvä puolustusministeri haluavat tukea maanpuolustusjärjestöjen toimintaa seuraavana vuonna kahdeksalla miljoonalla eurolla, mikä on melkein sama summa kuin mitä tälle vuodelle osoitettiin. Suomen ja muun Euroopan muuttunut turvallisuusympäristö on herättänyt kasvavaa kiinnostusta vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön, joten kuluneen vuoden toisessa lisätalousarviossa siihen osoitettiin useampi miljoona korotettua määrärahaa.

Vapaaehtoisella maanpuolustustoiminnalla on keskeinen rooli reserviläisten omaehtoisen harjoittelun järjestämisessä ja turvaamisessa. Suurin osa 7,5 miljoonan euron määrärahasta on tarkoitus osoittaa Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle, jonka tavoitteena on muun muassa kaksinkertaistaa järjestämänsä koulutuspäivät 100 000 vuorokauteen vuonna 23. Ilahduttavaa on, että naisten osuus reserviläisjärjestöjen toiminnassa on noussut lähes 25 prosenttiin, kun se aiemmin oli noin 20 prosenttia.

Puolustusministeriö esittää viisaasti, että rahoituksen kohdentamista tulee edelleen kehittää siten, että kokonaisturvallisuus otettaisiin nykyistä laajemmin huomioon koulutuksessa. Tukea myönnetään sotilaallisia valmiuksia palvelevaan koulutukseen, mutta varautumis- ja turvallisuuskoulutus jää tuen ulkopuolelle. Nyt kun puolustusministeri on täällä paikalla, kysyn ampumaharrastajien keskuudesta tulleen kysymyksen: olisiko mahdollista poistaa ampumaradoille asetetut vuosikiintiöt, jotka on siis poikkeuksellisesti asetettu näille ammutuille panoksille? Siviilien ampumataidon harjoittelu on tärkeä asia, mutta nyt kiintiöt katkaisevat harrastamisen kesken vuoden. Väliaikainen kiintiöiden poistaminen kannustaisi harjoittelemaan ympäri vuoden ja vahvistaisi siten osaltaan ampumataitoisten panosta maanpuolustustyössä.

Arvoisa puhemies! Pidän tärkeänä, että puolustukseen panostetaan nyt historiallisen paljon. Puolustusvoimien materiaalista varautumista parannetaan, kertausharjoituksia lisätään ja palkataan lisää henkilöstöä. Samalla valmistaudutaan tulevaan Nato-jäsenyyteen. Nato-jäsenyyden hakeminen ja siihen liittyvä keskustelu ovat osoittaneet, että eduskunnassa on laaja tuki puolustusbudjetille ja puolustuspoliitikalle. Turvallisuus maksaa, ja puolustusbudjetti nousee noin 20 prosenttia vuoteen 22 verrattuna. Lähivuosina Suomi saavuttaa Naton vaatiman kahden prosentin puolustusmenojen osuuden bruttokansantuotteesta. Tämä on vahva viesti liittolaisillemme siitä, että otamme kansallisen puolustuksemme vakavasti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäkinen, olkaa hyvä.

14.47 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Venäjän julma hyökkäyssota Ukrainaan on muuttanut Suomen turvallisuusympäristön peruuttamattomalla ja perustavanlaatuisella tavalla. Suomi on päättänyt vahvistaa omaa turvallisuuttaan muuttuneessa toimintaympäristössä liittymällä Natoon — kävimme tästä hallituksen esityksestä eilen hyvän keskustelun tässä salissa.

Tässä ajassa olen hyvin luottavainen ja tyytyväinen siihen, että Suomen puolustuskapasiteettia on kehitetty pitkällä tähtäimellä ja olemme hyvässä asemassa moniin muihin maihin verrattuna. Olemme pitäneet yllä yleistä asevelvollisuutta, koulutettua reserviä, huoltineet koko maan puolustuskyvystä, ja kansalaisten maanpuolustustahto on korkea.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Nämä muodostavat puolustuksen perustan jatkossakin, kun Nato-jäsenyytemme on ratifioitu. Tätä perusfundamenttia ei voi liiaksi korostaa.

Ensi vuoden talousarviolle vahvistetaan kyvykkyystämme kaikilla puolustushaaroilla ja täydennetään puolustusmateriaalivarantojamme. Budjetti on lähes miljardin suurempi kuin varsinainen talousarvioesitys, ja lisäys johtuu pääosin sotilaallisen toimintaympäristön muutoksista ja kustannustason muutoksista aiheutuvista tasokorotuksista.

Arvoisa puhemies! Materiaalihankinnat ja varantojen täydentäminen on välttämätöntä. Puolustusvaliokunta on omassa lausunnossaan korostanut, että hankintoja on perusteltua kohdentaa kotimaiselle puolustusteollisuudelle EU:n puolustus- ja turvallisuusdirektiivin sen mahdollistaessa. Ilokseni voin sanoa, että näin on todella onnistuttu toimimaankin. Myös Keski-Suomen maakunnassa puolustusteollisuus on saanut mittavia tilauksia. Mutta Ukrainan sota on konkreettisesti osoittanut, että kriisitilanteessa ulkomaisia hankintoja ei ole mahdollista tehdä nopeasti. Tämä korostaa tarvetta vahvaan kotimaiseen puolustusmateriaalituotantoon ja sotilaalliseen huoltovarmuuteen, vaikka täysimääräisesti emme koskaan voisikaan korvata ulkomaisia ostoja.

On myös huomionarvoista, että kotimaisen puolustusteollisuuden vientimahdollisuudet tulevat todennäköisesti paranemaan tulevina vuosina. Puolustusvaliokunta korostaa, että Suomessa ei ole mahdollista ylläpitää elinvoimaista kotimaista puolustusteollisuutta ilman vientinäkymiä. Vientimahdollisuuksien osalta tulee pyrkiä mahdollisimman yhdenmukaiseen ja johdonmukaiseen vientilupapolitiikkaan muiden EU-maiden kanssa, sillä kaikkia unionimaita sitovat samat viitisäännökset. On myös huomionarvoista, että vastuullinen vientivalvonta perustuu tarkkaan tapauskohtaiseen harkintaan, ja on tärkeää huomioida, että puolustustarvikeviennillä on aina myös ulko- ja turvallisuuspoliittinen ulottuvuus.

Mutta tässä vaiheessa vielä lämpimät kiitokset ministerille kuluneiden vuosien työstä, ja hyvää vanhempainvapaata.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.50 Katja Hänninen vas: Arvoisa puhemies! Puolustushallinnon määrärahoiksi esitetään kaiken kaikkiaan 6,1 miljardia euroa, ja se on miljardi euroa eli noin 20 prosenttia kuluun vuoden talousarviota enemmän. Pääosin menojen kasvu aiheutuu toiminta- ja turvallisuusympäristön muutoksista johtuvista tasokorotuksista Puolustusvoimien toimintamenoihin, puolustusmateriaalihankintoihin sekä maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen.

Talousarvioesitys sisältää myös 272 miljoonaa euroa varautumista hävittäjähankinnan mahdollisiin valuuttakurssitappioihin. Suomi on päättänyt ostaa 64 hävittäjää, aseistusta ja muita järjestelmiä sekä ylläpidon ja huollon vuoteen 2030 asti. Hävittäjien hankintahinta on noin kymmenen miljardia euroa, mutta todellisia kustannuksia ei kukaan voi vielä enustaa. Se on kuitenkin varmaa, että F-35-hävittäjät ovat Puolustusvoimien historian kallein hankinta. Kalleuden lisäksi hävittäjiin liittyy laadullisia ongelmia. Uudet F-35-hävittäjät ovat joutuneet arvostelun kohteeksi esimerkiksi Australiassa. Arvostelijoiden mukaan hävittäjien suorituskyky on huonompi kuin kilpailijoilla ja hintakin on kohonnut tähtitieteelliseksi.

Puolustusvoimien toimintamenot nousevat ensi vuoden talousarvioesityksessä 137 miljoonaa euroa. Lisäyksellä vahvistetaan Puolustusvoimien henkilöstömäärää, parannetaan materiaalien kunnossapidon tasoa sekä nostetaan kertausharjoituksissa koulutettavien re-

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

serviläisten määrää. Lisäksi naisten varusraha tulee nousemaan 0,5 eurosta puoleentoista euroon vuorokaudessa vuonna 2023 — tämä on hyvä asia.

Talousarvioesitys sisältää puolustusmateriaalihankintoihin 1,6 miljardia euroa, joka on 765 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2022 varsinaisessa talousarviossa. Lisäys käytetään pääosin puolustuskyvyn materiaalliseen vahvistamiseen.

Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri! Itse pidän merkityksellisenä ja erittäin tärkeänä sitä, että rauhanvälitykselle ja myös rauhanjärjestöille osoitetaan lisämäärärahaa, sillä konfliktien ehkäiseminen ja rauhanrakentaminen on tässä ajassa tärkeämpää kuin ehkä koskaan aikaisemmin. Maailmassa käytettiin viime vuonna yli 2 113 miljardia dollaria sotilaskäyttöön, mikä on yli kaksi triljoonaa dollaria. Jos tällaisia summia on maailmassa varaa laittaa asehankintoihin, niin toivottavasti meillä on edes vähän rahaa laittaa sellaiseen toimintaan, jolla me pyrimme varmistamaan, ettei noita aseita meidän tarvitse koskaan käyttää.

Minäkin toivotan erittäin hyvää ja rauhaa ja turvallista joulua ministerille ja hyvää perhevapaata aikanaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt meillä alkaa tähän asiakohdan tässä vaiheessa varattu aika kulua umpeen. — Ministeri Kaikkonen, kolme minuuttia.

14.53 Puolustusministeri Antti Kaikkonen: Arvoisa puhemies! Tässä tuli enää vähemmän kysymyksiä, ehkä enemmän ajatuksia ja terveisitä, mutta ehkä muutama kommentti niihin kuitenkin:

Edustaja Mattila kysyi edelleen näistä ampumarata-asioista. Tämä sääntely on kyllä hyvin pitkälle ympäristöhallinnon alla, se ei ole puolustushallinnon alla, mutta todella olen käynyt keskustelua siihen suuntaan ja esittänyt toiveen siitä, voisiko tätä sääntelyä hieman mahdollisesti keventää. Tarvetta olisi, meillä on pulaa ampumaradoista. Tämmöisenä aikana, kun on haluja ja tarvetta harrastaa tätä aivan hyvää harrastusta, sille pitäisi luoda myöskin mahdollisuuksia. Tätä keskustelua on syytä jatkaa edelleen.

Sitten edustaja Hänninen otti esiin nämä F-35-hävittäjät, joka on todella iso hanke, todella isoin yksittäinen hankinta. Tästä on jonkun verran viime vuosien aikana ja viime aikoinakin ollut keskustelua, että kuinka hyvä kone se on tai eikö se ole hyvä kone ja minäköisiä ongelmia siinä on. Se on verrattain uusi konetyyppi edelleen, ja tiettyjä alkuvaiheen vaikeuksia siinä varmasti on, ja niitä kyllä on hyvää vauhtia korjattu ja korjataan. Kun me aletaan saada noita koneita vuodesta 25, 26 alkaen, uskoisin, että ylivoimainen valtaosa näistä ongelmista on kyllä siinä vaiheessa selätetty.

Muistetaan kuitenkin, että tämä valinta perustui erittäin huolelliseen arviointiin, jossa viittä eri hävittäjää, kaikki sinänsä hyviä, vertailtiin huolellisesti niihin tarpeisiin, mitä meillä Suomella on. Oli tietyt kriteerit sitten, joihin liittyi myöskin huoltovarmuuteen liittyviä asioita, liittyi käyttökustannuksia, ja sotilaallinen suorituskyky tietysti oli hyvin tärkeä valintakriteeri. Kyllä voin sanoa, että kuitenkin loppupelissä tämä F-35 tämän kilpailun voitti ja voitti vieläpä aika selvin luvuin. Kyllä se paras näistä meille on. Totean vielä senkin, että sama kone on voittanut aika monta muutakin kilpailua maailmalla. Väittäisin, että se on kyllä paras, mikä tällä hetkellä saatavilla on. Siinä on iso kehityspotentiaali myös tuleville vuosille, ja uskon, että tämä päätös oli hyvä ja oikea-aikainenkin. Mehän tehtiin päätös aika tarkkaan päivälleen vuosi sitten tästä kyseisestä konetyypistä sen jälkeen, kun sitä oli ensin vuosia valmisteltu.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

Ilahduin myös siitä, että nostitte tuon naisten varusraha -asian esiin — se ei tainnut täällä keskustelussa muuten noustakaan esille. Se on pieni mutta merkityksellinen asia, joka hieman parantaa sitten tasa-arvon näkökulmaa tuolla varusmiespalvelusta suoritettaessa. Kun vapaaehtoiset naiset sitä suorittavat, naisten tietyt varustetarpeet tässä voidaan vähän paremmin huomioida kuin aikaisemmin ensi vuodesta alkaen.

Toivotan vielä eduskuntaväelle rauhallista joulunaikaa. [Petri Huru: Kiitos, herra ministeri!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sitä samaa teille, ja ei muuta kuin hyvää vanhempainvapaata.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja niitä jatketaan myöhemmin tässä täysistunnossa.

Pääluokan käsittely keskeytettiin kello 14.56.

Pääluokan käsittelyä jatkettiin kello 17.30.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä yleiskeskustelua puolustusministeriön pääluokasta 27. — Yleiskeskustelu jatkuu. Edustaja Tanus poissa, edustaja Kilpi poissa. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

17.30 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Tänään päivällä käytiin keskustelua tästä puolustushallinnon pääluokasta, ja olen kyllä todella tyytyväinen, että hallitus on vahvistanut Suomen puolustuksen resursseja hyvin merkittäväällä tavalla. Puolustusministeriön hallinnonalalle esitetään nyt yhteensä 6,1 miljardin euron budjettia, joka on noin miljardi euroa enemmän kuin tämän vuoden varsinaisessa talousarviossa. Tämä lisäyshän pääosin johtuu toimintaympäristön ja kustannustason muutoksista aiheutuvista materiaalihankintojen tasokorotuksista ja niihin liittyvistä arvonlisäveromenoista.

Puhemies! Sotilaallisen maanpuolustuksen momentille esitetään nyt 2,1:tä miljardia euroa, joka on noin 157 miljoonaa euroa enemmän kuin tämän vuoden talousarviossa. Tämä esitys sisältää sotilaallisen toimintaympäristön muutoksista aiheutuvan tasokorotuksen, noin 111 miljoonaa euroa, jonka myötä sitten voidaan lisätä muun muassa Puolustusvoimien henkilöstön kertausharjoituksia, koulutettavien määrää ja materiaallisen kunnossapidon tasoa sekä katetaan energian hinnannoususta tiedossa olevat lisäkustannukset.

Puhemies! Ehkä tässä yksinkertaistettuna. Tänään on käytetty hyviä puheenvuoroja, ja totta kai kun elämme tämmöisessä maailmanpoliittisessa ajassa, olen siitä kyllä iloinen, että tämän mukaiset tasokorotukset tälle hallinnonalalle tehdään.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 140/2022 vp

2.2. Pääluokka 21 Eduskunta

Eduskunta hyväksyi pääluokan 21 mietinnön mukaisena.

2.3. Pääluokka 22 Tasavallan presidentti

Eduskunta hyväksyi pääluokan 22 mietinnön mukaisena.

2.4. Pääluokka 23 Valtioneuvoston kanslia

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Esitellään valtioneuvoston kansliaa koskeva pääluokka 23.

Yleiskeskustelua ei syntynyt.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

Asian käsittely keskeytettiin.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi lääketieteellisestä tutkimuksesta annetun lain ja lääketieteellisestä tutkimuksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 316/2022 vp

Valiokunnan mietintö StVM 38/2022 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 15.12.2022 pidettävään täysistuntoon.

4. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 15.12.2022 klo 10.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.33.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen